

PhD értekezés

Derzsényi Attila alezredes

- 2018 -

**NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM
KATONAI MŰSZAKI DOKTORI ISKOLA**

Derzsényi Attila

**A katonai beszerzés a logisztikai támogatás
rendszerében**

Doktori (PhD) értekezés

Témavezető:

Dr. habil. Horváth Attila egyetemi docens, CSc

BUDAPEST, 2018

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS.....	6
A TUDOMÁNYOS PROBLÉMA MEGFOGALMAZÁSA	7
KUTATÁSI CÉLKITŰZÉSEK	10
KUTATÁSI HIPOTÉZISEK MEGFOGALMAZÁSA	10
KUTATÁSI MÓDSZEREK.....	11
AZ ÉRTEKEZÉS FELÉPÍTÉSE	13
RELEVÁNS SZAKIRODALOM ÁTTEKINTÉSE.....	14
I. FEJEZET: A HONVÉDSÉG ÁLTAL ALKALMAZOTT BESZERZÉSI ELJÁRÁSTÍPUSOK.....	17
I.1. A beszerzés honvédségi értelmezése	18
I.2. Közbeszerzés:	20
I.3. (Köz)beszerzés:.....	22
I.3.1. A védelmi beszerzés	22
I.3.2. A biztonsági célú beszerzés	24
I.3.3. A központosított közbeszerzés	26
I.3.3.1. Általános irodai felhasználású termékek beszerzése	26
I.3.3.2. Egészségügyi központosított beszerzés.....	28
I.3.3.3. Kommunikációs feladatokhoz tartozó beszerzés	29
I.3.3.4. Büntetés-végrehajtási szervezetek ellátási kötelezettségeire vonatkozó beszerzés	30
I.3.4. NATO Biztonsági Beruházási Program – NSIP beszerzés	32
I.3.5. Az európai uniós alapokból származó támogatásokra megvalósuló (köz)beszerzési eljárások	33
I.4. A közjogi szervezetszabályozó eszköz által szabályozott beszerzés.....	34
I.4.1. Magyar Honvédség műveleti alkalmazásával közvetlenül összefüggő beszerzés.....	35
I.4.2. A külképviseletek beszerzési eljárásai.....	36
I.4.3. A külföldi szervezetek által felajánlott haditechnikai eszközök beszerzése.....	37
I.4.4. Közfoglalkoztatással összefüggő beszerzés	38
I.4.5. „In house” beszerzés	38
I.4.6. Értékhatár alatti beszerzés	40
I.5. Különlegesen szabályozott beszerzés.....	41
I.5.1. NATO Támogató és Beszerzési Ügynökség – NSPA beszerzés	41
I.5.2. A nemzetközi szerződés vagy nemzetközi megállapodás alapján meghatározott külön eljárás szerint történő beszerzés.....	43
I.6. Részkövetkeztetések	43
II. FEJEZET: A KATONAI BESZERZÉS TÖRTÉNETE.....	45

II.1.	Katonai beszerzés a rendszerváltást követően	47
II.2.	Európai Unióhoz történő csatlakozás hatása	48
II.3.	Az Állami Számvevőszék közbeszerzési ellenőrzése 2004.....	49
II.4.	Beszerzési jogkörök további centralizációja.....	50
II.5.	Központi Logisztikai Szervezet létrehozása	51
II.5.1.	Termelői és fogyasztói logisztika szétválasztása	51
II.6.	Termelői logisztika szerinti beszerzői jogkörök kialakítása	53
II.7.	HM Fegyverzeti és Hadbiztosi Hivatal	55
II.8.	Beszerzési jogosultságok változása (decentralizált jogkörök).....	55
II.9.	HM Beszerzési Hivatal	56
II.10.	HM Védelemgazdasági Hivatal	57
II.11.	Részkövetkeztetések	57
III.	FEJEZET: KATONAI BESZERZÉS A KATONAI LOGISZTIKÁBAN	60
III.1.	Logisztika és beszerzés kapcsolata	60
III.2.	Beszerzés a katonai logisztikában	62
III.3.	A beszerzéssel összefüggő logisztikai feladatok ellátása:	63
III.3.1.	Igény keletkezése	66
III.3.2.	Igény megfogalmazása	68
III.3.3.	Harcászati, hadműveleti, stratégiai szintű megfelelés	68
III.3.4.	Határidő.....	69
III.3.5.	Műszaki követelmény.....	69
III.3.6.	Élettartam menedzsment.....	71
III.3.7.	Minőségbiztosítás.....	73
III.3.8.	Pénzügyi fedezet	74
III.3.9.	Piackutatás	74
III.3.10.	Potenciális cégek ellenőrzése	75
III.3.11.	Erőforrás-költség-beszerzés tervezése.....	76
III.4.	Beszerzés katonai értelmezése	77
III.5.	Részkövetkeztetések	79
IV.	KERETMEGÁLLAPODÁSOS ELJÁRÁS BEVEZETÉSE A HONVÉDSÉGNÉL	80
IV.1.	Probléma megfogalmazása	81
IV.2.	Gépjárműjavítás szolgáltatás, alkatrész és javítóanyag beszerzése.....	82
IV.3.	Élelmiszer, főzési alapanyag beszerzése	83
IV.4.	Megoldási javaslatom.....	85

IV.5.	Honvédség új beszerzési rendszerének bevezetése	87
IV.6.	Stratégiai légiszállítás beszerzése.....	92
IV.7.	A dinamikus beszerzési rendszer alkalmazhatósága	96
IV.8.	Részkövetkeztetések	99
V.	BESZERZÉS EX-POST ELEMZÉSE – KUTATÁS.....	100
V.1.	Honvédségi kutatás	100
V.2.	Szolgáltatói kutatás	113
V.3.	Kutatások eredménye	120
V.4.	Kutatási eredmények felhasználása	122
V.5.	Részkövetkeztetések	122
VI.	BESZERZÉS A KÜLÖNLEGES JOGREND IDŐSZAKÁBAN	124
VI.1.	Válsághelyzet.....	127
VI.2.	Tömeges bevándorlás okozta válsághelyzet	129
VI.3.	Különleges jogrend időszaki beszerzések.....	130
VI.4.	Honvédségi katasztrófavédelmi beszerzés.....	131
	ÖSSZEGZETT KÖVETKEZTETÉSEK	133
	ÚJ TUDOMÁNYOS EREDMÉNYEK.....	134
	AJÁNLÁSOK.....	135
	KÉRDŐÍV (Honvédségi alakulatok vonatkozásában)	137
	KÉRDŐÍV (Beszállítók vonatkozásában).....	140
	FELHASZNÁLT IRODALOM/IRODALOMJEGYZÉK.....	144
	MAGYAR NYELVŰ FORRÁSOK.....	144
	IDEGEN NYELVŰ FORRÁSOK	154
	JOGSZABÁLYOK, EGYÉB SZABÁLYOZÓK;.....	156
	INTERNETES TANULMÁNYOK, JELENTÉSEK	165
	SAJÁT PUBLIKÁCIÓK.....	166
	Magyar nyelvű, lektorált	166
	Idegen nyelvű	168
	RÖVIDÍTÉSJEGYZÉK	169
	HIVATKOZÁSOK JEGYZÉKE	172

BEVEZETÉS

Átfogó tudományos igényességgel a honvédelmi tárcaⁱ beszerzési tevékenységének elemzésével, értékelésével, és korszerűsítésének lehetőségeivel Varga László 2006-ban elkészült doktori (PhD) értekezése¹ foglalkozott. A szerző a kutatásait 2004-ben zárta le, értekezésének tartalma főként a rendszerváltástól az Európai Unióhoz történő csatlakozásig terjedő időszakra alapult. A doktori értekezésem alapjául szolgáló kutatásaimat Vargának a honvédség beszerzéseivel összefüggő eredményeit alapul véve, annak folytatásaként tekintem.

2004-től 2013-ig a honvédség központi beszerző szervezeteinél töltöttem be beszerző beosztásokat, továbbá 2013-tól független közbeszerzési szaktanácsadói tevékenységet folytattam a Belügyminisztérium, Országos Mentőszolgálat, Magyar Honvédség (a továbbiakban: MH) Egészségügyi Központ, Pécsi Tudományegyetem, Nemzeti Szakértői és Kutató Központnál, valamint számos önkormányzat beszerzését támogatva. A Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar Katonai Logisztikai Intézet Műveleti Logisztika Tanszék kiemelt főtiszt, tanársegédjeként a BSc és MSc képzésben is oktatom a közbeszerzés tárgyatⁱⁱ, illetve számos katonai logisztikai tárgy keretében a beszerzéssel kapcsolatos ismeretköröket. Az oktatásban, illetve jelen értekezés összeállításánál is támaszkodtam a honvédelmi tárcánál eltöltött több mint tíz éves beszerzői szakmai tapasztalatomra, valamint a katonai beszerzéssel összefüggő, több mint nyolc éve folytatott kutatási tevékenységemre.

Az elmúlt tíz év alatt gyökeresen megváltozott a honvédség beszerzésére vonatkozó jogszabályi, logisztikai környezete, így annak tudományos alaposágú elemzése szükségzerű. A katonai logisztika első elemének, a beszerzésnek – a jogi, védelemgazdasági szempontok melletti – a logisztikai szempontú vizsgálata, kutatása időszerű. A katonai beszerzés kutatása nem nélkülözheti annak jogi, védelemgazdasági, történeti szempontú vizsgálatát, továbbá a civil logisztikai rendszerrel történő összehasonlítását, illetve a nemzetközi szakirodalom felhasználását sem.

A téma sokrétűsége miatt több önálló kutatást folytattam a katonai beszerzés történetével, logisztikában betöltött helyével, szerepével, a logisztikai központú

ⁱ Varga a doktori értekezésében a honvédelmi tárca kifejezést alkalmazta. A későbbiekben pontosabbnak ítélem meg a honvédség kifejezés alkalmazását, amely alatt a Honvédelmi Minisztériumot és a Magyar Honvédséget, azaz a honvédelmi szervezeteket értem.

ⁱⁱ 2016-tól a közbeszerzés, mint önálló tantárgy tárgyfelelőseként.

beszerzésekkel, illetve azok hatékonyságának felmérésével kapcsolatosan. A kutatási eredményeim az elmúlt öt évben 18 tudományos folyóiratban jelentettem meg.

A doktori értekezésemben a terjedelmi korlátok miatt a kutatási eredményeimre illetve a kutatások lefolytatásának bemutatására koncentrálok. Az egyes kutatások részletes leírását a megjelent tudományos írásaimban a tudomány művelői számára bemutattam.

A TUDOMÁNYOS PROBLÉMA MEGFOGALMAZÁSA

A beszerzés, mint tevékenység tudományos vizsgálatára a társadalomtudományon belül az állam és jogtudományban valamint a közgazdaságtudományokon belül megtörtént. Tátrai Tünde 2006-ban a doktori értekezésében² a beszerzés logisztika szempontú megközelítésében jelentős kutatásokat hajtott végre Chikán Attilával, a Budapesti Corvinus Egyetem professor emeritusával.

A beszerzéssel, mint az ellátási lánc első elemével a tudományos szakirodalmak elsősorban a békeidőszaki, ezen belül is főleg a civil logisztikát^{iii 3} érintő kérdéseket tárgyalnak. A honvédség a beszerzés tekintetében azonban igen egyedi helyzetben van. Egyrészt a hazai jogszabályok alapján köteles a beszerzéseket lefolytatni, de vannak helyzetek, melynek során a honvédelmi miniszter illetékessége a beszerzés szabályozása. A jogszabályok ugyanis kizárólag békében; a hazai/uniós költségvetési forrásból; az unió területén lefolytatott beszerzéseket szabályozzák. A honvédség feladatellátása túlmutat a békeidőszakon, az Európai Unió területén, továbbá költségvetési forrást kap a NATO-tól, vagy más unió kívüli országtól eszközök, szolgáltatások felajánlása formájában. A honvédség közpénzből gazdálkodik, így szükséges a beszerzés igen széles körű szabályozása. A honvédelmi miniszter irányítói és vezetői jogköre alapján olyan helyzetekben is szabályozza a közpénzek felhasználását, amelyet sem uniós norma, sem hazai közbeszerzési jogszabály nem tartalmaz.

Tudományos szakirodalomban a beszerzésnek a katonai logisztikai ellátás folyamataként történő kutatása nem történt meg.

Az Európai Unióban, így Magyarország vonatkozásában is a katonai beszerzés a közbeszerzés egy kivételes formája, melynek bizonyos eseteit az Európai Unió irányelvekben szabályozza. A katonai beszerzés olyan speciális terület, amely a beszerzési típusokat a

ⁱⁱⁱ Civil logisztika alatt a versenyszféra logisztikáját érve lásd Dr. Bukovics István - Dr. Potóczki György: Közigazgatási logisztika. pp. 100-137.

legszelesebb körben alkalmazza, ezek egy része a közigazgatásban is alkalmazott módszer, másik része pedig a nemzetközi szabály, nemzetközi szerződés, nemzetközi megállapodás, kormányzati elgondolás alapján kimondottan a honvédség fenntartásával függ össze. A megállapításból következik, hogy a katonai beszerzéssel foglalkozó szakállománynak komplexebb tudással is rendelkeznie kell, amelyre vonatkozóan oktatás, képzés jelenleg nincs.

A közbeszerzés – mint a közigazgatási logisztika része – jogszabály által részletesen szabályozott, amely főleg az Európai Unió területére, és a közpénzből finanszírozott tevékenységekre terjed ki. A honvédségi beszerzés működési háttere – mint a katonai logisztika része – szintén az Európai Unió közigazgatására lett megalapozva. Véleményem szerint a beszerzés csak a megfelelő logisztikai rendszerben működhet, az alapelvek és szabályzók nem keverhetők a közigazgatási, civil, vagy műveleti (katonai) logisztikai rendszerekben.

A témával összefüggő kutatásom kezdetén abból indultam ki, hogy a katonai beszerzésre milyen hatást gyakorolt a NATO-hoz és az Európai Unióhoz történő csatlakozásunk. A tagságunk megkövetelte, hogy ezek a szervezetek által elfogadott, a beszerzési tevékenységet szabályozó vagy érintő előírásokat átvegyük, alkalmazzuk, illetve figyelembe vegyük. A kutatásom arra irányult, hogy felmérjem a honvédség sajátos beszerzési rendszerét, ismertessem az egyes beszerzési eljárási típusokat mind békeidőszakban, mind különleges jogrendben. Kialakítottam egy sajátos – a honvédségnél korábban nem alkalmazott – beszerzési eljárási típust (speciálisan kialakított keretmegállapodás) amely jelentős hatást gyakorolt a katonai logisztika hatékonyságára. Célom az volt, hogy felmérjem az alkalmazott eljárástípus hatékonyságát – előnyeit, hátrányait – mind a honvédelmi szervezetek logisztikájában, mind a civil beszállítók körében. A kutatásomat nehezítette, hogy még nem történt meg a katonai beszerzés definiálása, valamint a katonai beszerzésnek a logisztikában, ezen belül a katonai logisztikában való strukturális elhelyezése.

A katonai beszerzést a honvédség alaprendeltetésű feladatai teszik különlegessé. A Nemzeti Biztonsági Stratégia megfogalmazása szerint a honvédségnek a hazai és nemzetközi feladatai végrehajtása érdekében egyaránt rendelkeznie kell *„olyan korszerűen felszerelt és kiképzett erővel, továbbá rugalmas, hatékonyan alkalmazható, telepíthető és fenntartható képességekkel, amelyek lehetővé teszik az ország területének és szuverenitásának megvédését, továbbá a NATO keretei között folytatott kollektív védelemhez, valamint az ENSZ, a NATO, az*

EU és az EBESZ nemzetközi béketámogató, stabilizációs vagy humanitárius műveleteihez történő hozzájárulást. ⁴

A honvédségnek kötelezettségeinek ellátása érdekében – béke és különleges jogrend időszakában egyaránt – rendelkeznie kell a szükséges személyi állománnyal, eszközökkel, anyagokkal, valamint olyan szolgáltatásokkal, melyeket saját erőből nem képes biztosítani.

Természetesen különleges jogrendre vonatkozóan nem csak a honvédségnek vannak kötelezettségei, hanem a közigazgatás és nemzetgazdaság szereplőinek, illetve a teljes lakosságnak is. Ezek fontosságát jelzi, hogy már az alaptörvény⁵ is tartalmazza:

- Minden magyar állampolgár köteles a haza védelmére.
- Rendkívüli állapot idején, vagy ha arról megelőző védelmi helyzetben az Országgyűlés határoz, a magyarországi lakóhellyel rendelkező, nagykorú, magyar állampolgárságú férfiak katonai szolgálatot teljesítenek.
- Honvédelmi és katasztrófavédelmi feladatok ellátása érdekében – sarkalatos törvényben meghatározottak szerint – mindenki gazdasági és anyagi szolgáltatás teljesítésére kötelezhető.

A honvédségnek olyan képességekkel is rendelkeznie kell, amelyekkel tevékenyen hozzájárulhat a természeti vagy ipari katasztrófák következményeinek felszámolásához. ⁶ Az eltérő időszakok, minősített helyzetek másfajta logisztikai rendszert feltételeznek (békeidőszaktól eltérő szervezetek alakulnak, speciális jogkörökkel).

Békeidőben, a közpénzből finanszírozott honvédségi feladatok logisztikai támogatása – az erőforrás és költségvetés tervezéssel összhangban – alapvetően beszerzési eljárásokat követően valósíthatóak meg. A véleményemet alátámasztja a honvédelmi tárca által minden évben elkészített és nyilvánosságra hozott közbeszerzési terve. (Melyben a fenti tevékenységek maradéktalanul szerepelnek beszerzési feladatként) Szinte nincs is olyan eszköz vagy szolgáltatás, amelyet a honvédség ne a „piacról” szerezne be, így megítélésem szerint a beszerzési eljárás alapja az egész honvédség logisztikai gazdálkodásának.

Kiemelten fontosnak tartom továbbá azt, hogy a honvédség feladatellátása normál (béke) időszakon túl a különleges jogrend, valamint az ezekre történő felkészülés időszakára is kifejezetten érvényes. Ez a feladatellátás jelentkezik olyan helyzetekben is, amikor hazánkban normál időszokról beszélünk, azonban a katonai feladatok végrehajtása egy másik országban már különleges jogrend szerint zajlik (nemzetközi missziók).

Problémát jelent egyes esetekben az Európai Unió és a hazai normál időszaki beszerzési szabályzók alkalmazása, így speciális beszerzési eljárás módok, azaz a rendszer hatékonyabb működtetése szükséges.

KUTATÁSI CÉLKITŰZÉSEK

A kutatási célkitűzéseimet a 15 éves gyakorlati tapasztalatomra, valamint a katonai beszerzéssel összefüggő több mint nyolc éves intenzív kutatómunkámra alapozva fogalmaztam meg.

A fentiek figyelembe vételével az alábbi célkitűzéseket határoztam meg:

1. **Felmérem, rendszerezem és elemzem** a honvédség által alkalmazott beszerzési, eljárási típusokat;
2. A katonai beszerzést **elhelyezem** a logisztika, ezen belül a katonai logisztika struktúrájában. A katonai beszerzést a katonai logisztika szintjeinek megfelelően **értelmezem**;
3. **Felmérem** más – nem katonai – szervezetek beszerzési gyakorlatát, ennek eredményeként **kialakítok** egy, a honvédségnél korábban nem alkalmazott beszerzési eljárás típust (NATO-val és EU-val harmonizált eljárástípus);
4. **Felmérem** mind a honvédelmi szervezetek, mind a civil szolgáltatók szemszögéből az új eljárás hatékonyságát;
5. **Bemutatom** a katonai beszerzés alkalmazását a különleges jogrend és az arra történő felkészülés időszakában.

KUTATÁSI HIPOTÉZISEK MEGFOGALMAZÁSA

1. **Feltételezem**, hogy a honvédség által alkalmazott beszerzési eljárástípusok csoportosíthatóak, rendszerezhetőek. A logisztikai szempontú rendszerelés elősegíti a beszerzések előkészítését és lefolytatását. Tudományos megközelítésben ilyen csoportosítás még nem történt.
2. **Feltételezem**, hogy a katonai beszerzés elhelyezhető a logisztika, ezen belül a katonai logisztika struktúrájában, melynek segítségével a katonai logisztika adott szintjének megfelelő beszerzési stratégia is kialakítható. Ezáltal a beszerzési jogkörök kialakítása újraszabályozható; a logisztika hármas tagozódása a beszerzési koncepciók kialakításánál is megfigyelhető,
3. **Úgy vélem**, hogy a nemzetközi tapasztalatok alapján kialakítható olyan beszerzési eljárás mód, amely képes a katonai logisztika minden – harcászati, hadműveleti,

stratégiai – szintjének megfelelő igények kiszolgálására, valamint illeszkedik hosszú távú logisztikai koncepciók végrehajtásához is;

4. ***Feltételezem***, hogy a katonai beszerzések végrehajtását követően a piac ajánlatkérő és ajánlattevői oldalának felméréseivel, hosszabb távú következtetéseket vonhatunk le a beszerzés és katonai logisztika összefüggéseiről;

5. ***Álláspontom szerint*** a logisztikának már normál időszakban ki kell alakítania a beszerzési képességét, illetve már a normál időszaki beszerzései során figyelembe vehető a katasztrófavédelem és különleges jogrend időszakának követelményeit.

KUTATÁSI MÓDSZEREK

A kutatási célok eredményének elérése érdekében első körben fel kellett mérnem mindazon előírást, amit a honvédség a beszerzései során alkalmaz. Ezek kiterjednek a közszféra^{iv} beszerzési rendszerére (amely a közszolgálati logisztika részeként már definiálva lett jogszabályokban), a honvédségre kialakított kivételi eljárásokra, a NATO által előírt beszerzési metódusokra, a missziós, illetve a külföldi beszerzésekre, és nem utolsósorban, a különleges jogrendben előzetesen kialakított elvekre. A cél elérése érdekében áttanulmányoztam és rendszereztem a beszerzésekre vonatkozó hazai és nemzetközi jogszabályokat, utasításokat, előírásokat a rendszerváltozást követő időszaktól napjainkig. A részeredményeimet cikksorozatban jelentettem meg. A rendszerváltozást követően a beszerzési szabályzók folyamatosan változtak. A NATO és EU csatlakozásunk jelentős mérföldkövek a beszerzési jogosultságok kialakításában. A katonai logisztika átalakításaival párhuzamosan a beszerzési jogkörök centralizálódtak. Irattári anyagok, alapító okiratok, belső szabályzatok áttanulmányozását követően tudományos cikkben bemutattam a centralizált katonai beszerzés periódusait, folyamatait.

A katonai logisztika szintjeinek megfelelően megvizsgáltam a beszerzési igény keletkezésétől a beszerzési eljárás lefolytatásáig terjedő időszakot. Ennek eredményeként megfogalmaztam az egyes szinteknek megfelelő beszerzési igényeket, illetve meghatároztam az ezeknek megfelelő beszerzési eljárástípusokat.

A katonai beszerzés definiálása érdekében megvizsgáltam civil logisztikában, a közszolgálati logisztikában meghatározott beszerzési definíciókat. Összevettem a honvédség által alkalmazott eljárásmodokat a katonai logisztika meghatározásaival. Ennek

^{iv} Közsféra alatt a költségvetési (közszolgálati) szervezeteket értem

eredményeként megalkottam a katonai beszerzés definícióját. A logisztika rendszerében meghatároztam a katonai beszerzés helyét és szerepét.

Elemeztem a hazai és külföldi szervezetek által alkalmazott eljárástípusokat. Több eljárásmodot megvizsgáltam a katonai logisztikában való alkalmazhatóságával kapcsolatban, melynek eredményként tudományos cikksorozatban kialakítottam a honvédség élelmezésére vonatkozóan a keretmegállapodásos eljárás alkalmazásának lehetőségét, melyhez javaslatot tettem a logisztikai, jogi, pénzügyi és közbeszerzési feltételrendszerére.

A lefolytatott közbeszerzési eljárások eredményeként megkötött keretmegállapodások első évét követően kérdőíves kutatásokban felmértem az új módszer alkalmazásának előnyeit, hátrányait és hatékonyságát. A kutatás formájaként a kérdőíves kutatást választottam, mivel az elsődleges célom az volt, hogy nagy mennyiségű adatot gyűjtsek, zárt formában. Annak érdekében, hogy objektív képet kapjak a rendszer hatékonyságával kapcsolatban, két önálló kutatást folytattam le. Egyfelől a honvédségi alakulatok vonatkozásában a katonai felhasználói szintű, másrészt a szállítók vonatkozásában a civil szolgáltatói véleményeket és álláspontokat vizsgáltam. A kérdőíves kutatás eredményeként javaslatot tettem a módszer „finomhangolására”.

Felelős akkreditált közbeszerzési szaktanácsadóként a honvédséghez hasonló – katasztrófavédelemben, különleges jogrendben kiemelt szerepet betöltő – szervezeteknél, mint az Országos Mentőszolgálatnál, a Belügyminisztériumnál a logisztikai rendszerük felmérését követően a speciális beszerzési eljárási típusok alkalmazásának lehetőségét bemutatva, a honvédséghez hasonló beszerzési eljárásmodot folytattam le. Személyesen bonyolítottam le országos szintű gépjárműjavítás és alkatrészellátásra, gépjárműjavításhoz segédanyagokra, gumiabroncsokra, egészségügyi termékekre, gyógyszerekre, gyógyászati gázokra, informatikai fejlesztésekre vonatkozó közbeszerzési eljárásokat. Az eljárások közös jellemzője, hogy hosszabb távon (maximum 4 évre) ismétlődő közbeszerzési eljárások lefolytatása nélkül biztosítja a logisztikai ellátást, így a felmerülő igényeket rugalmasan lehet kezelni.

Az egészségügyi válsághelyzet, veszélyhelyzet, váratlan támadás, terrorveszélyhelyzet, megelőző védelmi helyzet, szükségállapot, rendkívüli állapot során a normál időszakban

hatályos beszerzési szabályok nem érvényesülhetnek. A jelenlegi szabályzók, tervek felhasználásával^v elemzem a honvédség normál időszaktól eltérő beszerzési lehetőségeit.

A kutatásommal összefüggésben tanulmányokat írtam a beszerzési eljárás lefolytatásának folyamatáról, illetve a beszerzési igény „közbeszerzés-baráti” meghatározásának lépéseiről, megalapozva a katonai beszerzési képesség kialakítását.^{vi}

AZ ÉRTEKEZÉS FELÉPÍTÉSE

Az értekezés a bevezetésből, a kutatómunka hat fejezetéből, továbbá az új tudományos eredmények bemutatásából áll.

Az **I. fejezetben** elemzem a honvédség által alkalmazott beszerzési eljárás típusokat

A **II. fejezetben** megfogalmazom a rendszerváltozást követő időszaktól kezdve a honvédelmi szervezetek beszerzési jogosultságainak változásait.

A **III. fejezetben** elhelyezem a katonai beszerzést a katonai logisztika rendszerében, meghatározom a katonai beszerzésnek a katonai logisztika szintjeinek megfelelő értelmezését. Javaslatot teszek a katonai beszerzés definiálására

A **IV. fejezetben** kialakítok a honvédségnél korábban nem alkalmazott – NATO-val és EU-val harmonizált – beszerzési eljárás típust (keretmegállapodásos eljárás)

Az **V. fejezetben** a honvédségi alakulatok és polgári szolgáltatók körében felmérem a honvédség által alkalmazott új beszerzési eljárás eredményének hatékonyságát

A **VI. fejezetben** bemutatom különleges jogrend időszakának beszerzési előírásait, elveit.

Az értekezés Összegzett következtések fejezetében célkitűzésemmel összhangban a végkövetkeztetések és a várható tudományos eredmények felsorolásával egyidejűleg tézisekbe foglalom új tudományos eredményeimet. Ezt követően ajánlásokat teszek az értekezés felhasználhatóságára. A doktori kutatásom 2016. december 31-ei dátummal zártam le.

^v A tervek egy része nem nyilvános, így azokból történő idézés nem lehetséges. A kutatás kizárólag a fő elveket és gyakorlati végrehajtásának lehetőségeit tartalmazza.

^{vi} A képesség alatt értem a logisztikának a rendszerszintű támogatását.

RELEVÁNS SZAKIRODALOM ÁTTEKINTÉSE

A katonai beszerzés több tudományág által is szabályozott tevékenység, ezért a kutatásaimat kiterjesztettem a jogtudományra, a védelemgazdaságra és a logisztikára is. Ezeknek a tudományterületeknek kellett feldolgoznom a szakirodalmi és jogszabályi háttérét. Felhasználtam a katonai beszerző szervezeteknél fellelhető működési és szervezeti leírásokat, szabályzókat. A hazai, NATO és Európai Unió szabályozási környezetét kutatva a katonai beszerzés vonatkozásában a jogszabályi előírásokat vehettem alapul. A katonai logisztikával foglalkozó tudományos szakirodalmak a beszerzés kérdéskörét csak érintőlegesen tartalmazzák, ezért meg kellett vizsgálnom a civil logisztikában és a közigazgatás logisztikában alkalmazott beszerzés definícióját, értelmezését és meg kellett alkotnom a katonai beszerzés definícióját.

A Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltárában tárolt iratok folyamatos digitalizálását követően újabb információk váltak egyszerűen kutathatóvá. Az értekezésben a beszerzési eljárástípusok és a katonai beszerzés történetének kifejtése kizárólag az azokat előíró törvények, közjogi szervezetszabályozó eszközök, utasítások és belső szabályzók tételes áttekintésével, rendszerezésével történhetett meg. A rengeteg jogszabályi hivatkozás miatt az első két fejezet általános leíró jellegű, azonban bemutatása nélkülözhetetlen a további kutatási eredmények bemutatása miatt. Varga 2006-os értekezése a rendszerváltástól 2004-ig terjedő időszakra kellő alapot jelentett, melyhez hozzájárult, hogy 2004-től 2013-ig a honvédség központi beszerző szervezeteinél nem csak beszerző pozíciót töltöttem be, hanem magam is tevékenyen részt vettem a honvédség beszerzési rendszerének, szabályozásának kialakításában. Természetesen a több éve tartó kutatásom során számos hazai és külföldi releváns szakirodalmat feldolgoztam, a téma relevanciája tekintetében célszerűnek tartom számomra fontos kutatók kiemelését.

A beszerzés jogtudományon alapuló vizsgálata során támaszkodtam a NATO és az Európai Unió által előírt, valamint a hazai szabályozásokra, melynek során törekedtem a tényszerű leírásokra. A kutatás során figyelembe vettem Dr. Tátrai Tünde^{7 8 9 10 11 12 13}, Dr. Arató Balázs¹⁴, valamint a katonai jog területén Dr. Kádár Pál¹⁵ írásait. A polgári, közigazgatási és katonai logisztika összehasonlításában kiemelném Dr. Báthy Sándor^{16 17}, Dr. Németh Gyula¹⁸, Dr. Potóczki György^{19 20 21}, Dr. Bukovics István^{22 23}, Dr. Domboróczky Zoltán²⁴ tudományos munkásságát.

A beszerzés katonai logisztikai megközelítése során alapul vettem Dr. Horváth Attila²⁵²⁶, Dr. Szászi Gábor²⁷, Dr. Bencsik István²⁸, Dr. Pogácsás Imre²⁹, Dr. Jároscsák Miklós³⁰, Dr.

Réger Béla³¹, Dr Réti Tamás³² véleményeit. A védelemgazdaságon belül a beszerzés kérdéskörét igen széles körben elemezték, akik közül a téma relevanciáját tekintve kiemelném Dr. Szenes Zoltán^{33 34 35}, Dr. Szegedi Zoltán³⁶, Dr. Csontos András³⁷, Dr. Kunos Bálint³⁸, Dr. Turcsányi Károly^{39 40 41 42 43} publikációit.

Felmértem más szervezetek beszerzési eljárásait így többek között a NATO Támogató és Beszerzési Ügynökség (NATO Support and Procurement Agency - NSPA)^{44 45}, továbbá az angol helyi önkormányzatok speciális beszerzési eljárásait (Southend-on-Sea Borough Council)⁴⁶. A katonai beszerzés jövőjére vonatkozó elképzeléseket beépítettem az értekezésbe, így Dr Christodoulos Nikounak a katonai termékek beszállítóinak kiválasztásáról⁴⁷, valamint Dr Elvira Uyarra a Manchesteri Egyetem oktatójának a beszerzés innovatív megoldásairól.⁴⁸

A jövőbe mutató elképzelésekre Malin Arve PhD az NHH (Norwegian School of Economics) tanársegédjének – kutatási területe a szerződéskötés elmélete – az optimális – elektronikus – beszerzésre⁴⁹ vonatkozó téziseit emelném ki.

A korábbiakban említettek szerint nem céлом civil és katonai beszerzés összehasonlítása. Ennek a terjedelmi okok kívül, elsősorban azaz oka, hogy megítélésem szerint egy ilyen tárgyú kutatás egy újabb doktori (PhD) értekezés tárgya lehet. Annyit azonban szükségesnek tartok megjegyezni, hogy civil ellátási láncmenedzsment a beszerzés hangsúlyosabban és a folyamatokba ágyazva integráltan jelenik meg.⁵⁰

A nemzetközi szakirodalom is az eredményesség és a hatékonyság alapján közelíti meg logisztikai teljesítményt, melynek szerves alkotó eleme a beszerzés. Az integrált logisztikát a hálózatként fogják fel, amelyben a folyamatok szervesen egymásra hatnak és bonyolult rendszert képeznek.⁵¹ Szegedi Zoltán erre példát is hoz, rossz példaként említi, hogy egy hazai nagyvállalat beszerzési vezetője jelentős árkedvezményt érte el azzal, hogy a beszállító egy időben teljesítse a megrendelést, de ezzel veszteséget okozott, mert készletezési költségek meghaladták a megtakarítást. A katonai logisztika támogatás elmélete is az ellátási funkció fontos elemének tarja a beszerzést.⁵² A versenyszférában alkalmazott integrált szemlélet elterjedésének azonban korlátot szabnak a készletképzési és lépcsőzési elvek, vagyis a haderőnek a kezdeti műveleti képesség biztosítása érdekében hadfelszerelést kell tárolni. (ezt én írtam le abban ellátási lánc tanulmányban, de nem ezért tartom fontosnak ezt a bekezdést betenni)

Az értekezés összeállítása során számos a honvédséggel és a közigazgatással kapcsolatos közbeszerzési eljárás iratait áttanulmányoztam, illetve felhasználtam a felelős akkreditált közbeszerzési szaktanácsadóként az Országos Mentőszolgálatnál, a Belügyminisztériumnál, az MH Egészségügyi Központnál, illetve Önkormányzatoknál lefolytatott eljárásaimat.^{vii}

^{vii} Az általam folytatott közbeszerzési eljárások a derzsenyi.hu weboldalon jelennek meg.

I. FEJEZET: A HONVÉDSÉG ÁLTAL ALKALMAZOTT BESZERZÉSI ELJÁRÁSTÍPUSOK

A beszerzések számtalan típusát különböztethetjük meg, melyeket törvények, kormányrendeletek, belső normatív utasítások szabályoznak.

A beszerzés kifejezést a tudományos írásokban többféleképpen alkalmazzák. Varga 2006-os értekezésében⁵³ a beszerzés honvédségi specialitását kutatja. Már itt is megjelenik a közbeszerzés védelmi beszerzés, központosított beszerzés leírása, azonban az egyes beszerzési eljárástípusok csoportosítása, rendszerezése még nem történt meg. Ennek legfőbb oka, hogy az értekezés 2004-es lezárását követően az állami beszerzési rendszer nagymértékben, gyökeresen átalakult.

A HM Védelemgazdasági Főosztály vezetője egy 2008-as írásában⁵⁴ a honvédség vonatkozásában mint (köz)beszerzést az alábbiak szerint fogalmazza meg: *A honvédelmi tárca az általános állami szabályozók adta keretek között, a gazdálkodási rendszeréhez alkalmazkodó, sok tekintetben sajátos (köz)beszerzési rendszert hozott létre. E rendszer jogszabályi alapja – a Kbt-én kívül – a tárca minden szervezetére kiterjedő, a beszerzések belső eljárási rendjét szabályzó HM utasítás (továbbiakban: Utasítás).*

2013-as Európai Unió Támogatásból megvalósuló projekt tanulmányban⁵⁵ találkoztam először a beszerzés és közbeszerzés szétválasztásának tudományos megfogalmazásával:

„Beszerzés minden olyan eljárás, amelyet nem a közbeszerzésekről szóló 2011. évi CVIII. törvény (a továbbiakban: közbeszerzési törvény) alapján folytatják le. Közbeszerzés minden olyan eljárás, amelyet a közbeszerzési törvény alapján folytatnak le.”

Fontosnak tartom, hogy a számtalan beszerzési eljárásmodot valamilyen formában csoportosítsam, rendszerezem. Egyrészt az ezzel összefüggő oktatások képzések elősegítése érdekében, másrészt jelen értekezésben használt kifejezések, beszerzési eljárástípusok könnyebb megértése érdekében.

Általánosságban elmondható, hogy a közszféra szervezetek egyik legfontosabb és leginkább emlegetett jogszabálya a közbeszerzés, amely a nemzeti közbeszerzési értékhatártól kötelezővé teszi ennek alkalmazását. 2017-től azonban a Kormány az egymillió forint feletti

beszerzéseket is rendeletben^{viii} szabályozta, melyet közbeszerzési értékhatárok alatti értékű beszerzéseként definiál.

Olyan szervezetek, amelyek a közbeszerzési törvény kivételébe tartozó beszerzési eljárástípusokat is alkalmazzák, már különbséget tesznek a törvény, vagy kormányrendelet által szabályozott beszerzések között. Így többek között már olvashattunk központosított, védelmi, import, jövedéki beszerzésekről is.

A honvédség által alkalmazott beszerzési eljárástípusok sokasága megköveteli, hogy tudományos értelemben is rendszerezjük azokat, melynek során mindenképpen a honvédség által alkalmazott hármas tagozódásból érdemes kiindulni.

I.1. A beszerzés honvédségi értelmezése

A NATO csatlakozásunkat követően a szövetségi katonai műveletekben történő részvétel megkövetelte új típusú haditechnikai eszközök beszerzését, amelynek egy részét a NATO finanszírozta. Szintén szövetségi előírás volt a NATO finanszírozású beszerzési szabályozás átvétele, amely rendszer nagymértékben eltért a hazai beszerzési előírásoktól.

2004-től már az Európai Unió tagállamaként a közbeszerzés közösségi előírásait folyamatosan beültették a magyar jogrendbe, azonban a védelmi beszerzéseket közösségi szinten is speciálisan szabályozták. 2005-ben a közösségi szabályozással összhangban átalakult a közbeszerzési törvény, amelyet elfogadása óta számtalanszor módosítottak. Vannak azonban olyan helyzetek, amelyek a közpénzek ésszerű felhasználását meghaladják, fontosabbak ennél (ilyen a védelmi, nemzetbiztonsági érdekek). Ilyen helyzetekben a közbeszerzési alapelvek (pl. nyilvánosság) nem érvényesülhetnek.

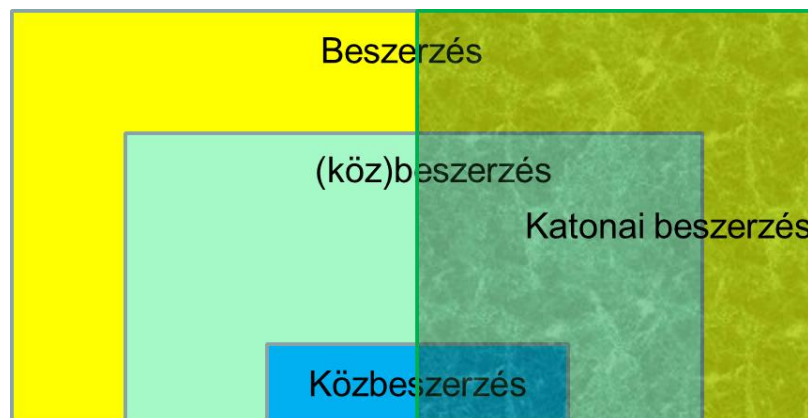
Az Európai Unió meghatározott esetekben a közösségi irányelvekkel összhangban szabad kezét adott a kormányok részére, hogy önállóan alkossanak meg bizonyos beszerzési szabályokat. Napjainkra kialakult többek között a központosított közbeszerzés, hadfelszerelés (védelmi)-, nemzetbiztonsági célú-, büntetés végrehajtási-, műveleti-, tartós külszolgálatot teljesítők ellátását célzó-, NATO biztonsági beruházási beszerzések, amelyek szabályait törvények, kormányrendeletek és egyéb utasítások, intézkedések a közbeszerzés szabályaitól eltérően tartalmazzák.

^{viii} A közbeszerzési értékhatárok alatti értékű beszerzések megvalósításával és ellenőrzésével kapcsolatos szabályokról szóló 459/2016. (XII. 23.) Korm. rendelet

A honvédség feladatellátása túlmutat a békeidőszakon, az Európai Unió területén, továbbá költségvetési forrást kap a NATO-tól, vagy más uniós kívüli országtól eszközök-szolgáltatások felajánlást, amelyet Kádár Pár az alábbiak szerint összegez: „A Honvédelmi Minisztérium egyrészt központi közigazgatási szerv; másrészt a Magyar Honvédség irányításának és vezetésének szerve egyben, ezzel a magyar közigazgatás egyetlen olyan szerve, amelynek jogállása egyszerre biztosít irányító és vezetési jogosítványokat ugyanazon szervezetre vonatkozóan.”⁵⁶

A honvédelmi miniszter, vagy delegált jogkör alapján a Honvédelmi Minisztérium (a továbbiakban: HM) Közigazgatási államtitkára, illetve Honvéd Vezérkar főnöke által számos olyan beszerzési eljárásformát szabályozott, mely más költségvetési szervnél nem, vagy nem ebben a speciális környezetben jelentkezik.

A fentiek alapján a beszerzési eljárás típusok három fő csoportját különböztetem meg (1. sz. ábra)

1. számú ábra: Beszerzés, (köz)beszerzés, közbeszerzés rendszere^{ix}

(Saját készítésű ábra)

- Közbeszerzés: A közbeszerzési törvény által szabályozott beszerzés. Alapját az Európai Unió direktívája adja, és jellemzően a közigazgatásra vonatkozóan határozták meg;
- (Köz)beszerzés: Jogszabály által meghatározott beszerzési eljárások;
- Beszerzés: Közjogi szervezetszabályzó eszköz által meghatározott beszerzés és a versenyszféra beszerzése⁵⁷.

^{ix} A pénzügyi ellenjegyzés a részét képezi.

A közbeszerzés, (köz)beszerzés és beszerzés rendszerének kialakítását az alábbiak szerint igazolom:

I.2. Közbeszerzés:

A közbeszerzés egyszerű megfogalmazása szerint *a különféle szolgáltatások és fogyasztási cikkek költségvetési szervek által történő beszerzését jelenti.*⁵⁸ Közös jellemzője, hogy a finanszírozás közpénzekből történik és sokszor igen jelentős értékűek a megrendelések.

A közbeszerzés törvényi definíciója⁵⁹ szerint: Közbeszerzési eljárást az ajánlatkérőként meghatározott szervezetek visszerthes szerződés megkötése céljából kötelesek lefolytatni megadott tárgyú és értékű beszerzések megvalósítása érdekében.

A definícióból kiindulva kizárólag a törvényben meghatározott ajánlatkérők folytathatnak le közbeszerzési eljárást. Annak ellenére, hogy jogszabályi előírás alapján minden honvédelmi szervezet jogosult lenne ajánlatkérőként közbeszerzési eljárást lefolytatni, a tárca beszerzésére vonatkozó HM utasításban meghatározottak szerint ez a lehetőség igen korlátozott.⁶⁰

Fontos szempont a közbeszerzési értékhatár. Közbeszerzési értékhatár a közbeszerzésre kötelezett szervezeteknek megmutatja, hogy kell-e közbeszerzési eljárást lefolytatni, és ha igen, milyen eljárásrendbe tartozik az adott beszerzés. Az értékhatár függ a közbeszerzés tárgyától is^x, azaz attól, hogy mit akarunk beszerezni. Ez lehet árubeszerzés, szolgáltatás megrendelés, építési beruházás, építési koncesszió, vagy szolgáltatási koncesszió.

Az egyes beszerzési tárgyakra vonatkozó közösségi és nemzeti értékhatárokat a Közbeszerzési Hatóság^{xi} a Közbeszerzési Értesítőben és a Közbeszerzési Hatóság honlapján minden év elején elnöki tájékoztatóban teszi közzé. Az elnöki tájékoztató tartalmazza a közösségi értékhatároknak a forintban kifejezett értékét is.

A közösségi szabályozás alapján meghatározott értékhatárt (közösségi) elérő beszerzés esetén a hirdetmények az EU hivatalos honlapján^{xii} jelennek meg. A közösségi értékhatárt el nem érő, de a nemzeti értékhatárt elérő vagy meghaladó beszerzések szabályozása nemzeti feladatkör. Nemzeti szabályozás alapján egyes termékek és szolgáltatások beszerzésére

^x Az árubeszerzés, szolgáltatás értékhatára eltér az építési beruházás értékhatárától.

^{xi} A Magyarország adott évi központi költségvetéséről szóló törvény tartalmazza az irányadó nemzeti és közösségi közbeszerzési értékhatárokat.

^{xiii} Tenders Electronic Daily

speciális eljárásrendet, valamint az eljárásba épített előzetes és utólagos engedélyeztetést⁶¹, ellenőrzést alakítottak ki.

A közbeszerzés rendszerét a közpénzek felhasználásának szabályozására alakították ki alapvetően a közigazgatási szervek részére kötelező jelleggel. A közigazgatási szervek túlnyomó többsége alaprendeltetésű feladatait normál időszakban hajtja végre, belföldön.

A honvédség vonatkozásában azonban számolni kell a külföldön (Európai Unió kivül) normál békeidőszaktól eltérő helyzetekben történő részvételre. Annak ellenére, hogy mind NATO, ENSZ, EU műveletekben jelentős a civil szolgáltatók bevonása, ezekben az esetekben nem a közbeszerzési rendszerben történik kiválasztásuk.

A közbeszerzési törvény számos olyan kivételt sorol fel, amelyre vonatkozóan nem kell a törvény szerinti közbeszerzési eljárást lefolytatni, ezekre felhatalmazta a kormányt, hogy külön rendeletet alkosson. A honvédelmi tárca vonatkozásában a kutatási eredményeim megírásakor hatályos HM utasítás⁶² főszabályként a honvédség központi beszerző szervezetét jogosítja fel közbeszerzési eljárás lefolytatására.^{xiii}

Mivel a honvédség központi beszerző szervezete által lefolytatott eljárások negyedét teszi ki a közbeszerzés, a honvédelmi szervezetek részéről pedig – az eddigi statisztikák alapján – közbeszerzésről nem beszélhetünk, kijelenthető, hogy a katonai beszerzés nem a közbeszerzés része, hanem éppen fordítva. A katonai beszerzésnek része a közbeszerzés.

Gyakorlati tapasztalataim alapján a közbeszerzést (általán megfogalmazottak szerint: közigazgatási beszerzést) a honvédségen belül olyan általános, időszakosan visszatérő szolgáltatásokra-, árubeszerzésekre alkalmazzák (élelmezés, személyszállítás, stb.), amelyekre nem vonatkoznak speciális előírások.

A közbeszerzési előírásai az Európai Unió irányelveiben is folyamatos szigorításokon ment keresztül. A közbeszerzési eljárások nagy részénél^{xiv} kötelező felelős akkreditált

^{xiii} Kivételt képez a hazai nyelvképzés szolgáltatás, a nem haditechnikai besorolású gépjárműjavítás szolgáltatás és a kapcsolódó alkatrészek, valamint a honvéd tisztjelöltek "B" kategóriás, valamint a honvéd altiszt-jelöltek "B" és "C" kategóriás vezetői engedélyének megszerzését szolgáló tanfolyam tárgyú közbeszerzések közösségi közbeszerzési értékhatárig, valamint az MH vitéz Szurmay Sándor Budapest Helyőrség Dandár (a továbbiakban: MH BHD) és MH Egészségügyi Központ közbeszerzési eljárásai.

^{xiv} Kbt. 27. § (3) bekezdés: A részben vagy egészben európai uniós forrásból megvalósuló, valamint árubeszerzés és szolgáltatás megrendelése esetén az uniós értékhatárt elérő, építési beruházás esetén az ötszázmillió forintot elérő értékű közbeszerzési eljárásba az ajánlatkérő köteles felelős akkreditált közbeszerzési szaktanácsadót bevonni.

közbeszerzési szaktanácsadó igénybevétele, valamint kötelező jogi, pénzügyi és a közbeszerzés tárgya szerinti szakértelemmel rendelkező bíráló tagot delegálni.

I.3. (Köz)beszerzés:

A közbeszerzés és a kormányrendelet által alkotott szerzési jogszabályok eltérő eljárás módokat, sok esetben eltérő definíciókat is tartalmaznak. Vannak kormányrendeletek, amelyek háttérjogszabálya a közbeszerzésekről szóló törvény (a továbbiakban: Kbt.), ezért visszahivatkozásokat találunk rá benne. Jellemzően azonban a kormányrendeletek a Kbt. kivételi körököt, azaz a közbeszerzés hatálya alá nem tartozó szerzéseket szabályozzák. Célszerűnek tartom a (köz)beszerzést megkülönböztetni a szerzés általános definíciójától, tekintve, hogy itt jogszabály határozza meg az eljárás módját. Amennyiben szabályozni szeretnénk egy adott szervezet szerzési tevékenységét, mindenképpen különbséget kell tenni a két szabályzó között. A honvédség által alkalmazott definíciók alapján⁶³:

(köz)beszerzés: a Kbt. felhatalmazása alapján kiadott kormányrendeletekben meghatározott eltérő szabályok alapján végrehajtott szerzés, valamint a közbeszerzés.

Összefoglaló néven a (köz)beszerzés: a jogszabály^{xv} által szabályozott szerzés, amelynek típusai:

I.3.1. A védelmi szerzés

A védelmi piacok a termékek és szolgáltatások széles skáláját ölelik fel, a nem hadi célokat szolgáló anyagoktól (irodacikkek, ételmezés) kezdve a fegyverrendszerekig és a különösen érzékeny természetű felszerelésekig (titkosító berendezések, illetve nukleáris, biológiai és vegyi felszerelések). A fegyverrendszerek, melyek kifinomult technológiákat alkalmaznak, fejlesztésük többnyire hosszú időt vesz igénybe, életciklusuk rendszerint igen hosszú, előállításuk pedig gyakran magas, vissza nem térülő költséggel jár.

A védelmi piacot alapvetően az különbözteti meg más piacoktól, hogy vevői oldalon szinte kivétel nélkül állami szervek állnak, a védelmi piacon kínált termékek és szolgáltatások pedig szigorú szabályozás alá esnek. Éppen ezért a piaci szereplők száma is korlátozott. Amikor 2004-ben Magyarország átültette a védelmi irányelvet⁶⁴ a hazai jogrendbe, a védelmi piacát is megnyitotta az Európai Unió többi tagállama előtt.

^{xv} Alaptörvény T) cikk 2) bekezdése szerint: „Jogszabály a törvény, a kormányrendelet, a miniszterelnöki rendelet, a miniszteri rendelet, a Magyar Nemzeti Bank elnökének rendelete, az önálló szabályozó szerv vezetőjének rendelete és az önkormányzati rendelet. Jogszabály továbbá a Honvédelmi Tanács rendkívüli állapot idején és a köztársasági elnök szükségállapot idején kiadott rendelete.”

A védelmi beszerzések lefolytatásának alapját az Európai Unió direktívája⁶⁵ határozza meg, amely a honvédelmi és biztonsági beszerzést együttesen szabályozza. A hazai jogalkotó kezdetben az irányelv hatálya alá tartozó védelmi és nemzetbiztonsági célú beszerzéseket két különálló jogszabályban szabályozta, tekintettel arra, hogy a védelmi beszerzési kormányrendeletet a honvédelmi miniszter⁶⁶, a minősített beszerzési kormányrendeletet a Belügyminiszter⁶⁷ készítette elő.

Magyarországon 2016. július 30-ig a minősített adatot, az ország alapvető biztonsági, nemzetbiztonsági érdekeit érintő vagy a különleges biztonsági intézkedést igénylő beszerzésekről szóló Kormányrendelet hatálya értékhatárra tekintet nélkül kiterjedt valamennyi, a tárgyi hatálya alá tartozó védelmi beszerzésre. A védelmi beszerzések területén nincsen értékhatár alatti beszerzés, aminek egyik oka a védelmi piacon kínált termékekre és szolgáltatásokra vonatkozó szigorú szabályozás.

A védelmi beszerzés másik sajátossága, hogy nem szabályozza külön a nemzeti és külön az uniós eljárást. Ezáltal egy kis értékű katonai célú építési beruházásra, vagy egy több milliárd forint értékű, összetett haditechnikai rendszer beszerzésére is ugyanolyan eljárás keretében kerül sor. Ez a megoldás a kisebb értékű beszerzések esetében felesleges – a beszerzés értékével arányban nem álló – adminisztrációs terheket ró az ajánlattevőkre.⁶⁸

A védelmi irányelv alkalmazása mindig is komoly nehézségekkel járt, mivel az alapvető biztonsági érdek fogalma meglehetősen homályos. Az irányelv alapján az Európai Tanács 1958-ban elfogadott egy listát (ML – Military List), mely feltünteti azokat a fegyvereket, lőszereket és hadianyagokat, amelyekre a szabályozás kiterjed. Ugyanakkor azonban ez a lista meglehetősen általános jellegű, ezért nem mindig egyértelmű, hogy az egyes védelmi szerződésekre mely szabályok vonatkoznak.⁶⁹

A tagállamok olyan felszereléseket is beszerznek, amelyek rendelkeznek ugyan a védelmi termékek sajátos jellemzőivel, mégsem nélkülözhetetlenek (feltétlenül) az adott ország biztonsági érdekei szempontjából. Magyarország is kiegészítette további termékekkel és szolgáltatásokkal (HUML – Hungarian Military List)⁷⁰ az irányelvben szereplő listát.

A haderő beszerzéseire vonatkozó HM utasítás szerint a haditechnikai eszközök és szolgáltatások (beleértve az infrastrukturális beruházást) fegyverek, lőszerek és hadianyagok, valamint az alapvető biztonsági érdeket érintő beszerzések terén a honvédségnél kizárólag a központi beszerző szervezet járhat el⁷¹, tekintettel arra, hogy ezekre speciális közösségi szabályok vonatkoznak, valamint alapvetően stratégiai szintű döntéshozatalt igényelnek.

2016. augusztus 01-től a védelmi és biztonsági célú beszerzéseket egységesen, egy törvényben szabályozzák. A törvényjavaslat⁷² benyújtásának indoklásában a Kormány, mint előterjesztő kiemeli, hogy a közbeszerzési törvény a védelmi és biztonsági célú beszerzések szabályozását törvényi szintre utalja, figyelemmel arra, hogy védelmi irányelv⁷³ a „klasszikus” közbeszerzésektől elválasztva, azok irányelvi szabályozásától függetlenül határozza meg a védelmi és biztonsági terület beszerzéseinek szabályozását, így szükséges a védelmi irányelvet is egy, a Kbt-vel azonos szintű jogszabályban átültetni.

A védelmi beszerzési tárgyköröket az új törvény csak keretjelleggel tartalmazza, az Európai Unió Közös Katonai Listája szerinti részletes felsorolás kormányrendeletben található.⁷⁴

I.3.2. A biztonsági célú beszerzés

2014. november 06-ig a biztonsági beszerzések lefolytatásának alapját (a korábban említett védelmi beszerzésekkel összhangban) az Európai Unió direktívája (irányelve) határozta meg, amely a honvédelmi és biztonsági beszerzést együttesen szabályozza az alábbi megfogalmazásban:

„A védelem és biztonság területén egyes szerződések olyannyira érzékenyek, hogy - speciális jellege ellenére - nem volna helyénvaló ezen irányelv alkalmazása. Ez vonatkozik a hírszerző szolgálatok beszerzéseire és a hírszerző tevékenység valamennyi típusával összefüggő beszerzésekre, ideértve a - tagállamok fogalom-meghatározásának megfelelően - a kémelhárítási tevékenységet is. Ez vonatkozik továbbá olyan különösen érzékeny beszerzésekre is, amelyek rendkívül magas minősítési szintet követelnek meg, mint például a határvédelemmel, a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni küzdelemmel összefüggő, a rejtjeltevékenységre vonatkozó, vagy a rendőrség vagy más biztonsági szervek által végrehajtott leplezett tevékenységekre vagy más hasonlóan érzékeny tevékenységekre vonatkozó beszerzések.”⁷⁵

Az irányelvi rendelkezés szerint mind a védelmi, mind a biztonsági terület a tagállam olyan érzékeny területe, amelyre az általános szabályok nem alkalmazhatóak. Az irányelv azonban törekszik a kivételi kör olyan keretrendszerének kialakítására, amely minden tagállam részére kötelezően alkalmazandó.

Eljárás megindítása előtt legfontosabb kérdés, hogy az adott beszerzés a Kbt. vagy a minősített beszerzési rendelet hatálya alá tartozik, azaz hogy a beszerzés tárgya minősített adatot^{xvi}, vagy az ország alapvető biztonsági, nemzetbiztonsági érdeket érinti.

A Kbt. alapján⁷⁶ az ország alapvető biztonsági érdekével kapcsolatos beszerzés fogalma:

„olyan beszerzés, amelynek tárgya közvetlenül kapcsolódik az ország lakosságának fizikai, környezeti, egészségügyi, gazdasági, honvédelmi biztonságát befolyásolni képes építési beruházáshoz, árubeszerzéshez, valamint szolgáltatás megrendeléséhez, ideértve a védekezési készség esetén a vízkár közvetlen elhárítása érdekében szükséges beszerzéseket is.”

A minősített beszerzési rendelet az irányelvvel összhangban kétfajta eljárásrendet különböztet meg, a közösségi beszerzéseket és nemzeti beszerzéseket. A védelmi irányelv alapján nem tartozik a közösségi beszerzések hatálya alá a különösen érzékeny beszerzések, a hírszerző és elhárító tevékenységgel összefüggő beszerzések. Kizárólag a nemzeti eljárásrendet kell alkalmazni a különösen érzékeny beszerzésekre⁷⁷:

„a határvédelemmel kapcsolatos, a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni küzdelemmel összefüggő, a rejtjeltevékenységre vonatkozó, valamint a Nemzeti Adó- és Vámhivatal vagy rendvédelmi szervek által végzett titkos információgyűjtő, illetve titkos adatszerző tevékenységgel közvetlenül összefüggő beszerzések.”

A biztonsági beszerzés az Európai Bizottság által jelzett, a védelmi beszerzési irányelvvel szemben fennálló összeütközések miatt 2014. november 07-ével hatályát veszítette. 2014. november 07-től 2016. augusztus 01-ig a biztonsági beszerzésre külön szabályozást nem alakítottak ki. 2016. augusztus 01-től a védelmi és biztonsági célú beszerzéseket egységesen törvényben szabályozzák.

A biztonsági beszerzések fogalma alatt a védelmi beszerzések közé nem tartozó, példálózóan felsorolt, Magyarország belső és külső biztonságát érintő, egyben minősített adatot tartalmazó vagy keletkeztető beszerzéseket kell érteni.⁷⁸ A korábban alkalmazott, „minősített beszerzés” fogalom helyett az új szabályozás azt hangsúlyozza, hogy a minősített adat érintettsége a beszerzésben önmagában még nem alapozza meg a védelmi irányelv, illetve az azt átültető jogszabály alkalmazását, önmagában ez nem helyezi a biztonság területére a beszerzést.

^{xvi} A minősített adat védelméről szóló 2009. évi CLV. törvény szerint

I.3.3. A központosított közbeszerzés

A szakmai pályafutásom alatt igen sokszor találkoztam a központosított közbeszerzés és a honvédség központi beszerző szervezete által lefolytatott beszerzés összekeverésével. A honvédség központi beszerző szervezete ugyan központi igényekre vonatkozó közbeszerzési eljárásokat folytat le, de ezek önmagukban csak a honvédségre vonatkoznak.

A központosított közbeszerzés lényege, hogy az állam a teljes közigazgatás igényére folytat le közbeszerzési elöljárást és a teljes igényre köt keretmegállapodásokat, szerződéseket.

A közigazgatási szerveknek a saját közbeszerzéseivel kapcsolatban, meghatározott termékkörökben központosított közbeszerzési eljárást írnak elő. Erre az állami ráfordítások csökkentése, a költségvetési előirányzatok tervszerű felhasználása, valamint az eljárások megfelelő szakmai háttérének biztosítása érdekében van szükség. Az előírás bevezetését az tette szükségessé, hogy az általánosan használt, azonos használati célú, jól tipizálható termékek koncentrált beszerzése egységesen valósuljon meg. Ezeknek a céloknak ismeretében és elérése érdekében a mindenkori Kormány kialakította az általa irányított szervezetek beszerzései között általánosan vagy időszakosan visszatérő módon szereplő azonos termékek és szolgáltatások előre meghatározott szabályok szerint történő beszerzéseinek rendszerét, a központosított közbeszerzést.

Az úgynevezett központosított közbeszerzés lényege, hogy meghatározott ajánlatkérők^{xvii} egy központi szervezeten keresztül, a Kormány által kijelölt központi beszerző szervezet által lebonyolított közbeszerzési eljárásban központosítottan szereznek be bizonyos termékeket és szolgáltatásokat, pontosabban az eljárás eredményeként megkötendő keretszerződés vagy keretmegállapodás alapján valósítják meg egyedi beszerzéseiket. A lebonyolító szerv tehát gyakorlatilag több intézmény közbeszerzéseit fogja össze és bonyolítja le, mégpedig oly módon, hogy eközben bizonyos, külön jogszabályban meghatározott szolgáltatásokat nyújt az eljárásban részt vevők számára.

I.3.3.1. Általános irodai felhasználású termékek beszerzése

A központosított közbeszerzés kialakítása az első közbeszerzési törvény⁷⁹ bevezetésére nyúlik vissza. A törvény lehetőséget biztosított a Kormány részére, hogy megalkossa a

^{xvii} Lásd: kormányrendelet személyi hatálya

központosított közbeszerzésről szóló rendeletét⁸⁰, valamint a hozzá tartozó állami normatívát is.⁸¹

A Kormányrendelet alapján az állami normatívába tartozó termékeket és szolgáltatásokat a honvédség szervezeteinek is kötelezően kellett alkalmazni a központi beszerző szervezet, a Miniszterelnökség Közbeszerzési és Gazdasági Igazgatóság (a továbbiakban: MKGI) által megkötött keretszerződés alapján, annak terhére beszerezni. A tárcán belüli honvédségi szintű szabályozás azonban 2001-ig nem történt meg.

1996-tól 2004-ig három szervezet látta el a központi beszerző szervezet szerepét^{xviii}:

- MKGI: számítógép, gépkocsi, üzemanyag, televízió és video berendezések, GSM készülékek;
- Belügyminisztérium Országos Közbeszerzési Főigazgatósága (a továbbiakban: BM OKF): telefon, telefax, irodatechnikai berendezések, irodabútorok, papíráruk, nyomtatványok;
- Országos Egészségügyi Pénztár (a továbbiakban: OEP): egészségügyi termékek.

2004. május 1-től egy szervezet látja el a központosított közbeszerzési rendszerhez tartozó feladatokat:

- MKGI,
- később Központi Szolgáltatási Főigazgatóság (a továbbiakban: KSZF)^{xix},
- jelenleg Közbeszerzési és Ellátási Főigazgatóság (a továbbiakban: KEF).

Az állami normatíva alapján a honvédség is a központi beszerző szervezet által jut az alábbi termékekhez és szolgáltatásokhoz:

- Kommunikációs eszközök és szolgáltatások,
- Információtechnológiai rendszerek és szolgáltatások,
- Irodatechnikai berendezések és szolgáltatások,
- Irodabútorok,
- Irodabútorokhoz kapcsolódó szolgáltatások,
- Papíripari termékek és irodaszerek,
- Gépjárművek,

^{xviii} A központi beszerző szervezetek felsorolása azért lényeges, mert mindegyik szervezet eltérő feladatokat látott el.

^{xix} A Közbeszerzési és Ellátási Főigazgatóság jogelőd szervezete

- Gépjármű-üzemanyagok,
- Utazásszervezések,
- Elektronikus közbeszerzési szolgáltatások - elektronikus árlejtés szolgáltatás⁸².

I.3.3.2. Egészségügyi központosított beszerzés

2004 óta az egészségügyi termékek egy részére vonatkozóan kizárólag a központosított közbeszerzés keretében van lehetőség megrendelésre, szerződéskötésre. A KSZF a Miniszterelnöki Hivatal vezető miniszter irányítása alatt keretszerződéseket, később keretmegállapodásokat kötött. Ezáltal az egészségügyi intézmények részére a termékek típusát, árát, valamint a szerződő partnereket központilag határozták meg. A beszerzéseket a 168/2004. (V. 25.) Kormányrendelet^{xx} alapján kellett lefolytatni.

2005 és 2013 között kiadott HM utasítás⁸³ alapján az MH Egészségügyi Központ jogelőd intézményei (Honvédkórház – Állami Egészségügyi Központ (Honvéd, Rendészeti- és Vasútegészségügyi Központ); MH Dr. Radó György Honvéd Egészségügyi Központ) önállóan nem voltak jogosultak központosított közbeszerzés keretében egészségügyi termékeket beszerezni (megrendelni), kizárólag megbízás alapján a HM központi beszerző szervezet.

2011-ben a 168/2004 Korm. rendelet központosított közbeszerzési listájából (állami normatíva) kikerültek az egészségügyi termékek. Az egészségügyi termékek kiegészülve a gyógyszerekkel és egyéb gyógyszerészeti eszközökkel, egy másik kormányrendelet⁸⁴ hatálya alá kerültek. A korábbi gyakorlattal ellentétben 2011 májusától a magyar kórházak nem egyénileg, hanem egy kormányzati felügyelet alatt álló szervezeten, a Gyógyszerészeti és Egészségügyi Minőség- és Szervezetfejlesztési Intézetben (a Nemzeti Erőforrás Minisztérium egészségügyi háttérintézménye, a továbbiakban: GYEMSZI)^{xxi} keresztül szerezhettek be gyógyszert és gyógyszerészeti eszközöket.

A Kormányrendelet értelmében a fekvőbeteg szakellátást nyújtó intézmények részére történő gyógyszer-, orvostechnikai eszköz és fertőtlenítőszer ellátása kizárólag az országos központosított rendszeren keresztül történik.

^{xx} A központosított közbeszerzési rendszerről, valamint a központi beszerző szervezet feladat- és hatásköréről.

^{xxi} GYEMSZI-t a Semmelweis-terv hívta életre 2011. május 1-jével öt korábbi intézmény integrációjával (Egészségügyi Stratégiai Kutatóintézet (ESKI), az Országos Gyógyszerészeti Intézet (OGYI), az Egészségügyi Szakképző és Továbbképző Intézet (ETI) és az Országos Szakfelügyeleti Módszertani Központ (OSZMK), az Egészségügyi Minőségfejlesztési és Kórháztechnikai Intézet (EMKI)

A gyógyszerek, orvostechnikai eszközök beszerzését – az OEP beszerzésein kívül – a Állami Egészségügyi Ellátó Központ (a továbbiakban: ÁEEK, a GYEMSZI jogutódja) hajtja végre, amelyekre keretmegállapodásokat, keretszerződéseket köt. A kórházak az ÁEEK eljárásainak második részeként rendelhetik meg a termékeket.

A Kormányrendelet beszerzési szabályai vonatkoznak a Magyar Honvédség központi kórházára (MH Egészségügyi Központ) is, amelynek alaprendeltetésű feladatai közé tartozik a katonae-gészségügyi képességek kialakítása és fenntartása; a Magyar Honvédség nemzetközi kötelezettségeiből adódó egészségügyi feladatok végzése; MH Közegészségügyi és Járványügyi Szolgálatának működtetése, a Magyar Honvédség egészségügyi tevékenységének felügyelete. Ez olyan egészségügyi anyagok és szolgáltatások beszerzését jelenti, amelyek a többi (polgári) kórháznál nem jelennek meg. Ilyenek többek között a missziós egészségügyi felszerelések, oltó és ellenanyagok (pld: atropin tartalmú önampulla), amelyek a védelmi beszerzés hatálya alá tartoznak.

A beszerzések eljárási rendjéről szóló HM utasítás 2012. decemberi módosításának 2013. évi hatályba lépésével már lehetőséget biztosított az MH Egészségügyi Központ (MH EK) részére, hogy feladatkörébe tartozó kötelezettségek teljesítése érdekében önállóan folytasson le központosított közbeszerzési eljárásokat, valamint közbeszerzési eljárást folytasson le.⁸⁵

Az MH EK jogállása az ellátástól függően kettős:

- olyan ellátásoknál, amelyek finanszírozása nem az Alapból (OEP) történik, nem köteles alkalmazni a rendszert;
- olyan ellátások esetében, amelyek finanszírozása az Egészségügyi Alapból (OEP) történik, köteles az ÁEEK-n keresztül a megrendelést végrehajtani.

I.3.3.3. Kommunikációs feladatokhoz tartozó beszerzés

Minden olyan szervezet, amely felett a Magyar Állam többségi befolyást gyakorol, olyan kommunikációs tevékenységet végezhetnek, amely összhangban áll a kormányzati kommunikációs célokkal.

A Kormány 2014-ben kiadott rendeletében⁸⁶ a kormányzati kommunikációs célokkal összhangban működő valamint költséghatékony központi közbeszerzési rendszer elindítása érdekében létrehozta a Nemzeti Kommunikációs Hivatalt (a továbbiakban: NKH). Az NKH központi költségvetési szervként 2014. október 29. napjától látja el feladatát, tevékenységét

országos hatáskörrel, a kormányzati tevékenység összehangolásáért felelős miniszter irányítása alatt végzi.

A kormányzati kommunikációs célok megvalósítása során elsődleges szempont a költséghatékony működés, amelynek elérése érdekében az érintett szervezetek a korábbi egyedi beszerzési gyakorlattal szemben, egy központi közbeszerzési rendszeren keresztül juthatnak hozzá a közfeladatuk ellátásával összefüggő, vagy azt elősegítő kommunikációs célú szolgáltatásokhoz. A hivatkozott rendelet alapján ezek a meghatározott kormányzati kommunikációs szolgáltatások és az azokhoz kapcsolódó kommunikációs termékek és szolgáltatások, mint kormányzati kommunikációs szolgáltatások, szponzoráció, illetve ezek megtervezése.

A kiemelt fontosságú kormányzati kommunikációs feladatként értelmezhető a részben vagy egészben központi költségvetési támogatásból megvalósítandó, legalább 100 millió forint teljes költségigényű^{xxii} beruházás során megvalósított olyan kormányzati kommunikációs feladat, amelynek értéke eléri az uniós közbeszerzési értékhatárt

A kormányzati kommunikációs feladat az érintett szervezet által feladatkörében a feladatai hatékonyabb ellátása érdekében vagy társadalmi szerepvállalás keretében bármely forrásból végrehajtott, a kormányzati kommunikációs beszerzések központosított közbeszerzési rendszeréről szóló kormányrendelet 1. mellékletben meghatározott feladat. A honvédség a hivatkozott rendelet alapján így köteles a kormányzati kommunikációs célú igényeit az NKH-n keresztül megrendelni

A jelenleg is hatályos – a honvédelmi szervezetek beszerzéseinek eljárási rendjéről szóló – HM utasítás ezt a beszerzést a központosított közbeszerzések közé sorolja, így HM VGH jogosult eljárni^{xxiii}.

I.3.3.4. Büntetés-végrehajtási szervezetek ellátási kötelezettségeire vonatkozó beszerzés

A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló⁸⁷ törvényben foglaltak alapján a büntetés-végrehajtási szervezetet (a továbbiakban: BV) – a központi államigazgatási szervek, a rendvédelmi szervek, az egészségügy területén működő országos intézetek, szociális intézmények mellett – a honvédség részére is ellátási kötelezettség terheli. Ez a kötelezettség

^{xxii} Kbt. 16. § (1) bekezdése szerint számított érték alapján.

^{xxiii} MH Egészségügyi Központnak van még jogosultsága a saját szervezete vonatkozásában eljárni.

a fogvatartottak kötelező foglalkoztatása keretében előállított termékek és szolgáltatások körére terjed ki⁸⁸, ami folyamatosan változik. (Munka, védőruha és egyenruházati termékek, egyenruházati lábbelik, egyenruházati kiegészítők, háztartási, egészségügyi papírtermékek, irodabútor, stb.)

A BV ellátás kizárólag a BV Központi Ellátó Szerve (a továbbiakban: BV KESZ) útján valósulhat meg, az igények bejelentésével. Az ellátási kötelezettség a nettó 100.000 forintot elérő vagy meghaladó igényekre terjed ki.

A honvédség speciális (NATO, ENSZ missziók) igényei azonban olyan minőségi követelményeket határoznak meg, amelyek szélsőséges időjárási körülmények között is képesek a hatékony részvételre. Ezzel összefüggésben a BV rendelet is kiemeli, hogy *az igényelt termékek és szolgáltatások kapcsán vizsgálni kell, hogy annak előállítása a fogvatartottak kötelező foglalkoztatása keretében történő előállítás keretei között biztosítható minőségi és mennyiségi korlátok mellett megvalósítható-e.*

További támpontot jelent, hogy a büntetés-végrehajtási szervezetről szóló törvény alapján *a BV-t nem terheli az ellátási kötelezettség a Magyar Honvédség tekintetében, ha a honvédelemért felelős miniszter rendelkezése alapján a Magyar Honvédség egyéb beszerzési eljárást folytat le.*

A jogszabályi előírás alapján a BV KESZ uniós értékhatárt elérő, vagy meghaladó ellátási igények esetén ajánlatot tesz az Igénybejelentő HM szerv részére. Amennyiben az Igénybejelentő elfogadja az ajánlatot, a Felek ellátási megállapodást kötnek.

Az ellátási megállapodás alapján a tárcák között a fedezet átcsoportosítása szükséges az államkincstáron keresztül. Az átcsoportosítást követően a BV KESZ közbeszerzési eljárást folytat le, amelyben a honvédség együttműködése elengedhetetlen (műszaki dokumentáció, szakértői bizottság, bíráló bizottság). Az eljárás eredményeként a KESZ köti meg a szerződést, az MH természetbeni ellátásként kapja meg a szolgáltatást.

A közösségi értékhatár alatt az Igénybejelentő részére a BV KESZ ajánlatot tesz, valamint kijelöli azt a szervezetet, amellyel szerződés köthető. Nem szükséges közbeszerzési eljárás lefolytatása és költségvetési fedezet átcsoportosítása.

Összességében tehát olyan termékeket, amelyekre egyébként a közbeszerzés, vagy a védelmi beszerzés szabályai érvényesülnének, a honvédség köteles lenne a BV-től megrendelni, ha a honvédelmi miniszter másként nem rendelkezik. Közösségi értékhatár felett az eljárás hosszadalmas, közösségi értékhatár alatt pedig felelősen kell megállapítani, hogy az

igényelt termék vagy szolgáltatás a közbeszerzés, a központosított közbeszerzés, vagy a védelmi beszerzés hatálya alá tartozik-e. A katonai szervezetek részére nagyobb körültekintést igényel a saját hatáskörű beszerzés, mivel a BV ellátás 100.000 Ft-tól kötelezően alkalmazandó.

A tárca beszerzési eljárási rendjéről szóló HM utasítás (mint a honvédelmi miniszter rendelkezése) feloldotta a problémát: a közösségi értékhatár felett a HM tárca központi beszerző szervezete folytat le Kbt. szerinti nyílt eljárást, amelyre a BV intézmények is jelentkezhetnek.⁸⁹ Ezáltal biztosításra kerülnek a HM tárca költségtakarékossági, gazdasági, célszerűségi elvárásai.

A közbeszerzési értékhatár feletti, de a közösségi értékhatár alatti esetekben a HM tárca központi beszerző szervezete végzi el a szükséges pontosításokat, egyeztetéseket, amely végén javaslatot tesz a BV szerződés megkötésére, vagy (köz)beszerzési eljárás lefolytatására.

Közbeszerzési értékhatár alatt, de 100.000 Ft felett az alakulat parancsnokának jogkörébe tartozik a döntés, hogy kíván-e BV szervezettel megállapodást kötni az ellátás biztosítása érdekében.

I.3.4. NATO Biztonsági Beruházási Program – NSIP beszerzés

A NATO, mint nemzetközi szervezet rendelkezik az általa finanszírozott beszerzésekre vonatkozó szabályokkal (AC-4/D/2261. számú dokumentum)⁹⁰. A szabályok szerint, az abban foglalt beszerzési eljárástól csak kivételesen és a NATO hozzájárulásával lehet eltérni.

A NATO Biztonsági Beruházási Program^{xxiv} (a továbbiakban: NSIP) a NATO egyik kiemelt jelentőségű infrastrukturális beruházási programja, mely a NATO közös védelmi képesség biztosítása érdekében a szükséges beruházások megvalósítását a tagországok gazdálkodó szervezeteinek bevonásával teszi lehetővé. A beruházási feladatot kivitelező szállítót, nemzetközi pályázati eljárás során kiválasztják ki.

Az NSIP esetében közbeszerzésről nem beszélhetünk, sőt még csak az Európai Unió által szabályozott beszerzésről sem. Olyan esetekben, amikor az adott feladat költségvetésének egy részét a NATO, másik részét a hazai központi költségvetés finanszírozza, két külön beszerzési eljárást kell lefolytatni, eltérő jogszabályi alapon – eltérő eljárásrendben, eltérő időszükségletekkel.

^{xxiv} North Atlantic Treaty Organization Security Investment Program

A NATO forrásokat biztosít és felügyeletet, ellenőrzést gyakorol a beszerzések felett, még akkor is, ha azok nemzeti eljárásban folynak. A közbeszerzési törvény és az EU közbeszerzési szabályai nem teszik lehetővé az ajánlattevői kör területi alapon történő megkülönböztetését, szemben a NATO beszerzési eljárásokra vonatkozó szabályaival, ahol csak a NATO tagországban bejegyzett gazdálkodó szervezetek vehetnek részt ajánlattevőként az eljárásban.

Hazánk NATO tagsága lehetőséget biztosít a magyar gazdálkodó szervezeteknek arra, hogy részt vegyenek az NSIP beruházásokban. A magyar gazdálkodó szervezetek szerződés teljesítési képességének megítélésére 2002-ben bevezették a NATO Beszállítói rendszert. A rendszerben egy állandó NATO beszállítói kört alakítottak ki, melyen belül a „NATO Beszállításra Alkalmos” címet nyert cégekre vonatkozóan Magyarország képes felelősen garanciát vállalni ezek szakmai, gazdasági, pénzügyi, és szükség esetén biztonsági megfelelőségéért.

A Kbt. kivételi körként határozza meg a nemzetközi szerződésekhez, megállapodásokhoz vagy szervezetekhez kapcsolódó beszerzési eljárásokat. E felhatalmazás alapján alkották meg a NATO Biztonsági Beruházási Program keretében megvalósuló beszerzésekre vonatkozó részletes Kormányrendeletet.

A korábban hatályos, NSIP keretében megvalósuló beszerzésekre vonatkozó részletes szabályokról szóló 40/2005. (III. 10.) Korm. rendelet a közbeszerzésekről szóló 2003. évi CXXIX. törvény felhatalmazásán alapult, ezért 2012-es módosítás már figyelembe vette az új közbeszerzési törvény szabályait, szellemiségét.

I.3.5. Az európai uniós alapokból származó támogatásokra megvalósuló (köz)beszerzési eljárások

Az Európai Unió források felhasználására speciális közösségi és hazai szabályok vonatkoznak, amelyek többletkötelezettségeket rónak a kedvezményezettekre, ajánlatkérőkre, illetve többletjogokat adnak a forrásfelhasználást felügyelő szerveknek (irányító hatóság, közreműködő szervezetek).

Az Európai Unió támogatásból történő beszerzési eljárás alapelvekben nem különbözik a korábban említett jogszabály által szabályozott beszerzésektől. Azaz a támogatást elnyert szervezet az adott jogszabályi rendelkezésnek megfelelően köteles közbeszerzési eljárást lefolytatni.

A speciális szabályokat külön rendelet tartalmazza, amely alapján a benyújtott uniós pályázatnak (támogatási kérelemnek) már tartalmaznia kell a költségvetésből nyújtott támogatásból megvalósítani tervezett tevékenységek, feladatok, beszerzések részletes ismertetését. *A közbeszerzési eljárások lefolytatásáért és Kbt. szerinti dokumentálásáért - a központosított közbeszerzés kivételével - a támogatást igénylő, illetve a kedvezményezett felelős. Ha a támogatást igénylő, illetve a kedvezményezett az ezen alcímben foglalt kötelezettségeit nem, vagy nem megfelelően teljesíti, és a felelőssége szabálytalansági eljárás keretében megállapításra kerül, a támogatási szerződés szerinti támogatás egy része vagy egésze visszavonható.*⁹¹

A honvédelmi szervezetek beszerzési eljárási rendjéről szóló HM utasítás alapján azonban a HM központi beszerző szervezete jogosult közbeszerzési eljárás lefolytatására (így az uniós támogatásból megvalósuló eljárásokban is)

Az Európai Unió forrásból megvalósuló beszerzési eljárások előzetes és utólagos engedélyeztetése eltér a korábbi beszerzési típusoktól, azok többnyire a Közreműködő Szervezet^{xxv} felé elektronikus formában történnek.

A honvédség vonatkozásában a beszerzéseket szabályozó HM utasítás⁹² szerint, ha a beszerzési eljárások előzetes minőségbiztosítására vagy folyamatba épített ellenőrzésére vonatkozóan előírásokat fogalmaznak meg, azok teljesítése a Honvédelmi Minisztérium Gazdasági Tervezési és Szabályozási Főosztály (a továbbiakban: HM GTSZF) részére történő felterjesztéssel egyidejűleg, párhuzamosan is történhet.

A mennyiben közbeszerzési eljárásra kötelezett az Európai Unió támogatásban részesült honvédelmi szervezet, abban az esetben a közbeszerzési eljárást a honvédség központi beszerző szervezete folytatja le^{xxvi}.

I.4. A közjogi szervezetszabályozó eszköz által szabályozott beszerzés

A jogalkotásról szóló törvény alapján⁹³ a honvédelmi miniszter normatív utasítást adhat ki a honvédség állománya részére olyan esetekre, melyet magasabb szintű jogszabály nem tartalmaz. A honvédelmi miniszter jogosult a Magyar Honvédség és a Honvédelmi Minisztérium részére együttes intézkedést kiadni annak érdekében, hogy az Európai Unió

^{xxv} Az 1083/2006/EK tanácsi rendelet 2. cikk 6. pontja szerinti szervezet

^{xxvi} Kivéve az MH Egészségügyi Központ, mivel - szemben a honvédségi alakulatokkal - jelenleg önálló közbeszerzési jogosultsága van.

területén kívül állomásozó alakulatok, vagy szolgáló állomány beszerzései is a felelős gazdálkodás elve alapján történjenek.

I.4.1. Magyar Honvédség műveleti alkalmazásával közvetlenül összefüggő beszerzés⁹⁴

A műveleti beszerzés a honvédségi megfogalmazás szerint: *az MH Összhaderőnemi Parancsnokság (a továbbiakban: MH ÖHP) szervezeti egységének minősülő, műveleti területen telephellyel rendelkező ideiglenes szervezet feladatainak végrehajtásához szükséges műveleti területen történő árubeszerzés, szolgáltatás megrendelése, építési beruházás, amely a beszerzés tárgyára vonatkozó nemzetközi szerződés vagy tárcaszintű nemzetközi megállapodás hiányában hazai forrásból határidőre vagy gazdaságosan nem biztosítható;*⁹⁵

A Magyar Honvédség számára is fontos a NATO Szövetség földrajzi határain kívül folytatott műveletek képességi követelményeinek a teljesítése. A logisztikai támogatás megoldása alapvetően nemzeti feladat, azonban több száz, vagy ezer kilométeres távolságban a nemzeti utánpótlás gazdaságossága már megkérdőjelezhető. A műveletek vezetése NATO parancsnok felelőssége, aki többféle logisztikai megoldás közül választhat⁹⁶:

- Előre tervezett kölcsönös támogatási, Befogadó Nemzeti Támogatási, harmadik fél által nyújtott támogatási szolgáltatási szerződések, amelyek a NATO és/vagy a nemzetek között két- vagy többoldalú megállapodások alapján biztosíthatóak.
- Egy nemzet – nemzeti alárendeltségben maradva – hivatalosan vállalja egyes támogatások, illetve szolgáltatások nyújtását a többnemzeti haderő egészének vagy részeinek (pl. logisztikai vezető nemzet, logisztikai szerepkörre szakosodott nemzet).
- Egy vagy több nemzet hivatalosan vállalja a többnemzeti haderő egészének vagy részeinek támogatását, olyan módon, hogy a műveleti irányítás a többnemzeti parancsnok jog- és hatásköre marad.

Vannak olyan műveleti követelmények és helyzetek, mikor az ideiglenes műveleti szervezet feladatainak végrehajtásához szükséges áru, szolgáltatás, vagy építési beruházás műveleti területen nem áll rendelkezésre, illetve nemzetközi szerződés, vagy tárcaszintű nemzetközi megállapodás hiányában hazai forrásból határidőre, vagy gazdaságosan nem biztosítható. A szükséglet beszerzés útján biztosítható, melyet megfelelően szabályozni kell. Ezt a HM Közigazgatási Államtitkára (a továbbiakban: HM KÁT) és a Honvéd Vezérkar Főnöke (a továbbiakban: HVKF) együttes intézkedésben szabályozta, előírva lehetőség szerint legalább három pályázó megszólítását.

A műveleti beszerzésnek a feltétele, hogy nem lehet olyan árut, szolgáltatást, vagy beruházást ilyen típusú eljárásomban beszerezni, amelynek becsült értéke^{xxvii} eléri a nettó 8 millió forintot.

A műveleti beszerzés lényege, hogy a nettó 100 000 Ft értékhatárt el nem érő műveleti beszerzéseket külön nem kell engedélyeztetni, a nettó 100 000 Ft értékhatárt elérő vagy azt meghaladó műveleti beszerzések engedélyezése során a kontingens parancsnoka a műveleti beszerzésekre vonatkozó engedélyezési kérelmet terjeszt fel az MH ÖHP meghatározott szervezete részére. A műveleti beszerzések lefolytatásakor törekedni kell a gazdaságosság, az esélyegyenlőség és versenysemlegesség kritériumainak érvényesítésére, továbbá lehetőség szerint három árajánlat bekérésére.

A műveleti beszerzés speciális része a civil-katonai együttműködéssel és a lélektani műveletek feladataival kapcsolatos beszerzés. Olyan árubeszerzés, szolgáltatás megrendelése, és egyéb beruházás kerül végrehajtásra, melynek célja nem a kontingens alapvető működésének biztosítása, hanem a kontingens pozitív megítélésének, elfogadottságának kialakítása és fenntartása a civil környezetben, valamint a civil környezetre való hatásgyakorlás, ez által az állomány közvetett védelmét hivatott elősegíteni.

I.4.2. A külképviseletek beszerzési eljárásai

A Magyar Honvédség részére meghatározott feladatok ellátása érdekében a honvédelmi tárca a világ számos pontján tart fenn képviseletet.^{xxviii} A képviseleteket a honvédelmi miniszter alapította, melyek önálló költségvetéssel rendelkeznek. A logisztikai gazdálkodás tekintetében azonban szükségessé vált a beszerzési rendszerük sajátos szabályozása. Gondoljunk bele, hogy NATO, ENSZ, EBESZ szervezeteinél látnak el feladatot, de hazai forrásból történik finanszírozásuk. Mindennapi élethelyzetüket nehezítené meg, amennyiben minden szükségletük hazai ellátásból kerülne biztosításra.

A közbeszerzési törvény szerint az egybeszámítási szabályokat külképviseletenként kell számolni, értelmezni. A 2012-ben kiadott (HM KÁT-HVKF) intézkedés⁹⁷ szerint azonban a külképviseletek költségvetése a Logisztikai Ezrednél^{xxix} tervezik, de beszerzéseiket nemzeti közbeszerzési értékhatárig önállóan folytathatják le (a honvédségi külképviseleteknek

^{xxvii} A Kbt. egybeszámítási szabályait figyelembe véve

^{xxviii} Állandó NATO, EBESZ, Nemzeti képviseletek

^{xxix} Most a 64. Boconádi Szabó József Logisztikai Ezred

valójában így közbeszerzési jogosultságuk nincs).^{xxx} Jelenleg az MH Anyagellátó Raktárbázisnál valósul meg.^{xxxi}

Sajátossága a külképviseleti beszerzésnek, hogy nem vonatkoznak rá a központosított közbeszerzési, valamint a büntetés-végrehajtási kormányrendeletek, amelyek alkalmazása nulla forinttól kötelező lenne. A beszerzését önállóan is végrehajthatják, ellentétben a hazai alakulatokkal.

I.4.3. A külföldi szervezetek által felajánlott haditechnikai eszközök beszerzése

A honvédség alkalmazási képességét befolyásoló, külföldi kormányok, minisztériumok, más állami szervek, egyéb külföldi szervezetek által előnyös feltételek mellett felajánlott haditechnikai eszközök beszerzésére, valamint védelmi célú szolgáltatásokra, amennyiben a beszerzés értéke nem éri el a védelmi közösségi értékhatárokat^{xxxii}, az Uniós Irányelv alapján különleges eljárás vonatkozik.

Ez a különleges eljárás akkor alkalmazható, ha a felajánlás nemzetközi megállapodásban, jegyzőkönyvben, egyetértési nyilatkozatban, vagy más egyéb hivatalos felajánlás formájában rögzítésre kerül, és a Kormány vagy az illetékes miniszter döntött a felajánlás elfogadásáról.

A különleges eljárás hirdetmény közzététele nélkül indulhat, a szerződéses feltételek kialakítására irányuló tárgyalásokat a hivatalos felajánlásban megjelölt, szerződéskötésre, illetve a védelmi rendelet hatálya⁹⁸ alá tartozó eszközök leszállítására a felajánló szervezet által felhatalmazott szervezettel kell lefolytatni. A szerződést a tárgyalások lezárását követően, a végső ajánlat tartalma szerint kell megkötni a felajánló szervezet által felhatalmazott szervezettel.

Lényeges kitétel, hogy a beszerzésre vonatkozó egyedi feltételeket elsősorban a hazai védelmi ipar képességeinek fejlesztése körében kell előírni.

Ilyen felajánlásnak tekinthetjük a katonai segítségnyújtási programot (Foreign Military Sales (FMS)^{xxxiii}. Az USA Biztonsági Segítségnyújtási (Security Assistance) programja az

^{xxx} A közös intézkedés 2017-ben módosításra került., amely tartalma nem nyilvános

^{xxxi} 10/2015. (III. 26.) HM utasítás 7. § (5) bekezdés

^{xxxii} Az árubeszerzésre vagy szolgáltatásnyújtásra irányuló beszerzések esetén a 400 000 EUR értéket elérő, vagy azt meghaladó értékű, építési beruházásra irányuló beszerzés esetén az 5 000 000 EUR értéket elérő, vagy azt meghaladó értékű

^{xxxiii} A külföldi Katonai Pénzügyi Támogatás keretében került az ASOC fejlesztés, valamint a különleges műveleti erők részére fegyver és optikai eszköz beszerzésre

USA külpolitikájának szerves részét képezi és a szövetséges és baráti országok kormányainak nyújtandó gazdasági, katonai segítségnyújtást foglalja magában.⁹⁹

I.4.4. Közfoglalkoztatással összefüggő beszerzés

A honvédség közfoglalkoztatási programjában a munkaügyi központtól kiközvetített álláskeresőket is alkalmazhat. A közbeszerzési törvény szerint a közfoglalkoztató által közfoglalkoztatási jogviszony keretében előállított áruk, vagy teljesített szolgáltatások, illetve építési beruházások beszerzésére – uniós értékhatárig – nem kell alkalmazni a jogszabályt. Azonban a törvény a közfoglalkoztatásért felelős miniszter hatalmazta fel, hogy a beszerzés rendszerét mégiscsak szabályozza. A Belügyminiszter, mint illetékes miniszter a közbeszerzési törvényre utalt vissza rendeletében¹⁰⁰, habár az egyszerű eljárásmódot írta elő (legalább három ajánlattevő megszólítása, vagy nyílt eljárás).

A közfoglalkoztatási program végrehajtásáról szóló HM utasítás¹⁰¹ alapján a közfoglalkoztatáshoz kapott, HM fejezetén kívüli költségvetési támogatásból megvalósított beszerzések lebonyolítására a közfoglalkoztató honvédelmi szervezetek jogosultak. Ezáltal ebben a témakörben is közbeszerzési jogosultságot kaptak.

A beszerzések kezdeményezését megelőzően azonban a felmerült eszköz- vagy szolgáltatásszükséglet lehetőség szerinti, meglévő forrásból történő biztosítását a közfoglalkoztatók előzetesen, az MH ÖHP koordinációjával, a központi ellátó szervezetekkel együttműködve vizsgálják meg. A meglévő képességből ellátható eszközök vagy szolgáltatások közfoglalkoztatók részére történő biztosítására az MH ÖHP intézkedik.^{xxxiv}

A honvédségi objektumok nagy része egyben védett objektum is, ezáltal a beléptetés és tartós foglalkoztatás súlyos biztonsági kérdéseket is jelent (a beléptetés engedélyezése a katonai nemzetbiztonsági szolgálatok közreműködésével történik).

I.4.5. „In house” beszerzés

Az „in-house” konstrukció egy a közösségi jog által kidolgozott kivételi kör, amely a megfelelő jogi feltételek alkalmazása mellett bizonyos, közszolgáltatásnak, közfeladat ellátásának minősíthető esetkörökben lehetővé teszi a verseny, illetve a közbeszerzési eljárás mellőzését, és közvetlen szerződéskötést az ajánlatkérő önkormányzat, vagy állami szerv és az ajánlattevő – jellemzően gazdasági társaság – között. Az ilyen típusú szerződéskötéseknek

^{xxxiv} 2017-ben az ÖHP és ellátó központok kötelezettségét törölték.

azonban meg kell felelniük bizonyos jogi feltételeknek, amelyek külön uniós jogszabályban határoztak meg:

A „házon belüli” beszerzés tényállás szerinti szervezet, olyan gazdálkodó egység:

- amely felett az ajánlatkérő – tekintettel a közfeladat, illetve a közszolgáltatás ellátásával vagy ellátásának megszervezésével összefüggő feladatára – az ügyvezetési jellegű feladatok ellátását illetően teljes körű ellenőrzési jogokkal rendelkezik, vagy
- amelynek részvényei vagy üzletrészei kizárólag ezen ajánlatkérő és más a Kbt. 6.§ (1) bekezdés a)-d) pontja szerinti ajánlatkérő(k) tulajdonában vannak, amely felett az ajánlatkérők – tekintettel a közfeladat, illetve a közszolgáltatás ellátásával vagy ellátásának megszervezésével összefüggő feladatára – az ügyvezetési jellegű feladatok ellátását illetően teljes körű ellenőrzési jogokkal közösen rendelkeznek, és
- képes(ek) a gazdálkodó szervezet stratégiai céljainak és fontos döntéseinek alapvető befolyásolására, feltéve, hogy
- a szerződéskötést követően a gazdálkodó szervezet adott üzleti évben elért nettó árbevételének legalább 80%-a a tag ajánlatkérőkkel kötendő szerződések teljesítéséből származik.

Feltételek:

- Ha az „in house” gazdálkodó szervezet tulajdonosa az állam, a törvényi feltételeknek a tulajdonosi jogokat gyakorló jogalany (miniszter vagy más központi államigazgatási szervet vezető személy esetén az általa vezetett szerv), mint ajánlatkérő vonatkozásában kell fennállniuk;
- Az ajánlatkérő és az egyedüli tulajdonában lévő „in house” gazdálkodó szervezet köti egymással, – amely felett az ajánlatkérő – tekintettel a közfeladat, illetve a közszolgáltatás ellátásával vagy ellátásának megszervezésével összefüggő feladatára – az ügyvezetési jellegű feladatok ellátását illetően teljes körű ellenőrzési jogokkal rendelkezik;
- Ajánlatkérő képes a gazdálkodó szervezet stratégiai céljainak és fontos döntéseinek alapvető befolyásolására, – feltéve hogy a szerződéskötést követően a gazdálkodó szervezet adott üzleti évben elért nettó árbevételének legalább 80%-a az egyedüli tag (részvényes) ajánlatkérővel kötendő szerződések teljesítéséből származik;

- Az in-house szerződések – ha törvény eltérően nem rendelkezik – határozott időre, legfeljebb 5 évre köthetők;
- A szerződések teljesítéséből származik az azok alapján, harmadik személyek részére teljesített közszolgáltatás ellenértéke is, tekintet nélkül arra, hogy az ellenértéket az ajánlatkérő vagy a közszolgáltatást igénybe vevő személy fizeti meg;
- Az in-house feltételeknek a szerződés teljes időtartama alatt fenn kell állniuk; amennyiben azok már nem állnak fenn, az ajánlatkérő a szerződést olyan határidővel jogosult és köteles felmondani, hogy a közfeladat ellátásáról (közbeszerzési eljárás lefolytatásáról) gondoskodni tudjon.

Az „in house” beszerzési forma alkalmazására kísérletek történtek a honvédelmi tárca vonatkozásában is, azonban jogi értelmezési problémát jelentett (és jelent ma is) a honvédség közfeladatának a 100 % tulajdonában lévő gazdasági társaságokkal kötendő megállapodásban történő végrehajtása.

Felmerül a 100%-os HM tulajdonban lévő gazdasági társaságokkal megkötendő „in house” megállapodások lehetősége, azonban a honvédség közfeladatának értelmezése komoly jogi körültekintést igényel. A „házon belüli” (in house) beszerzés tartalma azt jelenti, amikor az ajánlatkérő olyan ellenőrzési és irányítási jogokkal rendelkezik az ajánlattevő gazdálkodó szervezet felett, amely alapján az ajánlattevő csak a „jogi látszat” szintjén rendelkezik önálló szerződéskötési akaratával, gyakorlatilag azonban az ajánlatkérő szervezeti egységének tekinthető. Ebben az esetben a két személy közötti szerződés közbeszerzési jogi szempontból nem minősül szerződésnek, és nem szükséges közbeszerzési eljárás lefolytatása; viszont az ajánlattevőként szerződő szervezet a szerződés megkötésére tekintettel, a szerződés megkötését követően ajánlatkérőnek minősül.

I.4.6. Értékhatár alatti beszerzés

A honvédelmi szervezeteknek az éves költségvetési törvényben meghatározott közbeszerzési értékhatárt el nem érő, de árubeszerzés, szolgáltatás megrendelése esetén a nettó 2 millió Ft értékhatárt elérő, vagy azt meghaladó becsült értékű, saját hatáskörben végrehajtásra kerülő beszerzési eljárások lefolytatása során egyszerű pályáztatási eljárási rendet kell alkalmazni. A beszerzések lefolytatása során is törekedni kell a gazdaságosság, az esélyegyenlőség és versenysemlegesség kritériumainak érvényesítésére, továbbá legalább három árajánlat bekérésére.

Nem véletlen, hogy 2017. január 01-től a közbeszerzési értékhatárok alatt – egymillió forint felett – is kötelezővé válnak bizonyos speciális szabályok betartásai.¹⁰² Ez a honvédség számára nem lenne újdonság, hiszen a beszerzésekről szóló HM utasítás eddig is előírta legalább három ajánlat bekérését.

A miniszteri indoklás¹⁰³ szerint az új értékhatárok alatti szabályok az alábbiak miatt szükségesek *„Az ajánlatkérők számára ezzel főszabály szerint megszűnik a szerződések ún. „közvetlen odaitélésének” lehetősége a közbeszerzési értékhatár alatt is, a piac felmérése és a – legalább három ajánlat alapján – leggazdaságosabb szerződéskötés általános törvényi követelményként érvényesül. A törvényjavaslat ezzel megerősíti a közpénzekkel való tisztességes és ellenőrizhető gazdálkodás követelményét azáltal, hogy a szerződő partner gazdasági megfontolásokon alapuló kiválasztását a közbeszerzési értékhatárok alatt is konkrét szabályokkal biztosítja.”*

Lényegi szabályok és a felmerülő nehézségek:

- Az ajánlattételre felhívandó gazdasági szereplőket lehetőség szerint az ajánlatkérő székhelye (telephelye), vagy a szerződés tárgyát képező szolgáltatás, árubeszerzés, vagy építési beruházás teljesítésének helye szerinti mikro-, kis- vagy középvállalkozások közül választja ki.
- Az ajánlatkérő köteles legalább három ajánlatot bekérni a piaci szereplőktől.
- A beszerzéseket az alapelvek betartásával saját hatáskörben, saját szabályaik alapján kell megvalósítani. Ezek a szabályok (pl. ajánlat benyújtásának feltétele, minimális ajánlati határidő, alkalmassági szempontok, érvényességi feltételek, bontás, értékelés, eredményhirdetés) általánosan is meghatározhatóak az ajánlatkérők beszerzési szabályzatában, vagy minden esetben egyedileg a beszerzés tárgyának ismeretében.

I.5. Különlegesen szabályozott beszerzés

I.5.1. NATO Támogató és Beszerzési Ügynökség – NSPA^{xxxv} beszerzés

A NATO Támogató és Beszerzési Ügynökség (NSPA)¹⁰⁴ a tagállamok és a NATO szervezetei részére haditechnikai és egyéb eszközök, alkatrész és szolgáltatások – haditechnikai eszköz fenntartás, javítás, raktározás, infrastrukturális beruházások, szállítmányozás, mérnök-műszaki és technikai támogatás, lőszer, robbanóanyag és kivont

^{xxxv} NATO Support and Procurement Agency – NATO Támogató és Beszerzési Ügynökség

haditechnikai eszközök hatástalanítása, megsemmisítése – beszerzésekor nyújtja szolgáltatását. A feladatát piaci alapon látja el, de a beszerzés az NSPA tagállamok vállalkozóitól történik.

- A NSPA csak olyan cégeket hív meg tenderre, akik szerepelnek/már regisztráltak a NAMSA adatbázisában (Source File).
- A haditechnikai eszközök és szolgáltatások esetében szükséges a „NATO Beszállítói minősítés” megléte, más kereskedelmi kategóriákban ez nem előírás.

A regisztrált cégeknek rendszeres időközönként szükséges frissíteni a tevékenységi/képesség listájukat.

A rendszer egy állandó NATO beszállítói kör kialakítását és fenntartását tűzte célul, melyen belül a „NATO Beszállításra Alkalmos” címet nyert cégekre vonatkozóan a NATO tagország képes felelősen garanciát vállalni ezek szakmai, gazdasági, pénzügyi, és szükség esetén biztonsági megfeleléséért. A NATO Beszállítói Rendszer elve az, hogy létrejöjjön egy olyan stabil beszállítói bázis, melyben a résztvevő gazdálkodó szervezetek rendelkeznek hosszú távú stratégiával. Teljesítményük állandó, magas színvonalú, így egy tenderfelhívás megjelenésének pillanatában készek és képesek bekapcsolódni egy NATO érdekében történő pályázati eljárásba. A NATO beszerzésekkel foglalkozó ügynöksége eljárásrendje keretében történő megrendelés jóváhagyására kizárólag a HM Védelemgazdasági Államtitkár jogosult.

Kérdőíves kutatásom keretében a NATO tagállamok beszerző szervezeteitől érkezett válaszok alapján azt a következtetést vonom le, hogy míg más szövetséges partnerek a NATO feladatokhoz szükséges beszerzési eljárásokat a NATO Támogató és Beszerzési Ügynökségre bízzák, addig Magyarország inkább önállóan folytat le nagyobb horderejű beszerzési eljárásokat. Mindkét rendszernek megvannak a maga előnyei és hátrányai.

Előnyei:

- NATO kompatibilis logisztikai ellátást és termékeket biztosít;
- Gyorsabb beszerzések lefolytatása a beszállítók előzetes bevizsgálása miatt.

Hátrányai:

- Az NSPA jár el a szerződés megkötése során, így az idő közben felmerült további igények, vagy műszaki megvalósításra vonatkozó adatok megadása körülményes. (Nem a Magyar Honvédség jár el, így nincs kihatása a szakmai tartalom változtatására, módosítására);
- NSPA tagdíj ellenében folytatja le az eljárásokat;

- A nemzeti elbánásmód nem érvényesíthető, vagyis nem lehet előnybe részesíteni a hazai kis és középvállalkozásokat, hazai gyártói kapacitást.

I.5.2. A nemzetközi szerződés vagy nemzetközi megállapodás alapján meghatározott külön eljárás szerint történő beszerzés

Hazánk szövetségesi rendszere megköveteli, hogy biztosítsuk a szövetséges csapatok (katonai erők) állomásoztatását, átvonulását. Saját erőink országhatáron kívüli alkalmazása során a hadműveleti területre kihelyezés (áthelyezés), visszahelyezés esetében a kihelyezés (áthelyezés), visszahelyezés megvalósításával összefüggő beszerzések is felmerülhetnek (illetve felmerülnek).

Az Európai Unió Működéséről szóló szerződés¹⁰⁵ 346. cikkével – a közbeszerzési törvény felhatalmazása alapján megalkotott külön jogszabály alkalmazása alól is kivételt képez;

- nemzetközi szerződés vagy nemzetközi megállapodás alapján meghatározott külön eljárás szerint történő beszerzésre, ha a szerződés vagy a megállapodás csapatok (katonai erők) állomásoztatására, átvonulására, alkalmazására vonatkozik, ideértve hadműveleti területre kihelyezésre (áthelyezésre), visszahelyezésre kerülő egységek esetében a kihelyezés (áthelyezés), visszahelyezés megvalósításával összefüggő beszerzéseket is;
- nemzetközi szerződésben meghatározott külön eljárás alapján történő beszerzésre, ha az Európai Unión kívüli állammal kötött szerződés projekt közös megvalósításával vagy hasznosításával összefüggő beszerzésre vonatkozik;
- nemzetközi szervezet által meghatározott külön eljárás alapján történő beszerzésre;

A katonai erők védelme érdekében a közbeszerzési törvény szerinti nyilvánosság nem lehetséges, a védelmi kormányrendeletben előírt eljárási időtartam is nagyon hosszú lenne. A jogszabályok ezért lehetőséget biztosítanak az együttműködő nemzetek közötti külön megállapodások megkötésére a beszerzés vonatkozásában.

I.6. Részkövetkeztetések

A fejezetben leírt számtalan beszerzési lehetőség alkalmazása megfelelő szakértelmet igényel. Az egyes típusú eljárások lefolytatása körülhatárolt. A probléma forrása az, hogy az igény keletkezését követően a beszerzés milyen formában fog megvalósulni. A beszerzések előkészítése során az igény megfogalmazójának már ismernie kellene a lehetséges beszerzési

eljárásmódot és azok előírásait. Nincs két egyforma eljárás, azok feltételrendszere – időszakonként a jogszabályi környezet módosulásával párhuzamosan és a beszerzendő termék függvényében folyamatosan változik.

A honvédség által alkalmazott beszerzési eljárástípusok felsorolása tudományos írásokban rendszerezve, részletes magyarázattal még nem történt meg. Igazoltam a hipotézisem, mely szerint a honvédség beszerzése olyan speciális terület, amely az egyes beszerzési eljárástípusokat a legszélesebb körben alkalmazza (2. számú ábra)

2. számú ábra: Beszerzés, (köz)beszerzés, közbeszerzés rendszere^{xxxvi}

(Saját készítésű ábra)

A honvédség által alkalmazott beszerzési eljárások rendszerezése hozzájárul a logisztikai képességen belül a beszerzési képesség megteremtéséhez, valamint felhasználható a logisztikai szakállomány képzése során is. A honvédségen belül az igény megfogalmazójától a beszerzési eljárások lefolytatójáig a logisztikai ellátás folyamata minden szereplőjének tisztában kell lennie a beszerzési kötelezettségekkel, azok céljaival, tartalmával.

^{xxxvi} A pénzügyi ellenjegyzés a részét képezi.

II. FEJEZET: A KATONAI BESZERZÉS TÖRTÉNETE

Annak érdekében, hogy a katonai beszerzés történetének jelentős szakaszait valamint az egyes beszerzési eljárástípusokra vonatkozó jogosultságok változásait megérthessük, fontosnak tartottam már az I. fejezetben kifejtteni az egyes beszerzési eljárástípusok ismertetését.

A katonai logisztika talán a legkorábban alkalmazta a beszerzési kötelezettségeket, amelyekben már a logisztika működését is szabályozta. A beszerzés fejlődése a katonasághoz volt köthető, hiszen a legnagyobb kiadást a hadigazdaság képviselte. Említhetném az ókori Római Birodalmat, ahol a középítkezések területén (amely a stratégiai szempontú katonai felhasználású épületekre vonatkozott) a nyilvános szóbeli licitálások alkalmával a legalacsonyabb árat ajánló nyerte el az adott munkát, vagyis az ókori rómaiak alakították ki a versenytárgyalás fogalmát.¹⁰⁶

Hazai vonatkozásban az 1485-ös ún. nádori cikkelyek között a hadtápgazdálkodás pénzügyi alapját képező hadiadó bevezetése bír jelentőséggel.^{xxxvii} A hazai közbeszerzés első konkrét megjelenését az állami számvitelről szóló 1897. évi XX. törvénycikk¹⁰⁷ hatálybalépéséhez kötik a szakirodalomban, amely előírta, hogy az állam nevében és javára történő szerződéskötés kizárólag versenyeztetés útján történhet. Figyelmet érdemelnek azonban az ezt megelőzően, a katonaságnak előírt szigorú beszerzési szabályok, amelyeket elsőként a Császári és Királyi Hadsereg idején, a honvédelmi minisztérium szabályozott egyedi rendeletekben. A minisztérium 1867. december 15-én kelt rendelete alapján:

*„[...] a cs. k. hadsereg felszerelési és ruházati szükségleteinek beszerzése, ö császári és apostoli királyi felsége által legkegyelmesebben jóváhagyott szállítási módozat alapján, a cs. kir. ruházati bizottmányok hozzájárulása nélkül, csupán a magán iparüzlet terén, formasierű, több évre kötendő szállítási szerződések útján eszközöltessék”.*¹⁰⁸

A szabályozáson túl meghatározták a rendeletben a szerződéskötés indokát is:

„[...] értesítettik a közönség, hogy miután az eddigi, ezen tárgyra nézve tett ajánlatok oly kedvezőtlen eredményt mutattak fel, hogy pénzügyi, valamint katonai tekintetből a kérdésben forgó szállítási mód alkalmazása egyelőre lehetetlennek mutatkozott, a bécsi cs. kir. hadügyminisztériumnak f. é. december 7. 4451./13. sz. a. kelt átirata szerint, Ő császári és

^{xxxvii} Bekes Katalin: (Köz)beszerzési rendszer kialakulásának történelmi alapjai, vonatkozó szabályozók alkalmazása hazánkban Bolyai szemle 2010. XIX. évf. 2. szám pp.71-90

apostoli királyi felsége folyó évi december 2-án kelt legfelsőbb elhatározással elrendelni méltóztatott, hogy a cs. kir. hadsereg 1868. évi szükségleteinek beszerzése az eddig dívott módozat szerint, a cs. kir. ruházati bizottmányok közreműködése mellett, ajánlatok elfogadása által eszközöltessék, melyek a legrövidebb idő alatt a hivatalos lapok útján fognak kihirdettetni.”

A keretszerződés vagy a – katonai köznyelvben használt kifejezéssel élve – kapacitás fenntartó szerződések már a hazai közbeszerzési jogszabályok kiadása előtt megjelentek. Érdekesség továbbá, hogy a katonai és gazdasági érdekeket előbbre vették az általános, közigazgatásra vonatkozó jogi szabályoknál.

A rendszerváltást megelőző időszak, a Varsói Szerződés hetvenes-nyolvanas évekbeli doktrínáinak megfelelő tömeghadsereg ellátása az akkori elvárásoknak megfelelően alakulati (csapat-) szinten történt. A katonai alakulatok ellátásának megszervezése, végrehajtása szintén alakulati szinten, az irányítás és vezetés a Magyar Néphadsereg felsőbb szintű szerveinél történt. Az egyes funkciók munkáit csoportfőnökségek végezték^{xxxviii}. A Varsói Szerződésben alkalmazott elvekből kifolyólag meghatározott volt a haderő, azon belül az egyes katonai szervezetek fegyverzete, gyártása, továbbá a beszerzések forrásai. Pohl Árpád az NKE Hadtudományi és Honvédtisztképző kar jelenlegi dékánja 2007-es tudományos írásában¹⁰⁹ ezt az időszakot így jellemezte: *„A magyar fejlődés ezzel szemben a második világháború után minden nemzeti jellegét elvesztette és a Varsói Szerződés által előírt – alapvetően szovjet – elvek szerint működött.”*

A katonai szervezetek ellátása a hazai nemzetgazdaságból történt, hazai – többnyire hadiipari kapacitásként fenntartott – vállalatokon keresztül. Magyarországon nem létezett önálló hadiipar, de voltak ipari vállalatok, amelyek a polgári célú termékek mellett hadiipari termékeket is gyártottak. Ezek a vállalatok 1990-ig állami tulajdonban voltak, azóta vagy megtörtént privatizációjuk, vagy megszűntek.

Napjainkban kettősség jellemző a honvédség beszerzési szabályaira. Az Európai Unió tagállamaként az unió által kialakított szabályok kötik a hazai közigazgatás egészét, beleértve a Magyar Honvédséget is. Másrésről a NATO tagjaként olyan katonai logisztikai rendszert kell fenntartani, amelynek beszerzései az uniós szabályok mentén nehezen oldhatók meg.

^{xxxviii} Haditechnikai csoportfőnökség – állományában Fegyverzettechnikai, Gépjármű-technikai, Elektronikai, Haditechnikai fejlesztési Főnökséggel, melyeket Műszaki Osztály, Vegyvédelmi-technikai Osztály egészített ki -, a Hadtáp Csoportfőnökség – Egészségügyi, Üzemanyag, Élelmezési, Ruházati Főnökséggel -, a Gazdálkodási Szolgálat Főnökség, és a Közlekedési Szolgálat Főnökség

Az értekezés a területi korlátok miatt az Európai Unióhoz történő csatlakozásig terjedő időszak összefoglalóját¹¹⁰ követően,^{xxxix} a katonai beszerzés 2004 és 2016 közötti főbb állomásait mutatja be. A rendszerváltást követő időszakot csak a legszükségesebb mértékben érintem, hogy az Európai Unióhoz történő csatlakozás változásainak hatásait elemezni tudjam.. Szintén nem terjed ki az értekezés a párhuzamosan zajló katonai logisztikai rendszer változásaira, annak megjelenítése kizárólag a beszerzéssel összefüggésben történik meg.

II.1. Katonai beszerzés a rendszerváltást követően

A rendszerváltást követő kezdeti években többfajta logisztikai koncepció alapján, többszöri átalakítással, átszervezéssel központi logisztikai szervezeteket hoztak létre.¹¹¹

1991-ben létrejött az MH Gazdálkodási Hivatal az MH Anyagi- Technikai Főcsoportfőnökség (Hadi)Gazdálkodási Csoportfőnökség alárendeltségében, az MH szakanyag nem felelős főnökségei megbízása alapján elsősorban külföldi forrásból beszerezhető (import) hadfelszerelések központi beszerző szervezeteként.^{xl}

Az 1995. november 1-jén^{xli} hatályba lépett első közbeszerzési törvény^{xlii} a beruházások terén – a széles körű nyilvánosságának, a piaci verseny tisztaságának, az ajánlattevők esélyegyenlőségének, illetve a nemzeti elbánás alapelveinek a biztosítása és nem utolsósorban az államháztartás kiadásainak ésszerűsítése volt.

A honvédség a törvény alkalmazhatóságának teljes körű feltételeit 1996. április 30-ig teremtette meg, beleértve annak belső jogi szabályozását. A közbeszerzési törvény hatályba lépése – 1996. április 30-ig – a Gazdasági Hivatalban egy integrációs folyamatot indított el. 1996. április 30-án az MH Gazdasági Hivatal átalakult¹¹² HM Beszerzési Hivatallá (a továbbiakban: HM BH). A HM BH a honvédség szervezeteinek megbízásából haditechnikai, illetve ezekhez kapcsolódó beszerzési feladatokkal összefüggő tevékenységek szervezése és nevükben történő végrehajtására jött létre.

A hatáskörök (MH és HM szervek közötti) megosztásának szabálytalanságát az Állami Számvevőszék ellenőrzéseiben több alkalommal kiemelte (1995-1997 között) . A honvédség – korábban az ÁSZ által többször kifogásolt – többlépcsős gazdálkodási struktúrája

^{xxxix} Varga által írt tanulmányokat felhasználva

^{xl} Később a Hivatal feladatai között megjelent a hazai forrásból történő beszerzések végrehajtása is.

^{xli} A közbeszerzésekről szóló 1995 évi LXV törvény

^{xlii} A törvény megalkotását az is indokolta, hogy az Európai Közösséggel és a tagállamai közötti társulás létesítéséről szóló, Brüsszelben 1991 december 16-án aláírt és az 1994. évi I. törvénnyel kihirdetett Európai Megállapodás alapján fennálló jogharmonizációs kötelezettségünk többek között kiterjedt a közbeszerzésre is, továbbá hazánk már régebben tervezte a GATT kormányzati beszerzésekről szóló kódexének aláírását

egyszerűsödött, a szakanyag nem felelős felső szintű gazdálkodók 1996. évtől csak mint igénytámasztó szervek, költségviselők a költségvetési előirányzatokkal rendelkező ellátó központok jelentek meg.¹¹³ A központosított közbeszerzéseket folyamatosan átvette a HM Beszerzési Hivatal.

A honvédségnél az erőforrásokkal való gazdálkodás központi és intézményi szinten történt, valamint az intézményi gazdálkodás egyes folyamatai (vagy részfolyamatai) is centralizáltak, központosított ellátás keretében valósultak meg.

A honvédségnél a közbeszerzési jogszabályok alapján kialakított többszintű szabályozás (miniszteri utasítás, vezérkarfőnöki intézkedés stb.) nehezen volt áttekinthető, előfordultak átfedések, párhuzamosságok. A közbeszerzés végrehajtásához egyes részletes szabályozások kiadásának szükségességét már 1998-ban megfogalmazták – ami segíthette volna a végrehajtó szervezetek beszerzési tevékenységét –, azonban azok kiadása nem történt meg.

2001. októberében a honvédség közbeszerzési tevékenységeinek rendszere a haderőreformmal összefüggésben maga is változásokon ment keresztül. A korábbi szabályozókat miniszteri utasítással egységes szerkezetbe foglalták, meghatározva a közbeszerzési eljárások megindításának és az eljárással kapcsolatos döntések meghozatalának rendjét, ami a közbeszerzésekkel kapcsolatos döntések és az előzetes engedélyeztetés centralizálását vonta maga után. 2001. október 10-től a beszerzésekkel kapcsolatban a honvédelmi miniszter a honvédelemről szóló törvényben kapott felhatalmazás alapján szabályozta a közbeszerzések – HM költségvetési fejezetén belüli – eljárási rendjét. Ebben meghatározta az egyes beszerzési kategóriák (központi beszerzés, központosított közbeszerzés, szabadkézi vétellel történő beszerzés) tárca szintű sajátosságait, a beszerzések tárgykörét (haditechnikai eszközök és szolgáltatások, hadfelszerelési cikkek és anyagok beszerzése, infrastrukturális fejlesztések és az elhelyezési ellátás biztosítását szolgáló beszerzések), továbbá a beszerzésekben érintett (a felső szintű irányító és gazdálkodó, anyagnemfelelős és központi ellátó) szervek hatáskörét, feladatait, valamint beszerzési kategóriánként az eljárások rendjét.

II.2. Európai Unióhoz történő csatlakozás hatása

A Magyarország EU taggá válásával összefüggésben folyó jogharmonizáció keretében a Kbt. előírásait 2004. május 01-jei hatályba lépéssel – új törvény létrehozása formájában (2003. évi CXXIX. tv.) – módosították, valamint az alacsonyabb szintű jogszabályokat – az újraszabályozási kötelezettség előírásával – egyidejűleg hatálytalanították.

Jelentősen csökkent a felsőszintű gazdálkodó szervek és az alájuk rendelt központi ellátó szervek létszáma. Ennek következtében a beszerzési tevékenység súlypontja a központi ellátó szervektől a központi közbeszerzéseket elsősorban, az import-beszerzéseket kizárólagosan végző HM BH felé tolódott el. Központi beszerzések lebonyolítására a központi ellátó szervek is jogosultak voltak. A központosított ellátás legnagyobb részét kitevő logisztikai támogatást az MH Összhaderőnemi Logisztikai és Támogató Parancsnokság (a továbbiakban: HM ÖLTP) anyagnem-felelős szolgálati ágai és az alárendeltségükbe tartozó ellátó központok biztosították.

A központilag nem biztosított, az anyagi technikai, logisztikai szolgálatok működéséhez szükséges – a nemzetgazdaságból az adott csapat (katonai szervezet) környezetében beszerezhető és a felsőszintű gazdálkodó szervek által saját hatáskörbe ki nem emelt – eszközök és anyagok (illetve szolgáltatások) a csapatköltségvetés előirányzatainak a terhére, ún. csapat-beszerzés keretében jutottak a felhasználókhoz.

2004. november 15-től a honvédségi utasítás¹¹⁴ változását követően központi beszerzést ajánlatkérőként a HM Beszerzési és Biztonsági Beruházási Hivatal (a továbbiakban: HM BBBH) és a központi ellátó szervek végezhettek.

II.3. Az Állami Számvevőszék közbeszerzési ellenőrzése 2004¹¹⁵

2005-öt megelőzően az Állami Számvevőszék által folytatott ellenőrzések tapasztalatai külön figyelmet szenteltek annak vizsgálatára, hogy a beszerzésekhez kapcsolódóan az igénytámasztás, a követelménytámasztás, a megvalósítás, és a teljesítés igazolás szervezetileg elkülönülnek-e egymástól.

A korábbi decentralizált beszerzési rendszert az Állami Számvevőszék vizsgálatainak eredményei^{xliii} alapján alakították át:

- A folyamatos kontroll hiánya a közbeszerzéseknél fokozott kockázati tényezőként jelentkezett;
- Nem volt megoldott a különböző szervezetek azonos igényeinek összesítése és a beszerzések koncentrált tervezése;
- A beszerzések jogi támogatottságának korlátozott lehetőségei a beszerzési folyamat időigényét, esetenként költségeit növelték, illetve fokozták azokat a

^{xliii} Az Állami Számvevőszék áttekintette a honvédség teljes beszerzési eljárásainak iratanyagát és összevetette a hatályos jogszabályokkal.

hibalehetőségeket, amelyek vagy szabálytalanságot, vagy/és bírságot maga után vonó jogsértést eredményeztek;

- A tárcánál nem állt rendelkezésre megbízható, ellenőrzött összesítés a beszerzésekre vonatkozóan;
- Eljárások lebonyolítását lassították az igénytámasztó, megrendelő szervezetek kellően át nem gondolt beszerzési igényei, a pontosan és időben meg nem határozott műszaki paraméterek, az ajánlati dokumentáció elkészítéséhez szükséges adatok késedelmes szolgáltatása;
- A katonai szervezetek szabadkézi beszerzéseik során előfordult a közbeszerzés részekre bontásával a Kbt. előírásainak megkerülése.

II.4. Beszerzési jogkörök további centralizációja

2005. november 12-től a beszerzéseket szabályozó HM utasítás módosítását követően¹¹⁶ egységesek lettek az egyes szervezetek beszerzési jogkörei:

A HM BBBH kizárólagos jogosultsággal ajánlatkérőként eljárva végezhetette:

- a haditechnikai eszközök, és az ezekhez kapcsolódó szolgáltatások (köz)beszerzését;
- beszerzési értékhatártól függetlenül az importbeszerzéseket;
- beszerzési értékhatártól függetlenül a hajtóanyag, elhelyezési célú tüzelőolaj (köz)beszerzéseket;
- valamennyi olyan (köz)beszerzést – az infrastrukturális (köz)beszerzések kivételével –, amelynek értéke a nemzeti közbeszerzési értékhatár felét eléri, vagy meghaladja;
- a keretmegállapodás (kiegészítő szerződések) lebonyolítását az infrastrukturális (köz)beszerzések kivételével;
- a jövedéki termékek (köz)beszerzését, – kivéve a HM Nemzetközi és Rendezvényszervező Hivatal (a továbbiakban: HM NRH) hatáskörébe utalt termékek beszerzését;
- beszerzési értékhatártól függetlenül a központosított közbeszerzés körébe tartozó országosan kiemelt termékek és szolgáltatások beszerzését, kivéve az HM NRH által bonyolított és az infrastrukturális közbeszerzéseket;
- valamint a honvédelmi miniszter külön döntése alapján a hatáskörébe utalt (köz)beszerzéseket;

- nem kizárólagos jogosultsággal – a kezdeményező megbízása alapján – ajánlatkérőként eljárva végzi a nemzeti közbeszerzési értékhatár felét el nem érő értékű (köz)beszerzéseket.

A HM Ingatlankezelési Hivatal (a továbbiakban: HM IKH) kizárólagos jogosultsággal ajánlatkérőként eljárva végezhet az elhelyezési célú tüzelőolaj kivételével:

- valamennyi infrastrukturális (köz)beszerzést, amelynek értéke a mindenkori közbeszerzési értékhatárt eléri vagy meghaladja.
- a kezdeményező honvédelmi szervezetek megbízása alapján ellátja azon építési munkák beszerzését, melyek becsült értéke meghaladja a szolgáltatás megrendelésre vonatkozó mindenkori közbeszerzési értékhatárt, de nem éri el az építési beruházás közbeszerzési értékhatárát.

A HM NRH kizárólagos jogosultsággal ajánlatkérőként eljárva végezhet:

- a tárcaszintű protokolláris, vendéglátási és rendezvényszervezési feladatok, a nem fegyveres külszolgálatot teljesítő személyekkel kapcsolatos ellátási feladatok, illetve a tárca Vendégházainak (Hotel Hadik és Istenhegyi úti Vendégház), valamint a HM NRH-hoz rendelt egyéb objektumok üzemeltetésével és működtetésével kapcsolatos feladatok végrehajtására vonatkozó, a nemzeti közbeszerzési értékhatár felét el nem érő becsült értékű közbeszerzéseket.

Az ajánlatkérő jogosultsággal felruházott honvédelmi szervezetek jogosultak voltak:

- a nemzeti közbeszerzési értékhatár felét el nem érő értékű áruk és szolgáltatások, szolgáltatási koncesszió saját hatáskörben végrehajtott beszerzésére, kivéve a honvédelmi miniszter külön döntése alapján más honvédelmi szervezet hatáskörébe utalt (köz)beszerzéseket.

A (köz)beszerzési feladat engedélyezésére a HM Védelemgazdasági Helyettes Államtitkár és a HM Jogi Helyettes Államtitkár útján a HM KÁT volt jogosult.

II.5. Központi Logisztikai Szervezet létrehozása

2006-ban még több szervezet (pl. HM BBBH, HM IKH, MH ÖLTP stb.) végezhetett beszerzési tevékenységet, 2007-ben viszont tárcaszinten lecsökkent két szervezetre az MH Összhaderőnemi Parancsnokságra és HM Fejlesztési Logisztikai Ügynökségre.

II.5.1. Termelői és fogyasztói logisztika szétválasztása

2006-ban az MH integrált logisztikai rendszere kialakításával összefüggő feladatok végrehajtása során¹¹⁷ érvényre kellett juttatni:

- a szervezeti és vezetési szintek,
- a feladat-, jog- és hatáskörök egyértelmű szétválasztásának,
- az egymásra épülő termelői és fogyasztói logisztikai feladatrendszerek kialakításának,
- a képesség- és feladatorientáltság, valamint
- a költséghatékonyság érvényesítésének, és
- a logisztikai támogatás, piaci kapacitások kihasználására nagyobb súllyal történő támaszkodásának alapelveit.

Mindezek mellett biztosítani kellett az új szervezeti és eljárási rend termelői logisztikai rendszerre történő átállást 2007. január 01-jétől.

Ennek eredményeként 4 korábbi HM hivatal, valamint az MH Összhaderőnemi Logisztikai és Támogató Parancsnokság részei integrálásával, a termelői logisztikai feladatok végrehajtása céljából, 2007. január 01-jei hatállyal alakult meg a HM Fejlesztési és Logisztikai Ügynökség (a továbbiakban: HM FLÜ).¹¹⁸ A fogyasztói logisztikai feladatok ellátása az MH rendszerében maradt, azokat az MH Összhaderőnemi Parancsnokság látta el.

A Magyar Honvédség Szárazföldi Parancsnokság, a Magyar Honvédség Légierő Parancsnokság megszüntetésével, azok jogutódjaként, illetve a megszűnő Magyar Honvédség Összhaderőnemi Logisztikai és Támogató Parancsnokság, a Magyar Honvédség Híradó és Informatikai Parancsnokság, a Magyar Honvédség Műveleti Irányító Központ és a Magyar Honvédség Egészségügyi Parancsnokság egyes feladatainak átvételével, 2007. január 01-jei hatállyal megalakult MH ÖHP.

Így a korábbi, a katonai logisztikára jellemző egyszintű szakági, anyagnem-felelősségi rendszert felváltotta a NATO szövetségi rendszerében évek óta hatékonyan működő szervezetében és feladatkörében termelő és fogyasztói logisztikára tagozódott, két vezetési szintű, feladatorientált logisztikai támogatás.

A 2007-ben készült HM Védelemgazdasági Főosztály (a továbbiakban: HM VGF) jelentése megállapította, hogy az ajánlatkérői jogkörök két szervezetre szűkítése növelte a közbeszerzések átláthatóságát, ellenőrizhetőségét.

Az ajánlatkérői jogkörök két szervezetre szűkítése növelte a közbeszerzések átláthatóságát, ellenőrizhetőségét, ugyanakkor – mint ahogy a HM VGF jelentése is

megállapítja –, az ajánlatkérőktől érkező adatbázisok nem azonos adattartalma miatt szükséges a HM FLÜ által használt beszerzés-nyilvántartó szoftver (Beszerzés Információs Rendszer - BIR) fejlesztése és célszerű annak kiterjesztése a HM Védelmi Tervezési Főosztály (a továbbiakban HM VTF), a HM VGF, valamint a HM Infrastrukturális Ügynökség felé is.

II.6. Termelői logisztika szerinti beszerzői jogkörök kialakítása

A 2008. január 01-én hatályba lépett HM utasítás¹¹⁹ a beszerzési jogkörök további centralizációját jelentette, vagyis közbeszerzési értékhatár felett a HM FLÜ kizárólagos beszerzési jogát határozta meg:

A HM FLÜ kizárólagos jogosultsággal ajánlatkérőként eljárva végezhetette:

- a haditechnikai eszközök, és az ezekhez kapcsolódó Szolgáltatások (köz)beszerzését;
- az importbeszerzéseket;
- a hajtóanyag, elhelyezési célú tüzelőolaj (közbeszerzéseket);
- a jövedéki termékek (köz)beszerzését;
- a keretmegállapodások (kiegészítő szerződések) lebonyolítását az infrastrukturális (köz)beszerzések kivételével;
- a központosított közbeszerzés körébe tartozó országosan kiemelt termékek és szolgáltatások beszerzését, kivéve az infrastrukturális közbeszerzéseket;
- a NATO Biztonsági Beruházási Programjához kapcsolódó (köz)beszerzéseket;
- valamennyi olyan (köz)beszerzést – az infrastrukturális (köz)beszerzések kivételével –, amelynek értéke a közbeszerzési értékhatárt elérte, vagy meghaladta;
- valamint a honvédelmi miniszter, illetve HM kabinetfőnök külön döntése alapján a hatáskörébe utalt (köz)beszerzéseket.

A HM Infrastrukturális Ügynökség kizárólagos jogosultsággal ajánlatkérőként eljárva végezhetette:

- valamennyi infrastrukturális (köz)beszerzést, amelynek értéke a mindenkori közbeszerzési értékhatárt eléri vagy meghaladja.
- nem kizárólagos jogosultsággal – a kezdeményező megbízása alapján – ajánlatkérőként eljárva végzi a közbeszerzési értékhatárt el nem érő értékű infrastrukturális beszerzéseket.

- a beszerzési értékhatártól függetlenül végzi a hatáskörébe tartozó, központosított közbeszerzés körébe vont országosan kiemelt termékek és szolgáltatások beszerzését.

A központi ellátó szervek végrehajthatták az MH szintű gazdálkodó szervezet által elrendelt, a 2008. évi közbeszerzési értékhatárt (nettó 8 M Ft) el nem érő értékű, központi ellátási körbe tartozó áruk és szolgáltatások saját hatáskörben történő beszerzését, valamint a kapcsolódó ellátási feladatokat.

A 2010. szeptember 15-étől hatályba lépett módosított közbeszerzési törvény alapján a közétkeztetést végző intézmények közbeszerzés nélkül, közvetlenül a helyi termelőtől megvásárolhatták a szükséges élelmiszer-nyersanyagokat, így a nyers húst, zöldséget, gyümölcsöt, tejet és tejterméket, mézet, tojást és gabonát.

A termelői és fogyasztói logisztika a NATO definíciója szerint elkülöníthető, ugyanakkor az elmúlt évek tapasztalata alapján az volt megállapítható, hogy a logisztikai ellátás folyamatai ilyen módon történő szervezeti elkülönítése a tárca szintjén nem eredményez optimális működést, hiszen az egyes logisztikai részfolyamatok szorosan kapcsolódnak egymáshoz.

A tárca gazdálkodásának újraszabályozási folyamatában résztvevő szervezetek egyöntetű véleménye az volt, hogy a jövőben a logisztikai feladatok ily módon történő szervezeti elkülönítése nem célszerű.

A termelői és fogyasztói logisztika elkülönítése helyett – a HM fejezet központi és intézményi gazdálkodásának rendjéről szóló 102/2007. (Honvédelmi Közlöny, a továbbiakban HK; 18.) HM utasítást felváltó – új szabályozóban¹²⁰ már a felsőszintű gazdálkodó szervezet és a középírányító szervezet közötti feladatmegosztást határoztak meg.

A beszerzések vonatkozásában két értékhatárt volt célszerű megkülönböztetni, a közösségi értékhatárt, illetve a nemzeti értékhatárt, amely az éves költségvetési törvényben kerül rögzítésre.

A tárca beszerzési rendjéről szóló 120/2007. (HK 20.) HM utasítás¹²¹ a közbeszerzési eljárás lefolytatására HM Fegyverzeti és Hadbiztosági Hivatalt (a továbbiakban: HM FHH) kizárólagos jogkörrel ruházta fel. A módosítás előkészítése során megfogalmazódott, hogy az egyes katonai szervezetek is ajánlatkérő jogosultságot kapjanak (közbeszerzési eljárás lefolytatására).

II.7. HM Fegyverzeti és Hadbiztosi Hivatal

2010. augusztus 1-jét követően a HM tárca beszerzési rendszerét átalakították. A logisztikai koncepció alapján a HM FLÜ helyett létrejött HM FHH-t a termelői logisztika alappilléreként hozták létre. Egy szervezetben összpontosult a (köz)beszerzések lefolytatása, NSIP programok mindenoldalú menedzselése, a katonai minőségbiztosítási és anyagi szabványosítási tevékenység, a rendszertanúsítási eljárások lefolytatása, a fegyverrendszerek élettartamának menedzselése. A hivatal szakmailag támogatta a haderő képesség fejlesztésének, valamint fenntartásának logisztikai, illetve infrastrukturális erőforrás- és költséggazdálkodását. A szervezet rendelkezett a gazdálkodási hatáskörébe utalt központi költségvetési előirányzatokkal, meghatározta a haditechnikai eszközök technikai kiszolgálásának rendjét, végezte a hadfelszerelés élettartam menedzselésével és a haditechnikai kutatás és fejlesztéssel kapcsolatos feladatokat.¹²²

A honvédelmi szervezetek beszerzéseinek eljárási rendjét 2011. január 20-ig a 120/2007. HM utasítás, 2011. április 01-ig a 6/2011. HM utasítás, 2011. július 01-től a 71/2011. HM utasítás szabályozta.

II.8. Beszerzési jogosultságok változása (decentralizált jogkörök)

A katonai alakulatok ellátási nehézségei (az akkor meglévő logisztikai rendszer együttműködéséből fakadó problémák) miatt a beszerzési jogköröket kiszélesítették:

A HM FHH főszabályként kizárólagos jogosultsággal, ajánlatkérőként eljárva végezhetette:

- hadfelszerelés (köz)beszerzését;
- az importbeszerzéseket;
- a hajtóanyag, elhelyezési célú tüzelőolaj beszerzéseket;
- a jövedéki termékek (köz)beszerzését;
- a keretmegállapodások (kiegészítő szerződések) lebonyolítását;
- a központosított közbeszerzés körébe tartozó országosan kiemelt termékek és szolgáltatások beszerzését;
- a NATO Biztonsági Beruházási Program keretében megvalósuló beszerzésekre vonatkozó részletes szabályokról szóló 40/2005. (III. 10.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R5.) alapján, a NATO Biztonsági Beruházási Programjához kapcsolódó (köz)beszerzéseket;

- valamennyi (köz)beszerzést, amelynek értéke a közbeszerzési értékhatárt eléri, vagy meghaladja;
- az infrastrukturális beszerzéseket a kisértékű infrastrukturális beszerzések kivételével;
- a HM védelemgazdaságért felelős helyettes államtitkár (a továbbiakban: HM VGHÁT) külön döntése alapján a hatáskörébe utalt beszerzéseket.

Továbbá nem kizárólagos jogosultsággal – a kezdeményező megbízása alapján – ajánlatkérőként folytathatta le a beszerzési eljárásokat.

A HM Protokoll és Rendezvényszervező Igazgatóság kizárólagos jogosultsággal ajánlatkérőként eljárva végezhet a központosított közbeszerzés körébe tartozó repülőjegy beszerzését és a szállodai szolgáltatás megrendelését.

A Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem és MH Támogató Dandár HM Objektumok Üzemeltetési Igazgatósága jogosult volt a beszerzési eljárásokat saját hatáskörben lefolytatni, meghatározott feladatok kivételével.^{xliv}

A központi ellátó szervezetek jogosultak voltak a középírányító honvédelmi szervezet által elrendelt, közbeszerzési értékhatárt el nem érő értékű, központi ellátási körbe tartozó áruk és szolgáltatások beszerzésére.

A pályázatkérői jogosultsággal felruházott honvédelmi szervezetek jogosultak voltak beszerzési eljárások saját hatáskörben történő lebonyolítására.

II.9. HM Beszerzési Hivatal

A logisztika újbóli átszervezése során 2013 júniusában megalakult az MH Logisztikai Központ (a továbbiakban: MH LK). Fő rendeltetése, hogy biztosítsa a Magyar Honvédség számára a haditechnikai eszközöket, hadtápanyagokat és egyéb hadfelszerelést, valamint megszervezze és ellenőrizze a központi logisztikai gazdálkodási és ellátási felelősséggel összefüggő feladatokat. Az MH központi logisztikai ellátó rendszere átalakítása keretében az az MH Logisztikai Központ közvetlen irányítása alá került¹²³ az MH Katonai Közlekedési Központ és az MH Légijármű Javító üzem¹²⁴

^{xliv} Nem volt jogosultsága a hadfelszerelés (köz)beszerzésére, az importbeszerzésekre, a hajtóanyag, elhelyezési célú tüzelőolaj beszerzésekre, a jövedéki termékek (köz)beszerzésére, a NATO Biztonsági Beruházási Programokkal kapcsolatos beszerzésekre, és a z infrastrukturális beszerzésekre.

2015. február 1-jével – újból önálló szervezeti elemként – megalakult a HM Beszerzési Hivatal.

A HM Beszerzési Hivatal a (köz)beszerzési szabályozóknak megfelelően, a HM és MH szervezetek megbízása alapján végezte a hadfelszerelés, illetve a tárca folyamatos működéséhez szükséges egyéb eszközök, anyagok és szolgáltatások beszerzéséhez kapcsolódó feladatok teljes körű szervezését és lebonyolítását, valamint lefolytatta a NATO Biztonsági Beruházási Programhoz kapcsolódó beszerzési eljárásokat. Ezen felül végezte a NATO beszerzésekkel foglalkozó ügynöksége eljárásrendjének keretében történő megrendelések lebonyolítását, illetve a Katonai Beszerzési Információs Rendszer felügyeletét és működtetését is.

Az önálló szervezet visszaállítása indokaként a szervezet főigazgatója úgy nyilatkozott,¹²⁵ hogy a honvédelmi tárca felső vezetése irányítási szempontból közvetlenebb kapcsolatot szeretne fenntartani a területtel és a területért felelős vezetőkkel, ennek megfelelően a hivatal a honvédelmi miniszter alapításával, a közigazgatási államtitkár közvetlen irányítása alatt működik. A második szempont pedig a beszerzések jobb átláthatósága, a közvetlenség, az információközelség megteremtése, hiszen egy alapvetően civil tevékenységről beszélünk. Innentől kezdve rövidül a szolgálati út, és nem torzulnak az információk sem.

II.10. HM Védelemgazdasági Hivatal

A HM Védelemgazdasági Hivatalt (a továbbiakban: HM VGH) első alkalommal 2013. június 24-én hozta létre a honvédelmi miniszter alapító okirat módosítással, a jogelőd szervezetek összevonásával.^{xlv}

A HM Beszerzési Hivatal 2015. február 01 és 2016. június 21-e közötti önállóságát követően ismét a HM Védelemgazdasági Hivatal szervezetébe integrálódott.¹²⁶

II.11. Részkövetkeztetések

A beszerzési képesség kialakításának egyik fontos eleme az alkalmazott beszerzési rendszer történeti áttekintése, amely bemutatja a beszerzés elhelyezkedését a logisztikai rendszeren belül. A fejezetben kifejtettem véleményemet, hogy a közösségi jogszabályok átvétele, a kormányzati törekvések, illetve az Állami Számvevőszék ellenőrzéseinek

^{xlv} Honvédelmi Minisztérium Közgazdasági és Pénzügyi Hivatal névmódosításával és a Honvédelmi Minisztérium Fegyverzeti és Hadbiztosi Hivatal beolvadásával)

eredményei indították el a beszerzési jogkörök centralizációját. Az egyes jogkörök végső kialakulásában nagy szerepe volt a honvédség logisztikai rendszerének többszöri átalakításának, a központi és stratégiai szervezetek összeolvadásának.

A változások jelentős mértékben érintették a honvédség logisztikai támogatásáért felelős szervezeteinek, háttérintézményeinek struktúráját és létszámát is. Megváltoztak az egyes honvédelmi szervezetek gazdálkodási hatáskörei, ezzel egy időben módosultak a Magyar Honvédség kapcsolatai a minisztérium védelmi tervezési és védelemgazdasági, illetve pénzügyi szervezeteivel.

A honvédelmi tárcán belül évtizedes vita a beszerzés centralizációjának kérdése, vagyis az, hogy a katonai és közigazgatási blokkon belül kinek, milyen beszerzési jogköröket és felelősséget lehet delegálni. A HM tárca központi beszerző szervezeténél magam is sokáig a centralizáció mellett foglaltam állást, érveimet alapvetően az akkori jogszabályi háttérre, illetve a speciális beszerzési szakértelemre^{xlvi} alapoztam.¹²⁷

A centralizáció egyik előnye, hogy a közbeszerzési szakértelmet egy helyre (egy szervezetbe) tömörítve a legkevesebb állománnyal lefolytathatók a közbeszerzési eljárások.

Véleményem szerint a logisztikai szakemberek részéről nem vitatott, hogy a közbeszerzési szaktudás megfelelő jogi, pénzügyi és szakmai tudásra épül. Ez a tudás a honvédség beszerzései vonatkozásában nehezebben elsajátítható. Adott közbeszerzési, beszerzési eljárásban minden olyan tévedésért, hibáért, amely visszavezethető a szerződéses feltételekre, a műszaki szakmai szempontrendszerre vagy akár a versenykorlátozó előírásokra, a jogalkotó szándékának megfelelően az ajánlatkérő szervezetet szankcionálják. Ennek tükrében egyértelműen megállapítható, hogy a beszerzési elméleti szakértelem mellett igen fontos a beszerző jogi, pénzügyi és speciális katonai szaktudása is.

A közbeszerzési szaktudás a „civil” életben még inkább elérhető. Számptalan erre specializálódott gazdasági társaság működik, amelyek akár a teljes közbeszerzési eljárás lefolytatását is átvállalják. A „civil” szaktudás azonban nem biztos, hogy a honvédelmi szervezetek részére elegendő. Annak megállapítása, hogy az adott beszerzési igény a közbeszerzési törvény, védelmi beszerzési törvény vagy azok kivételére vonatkozik (ennek

^{xlvi} Beszerzési szakértelem alatt értem azt, hogy a katonai beszerzés sokszínűségének (közbeszerzés, védelmi és biztonsági beszerzés, műveleti beszerzés stb.) átfogó ismerete speciális szaktudást igényel, amelyre évtizedes gyakorlat után tehet szert az állomány

megfelelően speciális eljárást kell lefolytatni kormányrendelet vagy HM-utasítás alapján), összefügg az egybeszámítás és eljárás mód alapos kiválasztásával.

Összességében tehát leszögezhető: a honvédség közbeszerzései vonatkozásában közbeszerzési szaktudás, illetve a honvédség speciális beszerzési eljárásaival összefüggő szaktudás és tapasztalat szükséges. Az erre való felkészítés, oktatás hosszadalmas és időigényes folyamat.

A történeti áttekintés alapján a honvédelmi szervezetek beszerzési jogosultságait befolyásoló tényezőket az alábbiak szerint lehetséges csoportosítani: ¹²⁸

- kormányzati szándék a beszerzések centralizálására;
- civil kontroll biztosítása;
- közpénzek felhasználásának elosztása;
- közpénzek felhasználásának ellenőrizhetősége;
- költséghatékonyság;
- egységes minőségbiztosítás;
- a honvédség erőforrás tervezése;
- az előirányzat feletti jogosultság;
- a (köz)beszerzési eljárások felsőszintű (tárcán belüli és tárcán kívüli) engedélyeztetése;
- egyes áru-, szolgáltatás (különösen haditechnikai) beszerzésének kormányzati, valamint HM felsőszintű döntése;
- hadiipari kapacitások fenntartása, fenntarthatósága;
- HM tulajdonú társaságok képességeinek fenntartása, fenntarthatósága.

Álláspontom szerint a honvédség beszerzési rendszerének újraértelmezésére, új alapokra történő helyezésére van szükség, amelyben már a honvédségi alakulatok is nagyobb mértékben részt vehetnek. Az új jogszabályi környezet biztosíthatja az alakulatok nagyobb mértékű jogkörét közbeszerzési eljárások lefolytatására, amellyel egyidejűleg csökkenthető az eljárások lefolytatásának ideje is. ¹²⁹

III. FEJEZET: KATONAI BESZERZÉS A KATONAI LOGISZTIKÁBAN

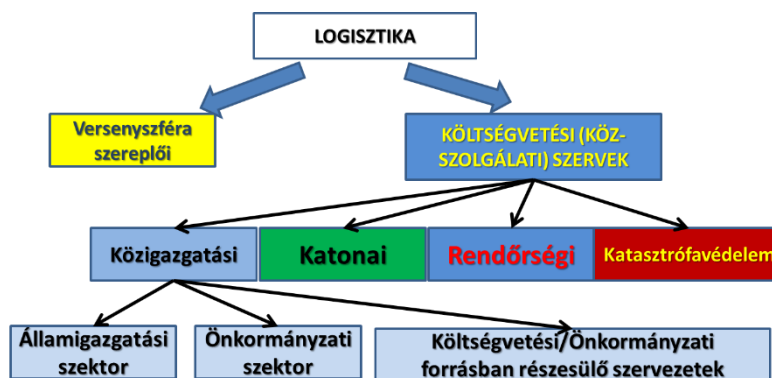
III.1. Logisztika és beszerzés kapcsolata

A közszolgálati logisztika felosztását és működési területének alaptéziseiként a Nemzeti Közszolgálati Egyetem: Közigazgatási Logisztika című egyetemi jegyzetét¹³⁰ vettem alapul. A Közigazgatási Továbbképzési Programban, több tekintetben újszerű, eddig ilyen összefüggésben nem tárgyalt szakmai ismeretanyagot állítottak össze.

A szerző^{xlvii} megítélése szerint a *logisztika nem tekinthető alapvetően szektororientált tudományterületnek vagy csupán „vállalati kategóriának”*. Különösen azért sem, mert annak elmélete, illetve gyakorlati eszközei és módszerei egyaránt és jórészt alkalmazhatók és alkalmazandók a költségvetési/közigazgatási, illetve a versenyszféra különféle területein is.

A közigazgatás különféle szervezeti- és hálózati szintjein – a fő tevékenységi funkciók háttérében – zajló anyag-, energia-, információáramlási folyamatok, illetve vagyongazdálkodási funkciók sok tekintetben megfeleltethetők a logisztika klasszikus tevékenységi ismerveinek (beszerzés-ellátás, termelés, elosztás-disztribúció, visszas/ inverz folyamatok).

A logisztika alapvető működési területeit felosztva két eltérő – de egymással összekapcsolható rendszert különböztethetünk meg, a versenyszféra valamint a költségvetési – más néven a közszolgálati – szervek logisztikájára.(3. sz. ábra)

3. számú ábra: A közszolgálati logisztika alapvető működési területei

Forrás: Prof. Dr. Bukovics István – Dr. Potóczyki György: Közigazgatási Logisztika. In.: Pohl Árpád – Szászi Gábor (szerk). Közszolgálati logisztika. 2. fejezet. pp 109-143.

Nemzeti Közszolgálati és Tankönyvkiadó Budapest, 2013.

Abból kiindulva, hogy a közszolgálati logisztika a versenyszféra logisztikájára épül, álláspontom szerint a két rendszer egymással összefügg. A közszférába az anyag, az energia, a szolgáltatás túlnyomó része a versenyszférából érkezik. Jól bizonyítják ezt az állítást a közbeszerzési/beszerzési eljárások óriási mennyisége. A közszolgálati logisztika lényegében a versenyszféra ellátási lánc fogyasztója. Az állításomat az értekezésemben a katonai logisztikára vonatkozóan tételesen kifejtem.

A közszolgálati logisztikán belül¹³¹ az egyes ágazatok jelentős szakmai képviselői részletesen kifejtették az ágazati logisztikai sajátosságokat. Katonai logisztika területét Prof. Dr. Báthy Sándor, a rendőrségi logisztikát Németh Gyula, a katasztrófavédelmi logisztikát Tollár Tibor fejtette ki. (4. sz. ábra)

Potóczky György	Báthy Sándor	Németh Gyula	Tollár Tibor
Közigazgatási	Katonai	Rendőrségi	Katasztrófavédelem
beszerzés/ellátás, termelés, disztribúció/elosztás, visszutas logisztika	<u>Termelői (előállítói) logisztika</u> Kutatás. Tervezés, Fejlesztés, Gyártás anyag eszközök átvétele <u>Fogyasztói (felhasználói) logisztika</u> Termékek átvétele tárolás, szállítás, karbantartás anyagok elosztása	Anyagi-technikai ellátás; Üzemeltetés- üzembentartás; elhelyezési- infrastruktúra; Szolgáltatás; Szállítási; Humán.	Ellátás Anyagi biztosítás Technikai biztosítás és javítás Szállítás Raktározás Gazdálkodás Egészségügyi biztosítás Adományok és segélyszállítmányok kezelése

4. számú ábra: Közszolgálati logisztika ágazati sajátosságai
(Saját készítésű ábra)

A közszolgálati logisztika minden egyes területén megvizsgáltam, hogy a beszerzést, mint a logisztikai ellátás folyamatának első elemét csupán érintőlegesen említik. Fontosnak ítélem meg, hogy az egyes ágazati logisztikai funkciók összehasonlítása, elemzése valamint egységesítése megtörténjen, azonban az értekezés terjedelmi korlátai miatt a katonai logisztika beszerzési funkcióját elemzem.

Napjainkra a beszerzés a többszintű speciális, egyedi szabályzók miatt összetett, bonyolult fogalmi rendszert képez. Mást értünk alatta a civil logisztikában, a közszférában, vagy a honvédségen belül.

A civil logisztikában az általános definíció szerint egy adott szervezetet vizsgál, azonban nem határoz meg további feltételt. A beszerzés polgári értelmezése igen sokrétű, de általános definíciója megfogalmazható az alábbiak szerint:

Beszerzés alatt értünk minden olyan tevékenységet, amelynek az a célja, hogy egy adott szervezetet mindazokkal a javakkal ellásson, amelyekre a szervezetnek szüksége van működése fenntartásához, és amelyeket nem saját maga állít elő.”¹³²

A közbeszerzési törvény megjelenését követően a közigazgatás egyes szereplőire uniós irányelv, valamint hazai törvény is előír visszterhes szerződéskötési kötelezettséget, valamint meghatározza alanyi és tárgyi hatályát is.

A közbeszerzés törvényi definíciója szerint: „Közbeszerzési eljárást az ajánlatkérőként meghatározott szervezetek visszterhes szerződés megkötése céljából kötelesek lefolytatni megadott tárgyú és értékű beszerzések megvalósítása érdekében.”¹³³

III.2. Beszerzés a katonai logisztikában

A logisztikai támogatás rendeltetése, hogy a honvédelmi szervezetek feladatainak ellátásához a szükséges eszközök, anyagok és készletek – ideértve az elhelyezési és egészségügyi eszközöket, szakanyagokat és készleteket is – valamint a szolgáltatások megfelelő időben, a költségek optimalizálása mellett, a megfelelő helyen, a szükséges mennyiségben és az előírt minőségben rendelkezésre álljanak.

A logisztikai támogatás során gondoskodni kell a személyi állomány megfelelő munkakörülményeinek megteremtéséről és fenntartásáról, a technikai eszközök hadrafogható, a készletek hadihasználható állapotban tartásáról, az eszközök rendeltetésnek megfelelő, rendszer- és életciklus szemléletű üzemeltetéséről.¹³⁴

A logisztikai támogatás tervezése, szervezése és végrehajtása során a haditechnikai eszközök teljes életciklusát átfogó szemléletet, valamint az életciklus költségvetés alapelveit kell alkalmazni.

A honvédelmi szervezetek feladatainak végrehajtásához szükséges infrastruktúra, eszközök, anyagok, készletek, pénzügyi és pénzügyi-számviteli, valamint egyéb szolgáltatások biztosítása érdekében az ellátást végző (ellátó) és az ellátott (utalt) honvédelmi szervezetek között gazdaságossági, célszerűségi szempontok alapján kialakított logisztikai utaltsági rendszer működik. A rendszer anyagnemenként és szaktevékenységenként határozza meg az ellátó és ellátott honvédelmi szervezetek kapcsolatát.

A logisztikai ellátás rendszere magába foglalja a honvédelmi szervezet feladatainak végrehajtásához szükséges eszközök, anyagok – ideértve az elhelyezési szakanyagellátást is – készletek és szolgáltatások tervezését, beszerzését, kutatás-fejlesztését, rendszeresítését, üzemben tartását, nyilvántartását, készletezését, tárolását, kezelését és felhasználását, valamint ezek rendszerből történő kivonását, selejtezését, a kiselejtezett eszközök és anyagok hasznosítását, megsemmisítését, a veszélyes anyagok kezelését, ellenőrzését, valamint a felhasználásról történő elszámolást.

A logisztikai ellátási rendszert feladatoktól, illetve jogosultságoktól függően horizontálisan és vertikálisan is elkülönült szervezetek alkotják. Az ellátási rendszeren belül a szervezetek horizontálisan katonai és közigazgatási, vertikálisan központi és csapat (intézményi) szintű támogatási tevékenységeket folytatnak.

III.3. A beszerzéssel összefüggő logisztikai feladatok ellátása:

A honvédelmi szervezetek visszerthes szerződés megkötése céljából megadott tárgyú és értékű beszerzéseket kötelesek lefolytatni külön HM utasítás szerint. A beszerzési eljárás saját hatáskörben, vagy a HM utasításban kijelölt központi beszerző szervezet megbízása alapján valósul meg.

A többszintű beszerzési jogkörök kialakításának célja, hogy a honvédelmi szervezetek alaprendeltetésű feladataik ellátása érdekében elegendő eszközzel, felszereléssel és karbantartáshoz szükséges anyaggal rendelkezzenek, továbbá megfelelő időben és megfelelő minőségben, valamint a legjobb ár- érték arányban kerüljenek biztosításra.

Intézményi (csapat) szinten elsődleges a saját és központi raktárakból történő ellátás, a beszerzésre saját hatáskörben csak kivételes esetben kerülhet sor (közbeszerzés értékhatár alatti esetekben).

Központi szinten történik a rövid és hosszú távú igények, valamint az ezekkel összefüggő beszerzések tervezése, a szükséges műszaki követelmények összeállítása, az életciklus gazdálkodással összefüggő költségvetés, erőforrás, beszerzések tervezése, központi beszerzési eljárások lefolytatása.

A beszerzések lefolytatásának alapját az Európai Unió direktívái határozzák meg. A haditechnikai eszközök és szolgáltatások (beleértve az infrastrukturális beruházást) fegyverek, lőszeres és hadianyagok, valamint ha alapvető biztonsági érdeket érintő beszerzés terén kizárólag a központi beszerző szervezet jár el, tekintettel arra, hogy ezekre vonatkozó beszerzések lefolytatására speciális közösségi (Európai Unió) szabályok vonatkoznak.

Minden más esetben a beszerzések lefolytatása az általános közösségi szabályozás hatálya alá esik.

A közösségi szabályozás alapján meghatározott értékhatárt (közösségi) elérő beszerzés esetén a hirdetmények az EU hivatalos honlapján jelennek meg. Nemzeti szabályozás alapján egyes termékek és szolgáltatások beszerzésére speciális eljárásrendet, valamint az eljárásba épített előzetes és utólagos engedélyeztetést, ellenőrzést alakítottak ki. A közösségi értékhatárt el nem érő, de a nemzeti értékhatárt elérő vagy meghaladó beszerzések szabályozása nemzeti feladatkör.

A beszerzések tervezése és lefolytatása során kiemelt szempontként szükséges kezelni az eltérő eljárás módok speciális feltételrendszerét, valamint az eltérő eljárási időszükségleteket.

A védelmi beszerzések lefolytatása során a jogszabályban tüntették fel azok a fegyverek, lőszer, hadianyagok, és kapcsolódó szolgáltatások, amelyekre a védelmi irányelv kiterjed. Egyéb esetben a csoportosítás alapját az úgynevezett CPV^{xlvi} kódok tartalmazzák.

Az ellátás és beszerzések tervezése során törekedni kell az időszakosan ismétlődő áruk és szolgáltatások több évre, egy beszerzési eljárásban történő biztosíthatóságáról. A tárgyidőszakban felmerült, továbbá az azonnali igényekre vonatkozó beszerzések – különösen indokolt esetben – az általánostól eltérően, rövidebb határidővel is lefolytathatóak.

A beszerzések lefolytatása során törekedni kell a jogszabályokban, valamint a HM utasításokban előírt informatikai feltételek megteremtésére, az eljárások dokumentálására, az intézményi (csapat) beszerzési szabályzat kidolgozására, a jelentések megfelelő formában és időben történő végrehajtására.

A katonai logisztika szintjén meghatározható az igény keletkezésének körülménye, amely befolyásolja a beszerzés során kiválasztandó eljárás módokat.

A harcászati (taktikai) szinten a mindennapi működéshez szükséges igényeket fogalmazzák meg, ezáltal olyan beszerzési megoldási módokban érdekeltek, amelyek a konkrét igényeket elégítik ki. Ez lényegében a gyors pályázati eljárások^{xli} lefolytatásával

^{xlvi} Common Procurement Vocabulary – közös közbeszerzési szójegyzék

^{xli} Legalább három potenciális pályázó megszólításával, egyszerű alkalmassági követelmények figyelembe vételével.

rövid időszakra vonatkozó egyedi szerződések megkötését jelenti. A pályáztatási eljárás előnye, hogy igazodik a konkrét feladatokhoz, a kisebb cégek is alkalmasak a feladat végrehajtására.¹ A katonai logisztikában ez lényegében az adott katonai szervezet részére előírt alapkészlet folyamatos biztosítását jelentheti.

Hadműveleti szinten már több szervezet működését kell figyelembe venni, készleteket felhalmozni, amely megerősítésként szolgál az alárendelt szervezetek feladataihoz. A beszerzés során nem érvényesülnek az „ad-hoc” jellegű beszerzési elvek. Olyan keretszerződésekre van szükség, amelyek hosszabb távon biztosítják a béke- és különleges jogrendi igényeket. Az egyik megközelítés szerint meghatározott értékre célszerű keretszerződést kötni, hiszen ez adott a költségvetésben. A termékeket, szolgáltatásokat a költségkeret kimerüléséig lehet „rendelni”. Amennyiben váratlan plusz igényünk keletkezik, még lehetőség van a keretösszeg megemelésére. Másik módszer szerint a termékek mennyisége adja a keretet, vagyis annyi terméket lehet maximálisan „megrendelni”, amennyi a keretszerződésben szerepel. A hadműveleti szintű beszerzési gondolkodás tehát már olyan szerződések megkötését jelenti, amely hosszabb távon, rugalmasan kezeli a felmerülő igényeket.

Stratégiai szinten az ország egészére, sőt katonai vonatkozásban az országhatáron is átnyúló^{li} logisztikát kell megszervezni, valamint a logisztikai rendszernek különleges jogrend idején is képesnek kell lennie az akadálytalan működésre. Nemzetgazdasági érdek alapján számos stratégiai megállapodás köttetik. A beszerzés vonatkozásában olyan szerződések megkötése szükséges, melyek folyamatosan, időszaktól függetlenül, rugalmasan, a lehető legtöbb gazdasági szereplő bevonásával nyújt ellátást. A beszerzési eljárások eredménye lehet keretmegállapodás, vagy akár dinamikus beszerzési rendszer alkalmazása, vagy kialakított előminősítési rendszer is. Alapelv itt is a gazdaságosság, vagyis egy szűkített csoport, az előzetesen alkalmasnak talált cégek versenyhelyzetének kialakítása, folyamatos fenntartása. A stratégiai szinten alkalmazott beszerzési eljárás módok alapján kialakított megállapodások nem jelentenek tényleges, „fix” megrendelési kötelezettséget. Tekinthejük egy „quasi” kapacitás fenntartásra irányuló szándéknak.

¹ A közpénzek felhasználásával kötött szerződések során a teljesítést követő 15-30 napon belül történik a pénzügyi kifizetés, amely egy hosszabb időszakban nagyobb megterhelést jelent a kis és középvállalkozások számára.

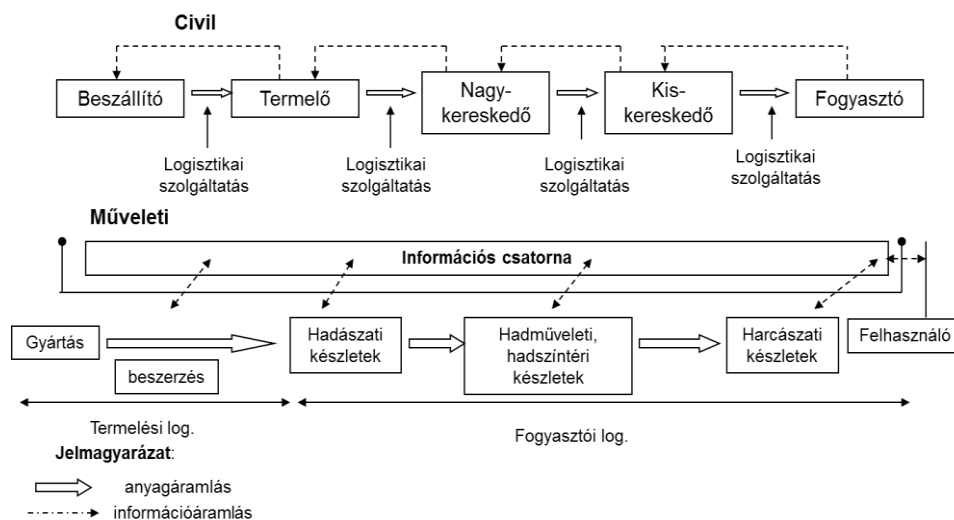
^{li} Szövetségi kötelékben részt vevő szervezetek ellátása érdekében.

A sikeres beszerzés lefolytatása érdekében a logisztikának több szempontból szükséges előkészíteni, szakmailag támogatni. Másrészt a beszerzés a logisztika folyamat része. A beszerzés megindítása előtt megfogalmazásra kerül az igény szakmai követelményrendszere, a termék vagy szolgáltatás életciklus menedzsment feltételrendszere, a szerződést biztosító mellékkötelezettségek, a tárolás, üzemeltetés körülményei, valamint a költségkeret.

III.3.1. Igény keletkezése

A katonai logisztika egyik sajátossága, hogy az igénytámasztó a felhasználó. A felhasználó a konkrét katonai feladat alapján határozza meg a szükségletet. Az, hogy ez a szükséglet milyen módon kerül biztosításra, nagymértékben függ a meglévő felhasználói, ill. a magasabb szintű raktári készletektől. Amennyiben ez nem áll azonnal rendelkezésre – és a nagyszámú feladatra tekintettel többnyire ez jellemző – a nemzetgazdasági, azaz civil szolgáltatók bevonása szükséges. A közpénzek felhasználásának szabályozása alapján minden ilyen esetben az igény biztosítása a beszerzés, közbeszerzés útján valósul meg.

A civil logisztikában a fogyasztó a kis és nagykereskedőn keresztül közvetlenül hozzájut az igényéhez. A katonai logisztikában a készletképzés rendszerén (azonban a készletek feltöltése a nemzetgazdasági szereplők közreműködésével történik) keresztül jut el a felhasználóig. A fenti gondolatmenet alapján megállapítható, hogy a katonai logisztikai rendszer, mint igénytámasztó, lényegében a civil logisztika szerinti fogyasztó. (5. sz. ábra)

5. számú ábra: Katonai és civil ellátási lánc különbsége

(Forrás: Prof. Dr. BÁTHY Sándor: *A katonai logisztika új kihívásai*; In: *Hadmérnök 2007. évi Különszám, Budapest, 2007. p. 197*)

A haderő alaprendeltetéséből, feladatának sajátos jellegéből adódóan normál és különleges jogrend időszakában eltérő igények keletkeznek. Az ezekre történő felkészülésre

és végrehajtásra is eltérő igények keletkeznek (például veszélyhelyzet elhárítása, háborús időszak, nemzetközi katonai szerepvállalás) Az adott áru, szolgáltatásra vonatkozó igény a katonai logisztikában jellemzően mindig egy adott katonai feladathoz köthető. Az igény keletkezése alapján nem nélkülözhető a készletek feltöltése, vagy akár a nemzetgazdasági kapacitások lekötésének folyamata.

Az igények csoportosítása a közbeszerzési törvény és végrehajtási rendeleteiben szabályozottak alapján:

- Rendszeres jelleggel visszatérő vagy adott feladathoz köthető
- Határozott vagy határozatlan időtartamú,
- Meghatározott mennyiségű vagy meghatározott értékű (keretösszeg)
- Tervezett vagy terven felüli

Egyszerű példákat említve:

Élelmiszerre minden évben szükség van, és a törvény szabályozza is a honvédség létszámát. Az étkeztetés azonban nem egy egzakt dolog, hiszen nem mindenki van szolgálatban, mint minden más közigazgatási szervezetnél vannak szabadságon, betegállományban, stb. Ezen túlmenően nem is jár mindenkinek teljes napi étkezés, ezt külön HM utasítás¹³⁵ szabályozza. Mi történik akkor – mint a jelenlegi határvédelmi feladatok esetében – amikor a honvédség állományának nagyobb része egy adott földrajzi területen helyezkedik el, nem a korábbi szolgálati helyén. Ekkor már megdőlni az az elv, hogy időről időre a honvédségi alakulatok előre meghatározhatják élelmezési igényeiket. Az élelmiszer beszerzése közbeszerzés kötele, melyben ilyen helyzetekre nem találunk megoldást.

Hasonló rövid határidejű speciális katonai feladatokra akár papír, írószerszám, üzemanyag, ruházat, hadianyag vonatkozásában is azonnal szükség lenne. Természetesen egyszerűen megoldható lenne a helyzet, ha megfelelő raktári kapacitásaikat felhasználva, mindenképp lehetne nagymennyiségű raktári készletet biztosítani. Mind a raktárak fenntartása, mind a beszerzett áruk tárolása, állagmegóvása jelentős kiadással jár, amely már a honvédségi költségvetést érinti.

A katonai logisztikában tehát a felhasználó személy vagy szervezet jelzi az igényt. A konkrét katonai feladathoz konkrét árut vagy szolgáltatást határoz meg. A logisztikai szakember feladata ezek biztosítása vagy a raktárkészletből, vagy a nemzetgazdaság egyéb szereplőitől.

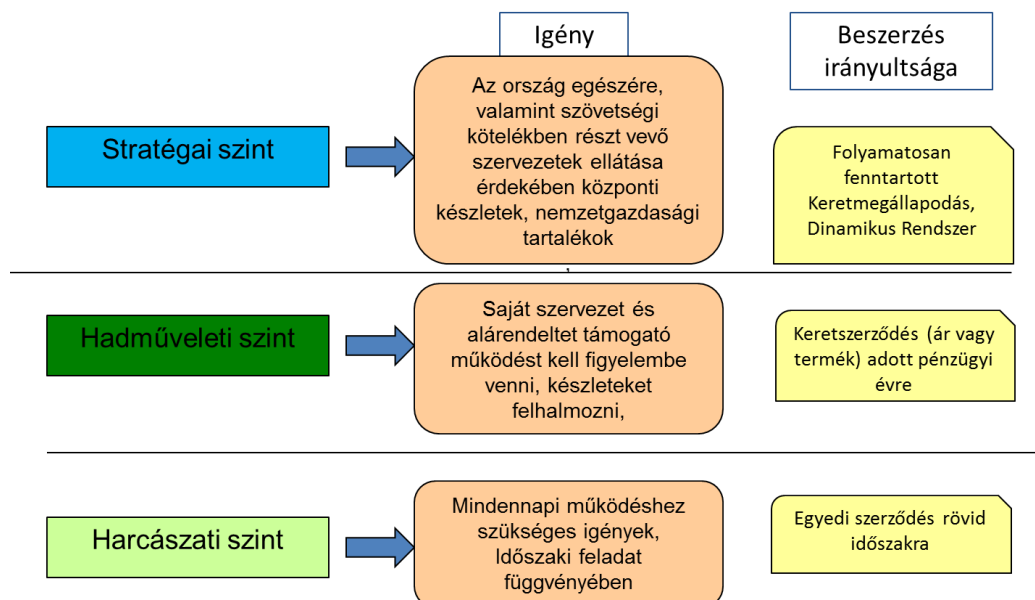
Az igény támasztása azonban nem jelenti az igények megfogalmazást is egyben. Annak érdekében, hogy a katonai logisztikai rendszerhez illeszthető, optimálisabb termék vagy szolgáltatás kerüljön kiválasztásra, továbbá hosszabb távon biztosított legyen a működtetés, különböző szempontok alapján kell a követelményrendszert meghatározni.

III.3.2. Igény megfogalmazása

Ahhoz, hogy el lehessen dönteni, hogy a konkrét igény hogyan biztosítható, számos körülményt kell tisztázni. A katonai logisztikán belül fő kérdés, hogy az igény megfogalmazása a logisztika mely szintjén, milyen szakemberek bevonásával történik, illetve milyen speciális feladat végrehajtásában szükséges a felhasználása.

III.3.3. Harcászati, hadműveleti, stratégiai szintű megfeleléség

A katonai logisztika hármas tagozódása (stratégiai, hadműveleti, harcászati szint) eltérő követelmény rendszert fogalmaz meg, tekintettel eltérő funkciójukra. A szinteknek megfelelően eltérő igények keletkeznek, azonban biztosítani kell ezek egységét, egy rendszerben történő felhasználását, illetve a már rendszeren lévő eszközökkel történő alkalmazhatóságát is. (6. sz. ábra) Ebből kifolyólag nélkülözhetetlenné teszi a logisztikai szintek együttműködését az igények megfogalmazása tekintetében is.

6. számú ábra: Logisztika szintjeinek megfelelő beszerzési eljárások

(Forrás: Derzsényi Attila: *Különleges jogrend szerinti beszerzés az ellátási lánc folyamatában* In: Csengeri János, Krajnc Zoltán (szerk.) *Humánvédelem - békeműveleti és veszélyhelyzet-kezelési eljárások fejlesztése*. 791 p. Budapest: Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar, 2016. pp. 615-642. (ISBN: [978-615-5305-35-1](https://doi.org/10.17174/1881-1/978-615-5305-35-1))

Az igények biztosítása beszerzés útján – az eltérő logisztikai funkciók következtében –, eltérő beszerzési módszereket feltételez. A harcászati szint a mindenkori feladataihoz köti az igényeit, így számára a legegyszerűbb módszert az azonnali, rövid határidejű, úgynevezett ad-hoc beszerzések jelentik.

A hadműveleti és stratégiai szinten a beszerzés hosszabb távú tervezést, hosszabb távú szerződéseket jelent. A beszerzések megvalósítására speciálisabb módszereket^{lii} kell alkalmazni.

III.3.4. Határidő

Az eljárási határidő, azaz az igény rendelkezésre állása^{liii} döntő fontosságú lehet a katonai műveletekben. A katonai logisztikai doktrína¹³⁶ szerint a műveletek elsőbbséget élveznek minden feltétel közül, a logisztika feladata a műveletek támogatása. Egy azonnali igény esetén lényegében csak a raktári készletekre, vagy hatályos szerződésekre lehet támaszkodni. Ha korábban már prognosztizált volt az igény, vagy egy ahhoz hasonló termék/szolgáltatás, akkor időben biztosítható. Ha nem, akkor beszerzési, vagy közbeszerzési eljárás lefolytatását követően jut a felhasználóig, ezen folyamatok időigénye jelentős.

A szükségletek kielégítése nem megy egyik napról a másikra, hiszen a logisztikai rendszer egyes elemei egymásra épülő, egymással kölcsönhatásban lévő egységet képeznek. Az éves beszerzések tervezéskor tisztában kell lenni azzal is, hogy milyen eljárásmodban kerülhet sor a beszerzésre. Az egybeszámítás szabályainak betartása kötelező az ajánlatkérő részére. Amennyiben a hasonló tárgyú beszerzések összértéke meghaladja a közösségi értékhatárt, az eljárási időszükséglet hosszabb.¹³⁷

III.3.5. Műszaki követelmény

A rosszul meghatározott műszaki követelmény a beszerzési eljárásban az ajánlattételi határidő, és ezáltal a szerződéskötés időpontjának elhúzódásához vezethet. Végző esetben az ajánlati felhívás, ajánlati dokumentáció módosítását eredményezheti, amely miatt a jogszabályban meghatározott minimális határidő számítása a módosítástól újból kezdődik.

Azt, hogy ténylegesen mi az igény, megfelelő szakértelemmel lehet meghatározni. A felhasználó sok esetben csak egy kódot, cikkszámot vagy konkrét terméknevet ad meg. A beszerzési eljárás lefolytatásához, illetve a közbeszerzési alapelvek (esélyegyenlőség, verseny

^{lii} Keretmegállapodásos eljárás, dinamikus beszerzési rendszer

^{liii} Az igény keletkezésétől a szerződés megkötéséig terjedő időtartam.

tisztasága, jóhiszeműség, stb) biztosítása érdekében a műszaki követelmény meghatározása igen lényeges szempont. Magánemberként is mennyi mindent figyelembe veszünk egy vásárlás során. Élelmiszer példánál maradva az alapanyag összetétel, színezék, csomagolás, szavatosság, tárolás, kiszerezés, méret, súly, stb. Ezeket a feltételeket azonban a beszerzés során úgy kell meghatározni, hogy ne sérüljön egyik piaci szereplő esélye sem az eljárás során. A katonai logisztikában ezen felül azt is meg kell határozni, hogy hogyan jut el a raktárba a beszerzett termék, illetve figyelembe kell venni a honvédségi objektumba való beléptetés speciális rendjét, az átvétel folyamatát, a tárolási lehetőségeket, és az esetleges speciális igényeket (terepre, gyakorlatra történő kiszállítás). A műszaki követelmény megfogalmazásához nem elegendő logisztikai szakembernek lenni, sok esetben speciális szakértelemmel rendelkező szakértő^{liv} bevonása válik szükségessé.

A feladatot és az értelmezést elősegíti HM beszerzési utasítás,^{lv} amely részletesen előírja az igény keletkezésére feltett kérdéseket. A válaszokat a beszerzési eljárásokat megelőzően a megbízó szervezetnek (amely többnyire nem az igény támasztója) részletesen kell megfogalmazni:

- A (köz)beszerzési feladat szükségességének indokolása.
- Mi által keletkezett a beszerzési igény? Így különösen jogszabály, új képesség, meghibásodás, káresemény, tervezhető ellátási igény.
- Rendszeresített-e, szabványosított-e a beszerzendő eszköz?
- A beszerzést megelőzte-e K+F feladat?
- Mi garantálja a hadi alkalmazhatóságot?
- Kapcsolódik-e a beszerzés valamely összetett programhoz? (stratégiai szintű feladathoz)
- Igényeli-e mintatermék bekérését, árubemutató-tartást, kíván-e biztosítani helyszínbejárást?
- Mikor keletkezett a beszerzési igény, illetve folyamatos ellátás esetén mikor jár le a megelőző időszak szerződés?

A műszaki követelményekre a honvédség beszerzéseit megelőzően az alábbi fő szempontokat kell meghatározni (árubeszerzés esetén):

^{liv} Olyan szakember, aki képes a közbeszerzési alapelvek (versenykorlátozó, versenytörzítő előírások) figyelembe vételével

^{lv} A HM utasítások folyamatos módosítása révén a műszaki követelményre vonatkozó előírás is fejlődött, a közbeszerzési törvénynek való megfelelés érdekében egyre több szempontot kell figyelembe venni

- termék rendeltetése,
- termék hadműveleti, harcászati követelményei,
- terméket meghatározó fizikai és funkcionális paraméterek,
- termék beépítési, alkalmazási környezete,
- csatlakozó berendezések, rendszerek,
- klímaállósági követelmények,
- a biztonsági – ideértve a munka-, tűz-, környezetvédelmi – követelmények,
- minőség igazolására/tanúsítására vonatkozó követelmények,
- termékre alkalmazott terminológiára, jelekre, vizsgálatra és vizsgálati módszerekre, csomagolásra, jelölésre, címkézésre, használati utasításra vonatkozó követelmények,
- a termék átvételére vonatkozó követelmények,
- a jótállás, garanciális javítás tervezett időtartamának megjelölése,
- az alkatrész-utánpótlás biztosításának feltételeire és időtartamára vonatkozó igény,
- az üzemben tartási adatszolgáltatási záradék teljesítéséhez szükséges adatok (így különösen a magyarországi előírásoknak és jogszabályoknak való megfelelést igazoló dokumentum, a magyar nyelvű kezelési, karbantartási és tárolási utasítás, az ábrás alkatrész-katalógus, a termék megfelelését igazoló egyéb okmányok) és
- a termék alkalmazására történő felkészítésre vonatkozó követelmények.

A fenti paraméterek meghatározását követően jelenthetjük ki, hogy a beszerzést megelőzően már ismerjük a termék logisztika 7M szerinti megfelelésségét:

- a megfelelő terméket,
- a megfelelő minőségben és mennyiségben,
- a megfelelő állapotban,
- a megfelelő helyen,
- a megfelelő időben,
- a megfelelő felhasználóknak,
- a megfelelő költségek mellett kell rendelkezésre bocsátania.

III.3.6. Élettartam menedzsment

Az élettartam menedzsment alapvetően nem egy új keletű fogalom, azonban álláspontom szerint napjainkban a honvédségen belül háttérbe szorult a jelentősége.

Az élettartam-menedzsment a hadfelszerelés létrehozására vonatkozó koncepció kialakításától kezdve felöleli a kutatás-fejlesztést, a minőségbiztosítást, a szabványosítást, a gyártást, a teszteljárásokat, a beszerzést, az integrált logisztikai támogatást, a fenntartást, az üzemeltetést, a korszerűsítést, az avulást (erkölcsi kopást) egészen a hadfelszerelés rendszerből történő kivonásáig.^{138 139}

A HM központi és intézményi gazdálkodási utasítása már egyszerűbben fogalmaz:

életciklus: az az időtartam, ameddig - rendeltetésszerű használat mellett - az eszköz használható, függetlenül a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (a továbbiakban: Sztv.) alapján meghatározott könyv szerinti értéktől,

A fogalmat a közbeszerzésben a közbeszerzésről szóló törvény 2015. évi módosítása vezette be, mint életciklus, amely több "civil" elemet is tartalmaz:

életciklus: egy termék használatának, szolgáltatás nyújtásának vagy egy építési beruházás fennállásának összes egymást követő, illetve egymással kapcsolatban álló szakasza - ideértve az elvégzendő kutatást és fejlesztést, a gyártást, a kereskedelmet és annak feltételeit, a szállítást, a felhasználást és a karbantartást is - a nyersanyag beszerzésétől, illetve az erőforrások megteremtésétől az eltávolításig, ártalmatlanításig, az adott területek eredeti állapotának helyreállításáig, illetve a szolgáltatás vagy a használat végéig;

A törvényi szabályozás meghatároz egy életciklus költség számítást is, mint értékelési módszert.

Kbt. 78. § (1) szerint

Ha az ajánlatkérő az áru, szolgáltatás vagy építési beruházás értékeléskor figyelembe vett költségét életciklusköltség-számítási módszer alkalmazásával határozza meg, ezt a tényt az eljárást megindító felhívásban fel kell tüntetnie, valamint a közbeszerzési dokumentumokban fel kell tüntetnie, hogy az ajánlattevőknek milyen adatokat kell megadniuk, és az ajánlatkérő milyen módszert fog alkalmazni az életciklusköltségeknek az említett adatok alapján történő meghatározásához.

(2) Az életciklusköltségek meghatározásakor egy áru, szolgáltatás vagy építési beruházás életciklusa során felmerült alábbi költségek egészét vagy egy részét kell az ajánlatkérő által jelentőségüknek megfelelően meghatározott mértékben figyelembe venni:

Az ajánlatkérő vagy más felhasználók által viselt költségek, különösen az adott áruhoz, szolgáltatáshoz vagy építési beruházáshoz annak életciklusa során kapcsolódó környezeti

externáliáknak betudható költségek, ha ezek pénzben kifejezett értéke meghatározható és ellenőrizhető; az ilyen költségek magukban foglalhatják az üvegházhatású gázok és más szennyező anyagok kibocsátásának költségeit, valamint a klímaváltozás hatásainak csökkentésével kapcsolatos egyéb kiadásokat.

Négy fő költségkategória:

- Beszerzési költségek,
- Működési költségek,
- Karbantartási költségek,
- Az életciklus végéhez kapcsolódó, ártalmatlanítási költségek.

A haditechnikai eszközökre vonatkozó élettartam szerinti műszaki követelmény meghatározása¹⁴⁰ immár lehetővé vált a közbeszerzésben értékelni, azaz a termék teljes életciklusára vonatkozóan a optimálisabb Ajánlattevőt kiválasztani.

III.3.7. Minőségbiztosítás

A hadfelszerelés a speciális rendeltetéséből adódóan a beszerzési eljárás alapján létrejött szerződés megkötését követően is folyamatos feladatot jelent a honvédség minőségbiztosító szervezetének. A szerződésben a szerződés általános feltételein túl a szállítóval^{lvi} és a termékeivel, szolgáltatásával szemben támasztott minőségügyi követelményeket megfelelő részletességgel kell rögzíteni. ¹⁴¹ A szükséges szakértelem egyrésztől magas szintű szakmai hozzáértést, a képviselt szakterülethez kapcsolódó felsőfokú végzettséget és szakmai tapasztalatot, másrésztől minőségügyi szakismeretet követel.

A katonai minőségügy területén szakértelem alatt a haditechnika, a hadfelszerelések egy-egy jól meghatározott körének (rendszerének) ismeretét kell érteni, amelynek alapja az általános gépész-, villamos-, vegyész-, közlekedési stb. mérnöki ismeret. A katonai felsőoktatás az alapképzési szakok követelményeinek és tanterveinek meghatározásánál hagyományosan erre a bázisra épít. A polgári felsőoktatásból a hadseregbe kerülő mérnökök néhány év gyakorlati munkája során ismerik meg a megfelelő katonai szakterületet, amely nélkül nem válhatnak a katonai minőségügy szakértőivé.^{142 143 144}

^{lvi} Közbeszerzési eljárásban mint ajánlattevő, a szerződés megkötését követően már szállítóként szerepel.

III.3.8. Pénzügyi fedezet

Az igények meghatározása, megfogalmazása nem jelenti egyenesen azt, hogy az igény tárgya valójában rendelkezésre is fog állni. Az ország költségvetésének HM fejezete cím és alcímenkénti bontásban tartalmazza az egyes honvédelmi szervezetek részére rendelkezésre álló pénzügyi keretet. A katonai alakulatok mozgástere így korlátozott.

A beszerzési eljárást megelőzően több személy/szervezet pénzügyi jóváhagyása szükséges.

- A kezdeményező az a honvédelmi szervezet, amely költségvetési előirányzattal rendelkezik, vagy az előirányzat felett rendelkezési jogosultsággal bír, és a beszerzést kezdeményezi.
- A költségviselő az a honvédelmi szervezet, amely a beszerzésre vonatkozó szerződés teljesítését követően a számla kiegyenlítésére szolgáló fedezettel rendelkezik.
- A kötelezettségvállaló a beszerzés tárgyát képező áru, szolgáltatás, szolgáltatási koncesszió, építési beruházás, valamint építési koncesszió ellenértékének pénzbeli kiegyenlítésére vonatkozó írásos nyilatkozat tételére jogosult személy vagy honvédelmi szervezet;
- Az előirányzat feletti rendelkezési jogosultsággal bíró honvédelmi szervezet az előirányzat-keretek tervezését, az előirányzatok felhasználásának irányítását, a költségviselő szervezetek beszámoltatását és az összesített költségelszámolást végző honvédelmi szervezet

A fentiekből jól megérthető, hogy egy adott beszerzés pénzügyi fedezetének megtervezése több szervezetet érintő, összehangolt feladat eredménye. Azt, hogy az adott igényre vonatkozóan mely szervezet tölti be ezeket a funkciókat, külön HM utasítás¹⁴⁵ szabályozza.

III.3.9. Piackutatás

Legfőképp a beszerzés értéke határozza meg, hogy az ajánlatkérőnek az adott tárgyú beszerzése a közbeszerzési törvény vagy egyéb végrehajtási rendelet hatálya alá tartozik-e. A közbeszerzési törvény ennek megfelelően részletes szabályozást tartalmaz arra vonatkozóan, hogy a közbeszerzés megkezdése előtt milyen elvek és szabályok figyelembevételével kell kiszámítani a közbeszerzés tárgyának becsült értékét.

Legtöbb esetben érdemes a potenciális ajánlattevők körében piackutatást lefolytatni. Egyrészt a korábbi évekhez képest új termékek jelenhetnek meg, változhat az adott szolgáltatás teljesítésének feltétele. A piacgazdaság változásával összhangban eltérhet a kínált termék vagy szolgáltatás ára, az ajánlatkérő által betervezettnél. Másrészt egy sikeres beszerzési eljárás lefolytatásához nélkülözhetetlen azt is ellenőrizni, hogy van-e olyan – legalább 3 vagy 5 – ajánlattevő^{lvii}, amely képes lesz ajánlatot tenni az ajánlatkérő által megfogalmazott alkalmassági feltételek alapján.

A fentiekén túlmenően a hazai közbeszerzési előírások alapján ajánlatkérő köteles a közbeszerzési eljárást – a beszerzés tárgyára és becsült értékére tekintettel – megfelelő alapossággal előkészíteni. A közbeszerzési eljárás megindítása előtt ajánlatkérő a piaci résztvevőkkel előzetes piaci konzultációkat folytathat a közbeszerzési eljárás előkészítése, valamint a gazdasági szereplők - tervezett beszerzésre és annak követelményeire vonatkozó - tájékoztatása érdekében.

A honvédségen belül az igény megfogalmazásakor, vagy azzal egyidőben célszerű a piackutatást végrehajtani, hiszen ennek eredménye nagymértékben befolyásolhatja a beszerzési eljárás alapját és célját, azaz a valós igényünket

III.3.10. Potenciális cégek ellenőrzése

A közbeszerzési törvény a nemzeti eljárásrendben lehetővé teszi, hogy hirdetmény megjelentetése nélkül – összefoglaló tájékoztató megindításával – folytasson le ajánlatkérő eljárást. Ebben az esetben a piaci szereplők a tájékoztató alapján jelzik érdeklődésüket, és kizárólag az érdeklődők vehetnek részt az eljárásban.

A törvény – elkerülve, hogy eredménytelen legyen az eljárás – előírja, hogy ajánlatkérő köteles az érdeklődőkön kívül legalább 3 – bizonyos esetben legalább 4 – potenciális cégnek megküldeni a felhívást. Azt, hogy egy cég mikor lesz potenciális, az ajánlatkérő nyilvános, hiteles adatbázisokban ellenőrzi.

A honvédség beszerzési eljárásaira vonatkozó HM utasítás alapján a megbízó szervezet feladata megjelölni, megnevezni a potenciális Ajánlattevő cégeket.¹⁴⁶ Ezzel egyidejűleg levezethető feltétel a cégek ellenőrzése is. A kizáró okok vonatkozásában az alábbi nyilvántartásokban szükséges az ellenőrzés:

^{lvii} árubeszerzés esetén minimum három, építési beruházás esetén minimum öt potenciális gazdasági szereplő.

- cégbíróság,
- NAV köztartozás-menetes adatbázis, be nem jelentett foglalkoztatói adatbázis,
- kamarai nyilvántartások,
- Nemzeti Munkaügyi Hivatal munkaviszony létesítésével összefüggő adatbázis,
- közbeszerzési hatóság adatbázisában kizárt, eltiltott ajánlattevők.

III.3.11. Erőforrás-költség-beszerzés tervezése

Az erőforrás-tervezés célja, hogy a katonai képességek fejlesztéséhez, fenntartásához, alkalmazásához és esetleges felszámolásához szükséges erőforrás-szükségleteket megállapítsa, valamint a feladatokhoz erőforrás hozzárendelésével biztosítsa azok végrehajthatóságát, az erőforrások felhasználásának átláthatóságát és elszámoltathatóságát.

Az erőforrás tervezés alapvetően stratégiai szintű feladat, az alaprendeltetése azonban a honvédelmi tárcán is túlmutat: A stratégiai tervdokumentumok – így különösen a miniszteri program, a szakpolitikai stratégia és a szakpolitikai program – összeállításához kapcsolódó erőforrás-tervezési feladatokat külön kormányrendelet alapján kiadott szabályozók határozzák meg.

A honvédelmi szervezet vezetőjének alapvető intézményi gazdálkodási feladatkörébe tartozik az erőforrástervek, valamint a költségvetési javaslatok elkészítése. A honvédelmi szervezet vezetője felelős továbbá a rendelkezésre álló erőforrások figyelembevételével a kereten belüli költségvetés tervezéséért.

A HM kijelölt főosztálya (HM GTSZF) fogja össze az erőforrás és költségvetési feladatokat. Ezen belül:

- végzi a tárca védelmi tervező rendszere keretében az Erőforrás- és Költségtervező Alrendszer működtetését és fejlesztését, ezen belül javaslattétel a prognosztizált források elsődleges allokációjára, a hosszú- és rövid távú erőforrástervek kidolgozása, az erőforrás-tervezés módszertanának meghatározása.
- végzi a tárca védelmi tervező rendszere keretében a Költségvetés-tervező Alrendszer működtetését és fejlesztését, ezen belül a HM fejezet 1+2 éves szakmai és költségvetési tervének, továbbá költségvetési javaslatának, szöveges indoklásának, valamint a törvényjavaslat normaszövegére vonatkozó javaslatának összeállítása.

Az erőforrás és költségvetés tervezését követően kerülhet sor a beszerzések tervezésére Éves Beszerzési Terv (a továbbiakban: ÉBT) formájában. Az ÉBT a honvédelmi szervezetek

részére meghatározott feladatok végrehajtásához szükséges beszerzéseket, valamint az ezekhez kapcsolódó költségvetési forrásokat tartalmazza évenkénti bontásban.

A HM GTSZF az érintett honvédelmi szervezetekkel egyeztetve, szükség szerint módosítja az ÉBT tervezetét, ezt követően a HM VGHÁT, a HVKF és a HM közigazgatási államtitkár útján terjeszti fel a honvédelmi miniszter részére jóváhagyásra.

Az ÉBT-ben nem szereplő, soron kívüli (köz)beszerzési feladatok engedélyezése, továbbá az ÉBT-ben szereplő (köz)beszerzési feladatok módosításának engedélyezése a „(Köz)beszerzés kezdeményezés” okmány jóváhagyása után történik. Az ÉBT módosítása után kezdhető meg a (köz)beszerzési eljárás lefolytatása..

Az erőforrás, költség és beszerzések hosszabb távú tervezésével biztosítható az igény határidőben történő biztosítása, a beszerzési eljárások lerövidülése.

Az ÉBT-ben a tervezéskor az igény megfogalmazójának tisztában kell lenni a speciális beszerzési szabályokkal, ezzel összefüggésben több közbeszerzési végrehajtási rendeletet is ismerni kell.

Többek között, ha a termék, vagy a szolgáltatás a központosított közbeszerzési körbe tartozik, a terveken a Megbízó szervezetnek kell feltüntetni az állami normatíva számokat^{lviii}, továbbá a haditechnikai beszerzések tervezése során rögzíteni kell, hogy a külön védelmi és biztonsági célú beszerzésekre vonatkozó törvény mely fejezetébe tartozik.

A Megbízónak, mint igénytámasztónak azt is vizsgálnia kell, hogy lehetséges-e HM részvénytársaságok bevonása, illetve a termék beszerezhető-e a BV intézményektől.

III.4. Beszerzés katonai értelmezése

Az értekezés első fejezetében a beszerzési eljárás típusok igen részletes ismertetésével arra világítottam rá, hogy a honvédség – speciális alaprendeltetésű feladataira tekintettel – a beszerzések lebonyolításában is különleges helyzetben van. Célszerűnek és indokoltnak tartom a katonai beszerzés önállóan történő definiálását, amelyet álláspontom szerint az alábbiak szerint lehet meghatározni:

A honvédségi beszerzés a: normál és különleges jogrend időszakában a honvédelmi szervezeteknek a működése fenntartását biztosító különféle áruk és szolgáltatások megszerzésére irányuló olyan tevékenysége, amelyet jogszabályban és közjogi

^{lviii} Az országosan kiemelt termékekre vonatkozóan állami normatívákat határoz meg a központosított közbeszerzésekre vonatkozó Kormányrendelet

szervezettszabályozó eszközben meghatározott eljárásrend alapján, megadott tárgyú és értékű, visszterhes szerződés megkötése céljából kötelesek lefolytatni.

Kiemelten fontosnak tartom azt, hogy a honvédség feladatellátása normál időszakban, rendkívüli állapot, megelőző védelmi helyzet, szükségállapot és váratlan támadás idején^{lix}, valamint az ezekre történő felkészülés időszakára is kifejezetten érvényes. Ez a feladatellátás jelentkezik olyan helyzetekben is, amikor hazánkban normál időszakról beszélünk, azonban a katonai feladatok végrehajtása egy másik országban normál időszaki körülményektől eltérően zajlik (nemzetközi missziók).

A beszerzési szabályzóknak megfelelően, az Európai Unió normáit követve a hazai felkészülés időszakában normál időszaki követelmények alapján történik a beszerzés, ami megnehezíti a beszerzési eljárások lefolytatását. A közbeszerzési szabályok adnak ugyan felmentést néhány kivételes esetre, azonban az előre meghatározott lista nem tartalmaz minden olyan igényt, ami a feladatellátáshoz szükséges. Legjobb példája ennek az élelmiszerek beszerzésének biztosítása, amely a közbeszerzési törvény alapján kerül lefolytatásra, a honvédségnek azonban igen speciális igényei is lehetnek (például kiszállítás terepre).

A honvédség közpénzből gazdálkodik, így szükséges a beszerzés igen széles körű szabályozása. A honvédelmi miniszter irányítói és vezetői jogköre alapján olyan helyzetekben is szabályozza a közpénzek felhasználását, amelyet sem uniós norma, sem a közbeszerzési törvény nem tartalmaz.

A honvédségre vonatkozó, azaz a katonai beszerzés így egy sokkal összetettebb, bonyolult rendszert képez. Ezen megállapításból következik, hogy a katonai beszerzéssel foglalkozó szakállománynak komplexebb tudással is rendelkeznie kell, amelyre vonatkozóan oktatás, képzés jelenleg nincs.

Véleményem szerint indokolt a katonai alap és mesterképzésben a katonai beszerzés oktatása a beszerzéseket lebonyolító, valamint az igénytámasztó részére is az eljárásmodok – ezen belül az eljárási határidők, speciális alkalmassági követelmények, dokumentálási feltételek – megismerése érdekében.

^{lix} Magyarország Alaptörvénye

III.5. Részkövetkeztetések

A fejezetben a katonai logisztikán belül meghatároztam a beszerzés helyét és szerepét. A bizonyítás érdekében első körben a katonai logisztika folyamatát összehasonlítottam versenyszféra és a közszolgálati logisztika folyamatával, megvizsgáltam a beszerzés fogalmi különbségeit.

Részletesen bemutattam a beszerzést megelőző logisztikai, gazdálkodási feladatokat, bizonyítva egyben azt is, hogy a beszerzés nem egy önálló tevékenység, hanem a logisztikai ellátás folyamatának egyik meghatározó eleme.

Összevettem a honvédség által alkalmazott eljárás módokat a katonai logisztika meghatározásaival, melynek eredményeként megalkottam a katonai beszerzés definícióját. A logisztika hármas tagozódása szerinti rendszerében meghatároztam a katonai beszerzés helyét és szerepét.

A katonai beszerzés újszerű értelmezésével a beszerzési eljárások hatékonysága^{lx} növelhető, a logisztika tagozódásának megfelelő igényekhez pontosan definiált beszerzési eljárás módok alakíthatóak ki.

^{lx} Rövidebb idő alatt lefolytatható a beszerzési eljárás és hosszabb távra nyújt lehetőséget a szerződéskötésre.

IV. KERETMEGÁLLAPODÁSOS ELJÁRÁS BEVEZETÉSE A HONVÉDSÉGNÉL

A honvédelmi szervezetek csapat hatáskörű ellátásának egyik legfontosabb kérdésköre az állomány élelmezése. A korábbi időszak beszerzési gyakorlata és előírásai alapján az élelmiszerek beszerzését a honvédség központi beszerző szervezetei (HM BBBH, HM FLÜ, HM FHH) hajtották végre az eljárást kezdeményező honvédelmi szervezetek megbízásai alapján.

Az egyes főzési alapanyagok, élelmiszer típusok külön-külön (pld: hús, húskészítmény; tej; kenyér-pékáru, ásványvíz-üdítő,) kerültek meghirdetésre közösségi közbeszerzési eljárásban. Tekintettel arra, hogy honvédség szintjén az egyes élelmiszer típusok összértéke önállóan is meghaladta a közösségi értékhatárt, az egybeszámitás nem volt vizsgálat tárgya.

Az éves költségvetési tervezés alapján 2011-ig kizárólag tárgyévi – azaz költségvetési évre vonatkozó – főzési alapanyagokra vonatkozó beszerzéseket folytattak le. Ennek oka egyrészt a több évre vonatkozó költségvetési fedezet igazolásának hiányában, másrészt az egyes honvédelmi szervezetek igényeinek folyamatos változásaiban keresendő.

2012-ben¹⁴⁷ a központi beszerző szervezetek által lefolytatott beszerzési eljárások előnyeit és hátrányait foglalmaztam meg:

Előnyei:

- a honvédség egészére vonatkozó igény alapján figyelembe vehetőek voltak a gazdaságossági szempontok (nagyobb tételben kedvezőbb árajánlat várható);
- a honvédség egészére vonatkozóan egységesen kerültek szabályozásra a szerződéses feltételek, késedelmi, meghiúsulási kötbér, szállítási feltételek, stb.;
- a honvédség egészére vonatkozóan adott élelmiszer termékcsoporthól egy közbeszerzési eljárást kellett lefolytatni, ezáltal csökkentve az egyes szervezetek beszerzői és megbízói állomány leterheltségét;
- az élelmiszerbiztonsági, minőségi követelmények egységesen kerültek meghatározásra, továbbá ezek ellenőrzése a honvédelmi tárca egyedüli minőségbiztosítási szervezetének (amely a HM FLÜ, majd a HM FHH igazgatóságaként került átalakításra) feladatkörébe tartozott.

Hátrányai:

- a honvédség egészére vonatkozó szerződés megszüntetése, felbontása az összes szervezet részére kihatást jelent;

- az alakulati igények változásai alapján a szerződés módosítása hosszadalmas, időigényes;
- a helyi kistermelők az országosan kiírt közbeszerzési eljárásban a feltételeknek nem tudtak megfelelni.

A 2012-ben megjelent másik tanulmányomban¹⁴⁸ olyan témát dolgoztam fel, mellyel kapcsolatban tudományos publikáció még nem készült. Az előkészítő tevékenységem során fontos szerepet kapott az információk, adatok összegyűjtése. Szakmai pályafutásom alatt a központosított közbeszerzési rendszer honvédségnél történő bevezetésében folyamatosan részt vettem számtalan tárca szintű, illetve tanácsadóként a Miniszterelnöki Hivatal Közbeszerzési Ellátási Főigazgatóság központosított közbeszerzési eljárásában.

Felhívtam a figyelmet arra, hogy a Magyar Honvédség katonai szervezeteinél rendkívül heterogén a beszerzésekkel kapcsolatos személyi és tárgyi feltételek biztosítottasága. Kevés szervezetnél állt rendelkezésre beszerzési tapasztalattal rendelkező jogi végzettségű személy, illetve több szervezetnél a beszerzési ügyek intézésére kijelölt munkatársak is, ezért a beszerzés lebonyolításának sajátosságai miatt állandó szakmai támogatásra szorulnak.

A csapathatáskörű élelmiszer beszerzésekre vonatkozó néhány általános következtetést vontam le:

- csapatszinten minden esetben értelmezni és vizsgálni szükséges a közbeszerzési törvényben meghatározott egybeszámítás kérdéskörét;
- csapatszinten kell kialakítani és belső szabályozásban meghatározni az élelmiszerek minőségi követelményeit, valamint azok ellenőrzését;
- csapatszinten erősíteni kell a közbeszerzéssel foglalkozó szakállományt;
- honvédség egészére vonatkozóan ki kell alakítani az egységes nyilvántartást és jelentési rendszert az élelmiszerek beszerzéseire vonatkozóan.

IV.1. Probléma megfogalmazása

2004-ben az Országgyűlés – a Magyar Honvédség hosszú távú fejlesztésének irányai részeként – elfogadta, hogy „a honvédség gazdálkodásában – a sorállomány kivonásának következtében – a jövőben növelni kell a versenyszféra szolgáltatásainak igénybe vételét és a piaci módszerek alkalmazását, így a nemzetgazdasági szféra szerepét.”

A kiszervezést követően többek között a gépjárművek javítását, a honvédelmi szervezetek élelmiszerellátását, légiszállítást polgári szolgáltatóktól szükséges megrendelni^{lxi}.

IV.2. Gépjárműjavítás szolgáltatás, alkatrész és javítóanyag beszerzése

A javítási szolgáltatások kiszervezésének legfőbb kiváltó oka a sorkatonaság megszüntetése volt.¹⁴⁹ A honvédség elveszítette a javító szakállományának túlnyomó részét. A hadrafoghatóság hatékonyabb biztosítása érdekében 2011. június 30-tól a honvédelmi szervezetek önálló jogkört kaptak a nem haditechnikai besorolású gépjárművek javításának és alkatrészellátásának beszerzésére.

A logisztikai elméletek sokszínűsége miatt a hazai honvédelmi szervezetek logisztikai ellátása is sokrétű. Egyrészt figyelembe kell venni a hazai, polgári életben is alkalmazott logisztikai elveket, másrészt a hazai és nemzetközi jogszabályok által előírt kötelezettségeket.

A különbség a gyakorlati alkalmazásban élesen megjelenik. A honvédelmi szervezetek gépjármű állományának üzemeltetése, üzemben tartása logisztikai szempontból több részre osztható:

- Az Európai Unió közös katonai jegyzékében szerepelnek gépjárművek, mint haditechnikai eszközök. Az Unió ezek ellátásának megszervezésére közös irányelvet fogadott el, melynek betartása minden tagállam kötelezettsége;
- A NATO műveletekben részt vevő állomány gépjárműveinek üzemeltetése a NATO előírásoknak megfelelően, közös megállapodás alapján történik, vagyis a műveletekben részt vevő tagállamok megállapodása alapján;
- Az Európai Unió részletesen szabályozza az egyes áruk és szolgáltatások beszerzésének rendjét, amelynek részét képezi a gépjárművekkel kapcsolatos javítási szolgáltatás, valamint kapcsolódó javítóanyag árubeszerezés;
- Másrészt a nem haditechnikai besorolású gépjárművek javítása szorosan kapcsolódik a civil cégekhez, ezáltal a civil logisztikához is.

2012-ben megjelent – a gépjárműjavítással összefüggő beszerzésekről – szóló tanulmányomban felvettem logisztikai megoldási javaslatokat. Felmerült a kérdés, hogyan lehet olyan javító, és kellékanyagokat meghatározni, amelyeket előre nem ismerhetek. (Hiszen nem tudjuk előre a javítások okát, és az ezekhez szükséges javító anyagokat.) A teljes

^{lxi} Katonai képesség hiányában.

javító anyag felsorolás szinte lehetetlen, illetve nem biztos, hogy eléri célját. A javító és kellékanyagok árai folyamatosan változnak, ezáltal nyomon követhetlenné válik a teljesítés.

Ennek megoldására több logisztikai módszer alkalmazhatóságát javasoltam:

a.) Kihelyezett árukészlet

Amennyiben megoldható, a javító cég konszignációs raktár keretében kihelyezett árukészlettel – a megrendelő^{lxii} szervezete telephelyén – biztosítja a szükséges javító anyag és alkatrész utánpótlást. A javító anyag helyben tárolásával a javítás azonnal megkezdhető, a tényleges fizetés kizárólag a felhasznált anyagokra történik.

b.) Keretmegállapodásos eljárásban

A közbeszerzési törvény alapján meghatározott kétszakaszos eljárás első részében kiválasztják azokat a gazdasági szereplőket, amelyektől a megrendelés megtörténhet. Az eljárás első részében a nyertes cégek meghatározzák az induló terméklistát, és a hozzájuk rendelt egységárakat. A keretmegállapodás időtartama alatt a terméklista, valamint az árak is – jogszabályban előírt – módon változtathatóak.

c.) Adatbázishoz kapcsolódás

Minden javító cég (javító műhely) rendelkezik önálló adatbázissal a javítási óradíjaival, javító- és kellékanyagok áraival kapcsolatban. Ezek tartalmazzák továbbá a kis- és nagykereskedelmi árakat. A nyertes cég biztosítja a saját adatbázisához hozzáférést, valamint ezen árakhoz viszonyítottan is további kedvezményt nyújthat. Az adatbázisból a megrendelő nyomon tudja követni az egyes termékek, szolgáltatások valós értékét, valamint konkrét cikkszám alapján megrendeléseket tud feladni.

IV.3. Élelmiszer, főzési alapanyag beszerzése

A közbeszerzésekről szóló törvény 2010. szeptember 15-i módosítása alapján közösségi értékhatárig a hideg élelmiszer és főzési alapanyag, friss, illetve feldolgozott zöldség és gyümölcs, tej és tejtermék, gabonafélék, méz, tojás, kertészeti növény beszerzésére nem kellett a közbeszerzési törvényt alkalmazni. Ennek okán a honvédségi alakulatok részéről közösségi értékhatárig nem volt előírás közbeszerzési eljárás lefolytatása.

2011. év elején a honvédelmi szervezetek részéről felmerült igény alapján a „honvédelmi szervezetek beszerzéseinek eljárási rendjéről” szóló HM utasítás 2011. július 30-

^{lxii} Közbeszerzési eljárásban az ajánlatkérő a szerződés teljesítésekor már megrendelőként szerepel.

ai módosítása¹⁵⁰ alapján az élelmiszerek és gépjárműjavítások-javítóanyagok beszerzése csapathatáskörbe^{lxiii} került.

A közbeszerzési törvény 2012. január 01-ei módosítása alapvetően új szabályozást nem jelentett az élelmiszerek beszerzéseire vonatkozóan, azonban az egybeszámítási szabályok változása mindemellett új helyzetet teremtett. Az egybeszámítás vizsgálata az élelmiszerek beszerzése kapcsán kiemelt hangsúlyt kapott, hiszen egyrészt vizsgálni kellett az élelmiszerek összértékét, amely alapján az ajánlatkérő felelőssége meghatározni, hogy a törvény alapján kell-e közbeszerzési eljárást lefolytatni vagy sem.¹⁵¹

Az MH Logisztikai Központ 2013. évre „szárazáru termékek, illetve finomliszt” tárgykörhöz hasonló beszerzései az alábbiak voltak:

- hőkezeléssel tartósított zöldség- és gyümölcskonzervek, befőttek, dzsemek,- savanyúságok beszerzése: nettó 41.000.000,-Ft,
- ételkonzervek beszerzése: nettó 38.000.000,- Ft,
- húskonzervek, májkrémek beszerzése: nettó 49.000.000,- Ft,
- tésztafélék beszerzése: nettó 17.000.000,- Ft,
- zsákos áruk beszerzése: nettó 17.000.000,- Ft,
- cukorfélék, meleg ital alapok: nettó 21.000.000,- Ft,
- napraforgó étolaj beszerzése: nettó 34.000.000,- Ft¹⁵².

Az MH Logisztikai Központ a termékek beszerzését a Magyar Honvédség önálló élelmezési gazdálkodást folytató katonai szervezetei részére folytatta le.

A Közbeszerzési Hatóság egy piaci gazdasági szereplő kezdeményezése alapján a 2013-ban hozott határozatában¹⁵³ megállapította, hogy az MH Logisztikai Központ több ponton megsértette a közbeszerzési törvényt. A Kbt. rendelkezése alapján ajánlatkérőnek minősülő szervezetnek egybe kell számítania azon hasonló áruk szállítására irányuló szerződésai értékét, melyekkel kapcsolatban beszerzési igénye egy időben merül fel.

A beszerzési igény egy időben történő felmerülésével kapcsolatban a Döntőbizottság azt állapította meg, hogy beszerző kérelemmel érintett élelmiszer beszerzései az ellátási kötelezettségbe tartozó egységek igényeinek összesített 2013. évi élelmiszer összetételt és mennyiségét tartalmazta.

^{lxiii} Ezt megelőzően kizárólag a honvédség központi beszerző szervezet folytatta le ezeket az eljárásokat.

A Döntőbizottság megvizsgálta a beszerző által benyújtott szállítási keretszerződéseket, melyek mindegyike úgynevezett nem romlandó élelmiszerek, főzési alapanyagok (hőkezeléssel tartósított zöldség- és gyümölcskonzervek, befőttek, dzsemek, savanyúságok, ételkonzervek, húskonzervek, májkrémek, tésztafélék, zsákos áruk, cukorfélék, meleg ital alapok, étolaj) beszerző raktárába történő szállítására irányult. A Döntőbizottság arra a következtetésre jutott, hogy a szállítási keretszerződésekben megjelölt élelmiszerek egymással hasonlónak minősülnek, mivel azok azonos célt, beszerző élelmezési feladatainak ellátását biztosítják.

Döntőbizottság arra a végső következtetésre jutott, hogy az MH Logisztikai Központnak beszerzése során uniós eljárásrendben közbeszerzési eljárást kellett volna lefolytatnia, melynek elmulasztásával beszerző megsértette a Kbt. 18. § (2) bekezdésére tekintettel a Kbt. 5. §-át és ajánlatkérőre 2.000.000 Forint bírságot szabott ki.

IV.4. Megoldási javaslatom

A keretmegállapodásos eljárást, mint közbeszerzési formát nemzetközi viszonylatban is egyre szélesebb körben kezdték alkalmazni, elsősorban állami szervek vonatkozásában, a beszerzési folyamatok ésszerűsítésére, a potenciális ajánlattevők egységes kiválasztására.

A nemzetközi gyakorlat és szabályozás a keretmegállapodást többféleképpen értelmezi és szabályozza:

- a) Az Európai Unió 2004-es irányelve¹⁵⁴ tette lehetővé az egyes tagállamok közbeszerzései során a keretmegállapodás alkalmazását:

„E szabályok értelmében, amennyiben egy ajánlatkérő szerv ezzel az irányelvvel összhangban keretmegállapodást köt, különösen a közzétételre, illetve az ajánlatok benyújtásának határidőire és feltételeire vonatkozóan, a keretmegállapodás érvényességi idején belül az adott keretmegállapodáson alapuló szerződéseket tette lehetővé az egyes tagállamok közbeszerzései során a keretmegállapodás alkalmazását:

- *vagy úgy kötheti meg, hogy a keretmegállapodásban előírt feltételeket alkalmazza,*
- *vagy – amennyiben a keretmegállapodás nem rögzítette előre az összes feltételt – úgy, hogy az érintett feltételek tekintetében a keretmegállapodás részes felei között újra megnyitja a versenyt.”*

A verseny újbóli megnyitásával biztosítani kell a szükséges rugalmasságot és az általános elveknek – különösen az egyenlő bánásmód elvének – a tiszteletben tartását. Ugyanezen okból a keretmegállapodás tartama nem haladhatja meg a négy évet, kivéve az ajánlatkérő szerv által kellően indokolt eseteket.

- b) Az Egyesült Államokban a megállapodás kötésének többféle formája megengedett:
- GWACs, az úgynevezett Government wide Acquisition Contracts, amelyek előversenyeztetett, többféle árat tartalmazó, nem fix szállítási határidejű, határozatlan mennyiségű szerződések. Többnyire a Védelmi Minisztérium és kormányzati szervek közötti szerződések esetén alkalmazzák.¹⁵⁵
 - IDIQ, az úgynevezett Indefinite Delivery/Indefinite Quantity, amely a határozatlan szállítási/határozatlan mennyiség mozaikszavak együttese, szerződések minimum egy évre szólnak további négy éves opcióval.
 - MAS, az úgynevezett Multiple Award Schedules program, amely keretében közzéteszik azon megállapodásokat, amelyek keretében a kormányzati szervek számára megengedett, hogy közvetlenül a szállítótól rendeljenek, és ezáltal elkerülhető a hagyományos nyilvános verseny;
- c) ENSZ Nemzetközi Kereskedelmi Jogi Bizottsága (United Nations Commission on International Trade Law) Mintatörvényekben szabályozta a keretmegállapodás fogalmát, és ennek figyelembe vételével alakították ki az EU-ban is.

Magyarországon a közbeszerzésekről szóló 2011. évi CVIII. törvény ugyan lehetővé tette a keretmegállapodás alkalmazását, illetve kormányrendelet kötelezővé teszi az állami szervek részére a keretmegállapodásos eljárás alkalmazását a központosított közbeszerzések keretében, *azonban ezen kívül csak néhány ajánlatkérő szervezet alkalmazza ezt a beszerzési formát hosszabb távú igényeinek biztosítására.*¹⁵⁶

Tátrai 2011-ben folytatott kérdőíves kutatásának eredménye szerint¹⁵⁷ „Magyarországon a gyakorlottabb beszerzők sem választják a járatlan utat, inkább a jól bevált megoldások felé mozdulnak”. A kutatás kimutatta, hogy a beszerzők kizárólag egyharmada választja a beszerzés lebonyolítása szempontjából ezt a bonyolultabb, de a beszerzés szempontból racionálisabb megoldást. Összességében a hazai piaci szereplők nagymértékben kockázatkerülők, kevésbé mernek kreatívabb, de jogszerű megoldásokat alkalmazni (mint pl. versenypárbeszéd, keretmegállapodás, szubjektív értékelési szempontok).

A keretmegállapodás törvényi definíciója szerint:¹⁵⁸ egy vagy több ajánlatkérő és egy vagy több ajánlattevő között létrejött olyan megállapodás, amelynek célja, hogy rögzítse egy adott időszakban közbeszerzésekre irányuló, egymással meghatározott módon kötendő szerződések lényeges feltételeit, különösen az ellenszolgáltatás mértékét, és ha lehetséges, az előírányzott mennyiséget;

A közbeszerzési törvény 109.§-a a keretmegállapodás négy alapformáját tisztázza, majd ezt követően választásra kényszeríti az ajánlatkérőket, egyben korlátozza is a lehetőségeiket:

- egy Ajánlattevővel megkötött keretmegállapodás, amely az annak alapján adott közbeszerzés megvalósítására irányuló szerződés(ek) minden feltételét kötelező erővel tartalmazza;
- egy Ajánlattevővel megkötött keretmegállapodás, amely nem tartalmazza az annak alapján adott közbeszerzés megvalósítására irányuló szerződés(ek) minden feltételét, vagy azokat nem kötelező erővel tartalmazza;
- több Ajánlattevővel megkötött keretmegállapodás, amely az annak alapján adott közbeszerzés megvalósítására irányuló szerződés(ek) minden feltételét kötelező erővel tartalmazza;
- több Ajánlattevővel megkötött keretmegállapodás, amely nem tartalmazza az annak alapján adott közbeszerzés megvalósítására irányuló szerződés(ek) minden feltételét, vagy azokat nem kötelező erővel tartalmazza.

IV.5. Honvédség új beszerzési rendszerének bevezetése

Már a 2012 júniusában megjelent tanulmányomban¹⁵⁹ felvázoltam egy olyan megoldási javaslatot, amelynek segítségével a honvédelmi szervezetek kisebb időigénnyel, humán erőforrás növelése nélkül képesek az ellátást biztosítani, és egyben a törvényi előírásokat is maradéktalanul betartani. Az általam felvázolt rendszer az akkori időben számos lényegi újítást tartalmazott.

Az első szakaszban a honvédség központi beszerző szervezete az alakulatok irányából érkező összesített igények alapján nyílt, meghívásos vagy tárgyalásos eljárást folytatna le (az alakulatok nevében), és ennek eredményeképpen kötné meg (akár több szerződő féllel is) a keretmegállapodást. Az eljárás második szakaszában vagy a központi beszerző szervezet, vagy pedig maga az alakulat bonyolítaná le a beszerzést, és ennek alapján rövid távú egyedi szerződéseket köthetne, vagy egyszerű megrendelést küldhetne.

A keretmegállapodás jellegéből adódóan az így kialakított rendszer több évig (akár 4 évig) fenntartható, nem szükséges évenkénti beszerzési eljárások lefolytatása, valamint egyidejűleg biztosítható stratégiai és csapatszinten is az élelmiszer-ellátásra vonatkozó követelmény.

Az új rendszerrel szemben támasztott igények:

- hosszabb távon – több évre – nyújtson megoldást az ellátásra;
- legyen választási lehetőség a szerződések fenntartására vagy megszüntetésére;
- új beszerzési eljárás megíúsulása esetén is legyen élő szerződés;
- minél több szállító bevonása, az esetleges szerződésmegszüntetés miatt;
- a termékek széles skálája alakulatonként egyöntetűen olcsón legyen biztosítva;
- alakulatonként ne legyenek pénzügyileg lekorlátozva a szerződések, nagyobb létszámváltozás kezelése végett;
- egyenlő minőségi követelmények előírása (hadműveleti feladat);
- a minőségbiztosítást ne alakulatonként biztosítsák, hanem országos szinten, egységesen;
- az alakulatok felkészüljenek az önálló közbeszerzési eljárások lefolytatására.

A HM FHH főigazgatója felkért, hogy fogalmazzam meg az új rendszer részletes feltételeit, amely vitaanyagként meg is jelent.¹⁶⁰ Az egyeztetéseket követően módosították a honvédelmi szervezetek beszerzési eljárásainak rendjéről szóló HM utasítást.¹⁶¹ A módosítás kötelezővé tette a honvédség akkori központi beszerző szervezete, a HM FHH részére a keretmegállapodásos eljárás első részének lebonyolítását; illetve – a korábbi szabályozásoktól eltérően – az alakulatok részére lehetőséget biztosított a keretmegállapodásos eljárás második részének lefolytatására

A HM FHH:

- lefolytatta a keretmegállapodás megkötésére irányuló közbeszerzési eljárásokat;
- a keretmegállapodásokat érintő, az adatszolgáltatási és egyéb kötelezettségek teljesítéséhez szükséges adatokat, az adatszolgáltatás során alkalmazandó mintákat, a keretmegállapodások teljes szövegét, a szállítók/vállalkozók nevét, a keretmegállapodásokból beszerezhető termékek és megrendelhető szolgáltatások listáját, árát honlapján folyamatosan közzétette;
- együttműködött a keretmegállapodásban érintett honvédelmi szervezetekkel, valamint a kötelezettségvállalásokat nyilvántartó szervekkel;

- a honvédelmi szervezetek adatszolgáltatásai alapján figyelemmel kísérte a megrendelések teljesítését;
- szervezte a keretmegállapodásos eljárással kapcsolatos oktatási feladatokat.

A HM FHH a keretmegállapodás elemeit a Katonai Beszerzési Információs Rendszer^{lxiv} (KBIR) adatbázisában rögzítette, és azt folyamatosan karbantartotta, különösen az alábbiakat:

- a honvédelmi szervezetek adatait;
- a szállítók/vállalkozók adatait;
- a keretszerződések, keretmegállapodások és az egyedi szerződések adatait;
- a szállítók/vállalkozók időszaki adatközléséből keletkező adatokat;
- a szállítók/vállalkozók eseti adatközléséből keletkező adatokat.

A jogi szabályozást követően megkezdődött a több hónapot felölelő és a Magyar Honvédség egészére kiterjedő előkészítő tevékenység, melynek eredményeként a komplett közbeszerzési eljárás iratanyagát az akkori jogszabályi rendelkezésnek megfelelően az ellenőrző szervezet részére megküldték.¹⁶²

Az engedélyeztetést követően az eredeti koncepciót módosítani kellett. A honvédelmi szervezetek nem választhattak a verseny-újraindítás és a megrendelés között.^{lxv} Az adminisztratív terhek csökkentése érdekében kizárólag a megrendelés útján történő eljárásmodot hagyták jóvá, ezáltal az eljárás második részében további árcsökkentést már nem lehetett érvényesíteni, valamint új termékeket nem lehetett bevonni a rendszerbe.^{lxvi} A verseny-újraindítás esetében a honvédségi alakulatok adminisztratív terhelése nagymértékben megnövekedne. A konkrét igényekre az ajánlati felhívás kiküldésének, benyújtásának, értékelésének, engedélyeztetésének, az eredmény kihirdetésének időigénye akár a 30–50 napot is meghaladja, mindamelllett minden eljárási cselekményt részletesen dokumentálni is szükséges.

A megrendeléses eljárásmod esetében a meghatározott termékkosár kitöltése után automatikusan adódnak a szerződéses paraméterek (szállító, termékek, egységárak).

^{lxiv} Honvédség által alkalmazott beszerzést támogató informatikai rendszer

^{lxv} A jogszabályi környezet kizárólag a törvényben felruházott központi beszerző szervezetek részére tette lehetővé a választásos eljárás lefolytatását, azonban a honvédség ennek a feltételnek nem felelt meg.

^{lxvi} A verseny újraindítása esetén a kiíráshoz hasonló termékeket is újra lehetett volna versenyeztetni, ezáltal „rákényszerítve” a szállítókat további árkedvezmény nyújtására

2013 negyedik negyedéve és 2014 első féléve között megindították a közbeszerzési eljárásokat, és régióként, valamint termékcsopontonként 1+1+1+1^{lxvii} év időtartamra megkötötték a keretmegállapodásokat

A keretmegállapodások becsült értéke az összes rész tekintetében együttesen került meghatározásra a keretmegállapodás (maximális opcióval növelt) teljes időtartamára. A honvédség keretmegállapodást kötött, ennek megfelelően a keretmegállapodás minden részére vonatkozó becsült összértékét határozta meg az ajánlati felhívásban. A keretmegállapodáson belül az egyes részek pontos mennyisége és értéke a teljesülés során realizálódott. Az eljárás jellege, a teljesítés volumene, a honvédelmi szervezetek által beszerzett termékek aránya előre nem kiszámítható, ezért az egyes részek keretmegállapodáson belüli aránya sem határozható meg pontosan. Az ellátás biztonsága indokolta, hogy az értékek külön-külön ne kerüljenek meghatározásra.

Az élelmezési szakma a keretmegállapodások területi eloszlását a korábbi évek beszállítókra vonatkozó tapasztalatok, az alakulatok pénzügyi utaltsági rendje alapján határozták meg:

a) Keretmegállapodás Zöldség és gyümölcs szállítására¹⁶³

1. körzet (Tata, Kup, Győr, Pápa);
2. körzet (Veszprém, Székesfehérvár, Várpalota, Balatonkenese, Badacsonyládbi, Csopak);
3. körzet (Medina, Juta, Kaposvár);
4. körzet (Békéscsaba, Hódmezővásárhely, Szentes);
5. körzet (Szentendre, Budapest, Püspökszilágy, Mályi, Mátraháza, Buják);
6. körzet (Debrecen, Hajdúhadház);
7. körzet (Szolnok);
8. körzet (Kecskemét, Táborfalva).

Megállapodásban részt vevő gazdasági szereplők:száma 3.

b) Keretmegállapodás Baromfi és baromfitermékek szállítására¹⁶⁴

1. részajánlati kör: Nyugat- Magyarország;
2. részajánlati kör: Budapest körzet: Szentendre, Budapest, Mályi, Mátraháza, Buják;
3. részajánlati kör: Kelet- Magyarország.

^{lxvii} 1+1+1+1 év esetében minden évben felülvizsgálható a megállapodás hatékonysága és lehetőség van annak megszüntetésére vagy meghosszabbítására.

c) Keretmegállapodás kenyér és pékáru szállítására¹⁶⁵

1. részajánlati kör: I. körzet (Tata, Kup, Győr, Pápa); 2. részajánlati kör: II. körzet: (Veszprém, Székesfehérvár, Várpalota, Balatonkenese, Badacsonylábdi, Csopak);
3. részajánlati kör: III. körzet: (Medina, Juta, Kaposvár);
4. részajánlati kör: IV. körzet: (Békéscsaba, Hódmezővásárhely, Szentes);
5. részajánlati kör: V. körzet: (Szentendre, Budapest, Püspökszilágy, Mályi, Mátraháza, Buják);
6. részajánlati kör: VI. körzet: (Debrecen, Hajdúhadház);
7. részajánlati kör: VII. körzet: (Szolnok);
8. részajánlati kör: VIII. körzet: (Kecskemét, Táborfalva).

d) Keretmegállapodás Tej és tejtermékek szállítására a Magyar Honvédség honvédelmi szervezetei részére¹⁶⁶

1. részajánlati kör: Nyugat- Magyarország;
2. részajánlati kör: Budapest körzet: Szentendre, Budapest, Mályi, Mátraháza, Buják;
3. részajánlati kör: Kelet- Magyarország.

e) Élelmiszer beszerzés keretmegállapodással (cukrárszipari termékek)¹⁶⁷

- 1) részajánlati kör: Debrecen (MH 5. Bocskai István Lövészdandár);
- 2) részajánlati kör: Hódmezővásárhely (MH 5. Bocskai István Lövészdandár);
- 3) részajánlati kör: Tata (MH 25 Klapka György Lövészdandár);
- 4) részajánlati kör: Székesfehérvár (MH 43. NJ. Híradó és Vezetéstámogató Ezred);
- 5) részajánlati kör: Kup (MH 54. Veszprém Radarezred);
- 6) részajánlati kör: Medina (MH 54. Veszprém Radarezred);
- 7) részajánlati kör: Veszprém (MH 54. Veszprém Radarezred);
- 8) részajánlati kör: Kaposvár (MH 64. Boconádi Szabó József Logisztikai Ezred);
- 9) részajánlati kör: Várpalota (MH Bakony Harckiképző Központ);
- 10) részajánlati kör: Budapest (MH vitéz Szurmay Sándor Budapest Helyőrség Dandár);
- 11) részajánlati kör: Győr (MH 12 Arrabona Légvédelmi Rakétaezred);
- 12) részajánlati kör: Szentes (MH 37. II. RF. Műszaki Ezred);
- 13) részajánlati kör: Kecskemét (MH 59. Szentgyörgyi Dezső Repülőbázis).

f) Keretmegállapodás mirelit termékek.¹⁶⁸

1. részajánlati kör: Nyugat- Magyarország;
2. részajánlati kör: Budapest körzet: Szentendre, Budapest, Mályi, Mátraháza, Buják;
3. részajánlati kör: Kelet- Magyarország;

4. részajánlati kör: Hotel Hadik.

g) Keretmegállapodás Tartós élelmiszer.

1. részajánlati kör: Nyugat- Magyarország;

2. részajánlati kör: Budapest körzet (Szentendre, Budapest, Mályi, Mátraháza, Buják);

3. részajánlati kör: Kelet- Magyarország.

h) Keretmegállapodás hús és hentesáru.¹⁶⁹

1. részajánlati kör: Nyugat-Magyarország;

2. részajánlati kör: Budapest körzet: Szentendre, Budapest, Mályi, Mátraháza, Buják;

3. részajánlati kör: Kelet-Magyarország.

i) Keretmegállapodás Üdítő és ásványvíz.

1. részajánlati kör: Nyugat-Magyarország;

2. részajánlati kör: Budapest körzet: Szentendre, Budapest, Mályi, Mátraháza, Buják;

3. részajánlati kör: Kelet-Magyarország.

A körzetek kialakításánál figyelembe vették a honvédségi alakulatok elhelyezkedését és utaltsági rendjét.

IV.6. Stratégiai légiszállítás beszerzése

A rendszerváltást követően a Magyar Honvédség katonai szerepvállalása nagymértékben megváltozott. A NATO és EU tagságból adódóan a közös védelmi képesség kialakítása került előtérbe, amely a szövetség tagállamain kívüli területek békeműveletire összpontosított. Ezek a többnemzeti műveletek hatékonyabb és egyben olcsóbb logisztikai megoldásokat igényeltek. A képesség fokozása érdekében mind a NATO, mind az EU tagállamai közös légiszállítási képesség kialakítását határozták el.

A többnemzeti katonai feladatokban való részvétel katonai (két-és többoldalú együttműködési megállapodások útján) és polgári (közbeszerzés útján) szállító kapacitás igénybevételével, komplex szállítmányozói szolgáltatás és a nemzeti légihidak formájában valósult meg, melyet a témában megjelent korábbi szakirodalmak részletesen kifejtettek.^{170 171}

2004-2005-től a szükséges légiszállítási kapacitás biztosítása érdekében közbeszerzési eljárás keretében olyan nemzetközi szállítmányozó cég kiválasztása történt meg, amely képes volt a stratégiai szállítási igényeket a szerződésben meghatározott feltételekkel kielégíteni.¹⁷²

A katonai kiadások csökkentése érdekében indokolttá vált a külső szállítmányozó profitjának minimalizálása, azaz a honvédségi kiadások csökkentése. Ennek egyik lehetséges

formája az, ha a haderő saját maga veszi át a szállítványozó szerepét. Tekintettel arra, hogy míg a szállítványozó korlátlanul köthet szerződést, megállapodást polgári fuvarozóval, addig a központi költségvetésből gazdálkodó honvédelmi szervezetre szigorú közbeszerzési szabályok vonatkoznak.

Mindenképpen olyan rugalmas ellátási-beszerzési rendszer kialakítása válik szükségessé, amely képes a szállítványozó szerepkörét átvenni: így különösen a potenciális fuvarozókkal kötendő olyan megállapodásokat, amely nem járnak előzetes kötelezettségvállalással.

A honvédség által bevezetett új – keretmegállapodásos – eljárásforma hosszabb távon kiszámíthatóbb ellátást biztosít az alakulatok számára. A beszerzési és szakmai szempontból jól előkészített keretmegállapodásos eljárás első részében rögzítik azon legfontosabb alapelveket (szakmai követelmény, potenciális ajánlattevők, értékelési szempont, szerződéstervezet), amelyeket korábban folyamatosan visszatérő gondot és jelentős időszükségletet jelentettek.

A hivatkozott HM utasítás¹⁷³ szerint a honvédelmi szervezetek által lefolytatandó keretmegállapodásos eljárás második részére vonatkozó követelményeket, valamint a HM VGH és honvédelmi szervezetek együttműködésének feltételeit a HM KÁT és a HVKF együttes intézkedésben¹⁷⁴ szabályozta.

A 2014-ben megjelent tanulmányomban¹⁷⁵ a katonai légiszállítási képesség beszerzésének megoldására tettem javaslatot, megfogalmazva a keretmegállapodásos eljárás előnyeit és hátrányait konkrétan a stratégiai légi szállításra:

Keretmegállapodás előnyei:

- *Szerződő felek száma* keretszerződésnél egy, keretmegállapodás esetén több (legalább három).
- *Az ellenszolgáltatás ára* keretszerződés esetén fix; a keretmegállapodásnál – meghatározott feltételekkel, de – változtatható.
- *A termékek és szolgáltatások* keretszerződés esetén rögzítettek, a keretmegállapodásnál változtathatók.
- *A keretszerződés időtartama* egy-két év, a keretmegállapodás esetén 4 – bizonyos esetben több – év.

- A keretmegállapodással meghatározott útvonalakra előre biztosítható a polgári kapacitás igénybevétele, amely nem jár előzetes kötelezettséggel, de gyorsan igényelhetővé válik.

Keretmegállapodás hátrányai:

- Amennyiben egy ajánlattevővel kerül keretmegállapodás megkötésre, a piaci árverseny nem érvényesül.
- Több ajánlattevővel keretmegállapodás megkötése esetén felmerülhet a kartellezés lehetősége.
- További szereplő – fuvarozó – nem vonható be, ezáltal az eredeti igényektől eltérő útvonal vagy szállító kapacitás – amennyiben a szerződő fél ezzel nem rendelkezik – csak külön beszerzési eljárásban biztosítható.

Összességében a keretmegállapodás esetén új fuvarozó bevonására nincs lehetőség, így a rendszer a katonai légiszállítás ellátásban csak korlátozottan alkalmazható.

A stratégiai légiszállítás beszerzésével kapcsolatosan az alábbi elvárások fogalmazhatóak meg:

- Beszerzési eljárás fajtáitól^{lxviii} függetlenül legyen alkalmazható;
 - a hatályos „közbeszerzésekről” szóló. törvény 3. sz mellékletében szerepel a „légi személyszállítási és teherfuvarozási szolgáltatások”.
 - a hatályos „védelem terén alapvető biztonsági érdeket érintő, kifejezetten katonai, rendvédelmi, rendészeti célokra szánt áruk beszerzésére, illetőleg szolgáltatások megrendelésére vonatkozó sajátos szabályokról” szóló 228/2004. (VII. 30.) Korm. rendelet^{lxix} 8. sz mellékletében szintén szerepel a „légi személyszállítási és teherfuvarozási szolgáltatások”.
- Folyamatosan nyitott rendszer legyen. Az eddigiekben lefolytatott közbeszerzési eljárást követően már nincs mód – csak újabb közbeszerzési eljárás lefolytatásával – újabb piaci szereplők bevonására, így az olcsóbb (vagy összességében legelőnyösebb) szolgáltatóval a szerződéskötés nem lehetséges;

^{lxviii} Kbt. 83. §, szerinti, valamint a Kbt. kivételi körébe tartozó beszerzések esetén is

^{lxix} 2016. augusztus 01-től a védelmi és biztonsági célú beszerzésekről szóló 2016. évi XXX. törvény 2. mellékletében szerepel

- Hosszabb távon (legalább 2-4 év) a rendszer külön beavatkozás nélkül is legyen működőképes (ne kelljen évről-évre ugyanazon beszerzési eljárást ismételten lefolytatni);
- A légiszállítási szolgáltatást nyújtó cégek legyenek képesek a feladat végrehajtására, vagyis előre meghatározott jogi, pénzügyi és műszaki feltételek alapján legyenek alkalmasak. Az alkalmasság vizsgálatának minden esetben előre kell megtörténnie.
- A beszerzési eljárások lehető legrövidebb időtartam alatti lefolytatása a katonai célok érvényre juttatása érdekében;
- Azonnal lehessen kiválasztani a konkrét feladatnak megfelelő – optimális – piaci szolgáltatót, amely a kiválasztási folyamat automatizálását is jelenti egyben;
- Közpénzek felhasználásának jogszabályban meghatározott alapelveinek biztosítása: *„nyilvánosság, verseny tisztasága, esélyegyenlőség; az egyenlő bánásmód alkalmazása a nemzeti elbánás fenntartása mellett; az átláthatóság, a rendeltetésszerű joggyakorlás követelménye, a jóhiszeműség és a tisztesség elve”*¹⁷⁶

A fenti szempontok alapján belátható, hogy eleve nehézséget okoz annak meghatározása, hogy az adott beszerzést mely jogszabály alapján szükséges lefolytatni. A korábban alkalmazott beszerzési rendszerekre elmondható, hogy nem voltak képesek biztosítani az általam felsorolt elvárásokat.

Saját légiszállító kapacitás igénybevételével, más piaci szereplő bevonásával nem számolhatunk, így nincs összehasonlítási alap a gazdaságosságra, optimális kihasználtságra. Szállítmányozó esetén sincs lehetőség felmérni a gazdaságossági szempontot, mivel e tekintetben, teljes mértékben a szállítmányozóra vagyunk utalva. Szállítmányozó cseréje pedig új közbeszerzési eljárást von maga után. Többnemzeti megállapodás során a kisebb kapacitást igénybe vevő nemzet a nagyobb nemzetre van utalva (a nagyobb kapacitás igénybevétele a piaci versenyben-előnyben részesül)

A fenti problémák megoldására az Európai Unióban 2006-ban elfogadott és a legtöbb tagország által gyakran alkalmazott beszerzési módszert – a dinamikus beszerzési rendszert – javasoltam alkalmazni a honvédség légiszállításokkal kapcsolatos beszerzésére vonatkozóan.

IV.7. A dinamikus beszerzési rendszer alkalmazhatósága

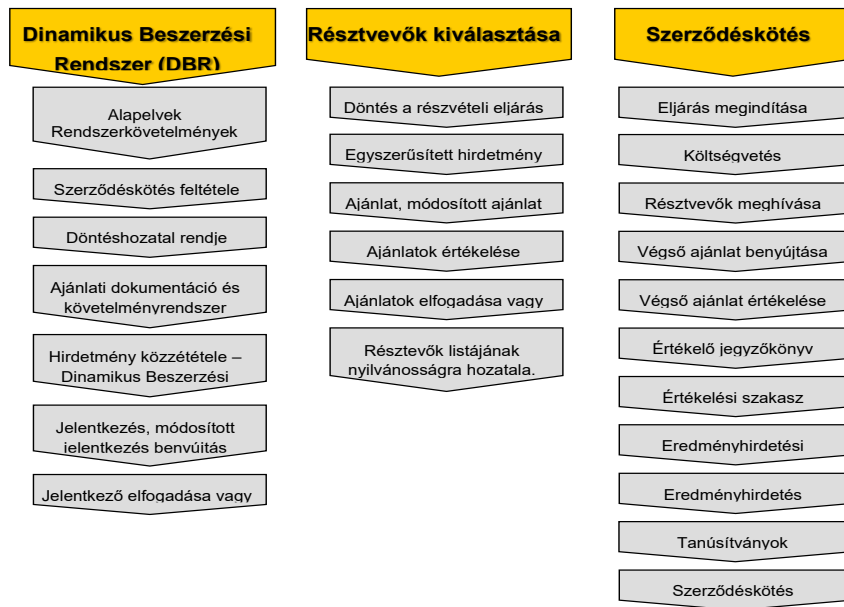
A dinamikus beszerzési rendszer olyan, mint egy keretmegállapodás, kivéve, hogy a „szerződés” időtartama alatt egyéb gazdasági szereplők (beszállítók) is nyújthatnak be ajánlatokat, és ha megfelelnek a közzétett kritériumoknak, csatlakozhatnak a rendszerhez.

Az Európai Unió 2004/18/EK közbeszerzési irányelve meghatározza a dinamikus beszerzési rendszer jogszabályi keretét *„olyan, gyakori beszerzések lebonyolítására szolgáló, teljes mértékben elektronikus folyamat, amelynek jellemzői – a piacon általában rendelkezésre álló formában – megfelelnek az ajánlatkérő szerv által meghatározott követelményeknek, és amelynek működése határozott idejű, és érvényességi ideje alatt bármely olyan gazdasági szereplő számára nyitott, aki, illetve amely megfelel a kiválasztás szempontjainak és benyújtotta az ajánlattételhez szükséges dokumentációnak megfelelő előzetes ajánlatát.”* A dinamikus beszerzési rendszer működése legfeljebb négy évig tarthat, kivéve a kellően indokolt, rendkívüli eseteket.

Az irányelv indoklásában kifejtették, hogy az egyes új, elektronikus beszerzési módszerek folyamatosan fejlődnek. Az elektronikus módszerek alkalmazása segíti a verseny fokozását és a közbeszerzés egyszerűsítését, különösen azáltal, hogy az elektronikus út alkalmazásával idő és pénz takarítható meg. Az ajánlatkérő szervek alkalmazhatnak elektronikus beszerzési módszereket, feltéve, hogy azok alkalmazása megfelel ezen irányelv szabályainak, valamint az egyenlő bánásmód, a megkülönböztetés-mentesség és az átláthatóság elvének. Amennyiben a feltételek teljesülnek, az ajánlattevő által – különösen dinamikus beszerzési rendszer keretében – benyújtott ajánlat az adott ajánlattevő elektronikus katalógusában is megtestesülhet, amennyiben az ajánlattevő az ajánlatkérő szerv által ezen irányelv alapján kiválasztott kommunikációs eszközt használja.

Megállapítható, hogy az ajánlatkérő szervezet dinamikus beszerzési rendszert (7. számú ábra) hozhat létre és működtethet, amelynek célja, hogy meghatározott közbeszerzések megvalósítása érdekében lefolytatandó eljárásokban a részvételre jogosultakat előre kiválassza.

A dinamikus beszerzési rendszer fő elemeit az alábbi ábra szemlélteti:

7. számú ábra: Dinamikus beszerzési eljárás elemei

(Forrás: Derzsényi Attila *Katonai légiszállítási képesség: (logisztika előtt álló feladatok és azok lehetséges megoldásai)*; In: *Hadmérnök, IX. évfolyam 1. szám, Budapest, 2014., pp. 40-56.*)

Az irányelv alapján a dinamikus beszerzési rendszer használatakor:

- A rendszer létrehozása és a szerződések odaítélése céljából csak elektronikus eszközöket használhat.
- Az ajánlatkérő a közbeszerzési jogszabályban rögzített nyílt eljárás szabályait alkalmazza, egészen a megkötendő szerződések odaítéléséig az alábbi kiegészítésekkel:
 - 1.) hirdetményt tesz közzé, amelyben egyértelműen közölni kell, hogy dinamikus beszerzési rendszer kerül alkalmazásra;
 - 2.) az ajánlattételhez szükséges dokumentációban fel kell tüntetni egyebek mellett a beszerzések jellegét, továbbá a beszerzési rendszerrel, a felhasznált elektronikus eszközökkel és a csatlakozás műszaki szabályaival és leírásaival kapcsolatos valamennyi szükséges információt;
 - 3.) a hirdetmény közzétételétől kezdve és a rendszer érvényességének időtartama alatt, elektronikus úton korlátlan, közvetlen és teljes körű hozzáférést kell nyújtani az ajánlattételhez szükséges dokumentációhoz és minden kiegészítő irathoz, a hirdetményben pedig feltüntetni azt az internetcímet, amelyen e dokumentumok megtekinthetők.

- Valamennyi, a kiválasztási szempontokat teljesítő, az ajánlattételhez szükséges dokumentációnak és az esetleges kiegészítő iratoknak megfelelő előzetes ajánlatot benyújtó ajánlattevőt fel kell venni a rendszerbe;
- Biztosítani kell valamennyi gazdasági szereplő számára annak lehetőségét, hogy előzetes ajánlatot nyújtson be, és felvételt nyerjen a rendszerbe. Az ajánlatkérő az előzetes ajánlat benyújtásától számított legfeljebb 15 napon belül elvégzi az értékelést;
- Az ajánlatkérő leghamarabb köteles értesíteni az ajánlattevőt a dinamikus beszerzési rendszerbe való felvételéről, illetve előzetes ajánlatának elutasításáról;
- A kötelezettségvállalással járó szerződés ajánlati felhívás alapján jön létre. Az ajánlati felhívás kibocsátása előtt az ajánlatkérő szerv egyszerűsített ajánlati felhívást tesz közzé, amelyben valamennyi érdekelt gazdasági szereplőt arra hívja fel, hogy az egyszerűsített felhívás elküldésétől számított 15 napnál nem rövidebb határidőn belül nyújtsa be előzetes ajánlatát. Az ajánlatkérő szerv addig nem folytathatja az ajánlattételi felhívási eljárást, amíg valamennyi, az említett határidőn belül beérkezett előzetes ajánlat értékelését be nem fejezte.

Az ajánlatkérő szerv annak az ajánlattevőnek ítéli oda a szerződést, amely, illetve aki a dinamikus beszerzési rendszer létrehozásáról szóló hirdetményben megállapított bírálati szempontok alapján a legjobb ajánlatot tette.

A 2005. évi CLXXII. törvény már bevezette a dinamikus beszerzési rendszer intézményét, amely 2007. január 1-jén léptette hatályba az új intézményre vonatkozó keretszabályozást. A Kbt-ben foglalt rendelkezések alapján azonban a dinamikus beszerzési rendszer csak akkortól alkalmazható, amikor annak részletes szabályait külön jogszabály már meghatározta.

A jogintézményre vonatkozó uniós szabályok hazai implementálását követően, a dinamikus beszerzési rendszer alkalmazás részletes szabályainak megalkotására nemzeti szinten kell sorra kerülnie. A Kbt. alapján erre a Kormány kapott felhatalmazást, azonban tekintettel arra, hogy a vonatkozó jogszabály hazánkban mindezidáig nem született meg, a dinamikus beszerzési rendszerek alkalmazására jelenleg Magyarországon még nincs lehetőség¹⁷⁷. Igaz ugyan, hogy az elektronikusan gyakorolható eljárási cselekményeket és az elektronikus árlejtés szabályait¹⁷⁸ külön kormányrendelet ugyan tartalmazza, de ezek a rendelkezések – az elektronikus jelleg ellenére – nem a dinamikus beszerzési rendszer szabályozását jelentik.

A hivatkozott kormányrendeletre fűzött kommentár szerint: „Az ún. *Dinamikus Beszerzési Rendszer* alkalmazására jelenleg hazánkban nincs lehetőség, mivel az ezt szabályozó végrehajtási rendelet, közösségi gyakorlat híján még nem készült el.”

Álláspontom szerint azonban – az általam is feltárt – jelenlegi Európai Unió gyakorlatok tükrében kijelenthető, hogy elegendő tapasztalat áll rendelkezésre a hazai szabályozás kialakítására. A kifejtett jogalkotási hiányosság miatt a dinamikus beszerzési rendszer nem került alkalmazásra, azonban a Katonai Közlekedési Központ a stratégiai légiszállítások beszerzésére keretmegállapodásos eljárást alkalmaz.¹⁷⁹

IV.8. Részkövetkeztetések

A fejezetben kifejtettem mindazokat a problémákat, amelyek felvetették új típusú beszerzési eljárás mód kialakításának szükségességét. Bemutattam a problémák megoldására tett javaslataimat, amelyeket 2011-2014 közötti időszakban önálló tudományos írásokban is részleteztem. A megoldási javaslatok kialakítása során nemzetközi gyakorlati tapasztalatokra támaszkodtam.

Bizonyítottam, hogy a nemzetközi tapasztalatok alapján kialakítható olyan beszerzési eljárás mód, amely képes a megfelelő igények kiszolgálására, valamint illeszkedik hosszú távú logisztikai koncepciók végrehajtásához is.

V. BESZERZÉS EX-POST ELEMZÉSE – KUTATÁS

A honvédség logisztikai vezető szervezeteivel történő egyeztetést követően a keretmegállapodásos eljárás honvédségen belüli alkalmazási tapasztalatainak feldolgozására, a következtetések levonására, a rendszer hatékonyságának felmérésére kutatást kezdeményeztem 2014-ben. Annak érdekében, hogy objektív képet kapjunk a rendszer hatékonyságával kapcsolatban, két önálló kutatást folytattam le. Egyfelől a honvédségi alakulatok vonatkozásában a katonai felhasználói szintű, másrészt a Szállítók vonatkozásában a civil szolgáltatói véleményeket és álláspontokat vizsgáltam.

V.1. Honvédségi kutatás

Az elsődleges célom az volt, hogy nagy mennyiségű adatot gyűjtsék zárt formában, ezért a kutatás formájaként a kérdőíves kutatást választottam. A zárt forma azt jelenti, hogy kötöttek a kérdéseim, és azokat változatlan formában alkalmazom minden megkérdezett esetében. A kutatási módszer megválasztása és kérdőívek összeállítása során figyelembe vettem a honvédségi alakulatok sajátosságait:

- Az alakulatoknál jelentkező parancsnoki rendszer, azaz a válaszadó és a közvetlen előljárói vélemény szétválasztása;
- Alakulatonként, régióként és terméksoportonként is eltérő tapasztalatokat kellett összevetni, ezekre a közös indikátorokat megtalálni;
- Figyelmet kellett fordítanom a kérdőívet kitöltők logisztikai tapasztalatára, ki kellett szűrni a szubjektíven értékelhető kérdéseket.

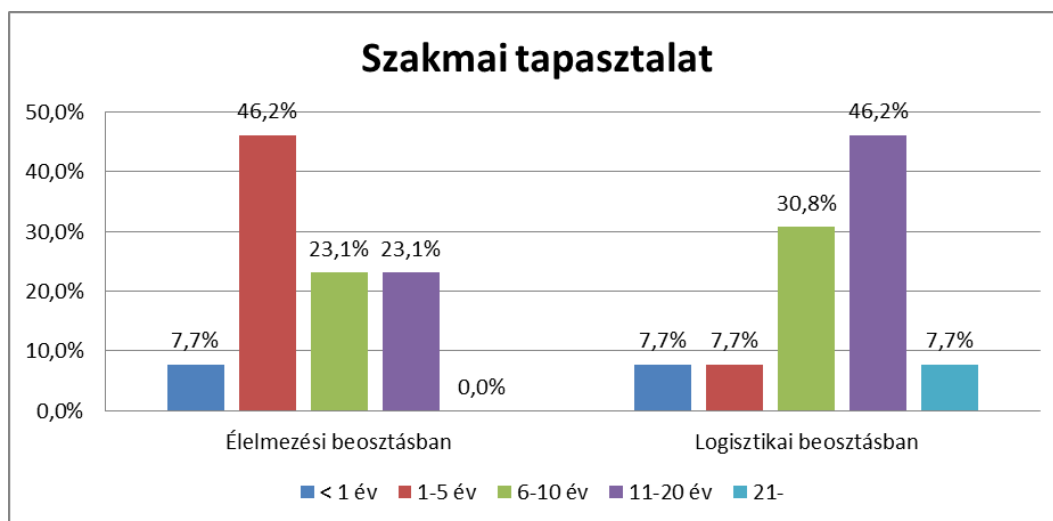
A kérdőív három fő témakör vizsgálatára irányult:

- A válaszadó logisztikai tapasztalatának, a rendszerrel összefüggő képzésekben a részvételének, valamint a rendszerrel kapcsolatos információs igényeinek felmérése,
- A keretmegállapodásos rendszerben az igények tervezésétől, a megrendelés, áru fogadáson túl, a jogi-, pénzügyi-, minőségi követelmények teljesítésig terjedő időszak hatékonyságának felmérése,
- A honvédségi élelmiszer ellátásban alkalmazott három beszerzési rendszer (évenkénti keretszerződés, alakulat saját hatáskörű eljárása, keretmegállapodás) összehasonlító elemzése a kötött válaszok alapján.

A kutatásom a HVK Logisztikai Csoportfőnöke^{lxx} személyes támogatásával valósult meg. A honvédelmi szervezetek válaszadási hajlandóságának növelése érdekében a HVK Logisztikai Csoportfőnökség hivatalosan küldte meg az általam elkészített kérdőíveket, valamint a beérkezett válaszokat átadta részemre. A közreműködés révén 100 %-os adathalmaz állt rendelkezésemre a kutatás eredményeinek feldolgozására, nyilvános tanulmányban való megjelentetésére.

1.) Elsőként felmértem a válaszadók szakmai tapasztalatát és az új rendszer alkalmazásáról kapott képzéseket.

Az élelmiszer ellátás jelenlegi rendszeréről alkotott véleményt nagymértékben befolyásolhatja a korábbi ellátási rendszerek ismerete vagy nem ismerete, illetve a jelenlegi rendszerről kapott képzések mennyisége, színvonala.

8. számú ábra:

Válaszadók kompetencia felmérése

(Saját készítésű ábra)

A kutatási alanyok kompetencia felmérése alapján megállapítottam, hogy a megkérdezettek háromnegyede huzamosabb ideje – 5 évnél több – tölt be logisztikai beosztást, így az ellátási rendszerek ismeretében kellő szakmai tapasztalatot szereztek.

Az élelmiszeri ellátás fontos mérföldkövei a központilag évente lefolytatott – egy beszállítóval megkötött szerződés szerinti – közbeszerzési eljárások; a honvédelmi szervezetek – harcászati szintű – önálló beszerzése; és a központilag lefolytatott – stratégiai szintű több beszállítóval megkötött – keretmegállapodás alkalmazása. Szükséges ennek

^{lxx} dr. Pogácsás Imre dandártábornok

alapján azt is vizsgálni, hogy a válaszadók kellő ismeretekkel rendelkeznek-e mindhárom típusú ellátásra vonatkozóan. Ennek megfelelően a mérőszámot 5 évben határoztam meg.

Az 8. sz. ábrán látható, hogy az élelmezési szakterületre vonatkozóan a megkérdezettek több mint 50%-a rövid – 5 évnél kevesebb – gyakorlati tapasztalattal rendelkezik. A felmérés során figyelembe vettem, hogy a megkérdezettek részesültek-e képzésben a rendszer ismeretére, alkalmazására vagy az általuk alkotott vélemény összefüggésben van-e a képzések hiányával.

9. számú ábra:
Képzések száma
(Saját készítésű ábra)

10. számú ábra:
Képzések alkalmazhatósága
(Saját készítésű ábra)

A 9. számú ábrán megjelenő adatok alapján a megkérdezettek harmada semmilyen, és 61%-a kizárólag egy képzésben részesült. A válaszok alapján a képzés még a keretmegállapodások megkötését megelőzően történt, így a gyakorlatban felmerülő tapasztalatok megosztására, valamint ezzel összefüggő képzésre nem került sor. Ezt alátámasztja az a tény is, hogy a megkérdezettek 61%-a a képzésen elhangzottakat nem, vagy csak részben tudja alkalmazni a gyakorlatban (10. számú ábra).

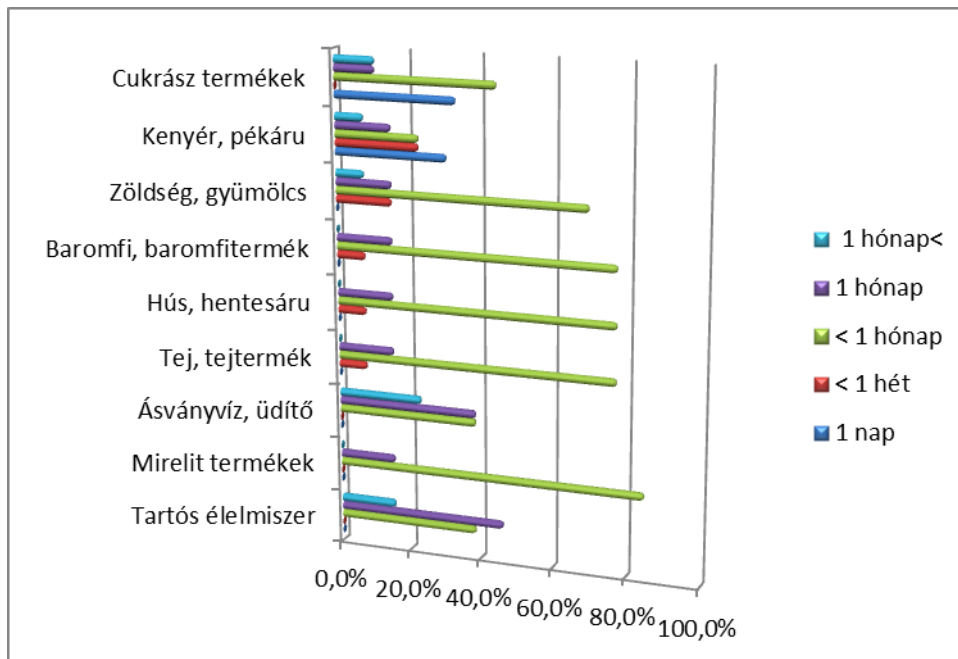
A rendszer működés hatékonyságának növelése érdekében megkérdezettek is jelezték igényüket további képzések megszervezésére az alábbi témakörökben:

- Mit kell tennie, ha a beszállító részéről a megrendelés/szerződés visszaigazolása-aláírása késve, vagy nem történik meg? Hogyan befolyásolja ez a reklamáció lehetőségét;
- Visszaigazolás kivitelezése;
- A termékkosárban szereplő termékkör bővítésének lehetősége, termékkosárban nem szereplő tételek beszerzése;
- Adminisztratív feladatok csökkentésének lehetősége;
- A kötbér felszámítás módjáról;
- Jelentős eltérések kezelése a megrendelés és a valós teljesítés között;
- Hirtelen létszámnövekedés miatti rendelések szabályos leadásáról;

- A megállapodások esetleges módosítását illető kérdéskörrel, illetve a rendszerrel kapcsolatos jövőbeni tervekről, várható fejlesztéséről.

2.) A kutatás második részében a keretmegállapodásos rendszer gyakorlati tapasztalatait, alkalmazhatóságát mértem fel.

A honvédség alaprendeltetési feladatainak biztosítása érdekében a tervezhetőségnek és az időtényezőnek kiemelt jelentősége van. A váratlan helyzetekre a gyors reagálás volt az egyik fő szempontja az új ellátási rendszer bevezetésének. Kritériumként megfogalmazódott a havi megrendelés, illetve váratlan helyzetekre vonatkozó pótrendelések lehetősége.

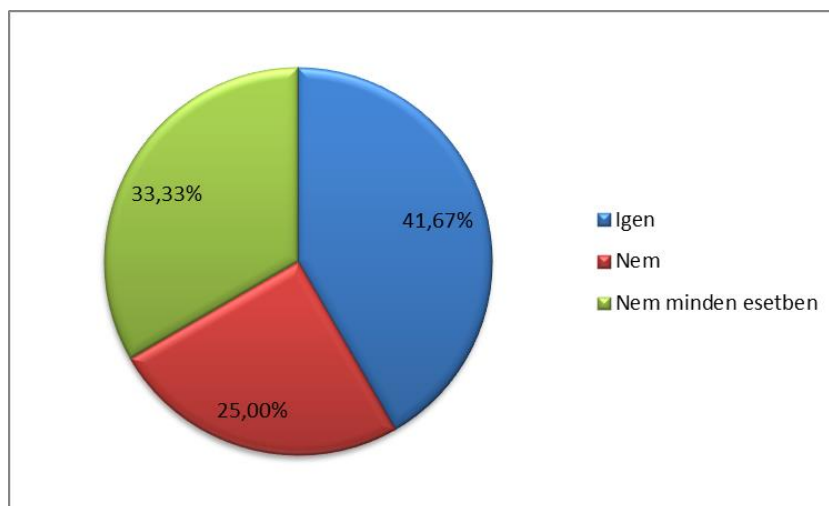
11. számú ábra:

Az élelmezési igények tervezhetősége

(Saját készítésű ábra)

Az élelmezési igények tervezése alakulatonként és termékcsoportonként eltérő (11. számú ábra). A kritériumként meghatározott 1 hónapos tervezési időszak legnagyobb arányban az ásványvíz, üdítő és tartós termékek vonatkozásában figyelhető meg. Más esetekben az 1 hét és 1 hónap közötti tervezési időszak a gyakorlati tapasztalat. Kirívó eset a kenyér és pékáru valamint a cukrászati termék, ahol az 1 hetes, sőt az 1 napos tervezés jellemző.

A kérdőívben szereplő, hasonló kérdésnél (Tudja-e teljesíteni a keretmegállapodásban rögzített havi megrendeléseket?) már más eredményt kapunk. A válaszadók 41 %-a bevallása szerint a korábbiakkal ellentétben a havi megrendelést tudja, további 33 %-a pedig részben tudja teljesíteni. (12. számú ábra)

12. számú ábra:
Megrendelések havi teljesítése
(Saját készítésű ábra)

A megrendelések összeállítása és a beszállítás tapasztalatai alapján általánosságban elmondható, hogy egységesek a vélemények és tapasztalatok. A megrendelés – néhány kivételtől eltekintve – a „termékkosár elve” alapján kerül megküldésre, azonban előfordul, hogy a megrendelők szubjektív szempontok – kiszállítás, termék minősége – figyelembe vételével állítják össze a megrendeléseket.

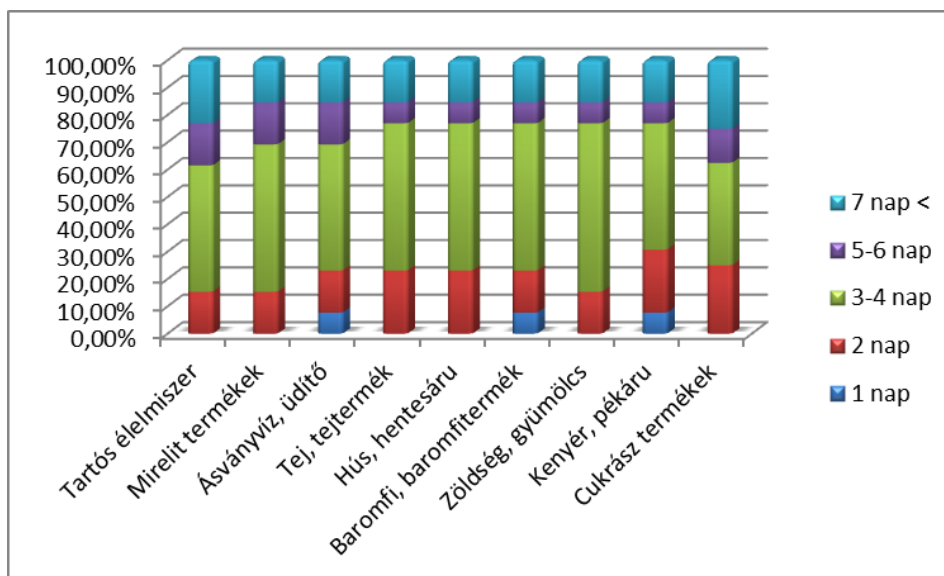
A kiszállított termékekkel kapcsolatban mindenhol – egyes helyeken gyakran – felmerültek problémák, azonban egy esetben sem szankcionálták a beszállítókat. Az alakulatok 70%-ban fordult elő eset olyan eset, hogy a beszállító nem szállította ki a megrendelt árut.

A válaszok alapján mindenhol tudják azt, hogy ilyen esetben hogyan kell eljárni, és érvényesíteni a követelést.^{lxxi}

A számlázással kapcsolatosan általánosságban elmondható, hogy egyes beszállítók a számlázást nem a keretmegállapodásban rögzítettek szerint – a számla kiállításától számított 30 napos fizetési határidőt megjelölve – hajtják végre, a teljesítés időpontját veszik kiindulópontnak.

A logisztikai ellátás folyamatában termékkörönként vizsgáltam a szükséges időtartamot az igény keletkezése és a megrendelés (pénzügyi ellenjegyzés a részét képezi), illetve a megrendelés kiküldése és beszállítás között.

^{lxxi} Ez azonban ellentmond annak, hogy korábbi kérdés során ezzel összefüggésben képzést igényelnek.

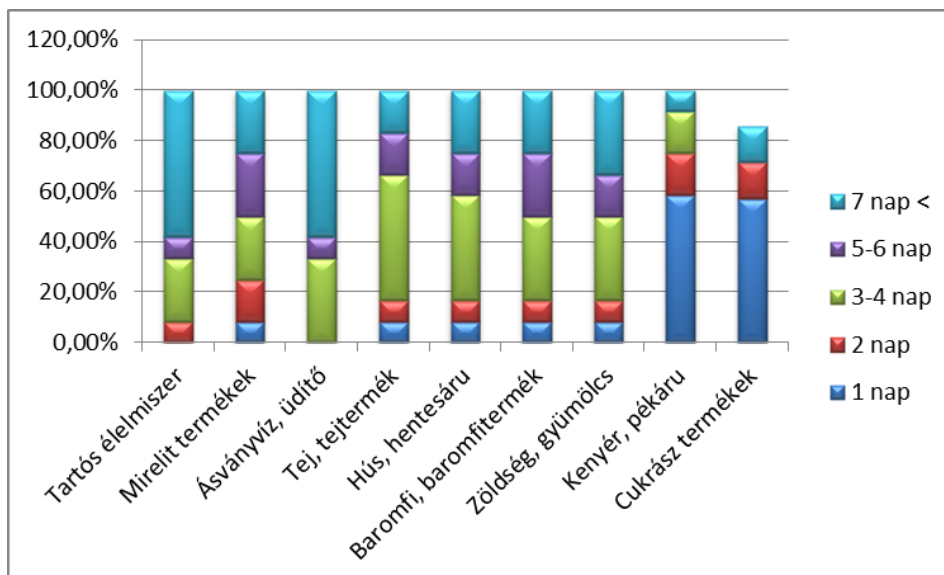

13. számú ábra:

Igény felmerülése és a megrendelés kiküldése között eltelt idő^{lxxii}

(Saját készítésű ábra)

Általánosságban megállapítható (13. számú ábra), hogy az élelmiszerek megrendelése a pénzügyi ellenjegyzést is beleértve 3-4 napot vesz igénybe. Néhány alakulatnál találunk példát a kirívóan magas, egy hétnél hosszabb, valamint igen alacsony, 1-2 napos előkészítő tevékenységre. A különbség okaira jelen kutatás eredményei nem térnek ki.

14. számú ábra:

Megrendelés kiküldése és a szállítás közötti időtartam

(Saját készítésű ábra)

^{lxxii} A pénzügyi ellenjegyzés a részét képezi.

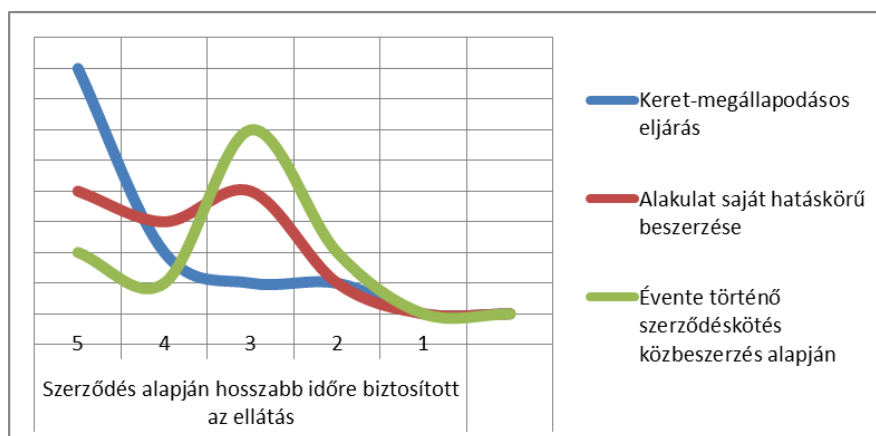
A megrendelés kiküldése és a szállítás közötti időtartam vonatkozásában alapvetően azt vizsgáltam, hogy az alakulatok mennyi időt biztosítanak a beszállítók részére a megrendelt áruval kapcsolatos logisztikai feladatok megszervezésére („járatok” kialakítása). Itt a termékcsoportonként nagy az eltérés. Kenyér és pékáru, valamint a cukrászati termékekre jellemző az 1 napos igény. A tartós élelmiszer valamint az ásványvíz, üdítő vonatkozásában az 1 hétnél hosszabb időtartam az átlagos. (A felmérés igazolja az élelmezési igények tervezhetőségének megállapításait is (14. számú ábra).

3.) Kutatás harmadik részében a három alkalmazott élelmezés beszerzési rendszert hasonlítottam össze.

A honvédség vonatkozásában három rendszer alkalmazására találunk példákat: központi beszerző szervezet által évente történő szerződéskötés, az alakulatok által saját hatáskörű beszerzés, valamint a keretmegállapodásos rendszer. A kérdőív e részének összeállításánál zárt kérdéseket dolgoztam ki, melyekben rögzítve és korlátozva vannak a válaszadási lehetőségek. Az értékelés során az 5. és 4. kategóriát az „egyetértek”, a 3. és 2. kategóriát a „nem értek egyet”, az 1. kategóriát a „nem tudom” válaszként jelöltem.

Véleményem szerint fontos a vizsgálat tárgyává tenni a harcászati (alakulat) szintű alkalmazói véleményeket is, ezzel elősegítve a hadműveleti elgondolás és stratégiai szintű döntéshozatalt egyaránt.

A válaszadók egyöntetű véleménye alapján a keretmegállapodásos rendszer biztosítja leginkább a hosszabb távú ellátást.(15. számú ábra) Megjegyzem, hogy a korábbi rendszerek fő problémája épp a rövid időszakos szerződések, valamint a beszerzési eljárások határidőben történő lefolytatásának bizonytalansága volt.

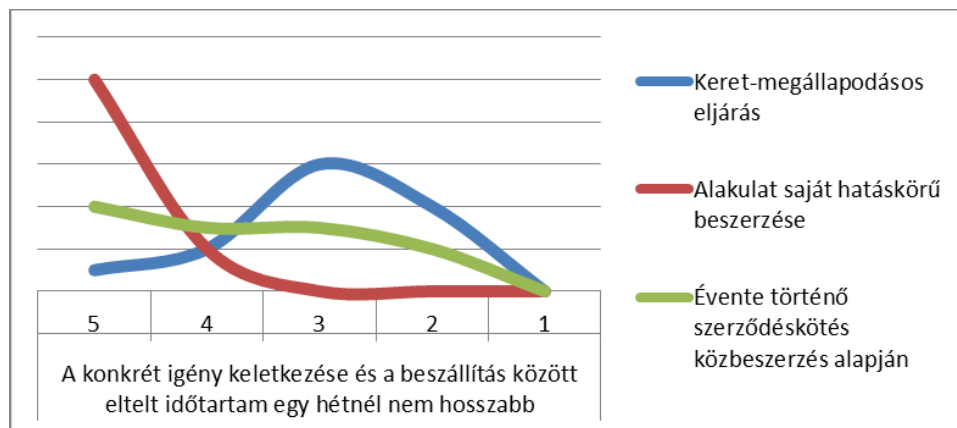

15. számú ábra:

Melyik rendszer biztosítja hosszabb időtartamra az ellátást

(Saját készítésű ábra)

A korábbiakban már kitértem rá, hogy a kutatás termékcsopontonként felmérte a keretmegállapodásos rendszerben az igények keletkezése és a beszállítás közötti időszükségletet. Célszerűnek tartottam ugyanezeket az időtartamokat összevetni a másik két ellátási rendszerrel is. A válaszok alapján a legrövidebb időszükséglet a saját hatáskörű beszerzésnél, míg a leghosszabb a keretmegállapodásos eljárásban tapasztalható. (16. számú ábra) Álláspontom szerint ennek oka az, hogy saját hatáskörű beszerzésnél kizárólag egy beszállító van, a pénzügyi tevékenység „sablonoszerű”, míg a keretmegállapodás esetében először ki kell választani a nyertes beszállítót és a pénzügyi kötelezettségvállalást ezt követően rögzíteni.

16. számú ábra:

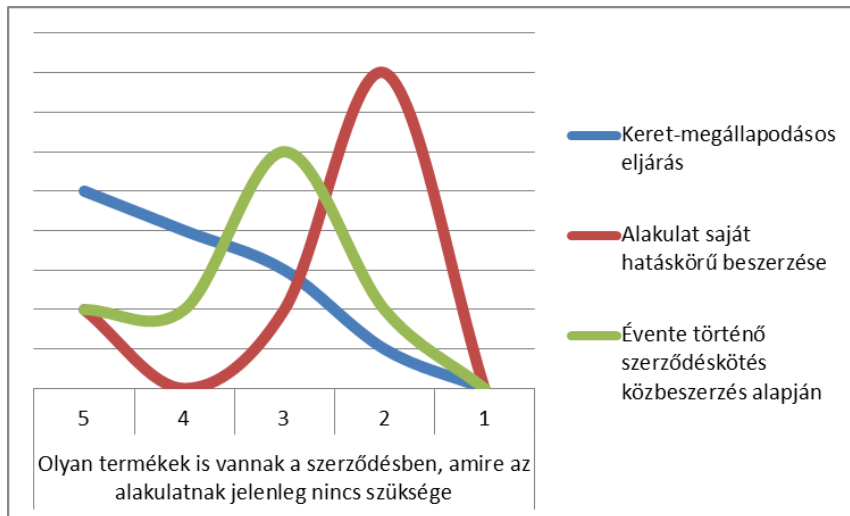
Melyik rendszer esetén kevesebb egy hétnél az igény keletkezése és beszállítás közötti időtartam
(Saját készítésű ábra)

A keretmegállapodásos rendszer koncepciójának kialakításakor törekedtünk bizonyos fokú rugalmasságra. Alakulatonként és régióként eltérő termék igények is keletkezhetnek, így az eljárás műszaki követelményeinek összeállításakor (az alakulatok összes igényének figyelembe vételével), az akkor felmerült minden típusú termék felsorolásra került, ezzel biztosítva a váratlan igényekből adódó termékhiány kiküszöbölését. Az alakulatonként eltérő terméklista kiírása, értékelése és egy megállapodásban történő kezelése óriási erőforrást igényelne.

A megkérdezettek véleménye szerint a saját hatáskörű beszerzés során kizárólag olyan termékekre van szerződés, amelyekre az alakulatoknak szüksége van. A keretmegállapodásos rendszerre vonatkozóan inkább vegyes vélemények érkeztek. (17. számú ábra)

Figyelembe véve azonban a kérdőív más pontjában feltett kérdésre (A terméklistában szereplő termékek lefedik-e az igényt?) adott válaszokban a megkérdezettek 90 %-a nevezett meg a keretmegállapodásból hiányzó termékeket (literes főzőtejszín, dejő, grill csirke,

fűszerek esetében kg-os kiszerelés van, kis csokoládé és táblás csokoládé, müzli és nápolyi szelet)

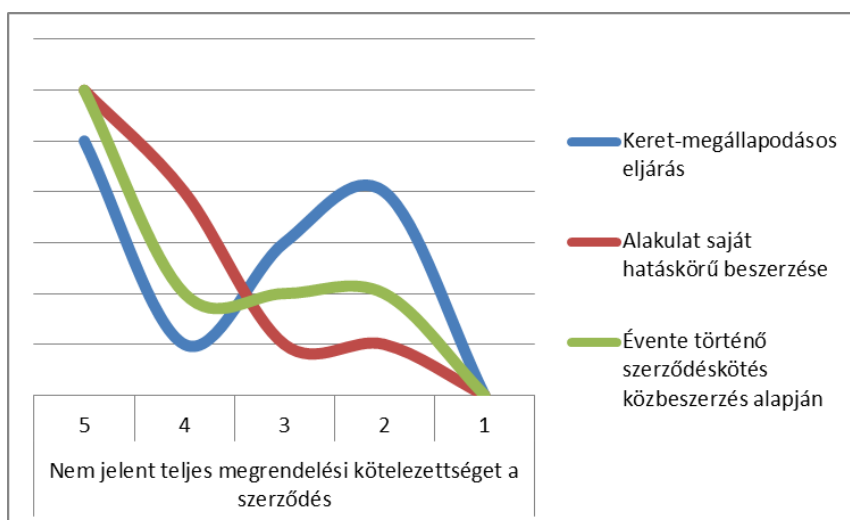

17. számú ábra:

Olyan termékekre megkötött szerződés, amire jelenleg nincs szüksége az alakulatnak

(Saját készítésű ábra)

Alapvetően egy szerződés, mint kötelezettségvállalási okmány megrendelési kötelezettséget is jelent. A korábban alkalmazott keretszerződések megkötésénél maga a keretszerződés tartalmazta, hogy nincs kötelezettség a teljes keretösszeg megrendelésére, de az alakulatok általi megrendelés már kötelezettségként jelenik meg. A keretmegállapodás vonatkozásában hasonló a helyzet, itt szintén a megrendelés jelenti a kötelezettséget. Az, hogy a megrendelés minősül-e szerződésnek a válasz egyértelműen igen. Az alakulatok ezirányú válaszaiból (18. számú ábra) megfigyelhető egy bizonytalanság, a válaszok igen megoszlanak.

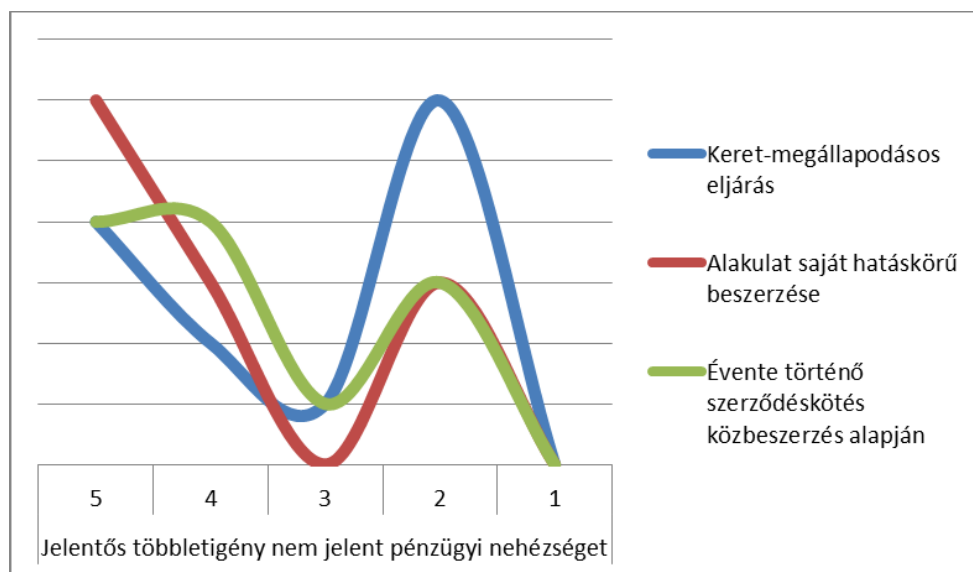

18. számú ábra:

A szerződés jelent –e megrendelési kötelezettséget

(Saját készítésű ábra)

A pénzügyi ellenjegyzés folyamata egységes, független a megkötött szerződések fajtájától. A jelentős többletigényt a korábbi szerződések nem tudták kezelni. Mind a keretszerződések, mind az alakulatok által lefolytatott beszerzések során az éves átlagos mennyiségre köttetett a szerződés. Ebből kifolyólag egy jelentős többlet igény pénzügyi feladatai egy új beszerzési eljárás és a többletigény megrendelése során is keletkezik. Keretmegállapodás esetén a pénzügyi feladat hasonló, mint egy normál megrendelésre vonatkozóan. Az alakulatok ennek ellenére nagyarányúan a keretmegállapodás során jelölték meg (19. számú ábra) a pénzügyi nehézséget. Ennek részletes okát érdemesnek tartom a későbbiekben kivizsgálni.

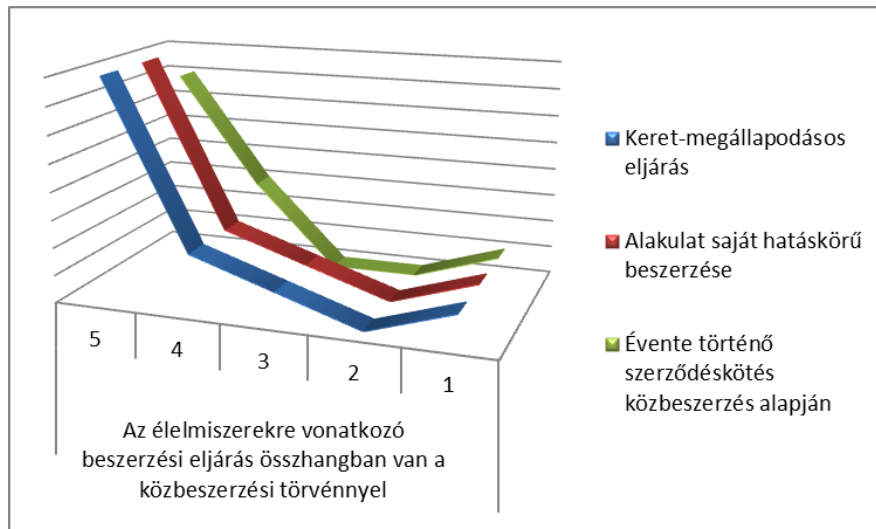

19. számú ábra:

Okoz-e pénzügyi nehézséget egy jelentős többletigény
(Saját készítésű ábra)

A keretmegállapodásos rendszer bevezetésének egyik oka a bevezetőmben említett egybeszámítási kötelezettség. Az alakulatok saját hatáskörű beszerzése korábban az úgynevezett értékhatár alatti eljárásként került lefolytatásra, melyről hatóság is megállapította, hogy ennek folytatása jogszabályba ütközne.^{lxxiii} Az alakulatok ugyanakkor közbeszerzési eljárást nem folytattak le élelmiszer alapanyag beszerzésére. Ezek alapján meglepő a válaszadók véleménye a saját hatáskörű eljárások törvényességéről (20. számú ábra). Szükséges elmélyíteni az ezzel összefüggő ismereteket alakulati szinten is.

^{lxxiii} Azon alakulatok vonatkozásában, ahol az egybeszámítási kötelezettség alapján az igény meghaladta a közösségi értékhatárt.

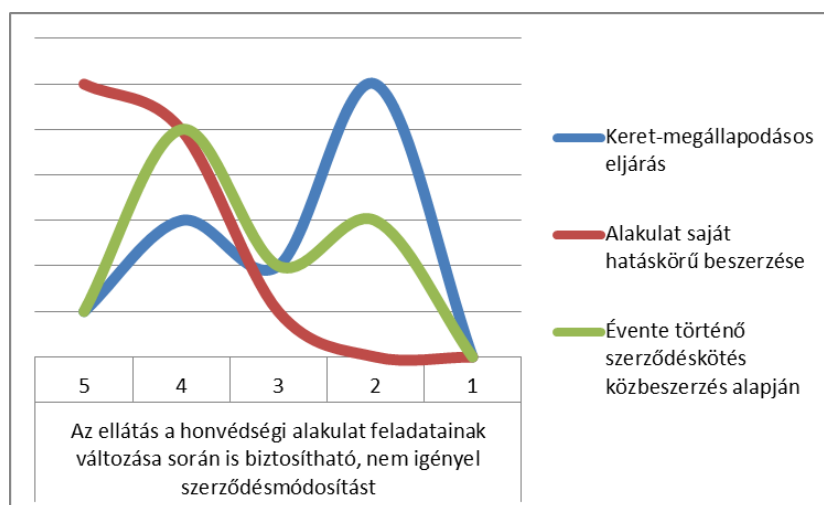

20. számú ábra:

Beszerzési eljárás összhangban van-e a közbeszerzési törvénnyel

(Saját készítésű ábra)

Mindhárom ellátási típus esetén a korábban említett egyedi megrendeléssel történik az igények kielégítése. A beszerzési eljárások a korábbi évek tapasztalatai és a tervezett feladatok függvényében folytatták le. A keretmegállapodás esetén az ország egészére, régióként és termékcsopontonként kötöttek megállapodásokat. Az alakulatok korábbi válasza alapján több termék is szerepel benne, mint amennyire szükségük lenne. A válaszadók véleménye alapján a honvédségi alakulat feladatainak változása esetén kizárólag a keretmegállapodás során kell szerződést módosítani. (21. számú ábra) Ezzel ellentmondóak az 1-2 napos vagy 1-2 hetes megrendelésekre vonatkozó válaszok. A válaszok okát célszerű részletesebben megvizsgálni egy másik kutatás keretében.

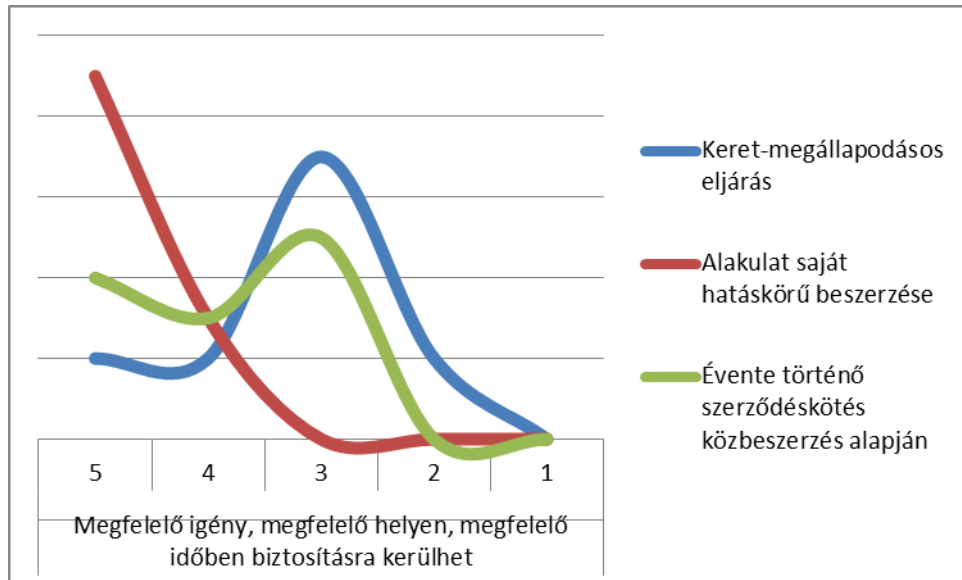

21. számú ábra:

Feladat változása esetén is biztosítható az ellátás, nem igényel szerződésmódosítást

(Saját készítésű ábra)

A honvédségi alakulatok számos képzést, feladatot hajtanak végre terepen, távol a bázistól. A keretmegállapodás előkészítése során kiemelt hangsúllyal szerepelt a megbízásban, hogy a beszállítók vállalják a főzési alapanyagok egyéb helyszínekre történő szállítását is. A válaszok alapján (22. számú ábra), a keretmegállapodás ezen feltételrendszerét az alakulatok nem ismerik.

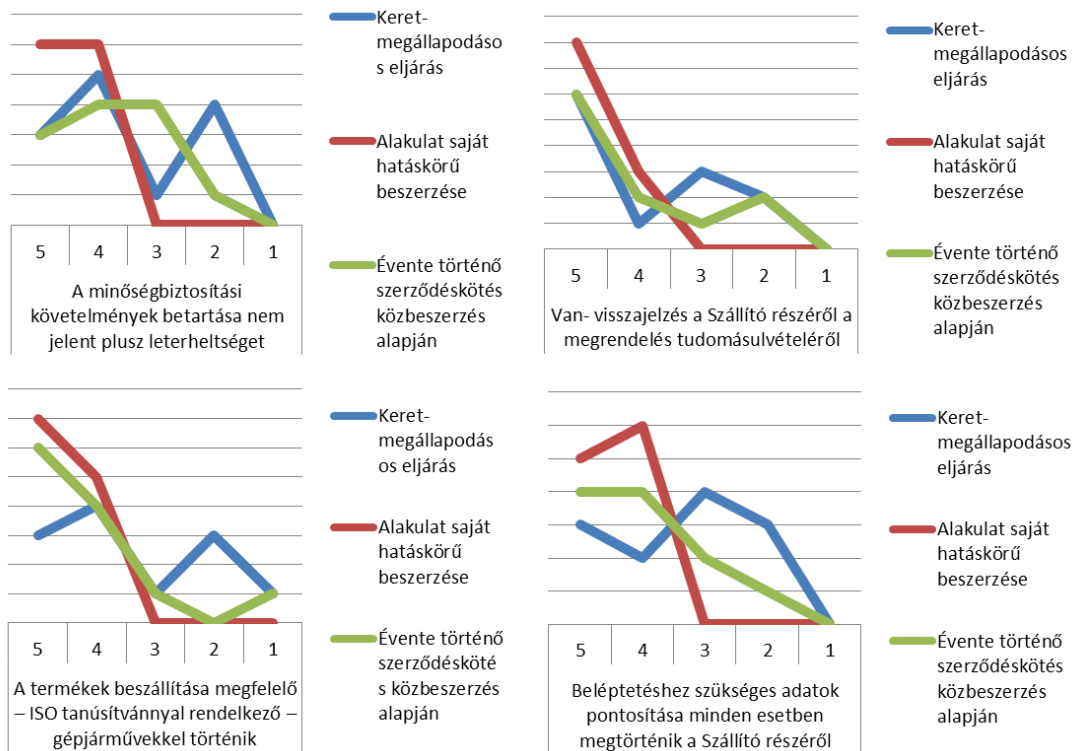

22. számú ábra:

Megfelelő igény, megfelelő helyen és időben biztosításra kerül-e
(Saját készítésű ábra)

A kérdőív elkészítése során törekedtem olyan kérdéseket is feltenni, amelyek szabályozása központilag történik ezek betartása alakulati szinten kötelezettség. Összevetve bármelyik beszerzési rendszert, mindegyik esetén ugyanazon feltételek kerültek a szerződésekben előírásra (ISO, tanúsítvány, minőségbiztosítás, beléptetés, megrendelés visszaigazolás menete).

Általánosságban megfigyelhető, hogy a válaszadók nincsenek teljes mértékben tisztában a keretmegállapodás feltételrendszerével, hiszen ugyanazon kötelezettséget betartják a saját hatáskörű eljárás során, azonban az új rendszerben nem valósulnak meg maradéktalanul. (23. számú ábra)

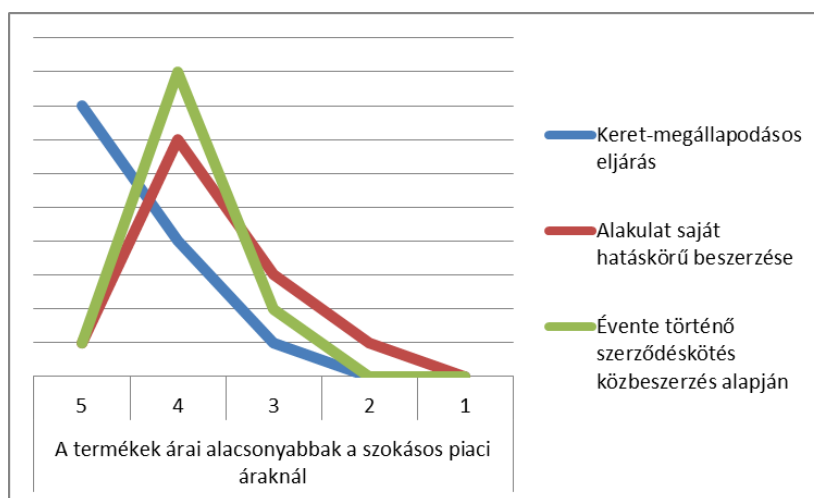

23. számú ábra:

Követelményrendszer ellátási típusonként

(Saját készítésű ábra)

Minden költségvetési szervnek fő szempontja a hatékony költségcsökkentés. A válaszadók egyöntetű véleménye alapján a keretmegállapodásos rendszer olcsóbb (24. számú ábra) azaz mennyiségileg több termék rendelhető. A korábbi minőségi követelményekre vonatkozóan megállapítható, hogy az ár és minőség viszonya kimutathatóan egyenes arányban van (olcsóbb termék alacsonyabb minőség).

24. számú ábra:

Piaci árakhoz viszonyított termékek

(Saját készítésű ábra)

V.2. Szolgáltatói kutatás

A kutatás formájaként a kvantitatív módszerek családjába tartozó kérdőíves kutatást választottam, mivel ezekben az ún. „survey” kutatásokban¹⁸⁰ az az elsődleges cél, hogy zárt formában gyűjtsünk nagy mennyiségű adatot. A zárt forma azt jelenti, hogy kötöttek a kérdéseim, és azokat változatlan formában alkalmazom minden megkérdezett esetében.

A kutatási módszer megválasztása és kérdőívek összeállítása során figyelembe vettem a honvédségi élelmiszer ellátásban érintett cégek sajátosságait:

- eltérő részvételi tapasztalat a közbeszerzési eljárásokban,
- eltérő beszállítói tapasztalatok a honvédség részére,
- eltérő – közbeszerzési eljárást előkészítő – adminisztratív szakállomány,
- termékkörönként szakosodott vagy általános élelmiszer beszállítói szerepkör,
- a jelenlegi keretmegállapodás során eltérő mennyiségű beszállítói lehetőség,
- termékkörönként és régióként eltérően kiválasztott beszállítói kör,
- nagyobb válaszadási hajlandóság elsősorban a már megrendelést kapott beszállítóktól,
- válaszokban rejlő egyedi esetek általánossá tételének kiszűrése.

A honvédség jelenleg régióként, vagy alakulatonként az alábbi kilenc élelmiszer termékkörben rendelkezik beszállítói körrel:^{lxxiv}

- Zöldség és gyümölcs: 5 beszállító 8 körzetben;
- Mirelit termékek: 6 beszállító 3+1^{lxxv} körzetben;
- Cukrászipari termékek: 5 beszállító 13 körzetben;
- Hús és hentesáru: 5 beszállító 3 körzetben;
- Tartós élelmiszer: 1 beszállító 3 körzetben;
- Üdítő és ásványvíz: 3 beszállító 3 körzetben;
- Tej és tejtermék: 3 beszállító 3 körzetben;
- Baromfi és baromfitermékek: 3 beszállító 3 körzetben;
- Kenyér és pékáru: 8 beszállító 7 körzetben.

A körzetek a honvédség sajátos igényei alapján kerültek meghatározásra, továbbá a beszállítói kör körzetenként eltérő. A beszállítók többsége több termékkörben is szerepel.

^{lxxiv} <http://www.kozbeszerzes.hu/adatbazis/keres/hirdetmeny/>

^{lxxv} A +1 a Hadik hotel a speciális igények miatt

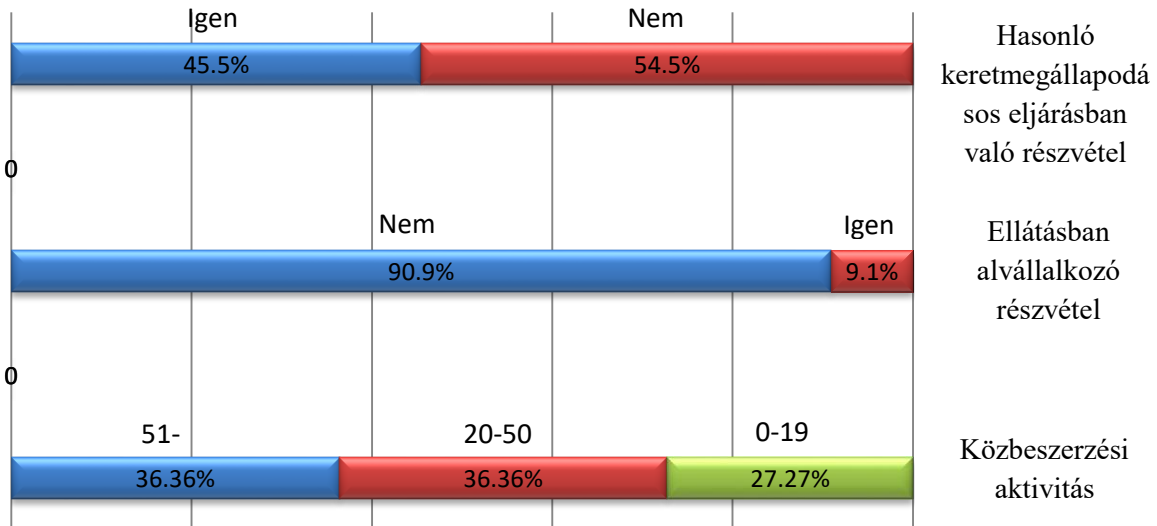
A fentiek alapján zárt és nyitott kérdések kidolgozására törekedtem. A kérdőív összeállításánál túlnyomórészt zárt kérdéseket dolgoztam ki, melyekben rögzítve vagy korlátozva vannak a válaszadási lehetőségek (konkrét szám, konkrét mennyiség, igen-nem) kategóriái. Nyitott kérdések esetén a kérdeztetre bízom, hogy mit válaszolnak, itt nincsenek előre rögzített válaszok.

A kérdőív három fő témakör vizsgálatára irányult:

- A válaszadó cég elmúlt 3 év közbeszerzési eljárásokban szerzett általános aktivitása;
- A honvédségi keretmegállapodás megkötésére irányuló közbeszerzési eljárással kapcsolatos objektív vélemények;
- Az elmúlt egy év időszak tapasztalataira, ezáltal a rendszer hatékonyságára vonatkozó kérdések.

1.) A kérdőív elején olyan kérdéseket szerepeltettem, amelyek alkalmas arra, hogy a kérdeztet belemelegedjen abban a nem szokványos szituációba, hogy magáról kell információkat szolgáltatni. Ezek a kérdések könnyen megválaszolhatóak, kevés gondolkodást igényelnek (25. számú ábra).

- Az elmúlt három (2012-2014) évben összesen mennyi közbeszerzési eljáráson indult melynek tárgya élelmiszer alapanyag biztosítása? (nem csak a honvédség vonatkozásában)
- Az élelmiszer ellátást önállóan vagy alvállalkozók bevonásával tudja biztosítani? (általánosságban)
- Indult-e olyan közbeszerzési eljárásban, amely keretmegállapodás megkötésére irányult?

25 számú ábra:

Megkérdezettek kompetencia felmérése

(Saját készítésű ábra)

A kutatásban részt vevők kompetencia felmérése alapján megállapítottam, hogy a megkérdezettek harmada vesz részt aktívan Magyarország közbeszerzési eljárásaiban és harmaduk jellemzően ritkán indul közbeszerzésben. A megkérdezettek mintegy 91%-a képes a teljes ellátás logisztikai feladatait önállóan biztosítani, így nincs szükségük alvállalkozó bevonására.

A keretmegállapodásos eljárással összefüggésben a válaszadók fele jelezte, hogy már vett részt hasonló eljárásban. A Közbeszerzési Hatóság adattárában felmérve az elmúlt időszakokban kiírt élelmiszer keretmegállapodás megkötésére irányuló közbeszerzési eljárásokat megállapítható, hogy 2012-től az ajánlatkérők egyre gyakrabban^{lxxvi} alkalmaznak ilyen típusú eljárásokat élelmiszerek beszerzésére^{lxxvii} (26. számú ábra)

2014	2013	2012
13	17	1

26. számú ábra:

Keretmegállapodásos eljárásokra kiírt felhívások száma^{lxxviii}

(Saját készítésű ábra)

^{lxxvi} A keretmegállapodásos eljárást meghirdető ajánlatkérők száma ennél sokkal kevesebb, egy-egy ajánlatkérő több eljárást is indított keretmegállapodás megkötésére. Így például a HM Védelemgazdasági Hivatal 9 eljárással a legtöbb ilyen típusú eljárás megindítója.

^{lxxvii} Érdeemes lenne külön kutatásban vizsgálni, hogy a honvédség általi kezdeményezésnek mekkora szerepe volt a keretmegállapodásos eljárás elterjedésének az élelmiszer közbeszerzési eljárásokban

^{lxxviii} Közbeszerzési Hatóság adatbázisa alapján: <http://www.kozbeszerzes.hu/adatbazis/keres/hirdetmeny/>

2.) A kutatás második fő témaköre a honvédségi közbeszerzési eljárással kapcsolatos objektív vélemények, tapasztalatok megállapítására irányult.

Kutatás során a keretmegállapodás honvédségi előkészítésével összefüggésben két célt határoztam meg:

- Felmérni, hogy a honvédség speciális előírásai mennyire jelentettek nehézséget az Ajánlattevők részére,
- Felmérni, hogy az ajánlattétel során egyértelműek voltak-e a honvédségi ellátási rendszer előírásai.

A megkérdezettek több mint fele számára egyértelműek voltak a keretmegállapodás feltételei, de sokak számára egyáltalán nem, vagy csak további után olvasást követően vált ismertté. Érdekes, hogy fele azoknak, akik korábbi válaszukban azt jelölték meg, hogy már indultak korábban keretmegállapodásos eljárásban, nem volt egyértelmű a felhívásban előírt rendszer.

A válaszok alapján az ajánlat elkészítése során az alábbi témakörök jelentettek nehézséget:

- NCAGE kód^{lxxix},
- Szakmai végzettséggel rendelkező személyek rendelkezésre állási nyilatkozata,
- Beléptetési nyilatkozat,
- Minden termékre termékspecifikációs adatlap benyújtása,
- Egymástól távol lévő laktanyák kötelező együttes szállításának megoldása,
- HACCP^{lxxx} rendszeren kívüli egyéb élelmiszerbiztonsági rendszer tanúsítása.

Ezek elkészítése azonban a megkérdezettek háromnegyedénél nem jelentett többletköltséget, a negyedénél is inkább a többlet adminisztrációt jelölték meg (amely az adminisztrációt végzők többlet költségét is jelentette)

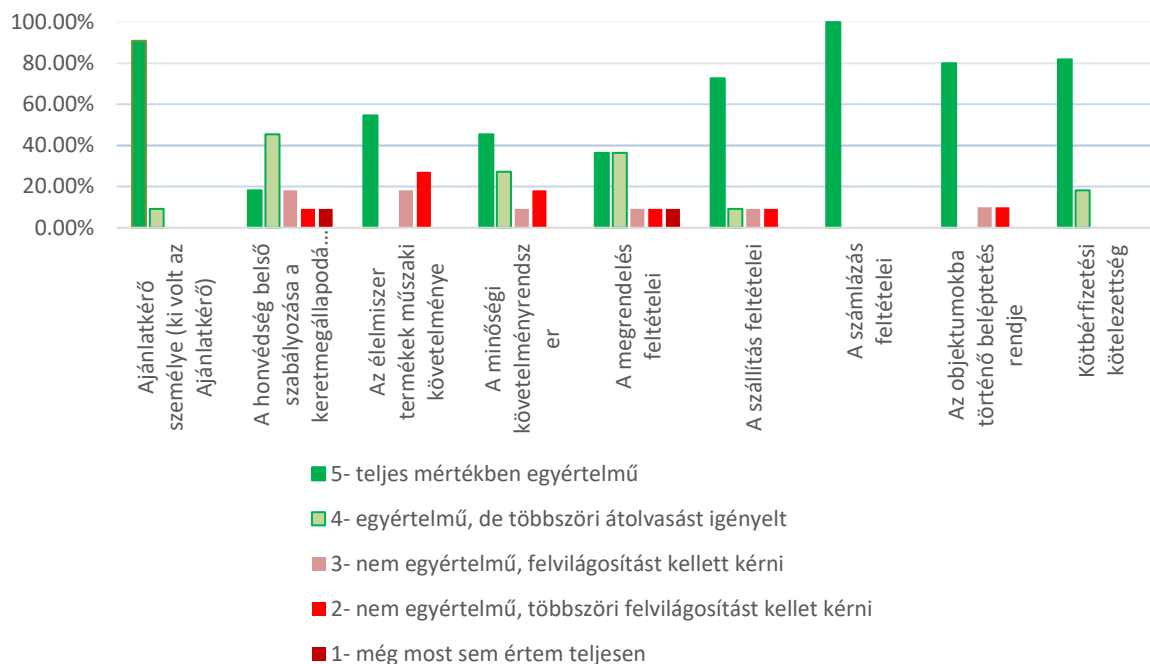
Az ajánlattételi dokumentációban foglalt ajánlattal és szerződéssel kapcsolatos megfogalmazások érthetőségének felmérésére kötött kérdések kerültek feltevésre: (27. számú ábra)

^{lxxix} A NATO Kereskedelmi és Kormányzati Cég Kód (NCAGE kód) a NATO Kodifikációs Rendszerben a gyártók, Eladók, illetve a kodifikációs adatok forrásainak azonosítását biztosító kód, amelyet a cég bejegyzése szerinti ország Nemzeti Kodifikációs Irodája ad ki.

^{lxxx} A HACCP mindazon eljárások együttes és folyamatos, ellenőrzött és dokumentált működtetését jelenti, amelyek szükségesek az élelmiszerek biztonságának, egészséges voltának fenntartásához.

A válaszokat pontozással 1-5 között lehetett megadni (5 - teljes mértékben egyértelmű / 4 - egyértelmű, de többszöri átolvasást igényelt / 3 - nem egyértelmű, felvilágosítást kellett kérni / 2 - nem egyértelmű, többszöri felvilágosítást kellett kérni / 1 - még most sem értem teljesen).

Az eredeti koncepció szerint a honvédség központi beszerző szervezete az alakulatok, mint ajánlatkérők nevében jár el. Ez jelenti azt is, hogy az eljárás első és második részében is a honvédségi alakulatok „quasi” önállóan járnak el. A megkérdezettek mindegyike részére ez a speciális előírás egyértelmű volt.

27. számú ábra:

Ajánlattételi dokumentáció érthetősége

(Saját készítésű ábra)

Az értékelés során az 5-4 kategóriát az egyértelműnek, 3-2 kategóriát nem egyértelműnek, az 1-es kategóriát a teljesen érthetetlen előírásokként indikáltam. A fenti ábrából jól kimutatható, hogy az ajánlattételi dokumentáció kritikus elemei a honvédség belső szabályozására, a minőségi előírásokra és a megrendelés feltételeire vonatkozó előírások.

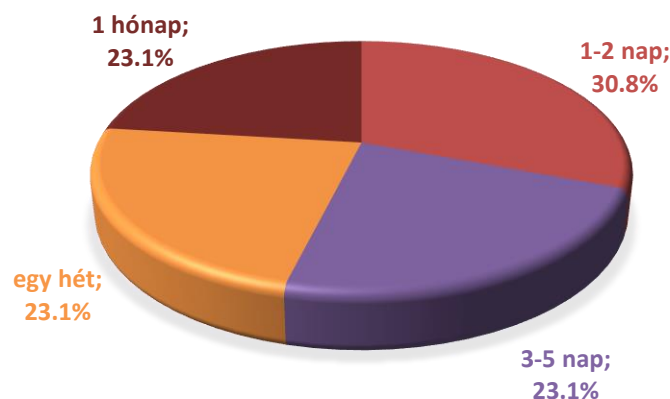
Fontosnak tartom kiemelni, hogy egy évvel a megállapodások megkötését követően, a meglévő gyakorlati tapasztalatok ellenére a honvédségi belső szabályozás és a megrendelés feltételei egyes szállítók részére még most sem egyértelmű. A kiváltó okok megállapítására érdemes áttekinteni, hogy a kutatás következő fejezetében az elmúlt időszak gyakorlati tapasztalatainak felmérésében milyen válaszok érkeztek.

3.) A kérdőíves felmérés számomra legfontosabb részében a honvédségi alakulatok és a beszállítók közötti együttműködést mértem fel:

A keretmegállapodásban rögzítettek szerint az alakulatok havi megrendelést küldenek a Szállítók részére. A honvédségi igények folyamatos változása miatt ez a határidő nehezen tartható. A belső szabályzók szerint az állomány 2 nappal korábban lemondhatja az étkezést, valamint egy kihelyezés elmaradása esetén a laktanyában kell az étkeztetést megoldani (ami jelentős plusz létszámot jelent a főzés tekintetében).

Fontosnak tartom megjegyezni, hogy a beszállítók körének többsége nem csupán a honvédség részére szállítanak kizárólagosan, így előre megtervezik a menetvonalakat (járatokat) az optimális, költséghatékony logisztikai rendszer működése érdekében.

A válaszok alapján a megrendelések alakulatonként és termékcsopontonként eltérőek. Jellemző azonban, hogy a Szállítók többnyire 1-5 nappal korábban kapnak megrendelést. Az azonnali 1-2 napos kiszállítás is jelentős arányt képvisel (28. számú ábra).

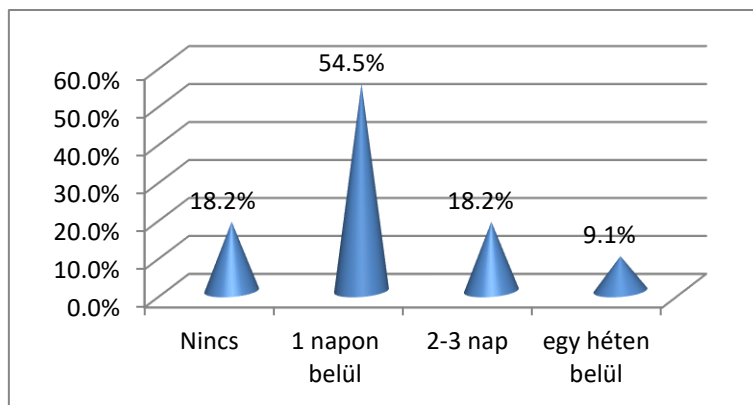
28. számú ábra:

A megrendelés kézhezvétele a kiszállítást megelőzően

(Saját készítésű ábra)

Ezzel szemben érdekesek a válaszok arra a kérdésre, hogy a megrendelés időben történik-e. Több mint 85 % szerint igenis időben történik, még azok esetében is, akiknek a korábbi válaszuk szerint nem egyértelmű a megrendelés menete.

A megrendelés visszaigazolása tekintetében a beszállítók többsége 1 napon belül visszajelez, de vannak olyan esetek, amikor erre nem kerül sor.(29. számú ábra)

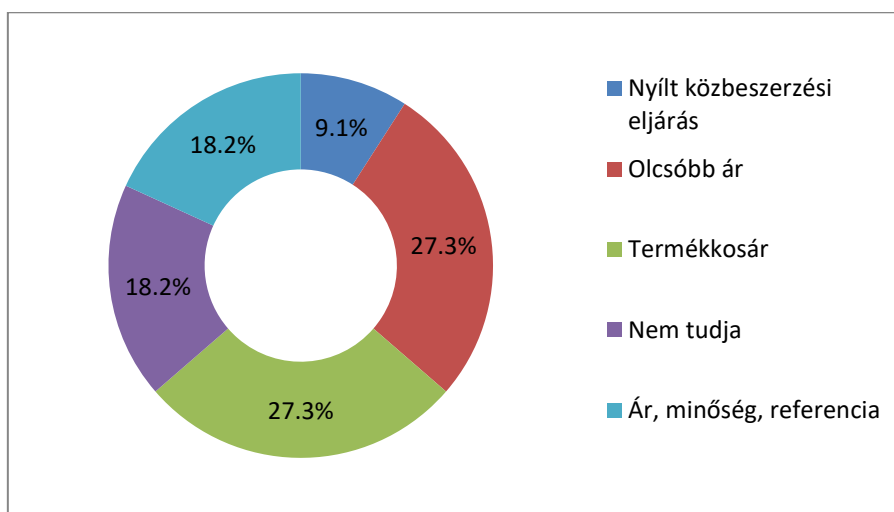
29. számú ábra:

A megrendelések visszaigazolása

(Saját készítésű ábra)

Általánosságban elmondható, hogy a beszállítók elégedettek a honvédségi alakulatok logisztikai rendszerével (100%-ban pozitív válaszok érkeztek). Az átvétel zökkenőmentességével kapcsolatban a 90%-os az elégedettség, a beléptetés hosszadalmasságát jelölték meg néhány esetben problémásnak. Hasonló eredmény alapján a beszállítók képesek a rendkívüli helyzetekben is speciális ellátást biztosítani. Alapvetően a rendszer ennek a speciális igényeknek a biztosítása érdekében került kialakításra.

Az ajánlattételi dokumentáció és az aláírt megállapodások alapján a konkrét termékkosár alapján az alakulatok végrehajtják a szállítók rangsorolását, melynek alapján a legkedvezőbb-nyertes részére küldik meg a megrendelést. Felmértem a beszállítók véleményét, hogy megítélésük alapján milyen szempontok alapján történik a keretmegállapodásban a beszállító kiválasztása, melyre eltérő válaszok érkeztek. (30. sz. ábra)

30. számú ábra:

Beszállítói vélemény a megrendelő kiválasztásáról

(Saját készítésű ábra)

A megkérdezettek kevesebb, mint harmada ismeri a termékkosár szerinti értékelés módszerét. A legmeglepőbb viszont az, hogy 18%-a egyértelműen kijelentette, hogy nem is tudja a megrendelés és kiválasztás menetét.

4.) A kérdőívben elérhetőséget biztosítottam, hogy a kérdezettek kifejthessék az új rendszerrel kapcsolatosan egyéb észrevételeiket is, melyek a kérdőívben nem szerepeltek. A beszállítók által adott észrevételek az alábbiak voltak:

- A kisebb laktanyák kivételével laktanyánként kellene bekérni ajánlatokat pékárura, mert így több kisebb pékség is tudna ajánlatot adni. Sajnos a jelenlegi gyakorlat miatt a pékségek többsége nem vállalja be a nagyobb távolságra történő szállításokat, így jöhetett létre 2014-től az a helyzet, hogy több részajánlati körben csak egy jelentkező volt;
- Többen kértek személyes konzultációt a szállításokkal illetve megrendelésekkel kapcsolatban;
- Fontos lenne a rendelések mennyiségét meghatározni előre (van olyan beszállító, aki meghatároz egy minimum súlyt, így ha azt nem éri el a rendelést, nem tud teljesíteni);
- Ne legyen irreálisan alacsony súlyú, értékű az egyes rendelés mértéke;
- A termékeket és kiserelési egységeket változtatni szükséges (időközben változnak a kiserelések, vagy már nem léteznek a kért termékek);
- Ki kell szűrni azokat a cégeket, akik csak a pályázatok megnyerésére vannak specializálódva és az érdemi munkát mással végeztetik.

V.3. Kutatások eredménye

A kutatás során sikerült felmérni, a honvédségi rendszer megítélését, a honvédséggel történő együttműködés minőségét, valamint a felmerült problémák kockázatait.

A beszerzési eljárások lefolytatását követően a honvédségen belül hasonló kutatás még nem történt, így a kutatási eredményeim megfelelő alapot jelent a kialakított keretmegállapodásos rendszer továbbfejlesztéséhez, „finomhangolásához”

A kérdőíves felmérés rávilágított arra, hogy nagyobb figyelmet kell fordítani a műszaki követelmény összeállításánál a piaci szereplők eltérő szolgáltatási és logisztikai képességeire, a termékcsopontonként eltérő sajátosságok figyelembe vételére (szavatossági idő, szállítójármű, minimális megrendelési mennyiség). Pontosítani szükséges a megrendelési időtartamot, és az célszerű lecsökkenteni már a kiírás során.

A keretmegállapodásos rendszerrel szemben támasztott követelményeket alapul véve az alábbi szempontok valósultak meg:

- hosszabb távon – több évre – megoldást nyújt az ellátásra;
- választási lehetőség van a keretmegállapodás fenntartására, vagy megszüntetésére;
- új beszerzési eljárás megíúsulása esetén is jogilag hatályos megállapodással rendelkezik;
- minél több szállító bevonása nem minden részajánlati körben volt sikeres;
- termékek a piaci árhoz viszonyítottan olcsón kerül biztosításra;
- egyenlő minőségi követelmények kerültek előírása.

A kutatás során beérkezett válaszok eredménye alapján az alábbi összegzett következtetést vonom le:

- A keretmegállapodásos rendszer bevezetése előtt egy alkalommal volt elméleti képzés, azonban a jelenlegi felhasználók nagy része nem részesült oktatásban;
- A havi megrendelés nem kivitelezhető, ez termékcsopontonként eltérő;
- Több termék váltása indokolt;
- A nagy mennyiségű panasz ellenére sem kerültek a beszállítók szankcionálásra;
- Az alkalmazók bizonytalanok a jogi, pénzügyi feladatok gyakorlati végrehajtásában,
- A termékek olcsóbbak, azonban sok a minőségi probléma.

A következtetéseimben felsorolt problémák megoldására az alábbiakat javaslom:

- 1.) Keretmegállapodás fenntartása esetén: Oktatások, képzések végrehajtása a kérdőívben érkezett témakörök alapján, gyakorlati foglalkozások a jogi, pénzügyi, beszerző szakemberek bevonásával.
- 2.) Új eljárás előkészítése esetén: Tárgyalásos eljárás lefolytatásának lehetősége a megfelelő terméklista és műszaki követelmény összeállítása céljából a piaci szereplők bevonásával.
- 3.) Távolabbi célkitűzések: Felkészülés a dinamikus beszerzési rendszer alkalmazására. A nyitott rendszerben a 4 év alatt bármikor beléphetnek és kiléphetnek a beszállítók, a verseny újraindítása elektronikus úton történik meg, a második körös eljárás lefolytatható 1-2 napon belül. ¹⁸¹

V.4. Kutatási eredmények felhasználása

A honvédségen kívül, más szervezeteknél is előtérbe került olyan hosszú távú megállapodás kötése közbeszerzési eljárás eredményeként, melyekben az egyedi – akár változó – igények gyorsan és hatékonyan biztosíthatóak.

Személyesen bonyolítottam le országos szintű gépjárműjavítás és alkatrészellátásra¹⁸², gépjárműjavításhoz segédanyagokra¹⁸³, gumiabroncsokra¹⁸⁴, egészségügyi termékekre, gyógyszerekre, gyógyászati gázokra¹⁸⁵, informatikai fejlesztésekre vonatkozó közbeszerzési eljárásokat.¹⁸⁶ Közös jellemzőjük, hogy hosszabb távon – több évre – ismétlődő közbeszerzési eljárások lefolytatása nélkül biztosítja a logisztikai ellátást, rugalmasan kezelve a felmerülő igényeket.

Logisztikai szempontból kiemelt jelentőséggel bír az Országos Mentőszolgálat gépjárműjavítás és alkatrészellátásra vonatkozó keretmegállapodása. Az eljárásban egy gazdasági szereplő került nyertesként^{lxxxii} kihirdetésre, azonban alvállalkozóként és kapacitást nyújtó szervezetként régióként, megyéenként 60-100 gazdasági szereplőt vont be. Azon kívül, hogy a nyertes gazdasági szereplő 100 %-os állami tulajdonban van, de leveszi a megrendelő Országos Mentőszolgálat logisztikai terheit. Biztosítva van továbbá a katasztrófavédelem és különleges jogrend időszakában is a logisztikai ellátás, mivel a polgári gazdasági szereplők a normál időszaki tevékenységüket folytathatják tovább átmeneti időszak nélkül.

V.5. Részkövetkeztetések

A honvédség beszerzési eljárásaiban ajánlatkérő^{lxxxii} és ajánlattevő gazdasági szereplők jelennek meg. A beszerzési eljárás sikeressége, valamint az optimális gazdasági szereplő kiválasztása a felek hatékony együttműködésén is múlik. Az ajánlatkérőnek ismernie kell az ajánlattevők véleményét, lehetőségeit, illetve a gazdasági szereplőknek is tisztában kell lenniük az ajánlatkérő tényleges logisztikai igényével, logisztikai rendszerével.

A fejezetben két önálló, de egymással összefüggő kutatás bemutatása történt meg, amely az ajánlatkérő és ajánlattevők véleményét, javaslatait tárta fel.

A kutatások lefolytatásának újszerűsége abban rejlik, hogy a beszerzési eljárás lefolytatását követően annak felmérése még egyszer sem történt meg, másrészt a kutatás egy teljesen új beszerzési eljárás mód bevezetését követően készült. Az új beszerzési eljárás mód

^{lxxxii} BM HEROS LEK Logisztikai Ellátó Központ Kft.

^{lxxxii} Honvédelmi szervezet

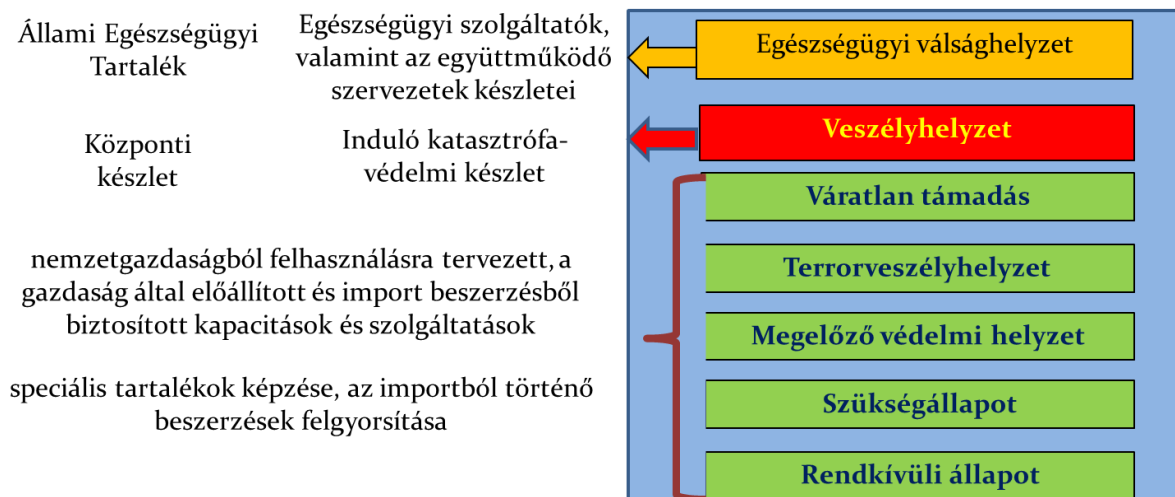
jelentősen befolyásolja a honvédelmi szervezetek logisztikai rendszerét, azaz a kutatás egyben tartalmazza a honvédség logisztikai rendszerének felmérését is.

Bizonyítottam, hogy egy újonnan bevezetett beszerzési eljárás mód kialakítását követően elengedhetetlen annak hatékonyságának felmérése a résztvevők (szakmai, jogi, pénzügyi közbeszerzési szakértők) tapasztalatainak növeléséhez. A katonai beszerzések végrehajtását követően a piac ajánlatkérő és ajánlattevői oldalának felmérésével, hosszabb távú következtetéseket vonhatunk le a beszerzés és katonai logisztika összefüggéseiről.

VI. BESZERZÉS A KÜLÖNLEGES JOGREND IDŐSZAKÁBAN

A logisztika feladata, hogy megtervezze bizonyos források, alapanyagok – melyek lehetnek energiahordozók, eszközök, tárgyak, élőlények, személyek, de akár információk is – áramlását, szállítását, s mindezek irányítását, illetve ellenőrzését. A logisztikának ahhoz kell megteremtenie a szükséges erőforrásokat, hogy ezeket a folyamatokat minél gyorsabban, eredményesebben, és hatékonyabban véghezvigye. A különleges jogrend időszakban a tervezésre már nem áll rendelkezésre elegendő idő. A rendkívüli állapot, szükségállapot, megelőző védelmi helyzet, terrorveszélyhelyzet, váratlan támadás, veszélyhelyzet során a normál időszakban hatályos közbeszerzési szabályok azonban nem érvényesülhetnek. Az ellátási lánc – idősükséglet szempontjából – kritikus eleme, a beszerzés speciális szabályok alapján kerülhet lefolytatásra.

A különleges jogrend időszakában is kiemelt szempont a védelmi képesség megteremtése és fenntartása, amelyre való felkészülés már a normál időszakban megkezdődik. A védelmi hatékonyság érdekében a részt vevő szervezetek részére az igényeket a lehető legrövidebb idő alatt szükséges biztosítani. Az igények egy része kielégíthető a már meglévő készletekből (31. sz. ábra) és a szolgáltatóktól történő beszerzéssel.

31. számú ábra:

Normál időszaktól eltérő készletek képzése

(Saját készítésű ábra)

A rendkívüli intézkedések bevezetése és alkalmazása teszi lehetővé, hogy az ország összes személyi és dologi erőforrása a haza fegyveres katonai védelme, az alkotmányos rend megóvása, a katasztrófák leküzdése, továbbá az állampolgárok élet- és vagyónbiztonságának fenntartása érdekében maximális mértékben igénybe vehető legyen.¹⁸⁷ Az ország egész

területén az állami irányítás folyamatosságát, a közrend és közbiztonság fenntartását, valamint a lakosság védelmét és alapvető életszükségleteinek folyamatos kielégítését biztosítani kell.

A békeidőszak hatékony beszerzési eljárása sok tényezőtől függ, azonban különleges jogrend időszakában a megváltozott környezeti tényezők további nehézséget jelentenek. Ide értem a piaci szereplők számának csökkenését, az eljárási határidők hónapokról napokra, sőt órákra történő lecsökkentését, a mennyiségi igények minőségi követelmények rovására történő kielégítését. Felmerül a kérdés, hogy különleges jogrend időszakában az alapanyag gyártók, beszállítók, ipari létesítmények, gyárak, kereskedelmi áruházak és egyéb elosztó rendszerek rendelkezésre fognak-e állni, és érvényesülni kell-e a közbeszerzés alapelveinek? Másrészt kérdés az is, hogy a különleges jogrendre történő felkészítésre való hivatkozással már békeidőben megengedett-e közbeszerzési alapelvek figyelmen kívül hagyása?

A különleges jogrend időszakában részt vevő szervezetek – a közigazgatás, a védelmi igazgatás, a Magyar Honvédség, továbbá a honvédelemben közreműködő egyéb szervek¹⁸⁸ – logisztikáját össze kell hangolni. A részt vevő szervezeteknek már a felkészülés időszakában lehetősége van eltérni a békeidőszaki beszerzési szabályoktól, azaz a törvény felmentést ad, vagy enyhíti a szigorú szabályokat¹⁸⁹. A felkészülés időszakában kell kialakítani azokat a koncepciókat, amelyek alapján a különleges jogrend logisztikai elvei érvényesülnek: a szükségletek megfelelő helyen, időben, megfelelő minőségben, mennyiségben, megfelelő áron kerüljenek biztosításra.

Ha a honvédelem érdeke és a honvédelmi feladatok ellátása más módon nem, vagy nem megfelelő időben, vagy csak aránytalanul nagy ráfordítással elégíthető ki, ezeket szolgáltatás igénybevételel kell biztosítani (32. számú ábra)

- a) a Honvédség és a rendvédelmi szervek működéséhez szükséges anyagi javakat és szolgáltatásokat,
- b) az ország kormányzati és közigazgatási rendszerének zavartalan működését,
- c) a nemzetgazdaság működőképességét, szükség esetén a működőképesség helyreállítását,
- d) a fegyveres összeütközések időszakának polgári védelmi feladatai ellátását,
- e) az időszakos egészségügyi feladatok ellátását,
- f) a szövetségi kötelezettség alapján feladatot végrehajtó szövetséges fegyveres erők ellátását.

32. számú ábra:

Normál időszaktól eltérő szolgáltatás igénybevétele
(Saját készítésű ábra)

A honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről szóló törvény (Hvt.) értelmében meghatározott feladatok teljesítése érdekében, már békeidőszakban elrendelhető a szolgáltatásra kötelezett részére feladatok végrehajtása (33. sz. ábra): A szolgáltatás igénybevételének elrendelésekor figyelembe kell venni a közigazgatási, a közszolgáltatási, valamint a közellátási szempontokat, továbbá a szolgáltatásra kötelezett méltányos érdekeit.

- b) a gazdaság működőképességének fenntartásához, a lakosság alapellátásához szükséges tartalékok és készletek képzése,
- c) a szolgáltatás teljesítéséhez szükséges előkészületi tevékenység, ideértve a tervezési feladatokat és a szervezetek létrehozását is,
- e) a Honvédség, a rendvédelmi szervek és a védelmi igazgatás működéséhez, gyakorlataihoz, kiegészítéséhez szükséges ingatlanok és ingó dolgok ideiglenes igénybevétele.

33. számú ábra:

Normál időszaktól eltérő szolgáltatás igénybevétele
(Saját készítésű ábra)

„A beszerzés olyan tevékenység, amely alapvetően hatással van egy-egy szervezet, a szervezeteken keresztül egy-egy nemzet biztonságára, és közvetlenül hat a globális gazdaság működésére. Ebben a tekintetben el kell fogadnunk, hogy a beszerzés problémakörét kiemelten a különleges jogrendben biztonságosítani kell, ezért kijelenthető, hogy a beszerzés tartalma a kritikus infrastruktúra szerves részét kell képeznie.”¹⁹⁰

Annak érdekében, hogy a különleges jogrend szerinti ellátási lánc hatékonyan működjön, célszerűnek tartom összefoglalni azon elveket, amelyek segítségével ismereteket szerezhetünk, és ezáltal felkészülhetünk a különleges jogrendben történő beszerzési tevékenységre.

VI.1. Válsághelyzet

Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény alapján egészségügyi válsághelyzetnek^{lxxxiii} minősül:

- *minden - rendszerint váratlanul bekövetkező - esemény, amely a polgárok életét, testi épségét, egészségét vagy az egészségügyi szolgáltatók működését veszélyezteti vagy károsítja olyan mértékben, hogy az az egészségügyi ellátási szükségletek és a helyben rendelkezésre álló kapacitás közötti aránytalanság kialakulásához vezet, továbbá az egészségügyi államigazgatási szerv, az egészségügyi szolgáltatók, valamint más állami és önkormányzati szervek együttműködését teszi szükségessé, függetlenül attól, hogy erre különleges jogrend idején vagy azon kívül kerül sor,*
- *valamint olyan körülmény kialakulása, amely a gyógyintézet külön jogszabály szerinti ellátási területéhez tartozó lakosság egészségügyi ellátását súlyosan és közvetlenül akadályozza, feltéve, hogy az ellátási területéhez tartozó lakosság más gyógyintézet általi ellátása aránytalan nehézséggel járna.*

Az egészségügyi válsághelyzet sajátossága tehát az, hogy olyan körülmény bekövetkezésekor is kihirdethető, amely során az egészségügyi intézmények nem tudják alaprendeltetésű feladataikat ellátni. Másik sajátossága, hogy különleges jogrend bevezetésekor a katasztrófa-egészségügyi ellátásra vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni, azonban ez esetben nem szükséges az egészségügyi válsághelyzet kihirdetése¹⁹¹.

A honvédség vonatkozásában felmerül a kérdés, hogy az alaprendeltetésének meghatározott egyes feladatok (nemzetközi szerződésből eredő közös védelmi és

^{lxxxiii} 2013 június 26-án elfogadott módosítás alapján.

békefenntartó feladatok ellátása, nemzetközi jog szabályaival összhangban humanitárius tevékenység végzése, a katasztrófák megelőzésében, következményeik elhárításában és felszámolásában való közreműködés) logisztikai biztosítása normál időszaki elveket követ, vagy inkább a különleges jogrendre vonatkozó előírások békében történő speciális alkalmazásáról beszélhetünk.

A védelmi és biztonsági célú beszerzésekről szóló 2016. évi XXX. törvény (a továbbiakban: Vbt.)¹⁹² – összhangban az uniós irányelvvél¹⁹³ – a válsághelyzet fogalmát szélesebb körben határozza meg:

válsághelyzet: az Alaptörvény szerinti különleges jogrend esetei, az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 228. § (2) bekezdése szerinti egészségügyi válsághelyzet, a menedékgögről szóló 2007. évi LXXX. törvény 80/A. §-a szerinti, tömeges bevándorlás okozta válsághelyzet, a katasztrófavédelemről és hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény 3. § 5. pontja szerinti katasztrófa és 9. pontja szerinti katasztrófaveszély, továbbá a más állam területén bekövetkező, ezen helyzeteknek megfeleltethető állapot,

A Vbt. rendelkezése alapján, a felsorolt esetekben lehet speciális beszerzési eljárás módokat alkalmazni, speciális követelményeket előírni:

- Ajánlatkérő előírhatja az ajánlattevő kötelezettségvállalását arra vonatkozóan, hogy az ajánlatkérő válsághelyzet eredményeképpen megnövekedett igényeinek kielégítése érdekében kapacitásokat hoz létre, illetve tart fenn a közösen megállapított feltételeknek megfelelően,
- Ajánlatkérő kérhet az ajánlattevő letelepedése szerinti országa hatóságaitól származó bármilyen dokumentumot annak alátámasztására, hogy az ajánlattevő válsághelyzet esetén eleget tesz az ajánlatkérő válsághelyzet eredményeképpen megnövekedett igényeinek,
- Alkalmassági követelmények meghatározásakor előírható a szerződés teljesítéséhez, az ajánlatkérő valamely válsághelyzet miatt megnövekedett igényeinek kielégítéséhez, vagy a szerződés tárgyát képező áruk karbantartásának, korszerűsítésének és fejlesztésének biztosításához az ajánlattevő rendelkezésére álló szerszámok, berendezések, műszaki felszerelés, személyzet létszáma és szakértelem vagy ellátási források leírása, valamint az ajánlattevő gazdasági tevékenysége végzése helyének közzlése, ha az az Európai Unió területén kívül található, illetve a minősített adatokat érintő, igénylő vagy tartalmazó beszerzési

szerződések esetében arra vonatkozó dokumentumokkal kapcsolatban, hogy az ajánlattevő vagy részvételre jelentkező alkalmas az ilyen adatoknak az ajánlatkérő által elvárt biztonsági szinten történő kezelésére.

- Ha a válsághelyzet vagy fegyveres konfliktus miatt előállt helyzet sürgősségre tekintettel a meghívásos és a tárgyalásos eljárásra előírt határidők nem lennének betarthatóak, alkalmazható a rendkívül rövid határidejű, hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás

VI.2. Tömeges bevándorlás okozta válsághelyzet

A menedékjogról szóló törvény¹⁹⁴ értelmében a tömeges bevándorlás okozta válsághelyzet: a Kormány által elrendelt helyzet. Az ezzel összefüggő intézkedésekhez kapcsolódó beszerzésekről szóló kormányrendeletben¹⁹⁵ a honvédség nincs nevesítve.

Ajánlatkérők az alábbi szervezetek lehetnek:

- a) az Országos Rendőr-főkapitányság,
- b) a Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal,
- c) a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága,
- d) a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat,
- e) a Terrorelhárítási Központ,
- f) az Alkotmányvédelmi Hivatal,
- g) a Nemzeti Védelmi Szolgálat,
- h) a Terrorelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központ,
- i) a Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatala^{lxxxiv}
- j) a Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság,
- k) a NISZ Nemzeti Infokommunikációs Szolgáltató Zártkörűen Működő Részvénytársaság,
- l) az Országos Mentőszolgálat,
- m) a legfőbb ügyész,
- n) a Nemzeti Közlekedési Hatóság,^{lxxxv}
- o) a Nemzeti Útdíjfizetési Szolgáltató Zártkörűen Működő Részvénytársaság,
- p) a MÁV Magyar Államvasutak Zártkörűen Működő Részvénytársaság,
- q) az Országos Bírósági Hivatal,

^{lxxxiv} 2017.01.01-ig

^{lxxxv} 2017.01.01-ig

- r) a Nemzeti Adó- és Vámhivatal,
- s) a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság,
- t) az Állami Egészségügyi Ellátó Központ;

Fontosnak tartom kiemelni, hogy a honvédség nem tartozik a speciális kivételi körbe annak ellenére sem, hogy a 2015. évi CXLII. törvény alapján módosított Hvt. értelmében a honvédség fegyverhasználati joggal közreműködik a menedékjogról szóló törvény szerinti tömeges bevándorlás okozta válsághelyzet idején az államhatár őrzésében, az államhatár rendjét közvetlenül veszélyeztető konfliktushelyzet és a tömeges méretű migráció kezeléséhez szükséges intézkedések végrehajtásában, valamint az államhatár rendje ellen irányuló erőszakos cselekmények elhárításában.”

VI.3. Különleges jogrend időszaki beszerzések

A Kormány az Alaptörvény 51. cikk (3) bekezdésének alkalmazása^{lxxxvi} körében elrendelheti a közbeszerzési szabályok felfüggesztését. A Kormány rendeletben a megelőző védelmi helyzet kihirdetésének kezdeményezését követően a közigazgatás, a Magyar Honvédség és a rendvédelmi szervek működését érintő törvényektől eltérő intézkedéseket vezethet be, amelyekről a köztársasági elnököt és az Országgyűlés tárgykör szerint feladat- és hatáskörrel rendelkező állandó bizottságait folyamatosan tájékoztatja. Az így bevezetett intézkedések hatálya az Országgyűlés megelőző védelmi helyzet kihirdetésére vonatkozó döntésig, de legfeljebb hatvan napig tart.

A honvédségnek az alaphelyzeti feladatai végrehajtásához szükséges hadfelszereléssel folyamatosan rendelkeznie kell. A honvédség feladatainak végrehajtására 30 közepes intenzitású műveleti napra számvetett, illetve ennek folyamatos utánpótlására 15 napos anyagi készletet kell biztosítani.¹⁹⁶

Az előírt készenléti szint fenntartásának és fokozásának logisztikai alapját a logisztikai és támogató szervezetek, a honvédségnél lévő hadrafogható technikai eszközök, hadi használható anyagi készletek, valamint a nemzetgazdaságból felhasználásra tervezett, a gazdaság által előállított és import beszerzésből biztosított hadfelszerelés, kapacitások és

^{lxxxvi} A Kormány rendeletben a megelőző védelmi helyzet kihirdetésének kezdeményezését követően a közigazgatás, a Magyar Honvédség és a rendvédelmi szervek működését érintő törvényektől eltérő intézkedéseket vezethet be, amelyekről a köztársasági elnököt és az Országgyűlés tárgykör szerint feladat- és hatáskörrel rendelkező állandó bizottságait folyamatosan tájékoztatja. Az így bevezetett intézkedések hatálya az Országgyűlés megelőző védelmi helyzet kihirdetésére vonatkozó döntésig, de legfeljebb hatvan napig tart.

szolgáltatások képezik. Ezáltal előre tervezhető a képesség, a hiányok pótlása időben, a beszerzések útján megvalósítható.

A honvédség teljes hadfelszerelési készletét a különleges jogrend kihirdetését követően alakítják ki. A Magyar Honvédség katonai szervezetei az átmeneti készlethiány megszüntetéséhez, illetve a védelmi tevékenység folytatásához szükséges – központi ellátásból nem biztosított – eszközök beszerzését saját hatáskörben valósítja meg.

A beszerző a beszerzett eszközök ellenértékét a honvédelmi miniszter által rendeletben meghatározott beszolgáltatási jegyen igazolja. A beszolgáltatási jegy alapján a Magyar Honvédség pénzügyi és számviteli feladatainak ellátására a honvédelmi miniszter által kijelölt szervezete intézkedik az ellenérték megtérítéséről.

A központi beszerzések vonatkozásában az alkalmazói igényeket állítják össze. Az alkalmazó igények figyelembe vételével a Magyar Honvédség központi beszerzési feladatainak ellátására kijelölt szervezete a lehető legrövidebb időn belül piackutatást végez, majd megrendeli a szükséges anyagokat, eszközöket, készleteket és szolgáltatásokat.

A különleges jogrend időszakai ellátás rendjét külön Korm. rendelet szabályozza,¹⁹⁷ melynek tartalmára területi korlátok miatt nem tér ki.

VI.4. Honvédségi katasztrófavédelmi beszerzés

A közbeszerzési törvényt, ezáltal a szigorú szabályokat nem kell alkalmazni a katasztrófa és a katasztrófaveszély időszakában a katasztrófa károsító hatása által érintett területre vonatkozóan¹⁹⁸; valamint szükség- vagy veszélyhelyzet esetén az állatok járványos megbetegedése, a súlyos ipari vagy közlekedési baleset okozta kár, vízkár, illetve vízminőségi kár közvetlen megelőzése, elhárítása, védekezési készütség vagy az azt közvetlenül követő helyreállítás érdekében történő beszerzésre uniós értékhatárig.

A katasztrófavédelmi helyzetben a honvédség szerepvállalása sajátos helyzetet eredményez. A katasztrófavédelemről szóló kormányrendelet¹⁹⁹ szerint a védelmi bizottság elnöke a kormányzati koordinációs szerv útján, illetve amennyiben az intézkedés késedelme elháríthatatlan kárral vagy veszéllyel járna, közvetlenül a Magyar Honvédség Központi Ügyelet útján kezdeményezi a Magyar Honvédség védekezésbe történő bevonását, a hivatásos katasztrófavédelmi szerv központi szervének egyidejű tájékoztatása mellett. Másrészt amennyiben a rendőrség erői az őrzés-védelmi feladat végrehajtására nem elegendőek, a katasztrófavédelemért felelős miniszter kezdeményezheti a honvédelemért felelős miniszternél a Magyar Honvédség erőinek fegyver nélküli közreműködését is.

Ugyanez a kormányrendelet előírja a központi készlet megalakítását, amely a hivatásos katasztrófavédelmi szervek, valamint a polgári védelmi kötelezettség alapján létrehozott polgári védelmi szervezetek alkalmazásához szükséges felszerelések, technikai eszközök és anyagok egészét jelenti. A központi készlet beszerzése a központi költségvetésből történik.

A katasztrófavédelmi feladatok logisztikai támogatását végző kijelölt katonai szervezetek, csoportok irányítása a HKR (Honvédelmi Katasztrófavédelmi Rendszer) vezetési rendszerében történik – nem kerülnek sem polgári, sem más szerv alárendeltségébe – feladataikat a kirendelt katonai erők parancsnoka határozza meg a védekezés helyszínén.²⁰⁰

A honvédség, mivel „csak” felkérés alapján vesz részt a katasztrófavédelmi helyzetben, részére ez a központi készlet nem biztosított. A honvédség, amelynek alapfeladata a katasztrófák megelőzésében, következményeik elhárításában és felszámolásában való közreműködés, önálló készletekkel rendelkezik.

Az egyéni védőeszköz készletet, illetve tartalékkészletet a katonai szervezeteknél, továbbá a központi készleteket a központi ellátó szervezeteknél alakítják meg. Védekezés időszakában az egyéni készleteket a központi készletből pótolják, az időjárási viszonyoktól függő védőeszköz (pl. szúnyogriasztó, naptej, kézkrém) kiosztásáról az illetékes megyei katasztrófavédelelemi igazgató intézkedik.

A katasztrófavédelem beszerzési feladatainak ismertetésével fel kívánom hívni a figyelmet arra, hogy a közbeszerzési törvény nem terjed ki a közvetlen megelőzés, elhárítás, védekezési készültség vagy az azt közvetlenül követő helyreállítás időszakára, azonban ennek részletes szabályozása a honvédség tekintetében nem történt meg. A katonai szervezetek részére szükséges lenne egy egyértelmű felhatalmazás ezekre az esetekre is az önálló beszerzés hatékony, gyors, és egyben törvényes^{lxxxvii} végrehajtása érdekében.

^{lxxxvii} A törvény kizárólag uniós értékhatárig engedi a kivételt az egybeszámitási szabályok figyelembe vételével.

ÖSSZEGZETT KÖVETKEZTETÉSEK

A honvédség tevékenységének logisztikai támogatása a haza védelme, a szövetségben vállalt kötelezettségek teljesítése és a békeműveletek sikere érdekében sokrétű feladatellátást igényel. A honvédelmi tárca feladata, struktúrája, eszköz és szolgáltatás igénye, az igények keletkezése illetve a feladatorientált tervezése nagymértékben eltér a közigazgatás más szervezeteitől.

A honvédelmi tárca évről évre jelentős költségvetési forrásokat használ fel a haderőfejlesztése és a szövetségi kötelezettségek teljesítéséhez szükséges katonai képességek megteremtése céljából, amelyeknek megvalósításának egyik legfontosabb eszköze a (köz)beszerzés. A beszerzés feladatkörébe nemcsak a fejlesztések, a képesség megteremtéséhez szükséges eszközök és szolgáltatások megszerzése, hanem a napi élet biztosítása is beletartozik. Ennek hatására a beszerzési feladatok végrehajtása rendkívül összetett feladattá vált, és a közvélemény különösen érzékenyen reagál az egyes fontosabb eseményekre.

A honvédelmi tárca vezetésének legfontosabb törekvése mindig is az volt, hogy a tárca hatáskörébe tartozó beszerzések átláthatók, ellenőrizhetők legyenek, a lebonyolítás a jogszabályi keretek között valósuljon meg, és a közpénzek felhasználásával, a köztulajdon használatának nyilvánosságával, átláthatóbbá tételével és ellenőrzésének bővítésével, figyelembevételével biztosított legyen a (köz)beszerzések nyilvánossága.

Az értekezés hozzájárul a beszerzői gondolkodás, a beszerzői képesség kialakításához:

1. A honvédség által alkalmazott beszerzési eljárás típusok **rendszerzése** hozzájárul a logisztikai képességen belül a beszerzési képesség megteremtéséhez, valamint felhasználható a logisztikai szakállomány képzése során is.

2. Bizonyítottam, hogy a logisztika hármas tagozódása a beszerzési koncepciók kialakításánál is megfigyelhető. A katonai logisztikán belül **meghatároztam** a beszerzés helyét és szerepét. A katonai logisztika folyamatát összehasonlítottam versenyszféra és a közszolgálati logisztika folyamatával, **megvizsgáltam** a beszerzés fogalmi különbségeit. Bizonyítottam, hogy a beszerzés nem egy önálló tevékenység, hanem a logisztikai ellátás folyamatának egyik meghatározó eleme. A logisztika hármas tagozódása szerinti rendszerében **meghatároztam** a katonai beszerzés helyét és szerepét.

3. **Bemutattam** a felmerült logisztikai problémák megoldására tett beszerzési javaslataimat, amelyeket 2011-2014 közötti időszakban önálló tudományos írásokban

részleteztem. A megoldási javaslatok kialakítása során nemzetközi gyakorlati tapasztalatokra támaszkodtam. **Bizonyítottam**, hogy a nemzetközi tapasztalatok alapján **kialakítható** olyan beszerzési eljárás mód, amely képes a megfelelő igények kiszolgálására, valamint illeszkedik hosszú távú logisztikai koncepciók végrehajtásához is.

4. **Bizonyítottam**, hogy egy újonnan bevezetett beszerzési eljárás mód kialakítását követően elengedhetetlen annak hatékonyságának felmérése a résztvevők (szakmai, jogi, pénzügyi közbeszerzési szakértők) tapasztalatainak növeléséhez. A katonai beszerzések végrehajtását követően a piac ajánlatkérő és ajánlattevői oldalának felmérésével, hosszabb távú következtetéseket vonhatunk le a beszerzés és katonai logisztika összefüggéseiről.

A kutatások lefolytatásának **újszerűsége** abban rejlik, hogy a beszerzési eljárás lefolytatását követően annak felmérése még egyszer sem történt meg, másrészt a kutatás egy teljesen új **beszerzési eljárás mód bevezetését követően készült. Az új beszerzési eljárás mód jelentősen** befolyásolta a honvédelmi szervezetek logisztikai rendszerét, azaz a kutatás egyben tartalmazza a honvédség logisztikai rendszerének felmérését is.

5. **Felmértem** a katonai logisztika különleges jogrend időszakai beszerzési lehetőségeit. Bizonyításra került, hogy már a normál időszakban ki kell alakítani olyan beszerzési képességet, amely a különleges jogrendben is alkalmazható, illetve már a normál időszakai beszerzések során figyelembe kell venni a katasztrófavédelem és különleges jogrend időszakának követelményeit. A **kutatás eredménye alapot jelenthet** a közszolgálati^{lxxxviii} logisztika különleges jogrend beszerzéseinek integrációjának megteremtéséhez,

ÚJ TUDOMÁNYOS EREDMÉNYEK

Az értekezés hozzájárul a beszerzői gondolkodás, a beszerzői képesség kialakításához:

1. A folyamatosan változó jogszabályi környezetet is figyelembe véve **rendszeriztem** a honvédség által alkalmazott beszerzési eljárás típusokat. Csoportosítottam és logisztika szempontú megközelítéssel magyarázatot adtam az egyes eljárás típusok alkalmazásának lehetőségeire, körülményeire, és szükségességére.

2. **Feltártam** a katonai logisztika hármas tagozódásának megfelelő beszerzési eljárás típusokat. **Bemutattam** a logisztika feladatát a beszerzési eljárások előkészítése időszakában, mellyel **bizonyítottam**, hogy a beszerzés nem egy önálló tevékenység, hanem a logisztikai ellátás folyamatának egyik meghatározó eleme.

^{lxxxviii} Beleértve a honvédségi, rendőrségi, katasztrófavédelmi, közigazgatási logisztikát.

3. **Összegeztem** a beszerzésekkel kapcsolatosan 2011-ig felmerült logisztikai problémákat. **Kidolgoztam** az EU és NATO kompatibilis beszerzési eljárásmodot.

4. A katonai szervezetek és gazdasági szereplők körében folytatott kérdőíves kutatások eredményeként **bizonyítottam** a keretmegállapodásos beszerzési rendszer hatékonyságát. **Bizonyítottam**, hogy a nemzetközi tapasztalatok alapján kialakítható olyan beszerzési eljárásmod, amely képes a megfelelő igények kiszolgálására, valamint illeszkedik hosszú távú logisztikai koncepciók végrehajtásához is.

5. **Bemutattam** a katonai logisztika különleges jogrend időszaki beszerzési lehetőségeit. **Bizonyítottam**, hogy már a normál időszaki beszerzései során figyelembe kell venni a katasztrófavédelem és különleges jogrend igényeit.

AJÁNLÁSOK

Az értekezés kollektíven mutatja be a katonai beszerzés logisztikai alkalmazásának lehetőségeit, hozzájárulva a katonai beszerzési képesség kialakításához. A beszerzési képesség alatt értem azt a szervezetrendszert, beszerzési jogkörök kialakítását, beszerzéssel kapcsolatos oktatást és ismeretanyag összeállítását, amely képes a katonai logisztika hatékony támogatására mind normál, mind különleges jogrend időszakában.

Az értekezésben rögzítettek felhasználását és kutatómunkám eredményeit elsősorban az oktatásban és felkészítések során javaslom felhasználni az alábbiak szerint.

- Azon logisztikai szakemberek figyelmébe, akik beszerzési eljárások lefolytatásában részt vesznek, vagy közreműködnek;
- Azon felelős vezetők részére, akik olyan szervezetet, szervezeteket irányítanak, ahol a beszerzésben döntéshozatalra vagy kötelezettségvállalásra kerül sor,
- Beszerző szakállomány részére az értekezésben elvégzett kutatások, elemzések, értékelések, értelmezések és a feltüntetett széleskörű szakirodalom gyakorlati segítséget nyújtanak a napi beszerzési tevékenységben,
- A Nemzeti Közszolgálati Egyetem minden oktatási egységének képzésébe és a katonai logisztikai képzési anyagaiba és egyéb, a témával foglalkozó oktatási intézmény oktatói tevékenységéhez;
- Közigazgatásban a felelős akkreditált közbeszerzési szaktanácsadók kötelező képzésében tananyagként,
- Katasztrófavédelemben, különleges jogrendben közreműködő szervezetek részére.

- Azon doktoranduszoknak, akik a beszerzést logisztikai, védelemgazdasági vagy jogi aspektusából kívánják feldolgozni,
- Felhasználni egyéb alapkutatásokhoz

Az értekezésemben már bemutatásra került, hogy a katonai beszerzés egy folyamatosan változó tevékenység. A témával összefüggő további kutatás az értekezésben kifejtett alapok nélkül nem lenne kivitelezhető. A kutatás folytatása több témakörben is lehetséges:

- Dinamikus beszerzési rendszer alkalmazásának lehetősége
- Elektronikus közbeszerzés hatása a katonai logisztikára
- A közigazgatás egészére nézve egy egységes koncepció kidolgozása a különleges jogrend időszakának beszerzésére vonatkozóan
- További összehasonlító elemzés – kutatás – folytatása az ajánlattevő gazdasági szereplők és katonai szervezetek közreműködésével, elősegítve a katonai logisztikai ellátási folyamatok optimalizálását.

Az értekezésemben rögzítetteket, a kutatómunkám megállapításait, következtetéseit, valamint kutatási eredményeit az alábbiak szerint javasolom felhasználni:

- Támogatja a szakterület felelős vezetőinek döntéshozatalát.
- Hozzájárulhat a döntéshozók szemléletváltozásához.
- Az értekezésem eredményei felhasználhatók a honvédség beszerzési előírásainak, szabályzatainak korszerűsítésére.
- Statisztikákkal, adatokkal alátámasztott információkat tartalmaz a témakörrel foglalkozó oktatók, kutatók részére.
- Alapul szolgálhat beszerzés további fejlesztésének kutatásához.

KÉRDŐÍV (Honvédségi alakulatok vonatkozásában)

Élelmiszer ellátás hatékonyságának felmérésére

Jelen kérdőív kitöltése kizárólag a 2014-ben bevezetésre került élelmiszer keretmegállapodásos ellátás hatékonyságának felmérésére szolgál. A kutatás során keletkezett adatok összesítésre kerülnek, így az egyes önálló vélemények nem kerülnek megjelenítésre, ezáltal elősegítve a kutatás anonimitását és a valós helyzet feltérképezését. Kérem, segítse a kutatást a kérdőív alapos, körültekintő kitöltésével. A kitöltött kérdőívet legkésőbb 2014. február 20-ig az attila.derzsenyi@hm.gov.hu e-mai címre küldje meg.

Adatok

Szervezet megnevezése: _____

Kérdőív kitöltő jelenlegi beosztásában betöltött éveinek száma: _____

Logisztikai beosztásban betöltött évek száma: _____

1.) Kapott –e megfelelő képzést a keretmegállapodásos rendszer bevezetése előtt?

Ha igen:

- a. Hány alkalommal történt képzés (Lehetőség szerint dátum megjelölésével)?
- b. Mely szervezetekből, kik tartották a képzést?
- c. Tudja –e alkalmazni az ott elhangzottakat a gyakorlatban?
- d. Milyen kérdések nem kerültek oktatásra?

Ha nem:

- e. Milyen kérdésekről hallana egy képzés keretében?

2.) A keretmegállapodásos rendszerben az élelmiszer ellátás hogyan kerül végrehajtásra?

- a. Az élelmezési igényeket hány napra előre tudja tervezni?
 - Tartós élelmiszer
 - Mirelit termékek
 - Ásványvíz, üdítő
 - Tej, tejtermék
 - Hús, hentesáru
 - Baromfi, baromfitermék
 - Zöldség, gyümölcs
 - Kenyér, pékáru,
 - Cukrász termékek

- b. Milyen szempontok alapján választja ki a Szolgáltatót, akinek megküldi a konkrét megrendelést?
- c. Volt –e már problémája a kiszállított termékkel?

Ha igen, küldött már vissza terméket, vagy kért –e csereterméket?

- d. Az új keretmegállapodásos rendszerben van –e olyan beszállító, akivel korábban – a rendszer bevezetése előtt - nem volt szerződése?

Ha igen, meg van –e elégedve ezen Szolgáltató(k) tevékenységével?

- A keretmegállapodásos rendszerben mennyi idő telik el a konkrét igény keletkezése és a termék beszállítása között? (Ha konkrétan ismert, akkor termékcsoportonként határozza meg) – (napokban mérve)
 - Tartós élelmiszer
 - Mirelit termékek
 - Ásványvíz, üdítő
 - Tej, tejtermék
 - Hús, hentesáru
 - Baromfi, baromfitermék
 - Zöldség, gyümölcs
 - Kenyér, pékáru,
 - Cukrász termékek
- e. A jelenlegi keretmegállapodásos rendszerben képes lenne –e speciális ellátást is biztosítani? (Váratlan gyakorlat, terepgyakorlat, hirtelen nagymennyiségű létszámváltozás)

Volt – már rá konkrét példa?

- f. Elégedett –e a jelenlegi rendszer működésével, beleértve a már kiválasztott beszállítókat, termékek típusokat, árakat, minőséget?
- g. Egyetértene –e a jelenlegi keretmegállapodásos rendszer további 3 évig történő fenntartásával?

3.) A honvédség vonatkozásában három rendszer került már alkalmazásra. Központi beszerző szervezet által évente történő szerződéskötés – alakulatok által saját hatáskörű beszerzés – keretmegállapodásos rendszer. Kérem, osztályozza 1-5 –ig mindhárom rendszert.

5- teljes mértékben egyetérték / 4- egyetérték / 3- kevésbé értek egyet / 2- nem értek egyet / nem tudom a választ

	Évente történő szerződéskötés közbeszerzés alapján	Alakulat saját hatáskörű beszerzése	Keret-megállapodásos eljárás
Szerződés alapján hosszabb időre biztosított az ellátás			
A konkrét igény keletkezése és a beszállítás között eltelt időtartam egy hétnél nem hosszabb			
Olyan termékek is vannak a szerződésben, amire az alakulatnak jelenleg nincs szüksége			
Nem jelent teljes megrendelési kötelezettséget a szerződés			
Jelentős többletigény nem jelent pénzügyi nehézséget			
Az élelmiszerekre vonatkozó beszerzési eljárás összhangban van a közbeszerzési törvénnyel			
Az ellátás a honvédségi alakulat feladatainak változása során is biztosítható, nem igényel szerződésmódosítást			
Megfelelő igény, megfelelő helyen, megfelelő időben biztosításra kerülhet			
A minőségbiztosítási követelmények betartása nem jelent plusz leterheltséget			
A megrendelés nem igényel jogi, pénzügyi leterheltséget az alakulat részéről			
A termékek beszállítása megfelelő – ISO tanúsítvánnyal rendelkező – gépjárművekkel történik			
A termékek árai alacsonyabbak a szokásos piaci áraknál			
A termékek árai magasabbak a szokásos piaci áraknál			
Az eljárás lefolytatása a szerződéskötésig hosszadalmas			

KÉRDŐÍV (Beszállítók vonatkozásában)

Élelmiszer ellátás hatékonyságának felmérésére

Jelen kérdőív kitöltése kizárólag a 2014-ben bevezetésre került élelmiszer keretmegállapodásos ellátás hatékonyságának felmérésére szolgál. A kutatás során keletkezett adatok összesítésre kerülnek, így az egyes önálló vélemények nem kerülnek megjelenítésre, ezáltal elősegítve a kutatás anonimitását és a valós helyzet feltérképezését. Kérem, segítse a kutatást a kérdőív alapos, körültekintő kitöltésével. A kitöltött kérdőívet legkésőbb 2014. január 30-ig az attila.derzsenyi@hm.gov.hu e-mai címre küldje meg.

Adatok

Cégnév: _____

Kérdőívet kitöltő neve: _____

- 4.) **Az elmúlt három (2012-2014) évben összesen mennyi közbeszerzési eljárásban indult melynek tárgya élelmiszer alapanyag biztosítása?** (nem csak a honvédség vonatkozásában)
- 5.) **Az élelmiszer ellátást önállóan vagy alvállalkozók bevonásával tudja biztosítani?** (általánosságban)
Amennyiben alvállalkozót vesz igénybe, mely területeken? (Pld: szállítás)
- 6.) **Indult –e korábban olyan közbeszerzési eljárásban, amely keretmegállapodás megkötésére irányult?**
- 7.) **Az eljárás megindító felhívása alapján egyértelmű volt –e a keretmegállapodás feltételei?**
- 8.) **Összehasonlítva más közbeszerzési eljárásokhoz, milyen speciális feltételeket írt elő a honvédség? (Jogi, pénzügyi, szakmai)**

Ezen feltételek biztosítása többletköltséget jelentett –e Önök részére?

- 9.) **Az ajánlattételi dokumentáció alapján hogyan értékeli az abban kifejtett információkat?**

Kérem, osztályozza 1-5 –ig

5- teljes mértékben egyértelmű / 4- egyértelmű, de többszöri átolvasást igényelt / 3- nem egyértelmű, felvilágosítást kellett kérni / 2- nem egyértelmű, többszöri felvilágosítást kellett kérni /1- még most sem értem teljesen

Ajánlatkérő személye (ki volt az ajánlatkérő)	
A honvédség belső szabályozása a keretmegállapodásra vonatkozóan	
Az élelmiszer termékek műszaki követelménye	
A minőségi követelményrendszer	
A megrendelés feltételei	
A szállítás feltételei	
A számlázás feltételei	
Az objektumokba történő beléptetés rendje	
Kötbérfizetési kötelezettség	

10.) A keretmegállapodásos rendszerben az élelmiszer ellátás hogyan kerül végrehajtásra?

- h. Az élelmezési igényekről a kiszállítást megelőzően hány nappal értesül? (Csak a hatályos keretmegállapodásukra vonatkozóan)

Tartós élelmiszer
Mirelit termékek
Ásványvíz, üdítő
Tej, tejtermék
Hús, hentesáru
Baromfi, baromfitermék
Zöldség, gyümölcs
Kenyér, pékáru,
Cukrász termékek

- i. Volt –e már probléma a kiszállított termékkel?
Ha igen, küldtek -e már vissza terméket, vagy kértek –e csereterméket?

- j. Elégedett a honvédségi alakulatok tevékenységével?

Megrendelés időben történik?

Átvétel zökkenőmentes?

Kapcsolattartás módja? (tel/fax/e-mail)

Számlafizetés?

- k. A keretmegállapodásos rendszerben mennyi idő telik el a megrendelés kézhezvétele és a megrendelés visszaigazolása között? (Csak a hatályos keretmegállapodásukra vonatkozóan) – (napokban mérve)

Tartós élelmiszer
Mirelit termékek
Ásványvíz, üdítő
Tej, tejtermék
Hús, hentesáru
Baromfi, baromfitermék
Zöldség, gyümölcs
Kenyér, pékáru,
Cukrász termékek

- l. A jelenlegi keretmegállapodásos rendszerben képes lenne –e speciális ellátást is biztosítani? (Váratlan gyakorlat, terepgyakorlat, hirtelen nagymennyiségű létszámváltozás)

Volt – már rá konkrét példa?

11.) Véleménye szerint a honvédelmi szervezetek milyen szempontok alapján választják ki, hogy kinek küldik meg a megrendelést?

12.) A honvédségi megrendelések okoznak –e logisztikai többletköltséget?

Ha igen, kérem, fejtse ki ennek indokát:

10) Véleménye szerint a honvédségnek milyen egyéb – a civil szolgáltatóknál jelentkező - szempontokat kellene figyelembe vennie az élelmiszer közbeszerzési eljárás megtervezése során?

FELHASZNÁLT IRODALOM/IRODALOMJEGYZÉK

MAGYAR NYELVŰ FORRÁSOK

1. ARATÓ Balázs: A közbeszerzési jog jogorvoslati rendszere; speciális közbeszerzési jogviszonyok; PhD értekezés, Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola. 189 p. 2015 (Forrás: <http://doktori.bibl.u-szeged.hu/2546/1/dr.%20Arat%C3%B3%20Bal%C3%A1zs%20disszert%C3%A1ci%C3%B3.pdf>)
2. BALÁZSY László: A haditechnikai eszközök beszerzésének gazdasági összefüggései piacgazdasági viszonyok között; Egyetemi doktori értekezés – Bp.: MH Zrínyi Miklós Katonai Akadémia, 1994. – Bibliogr.: fol. 130-132 – Védés éve: 1994.
3. BALÁZSY László: Védelemgazdaságtan: Haditechnikai eszközök beszerzése; Tansegédlet, Zrínyi Miklós Katonai Akadémia, Budapest, 1994.
4. Prof. Dr. BÁTHY Sándor: A katonai logisztika új kihívásai; In: Hadmérnök 2007. évi Különszám, Budapest, 2007. (ISSN 1788-1919) (Forrás: <http://www.hadmernok.hu/kulonszamok/logisztika/bathy.html>)
5. Prof. Dr. BÁTHY Sándor: Civil és katonai ellátási lánc: azonosságok és különbségek; In: Katonai Logisztika 15. évfolyam, 4. szám, Budapest, 2007., pp. 191-203. (ISSN 1588-4228) (Forrás: http://epa.oszk.hu/02700/02735/00064/pdf/EPA02735_katonai_logisztika_2007_4_191-203.pdf)
6. Prof. Dr. BÁTHY Sándor: A katonai műveletek támogatási rendszere (Nemzeti Közszolgálati Egyetem KMDI Doktori Képzés előadás 2013)
7. BEKES Katalin: (Köz)beszerzési rendszer kialakulásának történelmi alapjai, vonatkozó szabályozók alkalmazása hazánkban; In: Bolyai Szemle, Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, Bolyai János Katonai Műszaki Kar kiadványa, XIX. évfolyam 2. szám, Budapest, 2010., pp 71-89. (Forrás: <http://unike.hu/downloads/bsz/bszemle2010/2/8.pdf>)
8. BERÉNYI Lajos et al.: Közbeszerzés; KJK_KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft., Budapest, 2004 15. o.

9. Dr. BENCSIK István, dr. KOVÁCS Ferenc, POGÁCSÁS Imre: a logisztikai támogatási rendszer korszerűsítésének valós lehetőségei a korszerű üzleti folyamatok tükrében; In: Katonai Logisztika, 20. évfolyam, 1. szám, Budapest, 2012., pp 6-18. (ISSN 1588-4228) (Forrás: http://epa.oszk.hu/02700/02735/00071/pdf/EPA02735_katonai_logisztika_2012_1_006-018.pdf)
10. BODORÓCZKI János: A logisztika története; In: Hadmérnök IX. Évfolyam 4. szám, Budapest, 2014., pp 75-85. (ISSN 1788-1919) (Forrás: http://hadmernok.hu/144_08_bodoroczkij.pdf)
11. Dr. BOZZAY Erika, Dr. DEZSŐ Attila, Dr. GYULAI-SCHMIDT Andrea, Dr. NÉMETH Anita, Dr. PERCZEL Zsófia, Dr. TÁTRAI Tünde, Dr. TOSICS Nóra: Magyarázat Az Európai Unió Közbeszerzési Jogához; Tanulmánykötet; Szerk.: Dezső Attila, Complex (Kjk) Kiadó, Budapest, 2015. (ISBN: 9789632954738)
12. Dr. BUKOVICS István - Dr. POTÓCZKI György: Közigazgatási logisztika; pp. 100-137. In: Közszolgálati logisztika (Szerk.: Pohl Árpád-Szászi Gábor); Nemzeti Közszolgálati Egyetem NKE Közös modul. Nemzeti és Közszolgálati és Tankönyv Kiadó, Budapest, 2013, 207 p. (ISBN 978-615-5344-37-4)
13. BUKOVICS István – POTÓCZKI György: A logisztikai funkciók szerepe a közigazgatásban; Pro Publico Bono: Magyar Közigazgatás (ISSN: 2063-9058) (1) pp. 93-108.
14. CSABA Zágon (2011): A hazai vállalkozások lehetőségei és korlátai a hon- és rendvédelmi/rendészeti szervek technikai eszközállományának és gazdálkodásának korszerűsítésében; Konferencia összefoglalás. In: Hadtudomány 21. évfolyam, 1–2. szám, Budapest, 2011., pp. 130–134. (Forrás: http://mhht.eu/hadtudomany/2011/1/HT-2011_1-2_15.pdf, letöltve: 2015. 11. 13.)
15. CSONTOS András: A beszerzések struktúra változása a Magyar Honvédségben; In: Új honvédségi Szemle 50. évfolyam 10. szám, Budapest, 1996. október, pp. 119-135. (ISSN 1216-7436)
16. DOMBORÓCZKY Zoltán: A marketing-logisztika alkalmazhatóságának koncepcionális vizsgálata a katonai logisztika területén; PhD értekezés, Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi Doktori Iskola, Budapest, 2013, 192 p. (Forrás: <http://m.ludita.uni->

nke.hu/repozitorium/bitstream/handle/11410/9707/Dombor%C3%B3czky%20Zolt%C3%A1n%20C3%A9rtekez%C3%A9s?sequence=1&isAllowed=y)

17. ESZENYI Imre: A haderőfejlesztéshez kapcsolódó beruházások és beszerzések egy kicsit másképpen; In: Katonai Logisztika 7. évfolyam 1. szám, Budapest, 1999., pp. 80-100. (ISSN 1588-4228) (Forrás: http://epa.oszk.hu/02700/02735/00028/pdf/EPA02735_katonai_logisztika_1999_1_080-100.pdf)
18. Európai Tanács Főtitkársága: Európai Biztonsági Stratégia; Biztonságos Európa egy jobb világban; Európai Tanács Főtitkársága kézikönyve, Luxembourg, 2009, 43 p. (ISBN 978-92-824-2427-8) (Forrás: <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/d0928657-af99-4552-ae84-1cbaaa864f96/language-hu>)
19. FODOR Tibor: Közbeszerzések a Honvédelmi Minisztériumban és a Magyar Honvédségben; szakdolgozat, Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, Budapest, 2002.
20. GÁSPÁR Tibor: Adalékok a magyar honvédség logisztikai ellátó központ történetéhez; In: Katonai Logisztika 23. évfolyam 2. szám, Budapest, 2015., pp. 169-202. (ISSN 1588-4228) (Forrás: http://epa.oszk.hu/02700/02735/00079/pdf/EPA02735_katonai_logisztika_2015_1_169-202.pdf)
21. GÁVAY György, KENDE György: A hadfelszerelések életciklusával kapcsolatos fogalmak elemzése a fontosabb magyar és angol nyelvű kifejezések megfeleltetése; In: Hadmérnök, IX. évfolyam 3. szám, Budapest, 2014., pp. 267-273. (ISSN 1788-1919) (Forrás: http://www.hadmernok.hu/143_21_gavaygy.pdf)
22. GIRET Gergely: A polgári és katonai logisztika összehasonlítása a gazdasági hatékonyság tükrében; Katonai Logisztika 14. évfolyam 3. szám, Budapest, 2006., pp. 3-45. (ISSN 1588-4228) (Forrás: http://epa.oszk.hu/02700/02735/00059/pdf/EPA02735_katonai_logisztika_2006_3_003-045.pdf)
23. A papírtól a pisztolyig - Magyar Honvéd magazin 2015. 05 (Forrás: http://www.honvedelem.hu/container/files/attachments/51049/mh_2015_05.pdf)

24. Helping Governments To Obtain Best Value For Money című tanulmány 5. oldal; a tanulmány nem hivatalos magyar nyelvű verziója (Forrás: www.oecd.org/dataoecd/21/3/45263580.pdf)
25. HOFFMANN Márta, KOZÁK Ákos, VERES Zoltán: Piackutatás, Műszaki Könyvkiadó, Budapest, 2000, 298 p. (ISBN: 9631630641)
26. HM Fegyverzeti és Hadbiztosi Hivatal (Köz)beszerzési Szabályzata, Budapest, 2011, 83 p. (Forrás: <http://2010-2014.kormany.hu/download/a/43/50000/HMFLUSZAB.pdf>)
27. Honvédelmi Minisztérium: NATO Stratégiai Légiszállítási Program (Forrás: <http://2010-2014.kormany.hu/hu/honvedelmi-miniszterium/hirek/nato-strategiai-legiszallitasi-program-sac>) (letöltés ideje: 2013. szeptember 28.)
28. Honvédelmi tárca központosított közbeszerzése / Derzsényi Attila; [közread. a] Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, Bolyai János Katonai Műszaki Kar, Katonai Logisztikai Intézet, Katonai Logisztikai tanszék (2010)
29. HORVÁTH Attila: Az élelmiszerellátási lánc kritikus infrastrukturális, terrorfenyegetettségének jellemzői; In: Hadmérnök: IV. Évfolyam 2. szám, Budapest, 2009. június, pp. 437-449. (ISSN 1788-1919) (Forrás: http://hadmernok.hu/2009_2_horvatha.pdf)
30. HORVÁTH Attila: Nyilvánosság és térjellemzők a létfontosságú rendszerelemek védelmében; Fejezetek a létfontosságú közlekedési rendszerelemek védelmének aktuális kérdéseiről, Tanulmánykötet, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Budapest, 2014., pp. 7-26., (ISBN:978-615-5305-30-6)
31. JÁROSCSÁK Miklós: A magyar honvédség átalakítása kapcsán jelentkező logisztikai kihívások; In: Katonai Logisztika 14. évfolyam 4. szám, Budapest, 2006., pp. 36-52. (ISSN 1588-4228) (Forrás: http://epa.oszk.hu/02700/02735/00060/pdf/EPA02735_katonai_logisztika_2006_4_036-052.pdf)
32. JÓSVAI Attila: A Magyar Honvédség élelmezési szakanyagellátásának új rendszere; In: Katonai Logisztika 13. évfolyam 4. szám, Budapest, 2005., pp. 173-179. (ISSN 1588-4228) (Forrás:)

http://epa.oszk.hu/02700/02735/00056/pdf/EPA02735_katonai_logisztika_2005_4_173-179.pdf

33. Dr. KÁDÁR Pál ezredes: A Magyar Honvédség irányításának és vezetésének időszerű jogi és igazgatási problémái; PhD értekezés, Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, Hadtudományi Doktori Iskola, Budapest, 2009, 114 p. (Forrás: http://uni-nke.hu/downloads/konyvtar/digitgy/phd/2009/kadar_pal.pdf)
34. Dr. KUNOS Bálint: A közbeszerzésekről; Új honvédségi szemle, 1998. augusztus, 52. évfolyam 8. számú füzet, pp. 1-21. (ISSN 1216-7436)
35. Dr. LAKATOS László: A különleges jogrend és a honvédelem szabályzása, Magyar Tudományos Akadémia Law Working Papers, 2014/49, Budapest, 2016. 01. 30. (ISSN 2064-4515) (Forrás: http://jog.tk.mta.hu/uploads/files/mtalwp/2014_49_Lakatos.pdf)
36. LAKATOS Lászlóné (1998): A közbeszerzési törvény és a katonai minőségbiztosítás In. Katonai Logisztika 6. évfolyam 3. szám, Budapest, 1998., pp. 169-186. (ISSN 1588-4228) (Forrás: http://epa.oszk.hu/02700/02735/00026/pdf/EPA02735_katonai_logisztika_1998_3_169-186.pdf)
37. LENGYEL András: A magyar katonai logisztikai támogató rendszer átfogó reformja; Katonai Logisztika 14. évfolyam 4. szám, Budapest, 2006, pp. 3-35. (ISSN 1588-4228) (Forrás: http://epa.oszk.hu/02700/02735/00060/pdf/EPA02735_katonai_logisztika_2006_4_003-035.pdf)
38. Dr. LISZKAI Rita: A minősített adatot, az ország alapvető biztonsági, nemzetbiztonsági érdekeit érintő vagy a különleges biztonsági intézkedést igénylő beszerzések sajátos szabályairól; JEGYZET (Belügyminisztérium), 2013
39. MÁK György, HUGYECZ György: A Honvédelmi Minisztérium és háttérszervezetei alakulása 1989-től napjainkig; Tanulmánygyűjtemény, 2004, pp. 159-180. (Forrás: <http://www.honvedelem.hu/files/9/4954/11.pdf>)
40. MOLNÁR András: A közbeszerzési törvénynek megfelelő haditechnikai beszerzés a Honvédelmi Minisztériumban, a NATO csatlakozásból adódó

szükséges módosítások lehetséges módozatai; Záródolgozat, Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, Budapest, 1998. – Bibliogr.: fol. 52-53.

41. Dr. NÉMETH Gyula: A rendőrség logisztikai támogatásának átalakítása; PhD értekezés, Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, Budapest, 2011., 147 p. (Forrás: <http://m.ludita.uni-nke.hu/repozitorium/bitstream/handle/11410/9830/Teljes%20sz%C3%B6veg%21?sequence=1&isAllowed=y>)
42. NATO logisztikai kézikönyv – NATO Logisztikai Vezetők Értekezletének Titkársága, NATO Központ Brüsszel, 1997. október, 406 p. (ISBN: 963-9065-34-X)
43. Összefoglaló a „Hatásvizsgálatok és a kormányzati stratégiai irányítás rendszere egyes ágazati dokumentumainak elkészítése, valamint alkalmazási gyakorlatának támogatása a Honvédelmi Minisztériumban” című (ÁROP -1.1.19-2012-2012-0001 kódjelű) projekthez (2013); (Forrás: http://magyaryprogram.kormany.hu/download/6/62/90000/AROP_osszefoglalo.pdf letöltés ideje: 2014. január 10.)
44. Ált/217 Magyar Honvédség Összhaderőnemi Támogatás Doktrína (3. kiadás) MH DOFT kód: LOGD 4 (3); Magyar Honvédség 2015.
45. POGÁCSÁS Imre: A repülőeszközök mérnök-műszaki biztosításának és üzemeltetésének vizsgálata a fegyverzetváltással összefüggésben; PhD értekezés Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Budapest, 2012., 141 p., pp. 22-27. (Forrás: http://www.uni-nke.hu/downloads/konyvtar/digitgy/phd/2012/pogacsas_imre.pdf)
46. POHL Árpád: A Magyar Honvédség és az Osztrák Szövetségi Haderő logisztikai rendszerének összehasonlítása; PhD értekezés, Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, Budapest, 2007, 158 p. (Forrás: http://uni-nke.hu/downloads/konyvtar/digitgy/phd/2008/pohl_arpad.pdf)
47. POTÓCZKI György: Közigazgatási logisztika; Egyetemi jegyzet, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Budapest, 2014, 44 p. (Forrás: <http://m.ludita.uni-nke.hu/repozitorium/bitstream/handle/11410/10545/Teljes%20sz%C3%B6veg?sequence=1&isAllowed=y>)

48. RÉGER Béla: A logisztika és ellátási lánc időszerű kérdései napjainkban; In: Hadmérnök: V. Évfolyam 3. szám, Budapest, 2010. szeptember, pp. 63-68. (ISSN 1788-1919) (Forrás: http://hadmernok.hu/2010_3_reger2.pdf) (letöltés ideje: 2012. 10. 27.)
49. RÉTI Tamás mk. ezredes: A Honvédelmi Minisztérium és a Magyar Honvédség reverse logisztikai rendszere; PhD értekezés; Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi Doktori Iskola, védés éve: 2015, 159 p. (Forrás: <http://m.ludita.unike.hu/repozitorium/bitstream/handle/11410/9917/R%C3%A9ti%20Tam%C3%A1s%20C3%A9rtekez%C3%A9s?sequence=1&isAllowed=y>)
50. SÁRI Gábor: A logisztikai szakkiképzés/felkészítés helye, szerepe és sajátosságai a Magyar Honvédség kiképzési/felkészítési rendszerében; PhD értekezés; Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Hadtudományi Doktori Iskola, védés éve: 2014, 212 p. (Forrás: <http://m.ludita.unike.hu/repozitorium/bitstream/handle/11410/9965/S%C3%A1ri%20G%C3%A1bor%20C3%A9rtekez%C3%A9s?sequence=1&isAllowed=y>)
51. STICZ László ezredes: A logisztikai munkafolyamatok program alapú támogatása; PhD értekezés, Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, Budapest, 2010, 155 p. (Forrás: http://unike.hu/downloads/konyvtar/digitgy/phd/2010/sticz_laszlo.pdf)
52. STICZ László: Logisztikai biztosítás elmélete, Az integrált logisztikai rendszer szervezeti és munkafolyamatai; Tanulmány, Katonai Logisztika 17. évfolyam 2. szám, Budapest, 2009, 68 p. (ISSN 1588-4228) (Forrás: http://epa.oszk.hu/02700/02735/00068/pdf/EPA02735_katonai_logisztika_2009_2_003-074.pdf)
53. SZARVAS László: Stratégiai Légiszállítási Képesség – egy új többnemzeti megoldás; In: Nemzet és Biztonság, 2008/7. szám, pp. 60-76 (Forrás: http://www.nemzetesbiztonsag.hu/cikkek/szarvas_laszlostrategiai_legi_szallitasi_kepesseg_egy_uj_tobbnemzeti_megoldas.pdf) (letöltés ideje: 2013. szeptember 17.)

54. SZENES Zoltán: Tudomány és a korszerű haderő; In: Magyar Tudomány 176. évfolyam 2. szám, Budapest, 2015., pp. 194–201. (Forrás: <http://www.matud.iif.hu/2015/02/10.htm>, letöltve: 2015. 11. 13.)
55. SZENES Zoltán: Válság vagy sodródás? A védelemgazdaság problémái Magyarországon; In: Hadtudomány 25. évfolyam 3–4. szám, Budapest, 2015., pp. 91–108. DOI: 10.17047/HADTUD.2015.25.3-4.91. (Forrás: http://real.mtak.hu/29828/1/2015_3_4_9.pdf)
56. SZENES Zoltán: A védelemgazdaság helyzete Magyarországon; In: Katonai Logisztika 23. évfolyam 2. szám, Budapest, 2015., pp. 5–52. (ISSN 1588-4228) (Forrás: http://epa.oszk.hu/02700/02735/00080/pdf/epa02735_katonai_logisztika_2015_2_005-052.pdf, letöltve: 2016. 01. 01.)
57. SZÁSZI Gábor: A Malév felszámolásának várható hatásai a katonai légiszállítási feladatok végrehajtására; In: Repüléstudományi Közlemények, 2012. évi 2. szám, Szolnok, 2012., pp. 1036-1045 (ISSN 1789-770X) (Forrás: http://epa.oszk.hu/02600/02694/00059/pdf/EPA02694_rtk_2012_2_1036-1047.pdf)
58. SZEGEDI Zoltán – PREZENSZKI József: Logisztika-menedzsment; Kossuth Kiadó, Budapest, 2008, 86 p. (ISBN: 9789630959124)
59. TÁTRAI Tünde: A közbeszerzés mint sajátos beszerzési tevékenység és fejlődési lehetőségei Magyarországon; PhD értekezés, Budapesti Corvinus Egyetem, Gazdálkodástani Doktori Iskola, Budapest, 2006, 293 p. (Forrás: http://phd.lib.uni-corvinus.hu/5/1/tatrai_tunde.pdf)
60. TÁTRAI Tünde: A közbeszerzés, mint sajátos beszerzési tevékenység; In: Magyar Logisztikai Egyesület, Logisztikai évkönyv 2007/08, Budapest, 2007., pp. 149-153.
61. TÁTRAI Tünde: Központosítás és együttműködés a közbeszerzésben; In: Duleba Szabolcs, Varga Bálint (szerk.) Magyar Logisztikai Egyesület, Logisztikai évkönyv, Budapest, 2016., 231 p., pp. 201-208.
62. Dr. TÁTRAI Tünde Hatékonyabb közbeszerzés, egyértelműbb célrendszer In: Reszegi László, Wimmer Ágnes (szerk.) Hatékony piac, hatékony vállalat.

Budapest: Vállalatgazdasági Tudományos Egyesület; Alinea Kiadó, 2010. pp. 283-310.

63. TREMBECZKY László: Az outsourcing működése, lehetőségeinek kihasználása a Magyar Honvédség gazdaságosabb ellátása érdekében; PhD értekezés, Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, Budapest, 2007, 130 p. (Forrás: http://uni-nke.hu/downloads/konyvtar/digitgy/phd/2007/trembeczky_laszlo.pdf)
64. TURCSÁNYI Károly, MIKULA László: A Magyar Katonai Minőségügy fejlődése, Mikula László helyzete és jövőjének dilemmái; In: Katonai Logisztika, 8. évfolyam 1. szám, Budapest, 2000., pp. 150-167. (ISSN 1588-4228) (Forrás: http://epa.oszk.hu/02700/02735/00032/pdf/EPA02735_katonai_logisztika_2000_1_150-167.pdf)
65. TURCSÁNYI Károly, VARGA László: Beszerzési logisztika. 1. köt. A brit védelmi beszerzések reformja; Budapest: Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, 184 p., (2003)
66. TURCSÁNYI Károly: A védelmi beszerzések reformja Nagy-Britanniában; In: Katonai Logisztika 12 évfolyam 1 szám, Budapest, 2004., pp. 165-183. (ISSN 1588-4228) (Forrás: http://epa.oszk.hu/02700/02735/00049/pdf/EPA02735_katonai_logisztika_2004_1_165-183.pdf)
67. TURCSÁNYI Károly: Beszerzési logisztika nemzetközi kitekintéssel: a védelmi beszerzések korszerűsítése a brit és az USA reformok tükrében; pp. 73-98. In: A védelemgazdasági és katonai logisztikai kutatások aktuális irányai: nemzetközi konferencia kiadvány, Magyar Hadtudományi Társaság Védelemgazdasági és Logisztikai Szakosztálya, Pohl Árpád, Jászay Béla (szerk.), 121 p. Konferencia helye, ideje: Budapest, Magyarország, 2005.12.08, Budapest, Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem
68. TURCSÁNYI Károly: A védelmi beszerzések reformja Nagy-Britanniában: a katonai és a polgári logisztika változásai tükrében; In: Logisztikai Tudományos Füzetek 3. szám, Budapest, 2007., pp. 183-206.
69. TURCSÁNYI Károly: Minőségelmélet és- módszertan; Egyetemi jegyzet, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Budapest, 2014, 307 p. (Forrás: <http://m.ludita.uni->

nke.hu/repozitorium/bitstream/handle/11410/10398/Teljes%20sz%C3%B6veg%201?sequence=1&isAllowed=y)

70. TURCSÁNYI Károly: Szempontok és módszerek a haditechnika megfelelőségének a megítéléséhez; In: Hadtudomány: A Magyar Hadtudományi Társaság Folyóirata 26: (különszám), Budapest, 2016, pp. 90-102. (Forrás: http://mhtt.eu/hadtudomany/2016/2016kulonszam/ht2016_kulonszam_92-104.pdf)
71. VARGA László nyá. ezredes: Az MHTT VGSZ és a Logisztikai szakosztály „A gazdaság globalizációjának hatásai a védelmi szervezetek eszközbeszerzési politikájára. A beszerzési/logisztikai ügynökségek feladatrendszerei, tevékenységük a NATO-ban, EU-ban és a nemzeti hadseregben” című konferenciája, 2007.05.16
72. VARGA László: A honvédelmi tárca beszerzései; In: Nemzetvédelmi Egyetemi Doktorandorum, a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem Tudomány- és Kutatásszervező Koordinációs Központ lapja 2002/4. szám 2. kötet, Budapest, 2002., pp. 315-328. (ISSN 1588-2233)
73. VARGA László: A honvédelmi tárca beszerzési tevékenységének elemzése, értékelése és korszerűsítésének néhány lehetősége; Doktori (PhD) értekezés. Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, Katonai Műszaki Doktori Iskola, Budapest, 2006, 132 p. (Forrás: http://uni-nke.hu/downloads/konyvtar/digitgy/phd/2006/varga_laszlo.pdf)
74. VARGA László: A jövő hadseregének beszerzései és logisztikája; In: Bolyai Szemle A Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem Bolyai János Katonai Műszaki Főiskolai Kar kiadványa, Különszám Haditechnika 2002 – Szimpózium II. 2002. szeptember 16-17, Budapest; pp. 219-233. (ISSN: 1416-1443)
75. VARGA László: A közbeszerzések szabályozása az Európai Unióban; In: Nemzetvédelmi Egyetemi Doktorandorum, a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem Tudomány- és Kutatásszervező Koordinációs Központ lapja 2002/3. szám, Budapest, 2002., p. 84-113. (ISSN 1588-2233)
76. VARGA László: Közbeszerzés az Európai Unióban (1-3.); In: Új Honvédségi Szemle 2003/8. szám – pp. 50-61., 9. szám – pp. 40-52., 10. szám – pp. 56-67.; Budapest, 2003. (ISSN 1216-7436)

77. VIGH Attila A Honvédelmi Minisztérium Fejlesztési és Logisztikai Ügynökség Anyagi Technikai és Közlekedési Igazgatóság Közlekedési Osztály helye, szerepe a missziós logisztikai támogatás rendszerében; In: Hadmérnök, III. Évfolyam 3. szám, Budapest, 2008., pp. 96-101. (ISSN 1788-1919) (Forrás: http://hadmernok.hu/archivum/2008/3/2008_3_vigh.pdf) (letöltés ideje: 2013. szeptember 17.)
78. VÖRÖSMARTY Gyöngyi, TÁTRAI Tünde Beszerzés: Stratégia, folyamatok, információ; Budapest: Complex Kiadó, 2010. 330 p.(ISBN:9789632951119)

IDEGEN NYELVŰ FORRÁSOK

79. José AGUADO-ROMERO, Antonio Manuel LÓPEZ-HERNÁNDEZ and Simón VERA-RÍOS: "Auditing defence procurement contracts in the European context: an inter-country analysis." International Review of Administrative Sciences 79.4 (2013): 659-680.
80. Gian Luigi ALBANO, Antonio BALLARIN and Marco SPARRO: Framework agreements and repeated purchases: The basic economics and case study on the acquisition of it service (Forrás <http://www.ippa.org/IPPC4/Proceedings/04EconomicsofProcurement/Paper4-1.pdf>)
81. Kiril O. ANGELOV: The integration role of European defense procurement in achieving a more competitive and stronger European defense equipment market. Diss. Monterey, California: Naval Postgraduate School, 2015.
82. Malin ARVE: "Dynamic Procurement, Costly Bidding and Bankruptcy Risk." (2012)
83. Sue ARROWSMITH: Modernising the EU's public procurement regime: a blueprint for real simplicity and flexibility. Public Procurement Law Review, 21 . pp. 71-82. ISSN 09638245 56 (Forrás: http://eprints.nottingham.ac.uk/1685/1/eprints_pplr_blueprint_for_reform_final.pdf)
84. Peter BAILY, David FARMER: Beszerzés Stratégia és menedzsment. – Bp.: Műszaki Könyvkiadó, 1990. – © Institute of Purchasing and Supply – p. 284 – ISBN 963 16 0094 7

85. Rita BEUTER: (2005) European Public Procurement Reform: Main Innovations in the Public Sector Directive – A Preliminary Assessment. EIPAScope, 2005 (3). pp. 5-11. (Forrás: http://aei.pitt.edu/5952/1/Scope2005_3_1%282%29.pdf) (letöltés ideje: 2013. október 06.)
86. Nikou CHRISTODOULOS and Socrates J. MOSCHURIS. "Supplier Selection Procedure of Military Critical Items: Mutivariate, Fuzzy, Analytical Hierarchy Procedures." Military Logistics. Springer International Publishing, 2015. 19-42.
87. European Vortal Academy: Dynamic Purchasing System (Forrás: http://worldwide2.vortal.biz/files/vortal_es/eVA_White_Paper_-_Dynamic_Purchasing_Systems_-_Mar2013.pdf) (letöltés ideje: 2013. október 06)
88. FM 100-5 Headquarters Department of the Army Washington, DC, 14 June 1993 Chapter 12 (Forrás: <http://www.fprado.com/armorsite/US-Field-Manuals/FM-100-5-Operations.pdf>)
89. OECD Guidelines For Fighting Bid Rigging In Public Procurement
90. Izzet Gökhan ÖZBILGIN: World Conference on Information Technology (Procedia Computer Science, Volume 3, 2011, Pages 1571–1575 (Forrás: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877050911000524#>) (letöltés ideje: 2013. október 05.)
91. NATO General Administrative Clauses Procurement and Supplies Services; Forrás: http://www.nato.int/structur/procurement/doc/GAC_EN.pdf (letöltés ideje: 2012. 10. 31.)
92. NSPO 4200 sz. rendelete: NSPO Ügynökség közbeszerzési szabályzata (NSPO AGENCY SUPERVISORY BOARD 26 June 2013) (Forrás: http://www.nspa.nato.int/pdf/procurement/NR-4200_e.pdf) (letöltés ideje: 2013. október 12.)
93. Rene G. RENDON and Keith F. SNIDER. "Archival data for research in defense acquisition." Routledge Handbook of Research Methods in Military Studies (2014): 78.
94. Support for Improvement in Governance and Management:: Central Purchasing Bodies, (OECD publishing August 2011.) Forrás: <http://www.oecd.org/site/sigma/publicationsdocuments/48630136.pdf>

95. Southend-on-Sea Borough Council (SBC): Southend DPS - Contract notices (Forrás: <http://demand.sproc.net/southend-dps.aspx>) (letöltés ideje: 2013. október 12.) [18] Southend-on-Sea Borough Council pályázati dokumentum (Forrás: <http://demand.sproc.net/pdfs/joining-DPS-flowchart.pdf>) (letöltés ideje: 2013. október 12.)
96. TÁTRAI, Tünde. "Joint public procurement." ERA Forum. Springer Berlin Heidelberg, 2015.
97. Elvira UYARRA et al.: "UK public procurement of innovation: the UK Case." Public Procurement, Innovation and Policy: International Perspectives. London: Springer-Verlag (2013): 233-258.
98. Dr. Michael VARNEY: E-Procurement—current law and future challenges ERA Forum July 2011, Volume 12, Issue 2, pp 185-204 (Forrás: <http://link.springer.com/article/10.1007/s12027-011-0217-9>) (letöltés ideje: 2013. október 05.)

JOGSZABÁLYOK, EGYÉB SZABÁLYOZÓK;

1. „Közúti közlekedés szabályairól” szóló, többször módosított 1/1975. (II. 5.) KPM-BM együttes rendelet;
2. Honvédelmi Minisztérium fejezet központi és intézményi gazdálkodásának rendjéről szóló 102/2007. (HK 18.) HM utasítás
3. Magyar Honvédség központi beszerzési és értékesítési rendszerének szabályozásáról” szóló 40/1997. (HK 15.) HM utasítás
4. Magyar Honvédség, valamint a honvédelmi miniszter közvetlen irányítása és felügyelete alá tartozó szervezetek beszerzéseinek eljárási rendjéről szóló 89/2004. (HK 25.) HM utasítás
5. Magyar Honvédség egyes szervezeteinek Honvédelmi Minisztérium háttérintézménnyé történő átszervezéséről” szóló 27/1995. (HK 14.) HM utasítás
6. 110/2000. (HK 12.) HVK hadkiegészítési csoportfőnöki intézkedés
7. 1400/2002/EK rendelet a „Szerződés 81. cikke (3) bekezdésének a gépjármű-ágazatbeli vertikális megállapodások és összehangolt magatartások egyes csoportjaira történő alkalmazásáról”
8. 17/1996. (HK 23.) MH üzemanyag szolgálatfőnöki intézkedés

9. az adózatlan sugárhajtómű üzemanyag beszerzésének és felhasználásának nyilvántartásáról szóló 172/1998. (HK 12.) MH logisztikai főigazgatói intézkedés
10. 1990. (IV. 12.) KöHÉM rendelet. 2. számú melléklete
11. 2/2000. (HK 2.) MH elhelyezési csoportfőnöki intézkedés
12. 213/2008/EK bizottsági rendelet (Forrás: http://simap.europa.eu/codes-and-nomenclatures/codes-cpv/codes-cpv_hu.htm)
13. 3/1999. (HK 21.) MH élelmezési szolgálatfőnöki intézkedés
14. 37/2013. (HK 6.) HM KÁT–HVKF együttes intézkedés: A honvédelmi szervezetek által lefolytatandó keretmegállapodásos eljárások szabályairól (Forrás: <http://www.kozlonyok.hu/kozlonyok/Kozlonyok/13/PDF/2013/6.pdf> pp. 455-458)
15. 455/1997. (HK 5/1998.) MH logisztikai főigazgatói intézkedés
16. 461/2010/EU rendelet „az Európai Unió működéséről szóló szerződés 101. cikke (3) bekezdésének a gépjármű-ágazatbeli vertikális megállapodások és összehangolt magatartások csoportjaira történő alkalmazásáról”;
17. 61/1997. (HK 17.) MH parancsnoki, vezérkari főnöki intézkedés
18. A „fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról” szóló 2008. évi XLVII. törvény
19. A „honvédelmi szervezetek beszerzéseinek eljárási rendjéről” szóló 71/2011 (VI.30.) HM utasítás
20. Honvédelmi szervezetek beszerzéseinek eljárási rendjéről szóló 120/2007 (HK. 20.) HM utasítás
21. A „közbeszerzésekről” szóló 2011. évi CVIII. törvény (2012. október 31-én hatályos állapota);
22. A „közbeszerzési eljárások megindításának és az eljárással kapcsolatos döntések meghozatalának rendjéről” szóló 47/1999. (HK 16.) HM utasítás
23. A 2007-2013 programozási időszakban az Európai Regionális Fejlesztési Alapból, az Európai Szociális Alapból és a Kohéziós Alapból származó támogatások felhasználásának rendjéről 4/2011. (I. 28.) Korm. rendelet (Forrás: https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=a1100004.kor)
24. A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 9/A. § (3) bekezdés (Forrás: <https://net.jogtar.hu/jr/gen/getdoc2.cgi?dbnum=1&docid=99500107.TV>)

25. A haditechnikai termékek gyártása és a haditechnikai szolgáltatások nyújtása engedélyezésének részletes szabályairól szóló 301/2005 Korm. rendelet I. számú melléklete
26. A Honvéd Vezérkar logisztikai csoportfőnökének 4/2013. (HK 11.) HVK LOGCSF szakutasítása a katasztrófavédelmi feladatok logisztikai támogatásának megtervezéséről és végrehajtásáról (Forrás: <http://2010-2014.kormany.hu/download/c/73/21000/Honv%C3%A9delmi%20K%C3%B6z%C3%B6ny%2011.pdf#!DocumentBrowse> pp. 1218-1234)
27. Az EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 2009/81/EK IRÁNYELVE: a honvédelem és biztonság területén egyes építési beruházásra, árubeszerzésre és szolgáltatásnyújtásra irányuló, ajánlatkérő szervek vagy ajánlatkérők által odaítélt szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról, valamint a 2004/17/EK és 2004/18/EK irányelv módosításáról (2009. július 13.) (Forrás: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009L0081&from=HU>)
28. A honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről szóló 2011. évi CXIII. törvény (Forrás: <https://net.jogtar.hu/hvt>)
29. A honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről szóló 2011. évi CXIII. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 290/2011. (XII. 22.) Korm. rendelet (Forrás: https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=a1100290.kor)
30. A honvédelmi szervezetek beszerzéseinek eljárási rendjéről szóló 48/2012 (VII. 19.) HM utasítás (Forrás: <http://www.kozlonyok.hu/kozlonyok/Kozlonyok/13/PDF/2012/10.pdf> pp. 986-1018)
31. A jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 23.§ (5) f.) pontja alapján (Forrás: <https://net.jogtar.hu/jat>)
32. A katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény 3. § 5., 7. és 9. pontja (Forrás: <https://net.jogtar.hu/kat>)
33. A katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény végrehajtásáról szóló 234/2011. (XI. 10.) Korm. rendelet (Forrás: https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=a1100234.kor)

34. A közbeszerzések HM költségvetési fejezeten belüli eljárási rendjéről szóló 8/1997. (HK 5.) HM utasítás
35. A közbeszerzések központi ellenőrzéséről és engedélyezéséről szóló 46/2011. (III. 25.) Korm. rendelet
36. A közbeszerzésekről szóló 1995 évi LXV törvény (Complex jogtár)
37. A közbeszerzésekről szóló 2011. évi CVIII. tv. 5 § (Forrás: <https://mkogy.jogtar.hu/?page=show&docid=a1100108.TV>)
38. A közbeszerzési eljárásokban elektronikusan gyakorolható eljárási cselekmények szabályairól, valamint az elektronikus árlejtés alkalmazásáról szóló 257/2007. (X. 4.) Korm. rendelet (Forrás: https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=a0700257.kor)
39. A közfoglalkoztatáshoz szükséges beszerzések sajátos szabályairól szóló 18/2012. (IV. 5.) BM rendelet (Forrás: https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1200018.BM)
40. A közfoglalkoztatási program végrehajtásáról szóló 29/2012. (V. 8.) HM utasítás (Forrás: https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A12U0029.HM×hift=ffffff4&txtreferer=00000001.TXT)
41. A külképviseletek beszerzési eljárásai lefolytatásának rendjéről szóló 51/2012. (HK 11.) HM KÁT–HVKF együttes intézkedés
42. A Magyar Honvédség integrált logisztikai rendszerének kialakításával összefüggő egyes feladatok végrehajtásáról szóló 95/2006. (HK 19.) HM utasítás
43. A Magyar Honvédség készenléte fenntartásának és fokozásának rendjéről szóló 30/2012. (V. 8.) HM utasítás
44. A Magyar Honvédség, valamint a honvédelmi miniszter közvetlen irányítása és felügyelete alá tartozó szervezetek beszerzéseinek eljárási rendjéről” szóló 102/2005. (HK 22.) HM utasítás
45. A minősített adat védelméről szóló 2009. évi CLV. törvény (Complex jogtár)
46. A műveleti beszerzések lefolytatásának rendjéről szóló 53/2011. (HK 15.) HM KÁT–HVKF együttes intézkedés
47. Magyarország Alaptörvénye (Forrás: <https://net.jogtar.hu/alaptorveny>)
48. Európai Unió (2011/C 86/01) közös katonai listája (Forrás: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2011:086:0001:0036:hu:PDF>)

49. Az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra és a Kohéziós Alapra vonatkozó általános rendelkezések megállapításáról és az 1260/1999/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló 1083/2006/EK tanácsi rendelet (eurlex.europa)
50. Honvédelmi Minisztérium és intézményei, valamint a Magyar Honvédség beszerzéseinek eljárási rendjéről” szóló 53/2001. (HK 14.) HM utasítás
51. T/1794. számú törvényjavaslat Magyarország 2015. évi központi költségvetéséről
52. A Közbeszerzések Tanácsa Elnökének módosított tájékoztatója a közbeszerzések tárgyát képező állati eredetű termékekkel kapcsolatos követelményekről Közbeszerzési Értesítő 2011. évi 7. szám; 2011. január 17.
53. A Közbeszerzések Tanácsa Elnökének tájékoztatója a dinamikus beszerzési rendszer alkalmazásáról Közbeszerzési Értesítő 2007. évi 7. szám; 2007. január 17.
54. A Közbeszerzési Hatóság útmutatója a részajánlattétel lehetőségének az ajánlatkérő általi kötelező biztosításával kapcsolatos kérdésekről (Közbeszerzési Értesítő 2012. évi 58. szám; 2012. május 23.)
55. A Közbeszerzési Hatóság útmutatója a részekre bontás tilalma alkalmazásához Közbeszerzési Értesítő 2013. évi 141. szám; 2013. november 29.
56. Gazdasági Versenyhivatal Versenytanács Vj-158/2005/148. határozata (Forrás: http://www.gvh.hu/domain2/files/modules/module25/pdf/print_Vj158-2005_m.pdf)
57. A 228/2004. (VII. 30.) Korm. rendelet módosításáról szóló rendelettervezet
58. A minősített adatot, az ország alapvető biztonsági, nemzetbiztonsági érdekeit érintő vagy a különleges biztonsági intézkedést igénylő beszerzések sajátos szabályairól szóló rendelettervezet
59. A védelem terén alapvető biztonsági érdeket érintő, kifejezetten katonai, rendvédelmi, rendészeti célokra szánt áruk beszerzésére, illetőleg szolgáltatások megrendelésére vonatkozó sajátos szabályokról szóló 228/2004. (VII. 30.) Korm. rendelet
60. A védelmi és biztonsági célú beszerzésekről szóló T/9786 számú törvényjavaslat (Forrás: <http://www.parlament.hu/irom40/09786/09786.pdf>)

61. A védelmi és biztonsági célú beszerzésekről szóló 2016. évi XXX. törvény hatálya alá tartozó haditechnikai eszközök és szolgáltatások részletes paramétereinek meghatározásáról szóló 226/2016. (VII. 29.) Korm. rendelet (Forrás: https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=a1600226.kor)
62. Közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLIII. tv. (Forrás: <https://net.jogtar.hu/kozbesz-tv>)
63. A minősített adatot, az ország alapvető biztonsági, nemzetbiztonsági érdekeit érintő vagy a különleges biztonsági intézkedést igénylő beszerzések sajátos szabályairól szóló 218/2011. (X. 19.) Korm. rendelet 2. § 17. pont (Forrás: http://www.njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=139990.229359)
64. A védelmi és biztonsági célú beszerzésekről szóló 2016. évi XXX. törvény (Forrás: https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1600030.TV×hift=ffffff4&txpreferer=00000001.TXT)
65. 1995. évi XL. törvény (1995. V. 26-án hirdették ki, 1995. XI. 01.-jétől hatályos; Forrás: <https://mkogy.jogtar.hu/?page=show&docid=99500040.TV>)
66. A központosított közbeszerzések részletes szabályairól szóló 125/1996. (VII.24.) Kormányrendelet
67. A központi költségvetési szervek központosított közbeszerzési rendszerében országosan kiemelt állami normatíváról szóló 240/1996. (XII.27.) Kormányrendelet
68. 1. számú melléklet a 168/2004. (V. 25.) Korm. rendelethez (Forrás: https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=a0400168.kor)
69. A fekvőbeteg szakellátást nyújtó intézmények részére történő gyógyszer-, orvostechnikai eszköz és fertőtlenítőszer beszerzések országos központosított rendszeréről szóló 46/2012. (III. 28.) Korm. rendelet (Forrás: https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=a1200046.kor)
70. Nemzeti Kommunikációs Hivatalról és a kormányzati kommunikációs beszerzések központosított közbeszerzési rendszeréről szóló 247/2014. (X.1.) Korm. rendelet (Forrás:

https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1400247.KOR×hift=ffffff4&txtreferer=00000001.TXT)

71. A büntetés-végrehajtási szervezet részéről a büntetés-végrehajtásért felelős miniszter vezetése, irányítása vagy felügyelete alá tartozó szervek irányában fennálló ellátási kötelezettségről, a fogvatartottak kötelező foglalkoztatása keretében előállított termékekről és szolgáltatásokról, azok átadás-átvételéről és az ellentételezés rendjéről szóló 41/2011. (XI. 25.) BM rendelet; 1. sz. melléklet (Forrás: <http://www.kozlonyok.hu/nkonline/mkpdf/hiteles/mk11139.pdf> pp. 33362-33364)
72. NATO AC-4/D/2261. számú dokumentum (Forrás: <https://www.mi.government.bg/library/index/download/lang/en/fileId/312>)
73. A honvédelmi szervezetek beszerzéseinek eljárási rendjéről szóló 63/2016. (XII. 19.) HM utasítás (Forrás: https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A16U0063.HM×hift=ffffff4&txtreferer=00000001.TXT)
74. A közbeszerzési értékhatárok alatti értékű beszerzések megvalósításával és ellenőrzésével kapcsolatos szabályokról szóló 459/2016. (XII. 23.) Korm. rendelet (Forrás: https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=a1600459.kor)
75. T/12738. számú törvényjavaslat (Forrás: <http://www.parlament.hu/irom40/12738/12738.pdf>)
76. 2012/C 326/01-az Európai Unióról szóló szerződés (Forrás: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=HU>)
77. 1897. évi XX. törvénycikk az állami számvitelről (Forrás: <https://1000ev.hu/index.php?a=3¶m=6673>)
78. HM fejezet 2016. évi költségvetési javaslata (Forrás: <http://www.parlament.hu/irom40/04730/adatok/fejezetek/13.pdf>)
79. A Honvédelmi Minisztérium központi hivatalai és a honvédelmi miniszter közvetlen alárendeltségébe tartozó egyes szervezetek racionalizálásával összefüggő feladatokról és egyes honvédelmi miniszteri utasítások módosításáról szóló 38/2016. (VII. 21.) HM utasítás (Forrás:

https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A16U0038.HM&txtreferer=00000003.TXT)

80. A Közbeszerzési Hatóság útmutatója az üzletrész átruházás útján megvalósított beszerzések Kbt. hatálya alá tartozásának megítéléséről; Közbeszerzési Értesítő 2012. évi 58. szám; 2012. május 23 (Forrás: http://kozbeszerzes.hu/data/filer_public/6d/92/6d9286e5-fdf1-45e1-8939-ec9f6869772a/tu_20120523a_utmutato_uzletresz_atruhasas.pdf)
81. A Honvédelmi Minisztérium fejezet központi és intézményi gazdálkodásának rendjéről szóló 24/2015. (VI. 15.) HM utasítás (Forrás: https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A15U0024.HM×hift=ffffff4&txtreferer=00000001.TXT)
82. Közbeszerzési Hatóság: D.13/16 /2013. sz. határozat (Forrás: http://kozbeszerzes.hu/adatbazis/letoltes/portal_356733/?pdf=1)
83. AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 2004/18/EK IRÁNYELVE (2004. március 31.) az építési beruházásra, az árubeszerzésre és a szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról (Forrás: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32004L0018&from=hu>)
84. TED 2013/S 224-389427 (Forrás: <http://ted.europa.eu/udl?uri=TED:NOTICE:389427-2013:TEXT:HU:HTML>)
85. TED 2013/S 224-389488 (Forrás: <http://ted.europa.eu/udl?uri=TED:NOTICE:389488-2013:TEXT:HU:HTML>)
86. TED 2013/S 224-389529 (Forrás: <http://ted.europa.eu/udl?uri=TED:NOTICE:389529-2013:TEXT:HU:HTML>)
87. TED 2013/S 224-389586 (Forrás: <http://ted.europa.eu/udl?uri=TED:NOTICE:389586-2013:TEXT:HU:HTML>)
88. TED 2014/S 218-385405
89. TED 2014/S 216-382243 (Forrás: <http://ted.europa.eu/udl?uri=TED:NOTICE:382243-2014:TEXT:HU:HTML>)

90. 48/2012. (VII. 19.) HM utasítás módosítása a 88/2012. (XII. 18.) HM utasítással (Forrás: <http://www.kozlonyok.hu/kozlonyok/Kozlonyok/12/PDF/2012/55.pdf> pp. 10093-10116)
91. Keretmegállapodás „Nemzetközi katonai vasúti szállítások 2017–2018. évekre” tárgyban. (Forrás: <http://ted.europa.eu/udl?uri=TED:NOTICE:350172-2016:TEXT:HU:HTML>)
92. Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 228. § (3) bekezdése (Forrás: <https://net.jogtar.hu/eutv>)
93. A menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény 80/A. § (Forrás: https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=a0700080.tv)
94. A tömeges bevándorlás okozta válsághelyzettel összefüggő intézkedésekhez kapcsolódó beszerzésekről szóló 316/2015. (X. 30.) Korm. rendelet (Forrás: https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1500316.KOR)
95. 95/2011. (VIII. 25.) HM utasítás a honvédelmi szervezetek beszerzéseinek eljárási rendjéről szóló 71/2011. (VI. 30.) HM utasítás módosításáról (Forrás: <http://www.kozlonyok.hu/kozlonyok/Kozlonyok/13/PDF/2011/13.pdf> pp. 1151-1151)
96. TED 2016/S 195-351421 OMSz gépjármű javítás, szolgáltatás beszerzése keretmegállapodás keretében (Forrás: <http://ted.europa.eu/udl?uri=TED:NOTICE:351421-2016:TEXT:HU:HTML>)
97. TED 2016/S 235-428045 Adásvételi keretszerződés OMSz műhelyei részére gépjárműalkatrész segédanyagok beszerzése. (Forrás: <http://ted.europa.eu/udl?uri=TED:NOTICE:428045-2016:TEXT:HU:HTML>)
98. TED 2017/S 030-053634 OMSz gumiabroncsok beszerzése keretmegállapodás keretében, a használt gumiabroncsok elszállításával. (Forrás: <http://ted.europa.eu/udl?uri=TED:NOTICE:53634-2017:TEXT:HU:HTML>)
99. TED 2017/S 031-055524 Orvosi gyógyászati gáz Nitralgin beszerzése keretmegállapodás keretében. (Forrás: <http://ted.europa.eu/udl?uri=TED:NOTICE:55524-2017:TEXT:HU:HTML>)

INTERNETES TANULMÁNYOK, JELENTÉSEK

1. 0451 számú ÁSZ jelentés a Magyar Honvédség közbeszerzési rendszere működésének ellenőrzéséről, 2004. november. (Forrás: <http://docplayer.hu/2432195-Jelentes-a-magyar-honvedseg-kozbeszerzesi-rendszere-mukodesenek-ellenorzeserol.html>)
2. 0905 számú ÁSZ jelentés a Honvédelmi Minisztérium fejezet működésének ellenőrzéséről, 2009. április. (Forrás: <http://docplayer.hu/2606440-Jelentes-a-honvedelmi-miniszterium-fejezet-mukodesenek-ellenorzeserol-0905-2009-aprilis.html>)
3. 394 számú ÁSZ jelentés a közbeszerzésekről szóló törvény 1995-96. évi végrehajtásának ellenőrzéséről a központi költségvetési szerveknél és az elkülönített állami pénzalapoknál (Forrás: https://www.asz.hu/storage/files/files/%C3%96sszes%20jelent%C3%A9s/1996/394_Jelent_s_a_k_zbeszerz_sekr_l_sz_l_t_rv_ny_1995.pdf)
4. Az Európai Közösségek Bizottságának közleménye: a Tanácsnak és az Európai Parlamentnek a honvédelem közbeszerzéséről szóló zöld könyv által elindított konzultáció eredményéről és a Bizottság jövőbeli kezdeményezéseiről (Brüsszel, 2005. december 6) (Forrás: http://www.kozbeszerzes.hu/data/filer_public/95/a9/95a90f69-ad12-44e4-98c8-b548581368c0/kozlemany_vedelmi_hu.pdf)
5. Az ügyvéd szerepe a közbeszerzési eljárásban (Forrás: <http://www.bpugyvedikamara.hu/files/28/28147.doc>)
6. Dr. KISS János, Dr. TÁTRAI Tünde: Fenntartható közbeszerzés –kérdőíves felmérés eredményei a magyar közbeszerzésről; TM 105. sz. műhelytanulmány (Forrás: http://www.kozbeszkut.hu/files/Tatrai_tamop_kozbesz_10.pdf)
7. Dr. TÁTRAI Tünde: Szabályozási kérdések az elektronikus közbeszerzésben; (Forrás: http://www.kozbeszkut.hu/images/stories/pdf/ekozbeszerzes_szab_tamop.pdf)
8. Európai Bizottság: Útmutató közbeszerzési szakemberek számára az európai strukturális és beruházási alapok által finanszírozott projektek közbeszerzési eljárásai során elkövetett leggyakoribb hibák elkerüléséhez (KN-02-15-758-HU-N); Brüsszel, 2014, 106 p. (Forrás:

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/guidance_public_proc_hu.pdf)

SAJÁT PUBLIKÁCIÓK

Magyar nyelvű, lektorált

1. Egészségügyi készletek a katasztrófa elhárításban: I. rész Hadtudomány: a Magyar Hadtudományi Társaság folyóirata XXVII: pp. 33-48. (2018) (Forrás: http://mhtt.eu/hadtudomany/2018/2018_elektronikus/2018ederzsenyi.pdf)
2. A katonai beszerzés időszerű kérdései; In: Honvédségi Szemle: A Magyar Honvédség Központi Folyóirata 145. évfolyam 4. szám, Budapest, 2017., pp. 132-141. (ISSN 1216-7436) (Forrás: http://www.honvedelem.hu/container/files/attachments/64203/hsz_2017_4_beliv_132_141.pdf)
3. Beszerzés a katonai logisztikában; In: Horváth L Attila (szerk.) 52 év a katonai logisztika szolgálatában, Dialóg Campus Kiadó, Budapest, 2017. pp. 129-143. (ISBN:978-615-5680-53-3)
4. Különleges jogrend szerinti beszerzés az ellátási lánc folyamatában; In: Csengeri János, Krajnc Zoltán (szerk.) Humánvédelem - békeművelési és veszélyhelyzetkezelési eljárások fejlesztése, Tanulmánygyűjtemény, 791 p., Nemzeti Közszerzői Egyetem, Hadtudományi és Honvédtisztviselőképző Kar, Budapest, 2016. pp. 615-642. (ISBN:978-615-5305-35-1) (Forrás: http://real.mtak.hu/33554/1/tanulmanygyujtemeny%20ujratervezes_CsJ_KZ_1.5.pdf)
5. A honvédségi élelmiszer-beszerzés hatékonyságának vizsgálata; In: Honvédségi Szemle: A Magyar Honvédség központi folyóirata (2008-), 143. évfolyam 4. szám, Budapest, 2015., pp. 93-106. (ISSN 1216-7436) (Forrás: http://www.honvedelem.hu/container/files/attachments/52370/hsz_2015-4..pdf)
6. Katonai beszerzés II.: A közbeszerzés, (köz)beszerzés, beszerzés rendszere; In: Hadmérnök X évfolyam 2. szám, Budapest, 2015., pp. 135-147. (ISSN 1788-1919) (Forrás: http://hadmernok.hu/152_12_derzsényia.pdf)

7. A különleges jogrend szerinti beszerzések főkérdései; In: Csengeri János, Krajnc Zoltán (szerk.) A hadtudomány és a hadviselés komplexitása a XXI. században. 288 p. Budapest: Nemzeti Közszolgálati Egyetem, 2015. pp. 203-212. (ISBN:978-615-5527-47-0)
8. Katonai beszerzés I.: a közbeszerzés, (köz)beszerzés, beszerzés rendszere; In: Hadmérnök IX. évfolyam 1. szám, Budapest, 2014., pp. 25-39. (ISSN 1788-1919) (Forrás: http://hadmernok.hu/141_03_derzsenyia.pdf)
9. Katonai légiszállítási képesség: (logisztika előtt álló feladatok és azok lehetséges megoldásai); In: Hadmérnök IX évfolyam 1. szám, Budapest, 2014., pp. 40-56. (ISSN 1788-1919) (Forrás: http://hadmernok.hu/141_04_derzsenyia_2.pdf)
10. Egészségügyi közbeszerzés 2014; In: Katonai Logisztika 22. évfolyam 1. szám, Budapest, 2014., pp. 102-120. (ISSN 1588-4228) (Forrás: http://epa.oszk.hu/02700/02735/00077/pdf/EPA02735_katonai_logisztika_2014_1_102-120.pdf)
11. Keretmegállapodásos eljárás alkalmazása a honvédségi ellátásban; In: Katonai Logisztika, 21. évfolyam 1. szám, Budapest, 2013., pp. 35–48. (ISSN 1588-4228) (Forrás: http://epa.oszk.hu/02700/02735/00075/pdf/EPA02735_katonai_logisztika_2013_1_035-048.pdf)
12. Élelmiszer beszerzés aktuális kérdései; In: Hadmérnök, VII. évfolyam 2. szám, Budapest, 2012., pp. 213-220. (ISSN 1788-1919) (Forrás: http://hadmernok.hu/2012_2_derzsenyi.pdf)
13. Eljárási határidők a beszerzésben; In: Hadmérnök VII. évfolyam 2. szám, Budapest, 2012., pp. 221-229. (ISSN 1788-1919) (Forrás: http://hadmernok.hu/2012_2_derzsenyi2.pdf)
14. Az élelmiszer ellátás hatékonyságának elemzése; Tanulmány, In: Hadmérnök, VII. évfolyam 4. szám, Budapest, 2012., pp. 38-49. (ISSN 1788-1919) (Forrás: http://hadmernok.hu/2012_4_derzsenyi.pdf)
15. Honvédelmi célú beszerzésről közérthetően II.; In: Katonai Logisztika 20. évfolyam 1. szám, Budapest, 2012., pp. 88-101. (ISSN 1588-4228) (Forrás:

http://epa.oszk.hu/02700/02735/00071/pdf/EPA02735_katonai_logisztika_2012_1_088-101.pdf

16. A Magyar Honvédség centralizált beszerzésének története; In: Katonai Logisztika 20. évfolyam 2. szám, Budapest, 2012., pp. 192-215. (ISSN 1588-4228) (Forrás: http://epa.oszk.hu/02700/02735/00072/pdf/EPA02735_katonai_logisztika_2012_2_192-215.pdf)
17. Gépjárműjavítás és kapcsolódó alkatrész beszerzés aktuális kérdései; In: Katonai Logisztika 20. évfolyam 4 szám, Budapest, 2012., pp. 18-33. (ISSN 1588-4228) (Forrás: http://epa.oszk.hu/02700/02735/00074/pdf/EPA02735_katonai_logisztika_2012_4_018-033.pdf)
18. Honvédelmi célú beszerzésről közérthetően I.; In: Katonai Logisztika, 19. évfolyam 1. szám, Budapest, 2011., pp. 95-109. (ISSN 1588-4228) (Forrás: http://epa.oszk.hu/02700/02735/00070/pdf/EPA02735_katonai_logisztika_2011_1_095-109.pdf)

Idegen nyelvű

19. Analysis of the Efficiency of the Hungarian Defence Forces' Food Procurements for 2015: A Supply Service Research; In: Hadtudományi Szemle VIII. évfolyam 1. szám, Budapest, 2015., pp. 18-32. (ISSN 2060-0437) (Forrás: http://real.mtak.hu/23418/1/15_1_hm_derzsényia.pdf)
20. Derzsényi Attila, Rudolf URBAN LOGISTICKÉ ZABEZPEČENÍ OZBROJENÝCH SIL A VEŘEJNÉ ZAKÁZKY: LOGISTIC SUPPORT OF THE ARMED FORCES AND PUBLIC PROCUREMENT Konferencia helye, ideje: Brno, Csehország, 2018.02.07 Brno: University of Defence, 2018. 11 p. (New Approaches to the National Security) 13 th PhD Conference Proceedings (ISBN:9788075820372)
<https://aktivity.unob.cz/dk/Documents/Conference%20proceedings%202018.pdf>

RÖVIDÍTÉSJEGYZÉK

ÁEEK – Állami Egészségügyi Ellátó Központ

BIR – Beszerzés Információs Rendszer

BM OKF – Belügyminisztérium Országos Közbeszerzési Főigazgatósága

BV – büntetés-végrehajtási szervezet

BV KESZ – BV Központi Ellátó Szerve

CPV – Common Procurement Vocabulary (közös közbeszerzési szójegyzék)

EBESZ – Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet

ÉBT – Éves Beszerzési Terv

EMKI – Egészségügyi Minőségfejlesztési és Kórháztechnikai Intézet

ENSZ – Egyesült Nemzetek Szervezete

ESKI – Egészségügyi Stratégiai Kutatóintézet

ETI – Egészségügyi Szakképző és Továbbképző Intézet

EU – Európai Unió

FMS – Foreign Military Sales

GYEMSZI – Gyógyszerészeti és Egészségügyi Minőség- és Szervezetfejlesztési Intézet

HACCP – Hazard Analysis and Critical Control Points (veszélyelemzés és kritikus ellenőrzőpontok – élelmiszerbiztonsági rendszer)

HM – Honvédelmi Minisztérium

HM BBBH – HM Beszerzési és Biztonsági Beruházási Hivatal

HM BH – HM Beszerzési Hivatal

HM FHH – HM Fegyverzeti és Hadbiztosági Hivatal

HM FLÜ – HM Fejlesztési és Logisztikai Ügynökség

HM GTSZF – HM Gazdasági Tervezési és Szabályozási Főosztály

HM IKH - HM Ingatlankezelési Hivatal

HM KÁT – HM Közigazgatási Államtitkára

HM NRH – HM Nemzetközi és Rendezvényszervező Hivatal

HM VGF – HM Védelemgazdasági Főosztály

HM VGH – HM Védelemgazdasági Hivatal

HM VGHÁT – HM védelemgazdaságért felelős helyettes államtitkár

HM VTF – HM Védelmi Tervezési Főosztály

HUML – Hungarian Military List- Magyar Katonai Lista

HVKF – Honvéd Vezérkar Főnöke

KBIR – Katonai Beszerzési Információs Rendszer

KEF – Közbeszerzési és Ellátási Főigazgatóság

KSZF – Központi Szolgáltatási Főigazgatóság

MH – Magyar Honvédség

MH LK – MH Logisztikai Központ

MH ÖHP – MH Összhaderőnemi Parancsnokság

MH ÖLTP – MH Összhaderőnemi Logisztikai és Támogató Parancsnokság

MKGI – Miniszterelnökség Közbeszerzési és Gazdasági Igazgatóság

ML – Military List- (Katonai Lista)

NAMSA – NATO Fenntartási és Ellátó Ügynökség (NATO Maintenance and Supply Agency)

NATO – Észak-atlanti Szerződés Szervezete (North Atlantic Treaty Organization)

NCAGE kód – NATO kereskedelmi és kormányzati cég kód (NATO Commercial and Government Entity Code)

NHH – Norwegian School of Economics

NKH – Nemzeti Kommunikációs Hivatal

NSIP – NATO Biztonsági Beruházási Program (NATO Security Investment Program)

NSPA – NATO Ellátó és Beszerzési Ügynökség (NATO Support and Procurement Agency)

NSPA – NATO Támogató és Beszerzési Ügynökség (NATO Support and Procurement Agency)

OEP – Országos Egészségügyi Pénztár

OGYI – Országos Gyógyszerészeti Intézet

OSZMK – Országos Szakfelügyeleti Módszertani Központ

HIVATKOZÁSOK JEGYZÉKE

- 1 VARGA László: A honvédelmi tárca beszerzési tevékenységének elemzése, értékelése és korszerűsítésének néhány lehetősége; Doktori (PhD) értekezés. Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, Katonai Műszaki Doktori Iskola, Budapest, 2006, 132 p. (Forrás: http://uni-nke.hu/downloads/konyvtar/digitgy/phd/2006/varga_laszlo.pdf)
- 2 TÁTRAI Tünde: A közbeszerzés mint sajátos beszerzési tevékenység és fejlődési lehetőségei Magyarországon; PhD értekezés, Budapesti Corvinus Egyetem, Gazdálkodástani Doktori Iskola, Budapest, 2006, 293 p. (Forrás: http://phd.lib.uni-corvinus.hu/5/1/tatrai_tunde.pdf)
- 3 Dr. BUKOVICS István - Dr. POTÓCZKI György: Közigazgatási logisztika; pp. 100-137. In: Közszolgálati logisztika (Szerk.: Pohl Árpád-Szászi Gábor); Nemzeti Közszolgálati Egyetem NKE Közös modul. Nemzeti és Közszolgálati és Tankönyv Kiadó, Budapest, 2013, 207 p. (ISBN 978-615-5344-37-4)
- 4 Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiájáról szóló 1035/2012. (II. 21.) Korm. határozat
- 5 Magyarország Alaptörvénye XXXI. cikk (Forrás: <https://net.jogtar.hu/alaptorveny>) Letöltés ideje: 2015.04.18)
- 6 Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiájáról szóló 1035/2012. (II. 21.) Korm. határozat
- 7 TÁTRAI Tünde: A közbeszerzés, mint sajátos beszerzési tevékenység és fejlődési lehetőségei Magyarországon; PhD értekezés, Budapesti Corvinus Egyetem, Gazdálkodástani Doktori Iskola, Budapest, 2006, 293 p. (Forrás: http://phd.lib.uni-corvinus.hu/5/1/tatrai_tunde.pdf)
- 8 TÁTRAI Tünde: A közbeszerzés, mint sajátos beszerzési tevékenység; In: Magyar Logisztikai Egyesület, Logisztikai évkönyv 2007/08, Budapest, 2007., pp. 149-153.

- 9 TÁTRAI Tünde: Központosítás és együttműködés a közbeszerzésben; In: Duleba Szabolcs, Varga Bálint (szerk.) Magyar Logisztikai Egyesület, Logisztikai évkönyv, Budapest, 2016., 231 p., pp. 201-208.
- 10 Dr. TÁTRAI Tünde Hatékonyabb közbeszerzés, egyértelműbb célrendszer In: Reszegi László, Wimmer Ágnes (szerk.) Hatékony piac, hatékony vállalat. Budapest: Vállalatgazdasági Tudományos Egyesület; Alinea Kiadó, 2010. pp. 283-310.
- 11 TÁTRAI, Tünde. "Joint public procurement." ERA Forum. Springer Berlin Heidelberg, 2015.
- 12 Dr. KISS János -Dr. TÁTRAI Tünde: Fenntartható közbeszerzés –kérdőíves felmérés eredményei a magyar közbeszerzésről; TM 105. sz. műhelytanulmány (Forrás: http://www.kozbeszku.hu/files/Tatrai_tamop_kozbesz_10.pdf)
- 13 Dr. TÁTRAI Tünde: Szabályozási kérdések az elektronikus közbeszerzésben; (Forrás: http://www.kozbeszku.hu/images/stories/pdf/ekozbeszerzes_szab_tamop.pdf)
- 14 ARATÓ Balázs: A közbeszerzési jog jogorvoslati rendszere; speciális közbeszerzési jogviszonyok; PhD értekezés, Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola. 189 p. 2015 (Forrás: <http://doktori.bibl.u-szeged.hu/2546/1/dr.%20Arat%C3%B3%20Bal%C3%A1zs%20disszert%C3%A1ci%C3%B3.pdf>)
- 15 Dr. KÁDÁR Pál ezredes: A Magyar Honvédség irányításának és vezetésének időszerű jogi és igazgatási problémái; PhD értekezés, Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, Hadtudományi Doktori Iskola, Budapest, 2009, 114 p. (Forrás: http://uni-nke.hu/downloads/konyvtar/digitgy/phd/2009/kadar_pal.pdf)
- 16 Prof. Dr. BÁTHY Sándor: A katonai logisztika új kihívásai; In: Hadmérnök 2007. évi Különszám, Budapest, 2007. (ISSN 1788-1919) (Forrás: <http://www.hadmernok.hu/kulonszamok/logisztika/bathy.html>)
- 17 Prof. Dr. BÁTHY Sándor: Civil és katonai ellátási lánc: azonosságok és különbségek; In: Katonai Logisztika 15. évfolyam, 4. szám, Budapest, 2007., pp. 191-203. (ISSN 1588-4228) (Forrás:

http://epa.oszk.hu/02700/02735/00064/pdf/EPA02735_katonai_logisztika_2007_4_191-203.pdf

- 18 Dr. NÉMETH Gyula: A rendőrség logisztikai támogatásának átalakítása, PhD értekezés, Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, 2011, 147 p. (Forrás: <http://m.ludita.uni-nke.hu/repozitorium/bitstream/handle/11410/9830/Teljes%20sz%C3%B6veg%21?sequence=1&isAllowed=y>)
- 19 Dr. BUKOVICS István - Dr. POTÓCZKI György: Közigazgatási logisztika; pp. 100-137. In: Közszolgálati logisztika (Szerk.: Pohl Árpád-Szászi Gábor); Nemzeti Közszolgálati Egyetem NKE Közös modul. Nemzeti és Közszolgálati és Tankönyv Kiadó, Budapest, 2013, 207 p. (ISBN 978-615-5344-37-4)
- 20 BUKOVICS István – POTÓCZKI György: A logisztikai funkciók szerepe a közigazgatásban; Pro Publico Bono: Magyar Közigazgatás (ISSN: 2063-9058) (1) pp. 93-108.
- 21 POTÓCZKI György: Közigazgatási logisztika; Egyetemi jegyzet, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Budapest, 2014, 44 p. (Forrás: <http://m.ludita.uni-nke.hu/repozitorium/bitstream/handle/11410/10545/Teljes%20sz%C3%B6veg?sequence=1&isAllowed=y>)
- 22 Dr. BUKOVICS István - Dr. POTÓCZKI György: Közigazgatási logisztika; pp. 100-137. In: Közszolgálati logisztika (Szerk.: Pohl Árpád-Szászi Gábor); Nemzeti Közszolgálati Egyetem NKE Közös modul. Nemzeti és Közszolgálati és Tankönyv Kiadó, Budapest, 2013, 207 p. (ISBN 978-615-5344-37-4)
- 23 BUKOVICS István – POTÓCZKI György: A logisztikai funkciók szerepe a közigazgatásban; Pro Publico Bono: Magyar Közigazgatás (ISSN: 2063-9058) (1) pp. 93-108.
- 24 DOMBORÓCZKY Zoltán: A marketing-logisztika alkalmazhatóságának koncepcionális vizsgálata a katonai logisztika területén; PhD értekezés, Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi Doktori Iskola, 2013 192 p. (Forrás: <http://m.ludita.uni->

nke.hu/repozitorium/bitstream/handle/11410/9707/Dombor%C3%B3czky%20Zolt%C3%A1n%20%C3%A9rtekez%C3%A9s?sequence=1&isAllowed=y)

- 25 HORVÁTH Attila: Az élelmiszerellátási lánc kritikus infrastrukturális, terrorfenyegetettségének jellemzői; In: Hadmérnök: IV. Évfolyam 2. szám, Budapest, 2009. június, pp. 437-449. (ISSN 1788-1919) (Forrás: http://hadmernok.hu/2009_2_horvatha.pdf)
- 26 HORVÁTH Attila: Nyilvánosság és térjellemezők a létfontosságú rendszerelemek védelmében; Fejezetek a létfontosságú közlekedési rendszerelemek védelmének aktuális kérdéseiről, Tanulmánykötet, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Budapest, 2014, pp. 7-26., (ISBN:978-615-5305-30-6)
- 27 SZÁSZI Gábor: A Malév felszámolásának várható hatásai a katonai légiszállítási feladatok végrehajtására; In: Repüléstudományi Közlemények, 2012. évi 2. szám, Szolnok, 2012., pp. 1036-1045 (ISSN 1789-770X) (Forrás: http://epa.oszk.hu/02600/02694/00059/pdf/EPA02694_rtk_2012_2_1036-1047.pdf)
- 28 Dr. BENCSIK István, dr. KOVÁCS Ferenc, POGÁCSÁS Imre: a logisztikai támogatási rendszer korszerűsítésének valós lehetőségei a korszerű üzleti folyamatok tükrében; In: Katonai Logisztika, 20. évfolyam, 1. szám, Budapest, 2012., pp. 6-18. (ISSN 1588-4228) (Forrás: http://epa.oszk.hu/02700/02735/00071/pdf/EPA02735_katonai_logisztika_2012_1_006-018.pdf)
- 29 Dr. BENCSIK István, dr. KOVÁCS Ferenc, POGÁCSÁS Imre: a logisztikai támogatási rendszer korszerűsítésének valós lehetőségei a korszerű üzleti folyamatok tükrében; In: Katonai Logisztika, 20. évfolyam, 1. szám, Budapest, 2012., pp. 6-18. (ISSN 1588-4228) (Forrás: http://epa.oszk.hu/02700/02735/00071/pdf/EPA02735_katonai_logisztika_2012_1_006-018.pdf)
- 30 JÁROSCSÁK Miklós: A magyar honvédség átalakítása kapcsán jelentkező logisztikai kihívások; In: Katonai Logisztika 14. évfolyam 4. szám, Budapest, 2006., pp. 36-52. (ISSN 1588-4228) (Forrás:

http://epa.oszk.hu/02700/02735/00060/pdf/EPA02735_katonai_logisztika_2006_4_036-052.pdf

- 31 RÉGER Béla: A logisztika és ellátási lánc időszerű kérdései napjainkban; In: Hadmérnök: V. Évfolyam 3. szám, Budapest, 2010. szeptember, pp. 63-68. (ISSN 1788-1919) (Forrás: http://hadmernok.hu/2010_3_reger2.pdf) (letöltés ideje: 2012. 10. 27.)
- 32 RÉTI Tamás mk. ezredes: A Honvédelmi Minisztérium és a Magyar Honvédség reverse logisztikai rendszere; PhD értekezés; Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi Doktori Iskola, védés éve: 2015, 159 p. (Forrás: <http://m.ludita.uni-nke.hu/repozitorium/bitstream/handle/11410/9917/R%C3%A9ti%20Tam%C3%A1s%20C3%A9rtekez%C3%A9s?sequence=1&isAllowed=y>)
- 33 SZENES Zoltán: Tudomány és a korszerű haderő; In: Magyar Tudomány 176. évfolyam 2. szám, Budapest, 2015., pp. 194–201. (Forrás: <http://www.matud.iif.hu/2015/02/10.htm>, letöltve: 2015. 11. 13.)
- 34 SZENES Zoltán: Válság vagy sodródás? A védelemgazdaság problémái Magyarországon; In: Hadtudomány 25. évfolyam 3–4. szám, Budapest, 2015., pp. 91–108. DOI: 10.17047/HADTUD.2015.25.3-4.91. (Forrás: http://real.mtak.hu/29828/1/2015_3_4_9.pdf)
- 35 SZENES Zoltán: A védelemgazdaság helyzete Magyarországon; In: Katonai Logisztika 23. évfolyam 2. szám, Budapest, 2015., pp. 5–52. (ISSN 1588-4228) (Forrás: http://epa.oszk.hu/02700/02735/00080/pdf/epa02735_katonai_logisztika_2015_2_005-052.pdf, letöltve: 2016. 01. 01.)
- 36 SZEGEDI Zoltán – PREZENSZKI József: Logisztika-menedzsment; Kossuth Kiadó, Budapest, 2008, 456 p. (ISBN: 9789630959124)
- 37 CSONTOS András: A beszerzések struktúra változása a Magyar Honvédségben; In: Új honvédségi Szemle 50. évfolyam 10. szám, Budapest, 1996. október, pp. 119-135. (ISSN 1216-7436)

- 38 Dr. KUNOS Bálint: A közbeszerzésekről; Új honvédségi szemle, 1998. augusztus, 52. évfolyam 8. számú füzet, pp. 1-21. (ISSN 1216-7436)
- 39 TURCSÁNYI Károly, MIKULA László: A Magyar Katonai Minőségügy fejlődése, Mikula László helyzete és jövőjének dilemmái; Katonai Logisztika, 8. évfolyam 1. szám, Budapest, 2000., pp. 150-167. (ISSN 1588-4228) (Forrás: http://epa.oszk.hu/02700/02735/00032/pdf/EPA02735_katonai_logisztika_2000_1_150-167.pdf)
- 40 TURCSÁNYI Károly, VARGA László: Beszerzési logisztika. 1. köt. A brit védelmi beszerzések reformja; Budapest: Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, 184 p., (2003)
- 41 TURCSÁNYI Károly: A védelmi beszerzések reformja Nagy-Britanniában; Katonai Logisztika 12 évfolyam 1 szám, Budapest, 2004., pp. 165-183. (ISSN 1588-4228) (Forrás: http://epa.oszk.hu/02700/02735/00049/pdf/EPA02735_katonai_logisztika_2004_1_165-183.pdf)
- 42 TURCSÁNYI Károly: Beszerzési logisztika nemzetközi kitekintéssel: a védelmi beszerzések korszerűsítése a brit és az USA reformok tükrében; pp. 73-98. In: A védelemgazdasági és katonai logisztikai kutatások aktuális irányai: nemzetközi konferencia kiadvány, Magyar Hadtudományi Társaság Védelemgazdasági és Logisztikai Szakosztálya, Pohl Árpád, Jászay Béla (szerk.), 121 p. Konferencia helye, ideje: Budapest, Magyarország, 2005.12.08, Budapest, Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem
- 43 TURCSÁNYI Károly: A védelmi beszerzések reformja Nagy-Britanniában: a katonai és a polgári logisztika változásai tükrében; Logisztikai Tudományos Füzetek 3. szám, Budapest, 2007., pp. 183-206.
- 44 NSPA honlap: <http://www.nspa.nato.int/en/index.htm>
- 45 NSPO 4200 sz. rendelete: NSPO Ügynökség közbeszerzési szabályzata (NSPO AGENCY SUPERVISORY BOARD 26 June 2013) (Forrás: http://www.nspa.nato.int/pdf/procurement/NR-4200_e.pdf) (letöltés ideje: 2013. október 12.)

- 46 Southend-on-Sea Borough Council (SBC): Southend DPS - Contract notices (Forrás: <http://demand.sproc.net/southend-dps.aspx>) (letöltés ideje: 2013. október 12.) [18] Southend-on-Sea Borough Council pályázati dokumentum (Forrás: <http://demand.sproc.net/pdfs/joining-DPS-flowchart.pdf>) (letöltés ideje: 2013. október 12.)
- 47 Nikou CHRISTODOULOS and Socrates J. MOSCHURIS. "Supplier Selection Procedure of Military Critical Items: Mutivariate, Fuzzy, Analytical Hierarchy Procedures." Military Logistics. Springer International Publishing, 2015. 19-42.
- 48 Elvira UYARRA et al.: "UK public procurement of innovation: the UK Case." Public Procurement, Innovation and Policy: International Perspectives. London: Springer-Verlag (2013): 233-258.
- 49 Malin ARVE: "Dynamic Procurement, Costly Bidding and Bankruptcy Risk." (2012)
- 50 Szegedi Zoltán, Prezenszki József: Logisztika-menedzsment. Kossuth Kiadó, negyedik átdolgozott, bővített kiadás, Budapest, 2010. 475. p. ISBN 978-963-09-6569-9
- 51 Bowersox, Donald J. – Closs David J. Cooper M. Bixby - Bowersox, John C.: Supply chain Logistics Management. Fourth Edition. Mcgraw-Hill International Edition, New York, 2013. 484 p. ISBN 978-0078024054
- 52 Ált/217 Magyar Honvédség Összhaderőnemi Támogatás Doktrína (3. kiadás) MH DOFT kód: LOGD 4 (3); Magyar Honvédség 2015.
- 53 VARGA László: A honvédelmi tárca beszerzési tevékenységének elemzése, értékelése és korszerűsítésének néhány lehetősége; Doktori (PhD) értekezés. Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, Katonai Műszaki Doktori Iskola, Budapest, 2006, 132 p. (Forrás: http://uni-nke.hu/downloads/konyvtar/digitgy/phd/2006/varga_laszlo.pdf)
- 54 OLÁH János: A logisztikai biztosítás elmélete – a Magyar Honvédség (köz)beszerzési rendszerének áttekintése; Katonai logisztika 16. évf. 1. sz. Budapest, 2008, pp. 3-13 (Forrás:

http://epa.oszk.hu/02700/02735/00065/pdf/EPA02735_katonai_logisztika_2008_1_003-013.pdf

- 55 Dr. LISZKAI Rita: Jegyzet a minősített beszerzést alkalmazók részére a minősített adatot, az ország alapvető biztonsági, nemzetbiztonsági érdekeit érintő vagy a különleges biztonsági intézkedést igénylő beszerzések sajátos szabályairól; 2013,
<http://bmprojektek.kormany.hu/download/a/90/80000/Jegyzet%20Min%C5%91s%C3%ADtett%20beszerz%C3%A9st%20alkalmaz%C3%B3k%20r%C3%A9sz%C3%A9re.pdf>.
- 56 Dr. KÁDÁR Pál ezredes: A Magyar Honvédség irányításának és vezetésének időszerű jogi és igazgatási problémái; PhD értekezés, Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, Hadtudományi Doktori Iskola, Budapest, 2009, 114 p. (Forrás: http://uni-nke.hu/downloads/konyvtar/digitgy/phd/2009/kadar_pal.pdf)
- 57 DERZSÉNYI Attila: Katonai beszerzés II.: A közbeszerzés, (köz)beszerzés, beszerzés rendszere; In: Hadmérnök X évfolyam 2. szám, Budapest, 2015., pp. 135-147. (ISSN 1788-1919) (Forrás: http://hadmernok.hu/152_12_derzensenya.pdf)
- 58 BEKES Katalin (Köz)beszerzési rendszer kialakulásának történelmi alapjai, vonatkozó szabályozók alkalmazása hazánkban In: Bolyai Szemle, Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, Bolyai János Katonai Műszaki Kar kiadványa, XIX. évf. 2. szám, pp. 71-89. (Forrás: <http://uni-nke.hu/downloads/bsz/bszemle2010/2/8.pdf>)
- 59 A közbeszerzésekről szóló 2011. évi CVIII. tv. 5 § (Forrás: <https://mkogy.jogtar.hu/?page=show&docid=a1100108.TV>)
- 60 A honvédelmi szervezetek beszerzéseinek eljárási rendjéről szóló 63/2016. (XII. 19.) HM utasítás (Forrás: https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A16U0063.HM×hift=ffffff4&txtreferer=00000001.TXT)
- 61 A közbeszerzések központi ellenőrzéséről és engedélyezéséről szóló 46/2011. (III. 25.) Korm. rendelet

- 62 A honvédelmi szervezetek beszerzéseinek eljárási rendjéről szóló 48/2012 (VII. 19.) HM utasítás (Forrás: <http://www.kozlonyok.hu/kozlonyok/Kozlonyok/13/PDF/2012/10.pdf> pp. 986-1018)
- 63 A honvédelmi szervezetek beszerzéseinek eljárási rendjéről szóló 48/2012 (VII. 19.) HM utasítás (Forrás: <http://www.kozlonyok.hu/kozlonyok/Kozlonyok/13/PDF/2012/10.pdf> pp. 986-1018)
- 64 Az EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 2009/81/EK IRÁNYELVE: a honvédelem és biztonság területén egyes építési beruházásra, árubeszerzésre és szolgáltatásnyújtásra irányuló, ajánlatkérő szervek vagy ajánlatkérők által odaítélt szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról, valamint a 2004/17/EK és 2004/18/EK irányelv módosításáról (2009. július 13.) (Forrás: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009L0081&from=HU>)
- 65 Az EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 2009/81/EK IRÁNYELVE: a honvédelem és biztonság területén egyes építési beruházásra, árubeszerzésre és szolgáltatásnyújtásra irányuló, ajánlatkérő szervek vagy ajánlatkérők által odaítélt szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról, valamint a 2004/17/EK és 2004/18/EK irányelv módosításáról (2009. július 13.) (Forrás: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009L0081&from=HU>)
- 66 A 228/2004. (VII. 30.) Korm. rendelet tervezet
- 67 A minősített adatot, az ország alapvető biztonsági, nemzetbiztonsági érdekeit érintő vagy a különleges biztonsági intézkedést igénylő beszerzések sajátos szabályairól szóló rendelettervezet
- 68 Összefoglaló a „Hatásvizsgálatok és a kormányzati stratégiai irányítás rendszere egyes ágazati dokumentumainak elkészítése, valamint alkalmazási gyakorlatának támogatása a Honvédelmi Minisztériumban” című (ÁROP -1.1.19-2012-2012-0001 kódjelű) projekthez (2013); (Forrás: http://magyaryprogram.kormany.hu/download/6/62/90000/AROP_osszefoglalo.pdf letöltés ideje: 2014. január 10.)

- 69 Az Európai Közösségek Bizottságának közleménye: a Tanácsnak és az Európai Parlamentnek a honvédelem közbeszerzéséről szóló zöld könyv által elindított konzultáció eredményéről és a Bizottság jövőbeli kezdeményezéseiről (Brüsszel, 2005. december 6) (Forrás: http://www.kozbeszerzes.hu/data/filer_public/95/a9/95a90f69-ad12-44e4-98c8-b548581368c0/kozlemany_vedelmi_hu.pdf)
- 70 A védelem terén alapvető biztonsági érdeket érintő, kifejezetten katonai, rendvédelmi, rendészeti célokra szánt áruk beszerzésére, illetőleg szolgáltatások megrendelésére vonatkozó sajátos szabályokról szóló 228/2004. (VII. 30.) Korm. rendelet XXIII-XXV fejezet
- 71 A honvédelmi szervezetek beszerzéseinek eljárási rendjéről szóló 63/2016. (XII. 19.) HM utasítás (Forrás: https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A16U0063.HM×hift=fffff4&txtreferer=00000001.TXT)
- 72 A védelmi és biztonsági célú beszerzésekről szóló T/9786 számú törvényjavaslat (Forrás: <http://www.parlament.hu/irom40/09786/09786.pdf>)
- 73 Az EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 2009/81/EK IRÁNYELVE: a honvédelem és biztonság területén egyes építési beruházásra, árubeszerzésre és szolgáltatásnyújtásra irányuló, ajánlatkérő szervek vagy ajánlatkérők által odaítélt szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról, valamint a 2004/17/EK és 2004/18/EK irányelv módosításáról (2009. július 13.) (Forrás: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009L0081&from=HU>)
- 74 A védelmi és biztonsági célú beszerzésekről szóló 2016. évi XXX. törvény hatálya alá tartozó haditechnikai eszközök és szolgáltatások részletes paramétereinek meghatározásáról szóló 226/2016. (VII. 29.) Korm. rendelet (Forrás: https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=a1600226.kor)
- 75 Az EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 2009/81/EK IRÁNYELVE: a honvédelem és biztonság területén egyes építési beruházásra, árubeszerzésre és szolgáltatásnyújtásra irányuló, ajánlatkérő szervek vagy ajánlatkérők által odaítélt szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról, valamint a 2004/17/EK és

- 2004/18/EK irányelv módosításáról (2009. július 13.) (Forrás: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009L0081&from=HU>); (27) bekezdés
- 76 Közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLIII. tv. 4. § 3. pont (Forrás: <https://net.jogtar.hu/kozbesz-tv>)
- 77 A minősített adatot, az ország alapvető biztonsági, nemzetbiztonsági érdekeit érintő vagy a különleges biztonsági intézkedést igénylő beszerzések sajátos szabályairól szóló 218/2011. (X. 19.) Korm. rendelet 2. § 17. pont (Forrás: http://www.njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=139990.229359)
- 78 A védelmi és biztonsági célú beszerzésekről szóló 2016. évi XXX. törvény (Forrás: https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1600030.TV×hift=ffffff4&txtreferer=00000001.TXT)
- 79 1995. évi XL. törvény (1995. V. 26-án hirdették ki, 1995. XI. 01.-jétől hatályos; Forrás: <https://mkogy.jogtar.hu/?page=show&docid=99500040.TV>)
- 80 A központosított közbeszerzések részletes szabályairól szóló 125/1996. (VII.24.) Kormányrendelet
- 81 A központi költségvetési szervek központosított közbeszerzési rendszerében országosan kiemelt állami normatíváról szóló 240/1996. (XII.27.) Kormányrendelet
- 82 1. számú melléklet a 168/2004. (V. 25.) Korm. rendelethez (Forrás: https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=a0400168.kor)
- 83 A Magyar Honvédség, valamint a honvédelmi miniszter közvetlen irányítása és felügyelete alá tartozó szervezetek beszerzéseinek eljárási rendjéről” szóló 102/2005. (HK 22.) HM utasítás;
- 84 A fekvőbeteg szakellátást nyújtó intézmények részére történő gyógyszer-, orvostechnikai eszköz és fertőtlenítőszer beszerzések országos központosított rendszeréről szóló 46/2012. (III. 28.) Korm. rendelet (Forrás: https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=a1200046.kor)

- 85 A honvédelmi szervezetek beszerzéseinek eljárási rendjéről 18/2014. (III. 7.) HM utasítás
- 86 Nemzeti Kommunikációs Hivatalról és a kormányzati kommunikációs beszerzések központosított közbeszerzési rendszeréről szóló 247/2014. (X.1.) Korm. rendelet (Forrás: https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1400247.KOR×hift=ffffff4&txtreferer=00000001.TXT)
- 87 A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 9/A. § (3) bekezdés (Forrás: <https://net.jogtar.hu/jr/gen/getdoc2.cgi?dbnum=1&docid=99500107.TV>)
- 88 A büntetés-végrehajtási szervezet részéről a büntetés-végrehajtásért felelős miniszter vezetése, irányítása vagy felügyelete alá tartozó szervek irányában fennálló ellátási kötelezettségről, a fogvatartottak kötelező foglalkoztatása keretében előállított termékekről és szolgáltatásokról, azok átadás-átvételéről és az ellentételezés rendjéről szóló 41/2011. (XI. 25.) BM rendelet; 1. sz. melléklet (Forrás: <http://www.kozlonyok.hu/nkonline/mkpdf/hiteles/mk11139.pdf> pp. 33362-33364)
- 89 A honvédelmi szervezetek beszerzéseinek eljárási rendjéről szóló 63/2016. (XII. 19.) HM utasítás (Forrás: https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A16U0063.HM×hift=ffffff4&txtreferer=00000001.TXT)
- 90 NATO AC-4/D/2261. számú dokumentum (Forrás: <https://www.mi.government.bg/library/index/download/lang/en/fileId/312>)
- 91 A 2007-2013 programozási időszakban az Európai Regionális Fejlesztési Alapból, az Európai Szociális Alapból és a Kohéziós Alapból származó támogatások felhasználásának rendjéről 4/2011. (I. 28.) Korm. rendelet 37. § (Forrás: https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=a1100004.kor)
- 92 A honvédelmi szervezetek beszerzéseinek eljárási rendjéről szóló 63/2016. (XII. 19.) HM utasítás (Forrás: [Forrás:](#))

https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A16U0063.HM×hift=ffffff4&txtreferer=00000001.TXT)

- 93 A jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 23.§ (5) f.) pontja alapján (Forrás: <https://net.jogtar.hu/jat>)
- 94 A műveleti beszerzések lefolytatásának rendjéről szóló 53/2011. (HK 15.) HM KÁT-HVKF együttes intézkedés
- 95 A honvédelmi szervezetek beszerzéseinek eljárási rendjéről szóló 63/2016. (XII. 19.) HM utasítás 2 § 24. pont (Forrás: https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A16U0063.HM×hift=ffffff4&txtreferer=00000001.TXT)
- 96 Prof. Dr. BÁTHY Sándor: A katonai műveletek támogatási rendszere (Nemzeti Közszerológati Egyetem, KMDI Doktori Képzés előadás 2013)
- 97 A külképviseletek beszerzési eljárásai lefolytatásának rendjéről szóló 51/2012. (HK 11.) HM KÁT–HVKF együttes intézkedés
- 98 A védelem terén alapvető biztonsági érdeket érintő, kifejezetten katonai, rendvédelmi, rendészeti célokra szánt áruk beszerzésére, illetőleg szolgáltatások megrendelésére vonatkozó sajátos szabályokról szóló 228/2004. (VII. 30.) Korm. rendelet
- 99 STICZ László ezredes: A logisztikai munkafolyamatok program alapú támogatása; PhD értekezés, Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, Budapest, 2010, 155 p. (Forrás: http://unike.hu/downloads/konyvtar/digitgy/phd/2010/sticz_laszlo.pdf)
- 100 A közfoglalkoztatáshoz szükséges beszerzések sajátos szabályairól szóló 18/2012. (IV. 5.) BM rendelet (Forrás: https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1200018.BM)
- 101 A közfoglalkoztatási program végrehajtásáról szóló 29/2012. (V. 8.) HM utasítás (Forrás: https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A12U0029.HM×hift=ffffff4&txtreferer=00000001.TXT)

- 102 A közbeszerzési értékhatárok alatti értékű beszerzések megvalósításával és ellenőrzésével kapcsolatos szabályokról szóló 459/2016. (XII. 23.) Korm. rendelet (Forrás: https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=a1600459.kor)
- 103 T/12738. számú törvényjavaslat (Forrás: <http://www.parlament.hu/irom40/12738/12738.pdf>)
- 104 NSPA honlap: <http://www.nspa.nato.int/en/index.htm>
- 105 2012/C 326/01-az Európai Unióról szóló szerződés (Forrás: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=HU>)
- 106 BEKES Katalin: (Köz)beszerzési rendszer kialakulásának történelmi alapjai, vonatkozó szabályozók alkalmazása hazánkban; In: Bolyai Szemle, Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, Bolyai János Katonai Műszaki Kar kiadványa, XIX. évf. 2. szám, pp 71-89. (Forrás: <http://uni-nke.hu/downloads/bsz/bszemle2010/2/8.pdf>)
- 107 1897. évi XX. törvénycikk az állami számvitelről (Forrás: <https://1000ev.hu/index.php?a=3¶m=6673>)
- 108 A honvédelmi minisztérium 1867. december 15-én kelt rendelete (Forrás: https://library.hungaricana.hu/hu/view/OGYK_RT_1867/?query=katonai%20beszerz%C3%A9s&pg=626&layout=s)
- 109 POHL Árpád: A Magyar Honvédség és az Osztrák Szövetségi Haderő logisztikai rendszerének összehasonlítása; PhD értekezés, Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, Budapest, 2007, 158 p. (Forrás: http://uni-nke.hu/downloads/konyvtar/digitgy/phd/2008/pohl_arpad.pdf)
- 110 VARGA László: A honvédelmi tárca beszerzései; Nemzetvédelmi Egyetemi Doktorandorum, a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem Tudomány- és Kutatásszervező Koordinációs Központ lapja 2002/4. szám 2. kötet, Budapest, 2002., pp. 315-328. (ISSN 1588-2233)
- 111 DERZSÉNYI Attila: A Magyar Honvédség centralizált beszerzésének története; In: Katonai Logisztika 20. évfolyam 2. szám, Budapest, 2012., pp. 192-215.

http://epa.oszk.hu/02700/02735/00072/pdf/EPA02735_katonai_logisztika_2012_2_192-215.pdf)

- 112 Magyar Honvédség egyes szervezeteinek Honvédelmi Minisztérium háttérintézménnyé történő átszervezéséről” szóló 27/1995. (HK 14.) HM utasítás
- 113 Magyar Honvédség központi beszerzési és értékesítési rendszerének szabályozásáról” szóló 40/1997. (HK 15.) HM utasítás
- 114 Magyar Honvédség, valamint a honvédelmi miniszter közvetlen irányítása és felügyelete alá tartozó szervezetek beszerzéseinek eljárási rendjéről szóló 89/2004. (HK 25.) HM utasítás
- 115 1. 0451 számú ÁSZ jelentés a Magyar Honvédség közbeszerzési rendszere működésének ellenőrzéséről 2004 november (Forrás: <http://docplayer.hu/2432195-Jelentes-a-magyar-honvedseg-kozbeszerzesi-rendszere-mukodesenek-ellenorzeserol.html>)
- 116 A Magyar Honvédség, valamint a honvédelmi miniszter közvetlen irányítása és felügyelete alá tartozó szervezetek beszerzéseinek eljárási rendjéről” szóló 102/2005. (HK 22.) HM utasítás
- 117 A Magyar Honvédség integrált logisztikai rendszerének kialakításával összefüggő egyes feladatok végrehajtásáról szóló 95/2006. (HK 19.) HM utasítás
- 118 STICZ László: Logisztikai biztosítás elmélete, Az integrált logisztikai rendszer szervezetei és munkafolyamatai; Tanulmány, Katonai Logisztika 17. évf. 2. szám, Budapest, 2009, 68 p. (Forrás: http://epa.oszk.hu/02700/02735/00068/pdf/EPA02735_katonai_logisztika_2009_2_003-074.pdf)
- 119 Honvédelmi szervezetek beszerzéseinek eljárási rendjéről szóló 120/2007 (HK. 20.) HM utasítás
- 120 Honvédelmi szervezetek beszerzéseinek eljárási rendjéről szóló 120/2007. (HK 20.) HM utasítás

- 121 Honvédelmi szervezetek beszerzéseinek eljárási rendjéről szóló 120/2007. (HK 20.) HM utasítás
- 122 Dr. BENCSIK István, dr. KOVÁCS Ferenc, POGÁCSÁS Imre: a logisztikai támogatási rendszer korszerűsítésének valós lehetőségei a korszerű üzleti folyamatok tükrében; In: Katonai Logisztika, 20. évfolyam, 1. szám, Budapest, 2012., pp 6-18. (ISSN 1588-4228) (Forrás: http://epa.oszk.hu/02700/02735/00071/pdf/EPA02735_katonai_logisztika_2012_1_006-018.pdf)
- 123 HM fejezet 2016. évi költségvetési javaslata (Forrás: <http://www.parlament.hu/irom40/04730/adatok/fejezetek/13.pdf>)
- 124 BODORÓCZKI János: A logisztika története; In: Hadmérnök IX. Évfolyam 4. szám, Budapest, 2014., pp 75-85. (ISSN 1788-1919) (Forrás: http://hadmernok.hu/144_08_bodoroczki.pdf)
- 125 A papírtól a pisztolyig - Magyar Honvéd magazin 2015. 05 (Forrás: http://www.honvedelem.hu/container/files/attachments/51049/mh_2015_05.pdf)
- 126 A Honvédelmi Minisztérium központi hivatalai és a honvédelmi miniszter közvetlen alárendeltségébe tartozó egyes szervezetek racionalizálásával összefüggő feladatokról és egyes honvédelmi miniszteri utasítások módosításáról szóló 38/2016. (VII. 21.) HM utasítás (Forrás: https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A16U0038.HM&txreferer=00000003.TXT)
- 127 DERZSÉNYI Attila: A katonai beszerzés időszerű kérdései; In: Honvédségi Szemle: A Magyar Honvédség Központi Folyóirata 145. évfolyam 4. szám, Budapest, 2017., pp. 132-141. (ISSN 1216-7436) (Forrás: http://www.honvedelem.hu/container/files/attachments/64203/hsz_2017_4_beliv_132_141.pdf)
- 128 DERZSÉNYI Attila: A Magyar Honvédség centralizált beszerzésének története; In: Katonai Logisztika 20. évfolyam 2. szám, Budapest, 2012., pp. 192-215. (ISSN 1588-4228) (Forrás:

http://epa.oszk.hu/02700/02735/00072/pdf/EPA02735_katonai_logisztika_2012_2_192-215.pdf

- 129 DERZSÉNYI Attila: A katonai beszerzés időszerű kérdései; In: Honvédségi Szemle: A Magyar Honvédség Központi Folyóirata 145. évfolyam 4. szám, Budapest, 2017., pp. 132-141. (ISSN 1216-7436) (Forrás: http://www.honvedelem.hu/container/files/attachments/64203/hsz_2017_4_beliv_132_141.pdf)
- 130 POTÓCZKI György: Közigazgatási logisztika; Egyetemi jegyzet, Nemzeti Közszerológati Egyetem, Budapest, 2014, 44 p. (Forrás: <http://m.ludita.unike.hu/repozitorium/bitstream/handle/11410/10545/Teljes%20sz%C3%B6veg?sequence=1&isAllowed=y>)
- 131 Potoczky György , Bukovics István, Báthy Sándor , Németh Gyula, Tollár Tibor, Lakatos Péter, Pohl Árpád, Szászi Gábor (szerk.): Közszerológati Logisztika Budapest: Nemzeti Közszerológati és Tankönyvkiadó, 2014. 208 p.(ISBN:978-615-5344-37-4)
- 132 PEKÁR János: Beszerzés a gyakorlatban; Előadás, Széchenyi István Egyetem. 2015. november 3., 57 p. (Forrás: <http://logisztika.sze.hu/downloadmanager/download/nohtml/1/id/24707/m/2642>)
- 133 A Közbekzerzési Hatóság útmutatója az üzletrész átruházás útján megvalósított bekzerzések Kbt. hatálya alá tartozásának megítéléséről; Közbekzerzési Értesítő 2012. évi 58. szám; 2012. május 23 (Forrás: http://kozbeszerzes.hu/data/filer_public/6d/92/6d9286e5-fdf1-45e1-8939-ec9f6869772a/tu_20120523a_utmutato_uzletresz_atruhazas.pdf)
- 134 A Honvédelmi Minisztérium fejezet központi és intézményi gazdálkodásának rendjéről szóló 24/2015. (VI. 15.) HM utasítás (Forrás: https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A15U0024.HM×hift=ffffff4&txtreferer=00000001.TXT)
- 135 A Magyar Honvédség élelmezési ellátásáról szóló 22/2006. (VIII. 8.) HM rendelet
- 136 Összhaderőnemi Logisztikai Doktrína, 2015

- 137 DERZSÉNYI Attila: Élelmiszer beszerzés aktuális kérdései; In: Hadmérnök, VII. évfolyam 2. szám, Budapest, 2012., pp. 213-220. (ISSN 1788-1919) (Forrás: http://hadmernok.hu/2012_2_derzsenyi.pdf)
- 138 Összhaderőnemi Logisztikai Doktrína, 2015
- 139 GÁVAY György, KENDE György: A hadfelszerelések életciklusával kapcsolatos fogalmak elemzése a fontosabb magyar és angol nyelvű kifejezések megfeleltetése; In: Hadmérnök, IX. évfolyam 3. szám, Budapest, 2014., pp. 267-273. (ISSN 1788-1919) (Forrás: http://www.hadmernok.hu/143_21_gavaygy.pdf)
- 140 POGÁCSÁS Imre: A repülőeszközök mérnök-műszaki biztosításának és üzemeltetésének vizsgálata a fegyverzetváltással összefüggésben; PhD értekezés Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Budapest, 2012., 141 p., pp. 22-27. (Forrás: http://www.uni-nke.hu/downloads/konyvtar/digitgy/phd/2012/pogacsas_imre.pdf)
- 141 LAKATOS Lászlóné (1998): A közbeszerzési törvény és a katonai minőségbiztosítás In. Katonai Logisztika 6. évfolyam 3. szám, Budapest, 1998., pp. 169-186. (ISSN 1588-4228) (Forrás: http://epa.oszk.hu/02700/02735/00026/pdf/EPA02735_katonai_logisztika_1998_3_169-186.pdf)
- 142 TURCSÁNYI Károly, MIKULA László: A Magyar Katonai Minőségügy fejlődése, Mikula László helyzete és jövőjének dilemmái; In: Katonai Logisztika, 8. évfolyam 1. szám, Budapest, 2000., pp. 150-167. (ISSN 1588-4228) (Forrás: http://epa.oszk.hu/02700/02735/00032/pdf/EPA02735_katonai_logisztika_2000_1_150-167.pdf)
- 143 TURCSÁNYI Károly: Szempontok és módszerek a haditechnika megfelelőségének a megítéléséhez; In: Hadtudomány: A Magyar Hadtudományi Társaság Folyóirata 26: (különszám), Budapest, 2016, pp. 90-102. (Forrás: http://mhtt.eu/hadtudomany/2016/2016kulonszam/ht2016_kulonszam_92-104.pdf)
- 144 TURCSÁNYI Károly: Minőségelmélet és- módszertan; Egyetemi jegyzet, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Budapest, 2014, 307 p. (Forrás: <http://m.ludita.uni->

nke.hu/repozitorium/bitstream/handle/11410/10398/Teljes%20sz%C3%B6veg%201?sequence=1&isAllowed=y)

- 145 A Honvédelmi Minisztérium fejezet központi és intézményi gazdálkodásának rendjéről szóló 24/2015. (VI. 15.) HM utasítás (Forrás: https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A15U0024.HM×hift=ffffff4&txtreferer=00000001.TXT)
- 146 Európai Bizottság: Útmutató közbeszerzési szakemberek számára az európai strukturális és beruházási alapok által finanszírozott projektek közbeszerzési eljárásai során elkövetett leggyakoribb hibák elkerüléséhez (KN-02-15-758-HU-N); Brüsszel, 2014, 106 p. (Forrás: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/guidance_public_proc_hu.pdf)
- 147 DERZSÉNYI Attila: Élelmiszer beszerzés aktuális kérdései; In: Hadmérnök, VII. évfolyam 2. szám, Budapest, 2012., pp. 213-220. (ISSN 1788-1919) (Forrás: http://hadmernok.hu/2012_2_derzsenyi.pdf)
- 148 DERZSÉNYI Attila: Az élelmiszer ellátás hatékonyságának elemzése; Tanulmány, In: Hadmérnök, VII. évfolyam 4. szám, Budapest, 2012., pp. 38-49. (ISSN 1788-1919) (Forrás: http://hadmernok.hu/2012_4_derzsenyi.pdf)
- 149 TREMBECZKY László: Az outsourcing működése, lehetőségeinek kihasználása a Magyar Honvédség gazdaságosabb ellátása érdekében; PhD értekezés, Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, Budapest, 2007, 130 p. (Forrás: http://uni-nke.hu/downloads/konyvtar/digitgy/phd/2007/trembeczky_laszlo.pdf)
- 150 95/2011. (VIII. 25.) HM utasítás a honvédelmi szervezetek beszerzéseinek eljárási rendjéről szóló 71/2011. (VI. 30.) HM utasítás módosításáról (Forrás: <http://www.kozlonyok.hu/kozlonyok/Kozlonyok/13/PDF/2011/13.pdf> pp. 1151-1151)
- 151 DERZSÉNYI Attila: Honvédelmi célú beszerzésről közérthetően I.; In: Katonai Logisztika, 19. évfolyam 1. szám, Budapest, 2011., pp. 95-109. (ISSN 1588-4228) (Forrás:

- http://epa.oszk.hu/02700/02735/00070/pdf/EPA02735_katonai_logisztika_2011_1_095-109.pdf)
- 152 Közbizottsági Hatóság Közbizottsági Döntőbizottság D.13/16 /2013. határozata (Forrás: http://kozbeszerzes.hu/adatbazis/letoltes/portal_356733/?pdf=1)
- 153 Közbizottsági Hatóság: D.13/16 /2013. sz. határozat (Forrás: http://kozbeszerzes.hu/adatbazis/letoltes/portal_356733/?pdf=1)
- 154 AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 2004/18/EK IRÁNYELVE (2004. március 31.) az építési beruházásra, az árubeszerzésre és a szolgáltatásnyújtásra irányuló közbizottsági szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról (Forrás: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32004L0018&from=hu>)
- 155 Craven, Richard. ". THE PUBLIC PROCUREMENT CHAPTER OF THE TTIP: THE POTENTIAL FOR FURTHER MARKET ACCESS." The Transatlantic Trade and Investment Partnership (TTIP) Negotiations between the EU and the USA (2015): 61.
- 156 DERZSÉNYI Attila: Keretmegállapodásos eljárás alkalmazása a honvédségi ellátásban; In: Katonai Logisztika, 21. évfolyam 1. szám, Budapest, 2013., pp. 35–48. (ISSN 1588-4228) (Forrás: http://epa.oszk.hu/02700/02735/00075/pdf/EPA02735_katonai_logisztika_2013_1_035-048.pdf)
- 157 Dr. KISS János - Dr. TÁTRAI Tünde: Fenntartható közbizottság – kérdőíves felmérés eredményei a magyar közbizottságról; TM 105. sz. műhelytanulmány (Forrás: http://www.kozbeszku.hu/files/Tatrai_tamop_kozbesz_10.pdf)
- 158 A közbizottságokról szóló 2015. évi CXLIII. törvény. 3. § 18. pont (Forrás: <https://net.jogtar.hu/kozbesz-tv>)
- 159 DERZSÉNYI Attila: Élelmiszer beszerzés aktuális kérdései; In: Hadmérnök, VII. évfolyam 2. szám, Budapest, 2012., pp. 213-220. (ISSN 1788-1919) (Forrás: http://hadmernok.hu/2012_2_derzsényi.pdf) (Letöltés időpontja: 2015. 03. 10.)
- 160 DERZSÉNYI Attila: Keretmegállapodásos eljárás alkalmazása a honvédségi ellátásban; In: Katonai Logisztika, 21. évfolyam 1. szám, Budapest, 2013., pp.

- 35–48. (ISSN 1588-4228) (Forrás: http://epa.oszk.hu/02700/02735/00075/pdf/EPA02735_katonai_logisztika_2013_1_035-048.pdf)
- 161 A honvédelmi szervezetek beszerzési eljárásainak rendjéről szóló 48/2012 HM-utasítás (Forrás: <http://www.kozlonyok.hu/kozlonyok/Kozlonyok/13/PDF/2012/10.pdf> pp. 986-1018)
- 162 A közbeszerzések központi ellenőrzéséről és engedélyezéséről szóló 46/2011. (III. 25.) Korm. rendelet (2013-as hatálya).
- 163 TED 2013/S 224-389427 (Forrás: <http://ted.europa.eu/udl?uri=TED:NOTICE:389427-2013:TEXT:HU:HTML>)
- 164 TED 2013/S 224-389488 (Forrás: <http://ted.europa.eu/udl?uri=TED:NOTICE:389488-2013:TEXT:HU:HTML>)
- 165 TED 2013/S 224-389529 (Forrás: <http://ted.europa.eu/udl?uri=TED:NOTICE:389529-2013:TEXT:HU:HTML>)
- 166 TED 2013/S 224-389488 (Forrás: <http://ted.europa.eu/udl?uri=TED:NOTICE:389488-2013:TEXT:HU:HTML>)
- 167 TED 2013/S 224-389586 (Forrás: <http://ted.europa.eu/udl?uri=TED:NOTICE:389586-2013:TEXT:HU:HTML>)
- 168 TED 2014/S 218-385405 (Forrás: <http://ted.europa.eu/udl?uri=TED:NOTICE:385405-2014:TEXT:HU:HTML>)
- 169 TED 2014/S 216-382243 (Forrás: <http://ted.europa.eu/udl?uri=TED:NOTICE:382243-2014:TEXT:HU:HTML>)
- 170 SZÁSZI Gábor: A Malév felszámolásának várható hatásai a katonai légiszállítási feladatok végrehajtására; In: Repüléstudományi Közlemények, 2012. évi 2. szám, Szolnok, 2012., pp. 1036-1045 (ISSN 1789-770X) (Forrás: http://epa.oszk.hu/02600/02694/00059/pdf/EPA02694_rtk_2012_2_1036-1047.pdf)

- 171 SZARVAS László: Stratégiai Légiszállítási Képesség – egy új többnemzeti megoldás; In: Nemzet és Biztonság, 2008/7. szám, pp. 60-76 (Forrás: http://www.nemzetesbiztonsag.hu/cikkek/szarvas_laszlostrategiai_legi_szallitasi_kepesseg_egy_uj_tobbnemzeti_megoldas.pdf) (letöltés ideje: 2013. szeptember 17.)
- 172 SZÁSZI Gábor: A Malév felszámolásának várható hatásai a katonai légiszállítási feladatok végrehajtására; In: Repüléstudományi Közlemények, 2012. évi 2. szám, Szolnok, 2012., pp. 1036-1045 (ISSN 1789-770X) (Forrás: http://epa.oszk.hu/02600/02694/00059/pdf/EPA02694_rtk_2012_2_1036-1047.pdf)
- 173 48/2012. (VII. 19.) HM utasítás módosítása a 88/2012. (XII. 18.) HM utasítással (Forrás: <http://www.kozlonyok.hu/kozlonyok/Kozlonyok/12/PDF/2012/55.pdf> pp. 10093-10116)
- 174 37/2013. (HK 6.) HM KÁT–HVKF együttes intézkedés: A honvédelmi szervezetek által lefolytatandó keretmegállapodásos eljárások szabályairól (Forrás: <http://www.kozlonyok.hu/kozlonyok/Kozlonyok/13/PDF/2013/6.pdf> pp. 455-458)
- 175 DERZSÉNYI Attila: Katonai légiszállítási képesség: (logisztika előtt álló feladatok és azok lehetséges megoldásai); In: Hadmérnök IX évfolyam 1. szám, Budapest, 2014., pp. 40-56. (ISSN 1788-1919) (Forrás: http://hadmernok.hu/141_04_derzsenyia_2.pdf)
- 176 Kbt. I. fejezet (Forrás: <https://net.jogtar.hu/kozbesz-tv>)
- 177 A Közbeszerzések Tanácsa Elnökének tájékoztatója a dinamikus beszerzési rendszer alkalmazásáról (Közbeszerzési Értesítő 2007. évi 7. szám; 2007. január 17.)
- 178 A közbeszerzési eljárásokban elektronikusan gyakorolható eljárási cselekmények szabályairól, valamint az elektronikus árlejtés alkalmazásáról szóló 257/2007. (X. 4.) Korm. rendelet (Forrás: https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=a0700257.kor)

- 179 Keretmegállapodás „Nemzetközi katonai vasúti szállítások 2017–2018. évekre” tárgyban. (Forrás: <http://ted.europa.eu/udl?uri=TED:NOTICE:350172-2016:TEXT:HU:HTML>)
- 180 HOFFMANN Márta, KOZÁK Ákos, VERES Zoltán: Piackutatás, Műszaki Könyvkiadó, Budapest, 2000, 298 p. (ISBN: 9631630641)
- 181 DERZSÉNYI Attila: Katonai légiszállítási képesség: (logisztika előtt álló feladatok és azok lehetséges megoldásai); In: Hadmérnök IX évfolyam 1. szám, Budapest, 2014., pp. 40-56. (ISSN 1788-1919) (Forrás: http://hadmernok.hu/141_04_derzsenyia_2.pdf)
- 182 TED 2016/S 195-351421 OMSz gépjármű javítás, szolgáltatás beszerzése keretmegállapodás keretében (Forrás: <http://ted.europa.eu/udl?uri=TED:NOTICE:351421-2016:TEXT:HU:HTML>)
- 183 TED 2016/S 235-428045 Adásvételi keretszerződés OMSz műhelyei részére gépjárműalkatrész segédanyagok beszerzése. (Forrás: <http://ted.europa.eu/udl?uri=TED:NOTICE:428045-2016:TEXT:HU:HTML>)
- 184 •TED 2017/S 030-053634 OMSz gumiabroncsok beszerzése keretmegállapodás keretében, a használt gumiabroncsok elszállításával. (Forrás: <http://ted.europa.eu/udl?uri=TED:NOTICE:53634-2017:TEXT:HU:HTML>)
- 185 •TED 2017/S 031-055524 Orvosi gyógyászati gáz Nitralgin beszerzése keretmegállapodás keretében. (Forrás: <http://ted.europa.eu/udl?uri=TED:NOTICE:55524-2017:TEXT:HU:HTML>)
- 186 DERZSÉNYI Tanácsadó Iroda honlapja: <https://derzsenyi.hu/kozbeszerzesi-eljarasok/orszagos-mentoszolgalat/>
- 187 Dr. LAKATOS László: A különleges jogrend és a honvédelem szabályzása: In: Magyar Tudományos Akadémia Law Working Papers, 2014/49, Budapest, 2016. 01. 30. (ISSN 2064-4515) (Forrás: http://jog.tk.mta.hu/uploads/files/mtalwp/2014_49_Lakatos.pdf)

- 188 A honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről szóló 2011. évi CXIII. törvény 18. § (Forrás: <https://net.jogtar.hu/hvt>)
- 189 DERZSÉNYI Attila: Különleges jogrend szerinti beszerzés az ellátási lánc folyamatában; In: Csengeri János, Krajnc Zoltán (szerk.) Humánvédelem - békeműveleti és veszélyhelyzet-kezelési eljárások fejlesztése; Tanulmánygyűjtemény, Nemzeti Közsolgálati Egyetem, Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar, Budapest, 2016. 791 p., pp. 615-642. (ISBN:978-615-5305-35-1) (Forrás: http://real.mtak.hu/33554/1/tanulmanygyujtemeny%20ujratervezes_CsJ_KZ_1.5.pdf)
- 190 HORVÁTH Attila: Nyilvánosság és térjellemezők a létfontosságú rendszerelemek védelmében; Fejezetek a létfontosságú közlekedési rendszerelemek védelmének aktuális kérdéseiről, Tanulmánykötet, Nemzeti Közsolgálati Egyetem, Budapest, 2014., pp. 7-26., (ISBN:978-615-5305-30-6)
- 191 Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 228. § (3) bekezdése (Forrás: <https://net.jogtar.hu/eutv>)
- 192 A védelmi és biztonsági célú beszerzésekről szóló 2016. évi XXX. törvény (Forrás: https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1600030.TV×hift=ffffff4&txtreferer=00000001.TXT)
- 193 Az EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 2009/81/EK IRÁNYELVE: a honvédelem és biztonság területén egyes építési beruházásra, árubeszerzésre és szolgáltatásnyújtásra irányuló, ajánlatkérő szervek vagy ajánlatkérők által odaítélt szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról, valamint a 2004/17/EK és 2004/18/EK irányelv módosításáról (2009. július 13.) (Forrás: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009L0081&from=HU>)
- 194 A menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény 80/A. § (Forrás: https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=a0700080.tv)

- 195 A tömeges bevándorlás okozta válsághelyzettel összefüggő intézkedésekhez kapcsolódó beszerzésekről szóló 316/2015. (X. 30.) Korm. rendelet (Forrás: https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1500316.KOR)
- 196 A Magyar Honvédség készenléte fenntartásának és fokozásának rendjéről szóló 30/2012. (V. 8.) HM utasítás (Forrás: https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A12U0030.HM&txtreferer=00000003.TXT)
- 197 A honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről szóló 2011. évi CXIII. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 290/2011. (XII. 22.) Korm. rendelet (Forrás: https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=a1100290.kor)
- 198 A katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény 3. § 5., 7. és 9. pontja (Forrás: <https://net.jogtar.hu/kat>)
- 199 A katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény végrehajtásáról szóló 234/2011. (XI. 10.) Korm. rendelet (Forrás: https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=a1100234.kor)
- 200 A Honvéd Vezérkar logisztikai csoportfőnökének 4/2013. (HK 11.) HVK LOGCSF szakutasítása a katasztrófavédelmi feladatok logisztikai támogatásának megtervezéséről és végrehajtásáról (Forrás: <http://2010-2014.kormany.hu/download/c/73/21000/Honv%C3%A9delmi%20K%C3%B6zl%C3%B6ny%2011.pdf#!DocumentBrowse> pp. 1218-1234)